

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Rapport

R57:1988

Normfritt byggande

Boendearfarenheter av Sävja,
Uppsala

Örjan Wikforss
Ingrid Seeger

R
Jull

INSTITUTET FÖR BYGGDOKUMENTATION	
Accnr	
Plac	Se

Byggeforskningsrådet

R57:1988

NORMFRITT BYGGANDE

Boendefarenheter av Sävja, Uppsala

Örjan Wikforss
Ingrid Seeger

Denna rapport hänför sig till forskningsanslag
860392-7 från Statens råd för byggnadsforskning
till Wikforss Visualisering AB, Uppsala.

REFERAT

Kvarteren Renblomman och Blå Jungfrun i Sävja i Uppsala tillkom efter en entreprenörtävling i början på 1980-talet med syfte att visa om det är möjligt att skapa bostäder med god kvalitet med lägre boendekostnader genom att frångå byggnormerna.

Avstegen från normerna var relativt få. Framför allt har man i planeringen strävat efter att minimera lägenhetsytorna. Lägenheterna i Sävja representerar en sänkning av utrymmesstandarden, men samtidigt har hyran kunnat sättas något lägre än i nyproduktionen i övrigt. Lägenhetsytorna är mindre och kvadratmeterhyran något lägre, 5-10%.

För att få veta om ett experiment har lyckats måste det utvärderas. Sävjatävlingens resultat har utvärderats i två etapper och den centrala frågan är hur lägenheter med krympa ytor fungerar för och upplevs av de boende.

Rapporten redovisar utvärderingen av Sävjabostäderna, som har genomförts i två steg.

1. En enkät till samtliga hushåll i kvarteren. Invånarna i kvarteren beskrivs med avseende på hushållsfördelning, ålder, inkomst och yrke.
2. En intervju med ett urval av sammanlagt 49 hushåll från totalt 9 olika lägenhetstyper.

Hushållens synpunkter på lägenheterna har sammanställts och i varje besökt lägenhet har möbleringen ritats upp och fotograferats.

Resultaten av intervjuerna presenteras utförligt med möblerade planer, fotografier och referat av intervjuer. Av resultaten framgår bl a att det inte varit möjligt att krympa lägenheterna utan att avsevärda nackdelar uppkommit.

I Byggforskningsrådets rapportserie redovisar forskaren sitt anslagsprojekt. Publiceringen innebär inte att rådet tagit ställning till åsikter, slutsatser och resultat.

Denna skrift är tryckt på miljövänligt, oblekt papper.

R57:1988

ISBN 91-540-4904-0

Statens råd för byggnadsforskning, Stockholm

Svenskt Tryck Stockholm 1988

Innehållsförteckning

INLEDNING

DEFINITIONER OCH BEGREPP

1.	UNDERSÖKNINGEN, DESS BAKGRUND, PROBLEM OCH UPPLÄGGNING	7
1.1	Bakgrund	7
1.2	Frågeställningar	10
1.3	Undersökningens uppläggning. Svarsfrekvenser	11
2.	BESKRIVNING AV DE TVÅ SÄVJA-KVARTEREN	17
2.1	Kvarterens funktionella uppbyggnad	17
2.2	Lägenhetsfördelning och önskad hushållsfördelning	18
2.3	Karaktäristik av lägenheterna	20
2.4	Hyresjämförelser med några andra kvarter	22
3.	UNDERSÖKNINGENS RESULTAT	25
3.1	Vilka hushåll bor i kvarteren?	25
3.2	Varför har man flyttat till Sävja och varför flyttar man därifrån?	32
3.3	Synpunkter på de två kvarteren	35
3.3.1	Undersökarnas synpunkter	35
3.3.2	Barnens fördelning i kvarteren	38
3.3.3	De boendes synpunkter på kvarteren	39
3.4	Hur används och värderas lägenheterna av de boende?	45
4.	SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER	165
	REFERENSER	183
	BILAGOR	
1.	Brev till de boende	
2.	Enkätformulär	
3.	Brev till hushåll om intervju	
4.	Intervjuunderlag	
5.	Tabeller	
6.	Tabell över svar vid flyttningsintervjuen	

INLEDNING

Förväntningarna har varit stora på utfallet av de första experimenten med s k normfritt byggande. Går det att bygga bra bostäder billigare genom att göra normavsteg? För att ta reda på det krävs inte bara att experimenten kommer till stånd. De måste också utvärderas. De boendes erfarenheter måste tas till vara.

I detta sammanhang är det viktigt att vara klar över innebörden av begrepp som "experiment" och "normavsteg". Består experimenten just av normavsteg? Och utgörs dessa i sin tur av avsteg från föreskrifter eller rent allmänt från praxis i bostadsbyggande? Om avsteg görs från Svensk byggnorm, på vilken annan kunskapsgrund baseras då experimenten? Kan man åstadkomma märkbara besparingar på annat än genom areaminskning? Om experimenten till stor del baseras på att man gör alla ytor i en lägenhet så små som möjligt - vilka blir då de boendes erfarenheter och synpunkter?

I Uppsala har två av de mest uppmärksammade projekten genomförts. Det är kv Renblomman och Blå Jungfrun i Sävja, resp kv Djäknen i centrala Uppsala.

Byggforskningsrådet har givit Wikforss Visualisering AB i uppdrag att utvärdera dessa experiment genom anslag nr 840231-2, 841189-0 samt 860392-7.

Utvärderingen av kv Djäknen redovisas i BFR-rapporten "Normfritt byggande. Boendeerfarenheter av 'Fribygget' i Uppsala" av Örjan Wikforss och Ingrid Seeger, R33:1986.

Utvärderingen av Sävjaprojektet har genomförts i två etapper, före och efter inflyttning. Första etappen är redovisad i "Normfritt byggande. Boendepreferenser före inflyttning i Sävja, Uppsala." av Örjan Wikforss och Sven-Georg Zeitler, R32:1986.

Föreliggande rapport redovisar de boendes erfarenheter efter inflyttning. Arbetet har följts och diskuterats i en referensgrupp bestående av direktör Ulf Jirlow, drivande kraft bakom Sävjatävlingen, Uppsalahems AB:s VD Magnus Lundgren, arkitekt Jan Eriksson och sociolog Stefan Dahlgren, Statens institut för byggnadsforskning. Referensgruppen har engagerat sig djupt i arbetet och aktivt medverkat till att det kunnat genomföras.

Handläggande inom kontoret har arkitekt SAR, fil kand Ingrid Seeger varit. Hon har genomfört och rapporterat undersökningens olika delar. I diskussioner om projektets uppläggning,

genomförande och rapportering har arkitekt SAR, fil kand Sven-Georg Zeitler deltagit. Han genomförde 'Sävja 1'-undersökningen.

Vi är tillsammans ansvariga för rapportens innehåll och är uppriktigt intresserade av läsarnas synpunkter.

Slutligen varmt tack till alla dem som ställt upp och svarat på enkät och intervju och inte minst upplåtit sina hem för våra studier.

Uppsala i mars 1988

Örjan Wikforss
arkitekt SAR, professor

DEFINITIONER

Sävja

De två kvarter, 'Renblomman' och 'Blå Jungfrun' som behandlas i föreliggande rapport är två av flera kvarter i bostadsområdet Sävja söder om Uppsala. Renblomman och Blå Jungfrun är resultatet av en tävling (se vidare kap 1) och innehåller vissa normavsteg. När det i rapporten talas om Sävja avses endast dessa två kvarter om det ej tydligt anges att hela bostadsområdet avses.

Egeningångshus

I bofaktabroschyren för de två kvarteren Renblomman och Blå Jungfrun presenteras tre hustyper benämnda punkthus, lamellhus och radhus.

Med lamellhus avses traditionellt ett hus med fler än ett trapphus där man från varje trapphus når två eller flera lägenheter per våningsplan. Trapphusenheterna med tillhörande lägenheter organiseras sedan på rad i huslängor, lameller. I de två studerade kvarteren är det inte fråga om denna hustyp trots benämningen i bofaktabroschyren. Det är visserligen tvåvåningshus där lägenheterna ligger på rad i längor. Men varje lägenhet har en egen ingång. Lägenheterna i bottenplanet har ingång direkt från marken och lägenheterna en trappa upp nås med en egen trappa som i dessa två kvarter är utanpåliggande. I Handboken Bygg, Byggnadsplanering kapitel B:11 kallas denna typ för egeningångshus, en benämning som vi använder i denna rapport.

Lägenhetsbeteckningar

I Svensk byggnorm används "RK" för att beteckna "rum och kök". "2 RK" betecknar alltså 2 rum och kök. Svensk byggnorm tillämpar också halvrumsbeteckningar: Som halva rum räknas rum (sovrum) som är mindre än 10 m² och som ej har plats för mer än en säng. Vi har i arbetet med denna rapport inte gjort skillnad på halvrum och rum då det skulle skapat förvirring hos dem vi intervjuat och skickat enkäten till. Lägenheter som byggnormen skulle ha betecknat som "1 1/2 RK" har vi därför betecknat som "2 rok". Med "rok" markeras alltså att Svensk byggnorms beteckningar inte har tillämpats.

1   UNDERSÖKNINGEN, DESS BAKGRUND, PROBLEM   OCH UPPLÄGGNING

1.1   Bakgrund

De två kvarter i Uppsalastadsdelen Sävja, kvarteret Renblomman och kvarteret Blå Jungfrun, som behandlas i föreliggande undersökning tillkom i början av 1980-talet som resultatet av en entreprenörtävling som dåvarande bostadsminister Birgit Friggebo tagit initiativ till.

Bakgrunden till detta initiativ var bland annat den debatt om höga produktionskostnader för bostadsbyggandet, som pågått med stor intensitet under 70-talets senare del. I en kampanj genomförd av Svenska Byggentreprenörsföreningen: 'Bygg Sverige ur krisen' hävdades, att man skulle kunna sänka produktionskostnaderna och därmed boendekostnaderna med upp till 25% om samhället lättade på det omfattande system av lagar, normer och rekommendationer som reglerar bostadsbyggandet. Regeringen tillsatte 1980 en byggprisutredning och i denna visades att särskilt de normer som berörde energibesparing bidrog till ökade produktionskostnader.

Reglerna för tävlingen utarbetades under 1982 och Ulf Jirlow som lett byggprisutredningen utsågs till ordförande i bedömningsgruppen. Huvudsyftet med tävlingen var att ge möjlighet att i ett verkligt projekt visa hur boendekostnaderna skulle kunna minskas om avvikelser från byggnadsstadgan och Svensk byggnorm fick göras. Det sades dock ifrån att tillgänglighetsnormerna (handikappnormerna) skulle följas liksom att:

- o   Stadsplanen med tillhörande bestämmelser skulle följas, men smärre avvikelser kunde tolereras.
- o   Byggnaderna skulle försörjas med fjärrvärme.
- o   Skyddsrum skulle anordnas.
- o   Lägenheterna skulle dimensioneras för en viss bestämd hushållssammansättning, angiven av kommunen.

Uppsala kommun tillfrågades bland andra kommuner om den ville ställa upp som "värdkommun" för tävlingen och så småningom beslöts att det kommunala bostadsbolaget Uppsalahem skulle delta med två kvarter avsedda för nyproduktion i Sävjaområdet som ligger ca 6 km söder om Uppsala centrum.

Sex olika byggföretag inbjöds att delta i tävlingen nämligen ABV, BPA, Byggpaul, Diös, John Mattson och Skanska. Tävlingen genomfördes under första halvåret 1983. Företagen skulle lämna anbud på båda kvarteren, omfattande ca 24000 m² våningsyta eller drygt 300 lägenheter.

Trots att tävlingsförslagen gällde båda kvarteren utsågs efter omfattande diskussioner två vinnare som fick bebygga var sitt kvarter. ABV fick bebygga kvarteret Renblomman. Deras förslag som ritats av Brunnberggruppen Arkitekter AB ansågs ha de bästa kvaliteterna men var samtidigt dyrast. Byggpaul vars anbud låg näst lägst bedömdes också ha så goda kvaliteter att man ville satsa även på deras förslag och detta företag fick därför bebygga kvarteret Blå Jungfrun. Byggpauls förslag hade ritats av Arosgruppen Arkitekter AB.

De två kvarteren presenteras närmare i avsnitt 2. De avsteg från Svensk byggnorm som gjordes var inte särskilt omfattande och kan sammanfattas enligt följande:

- o Föreskrivna ytmått för vardagsrum och sovrum underskrids i vissa fall.
- o Lägst rumshöjd (2,4 m) uppfylls ej i kvarteret Blå Jungfrun där rumshöjden är 2,35 m.
- o Vissa lägenheter större än 3 rok saknar extra hygienutrymme.
- o Omfattningen av förvaringsutrymmen i lägenheterna underskrids något, främst i kvarteret Blå Jungfrun.
- o Sopnedkast anordnas inte.

Samtliga avsteg är sådana att en byggnadsnämnd troligen skulle kunnat ge dispens för dem.

Det framhölls i samband med tävlingen att det var viktigt att efter några år göra en utvärdering av hur de boende ser på resultatet av detta försök med så kallat normfritt byggande.

En första etapp av en sådan utvärdering gjordes under 1985 och bestod av att boendepreferenserna före inflyttning hos dem som sökte bostad i de två Sävjakvarteren undersöktes. Resultaten finns redovisade i Rapport R32:1986, Normfritt Byggande, Boendepreferenser före inflyttning i Sävja, Uppsala. Örjan Wikforss, Sven-Georg Zeitler. Byggeforskningsrådet.

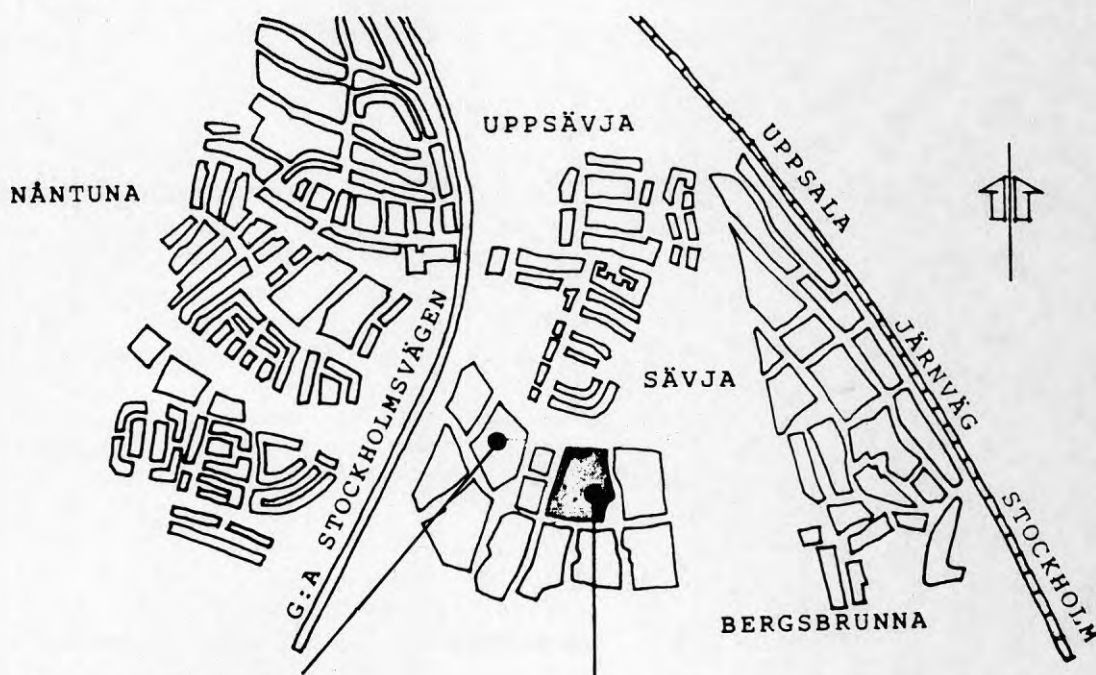
Föreliggande undersökning är en direkt fortsättning på den undersökningen och har som huvudsyfte att visa hur de boende värderar och använder sina bostäder.

Strax innan Sävjatävlingen genomfördes, gjordes i Uppsala ett annat experiment med normfritt byggande, nämligen JM's Fribygge. De bostäder som byggdes i Fribygget uppläts med bostadsrätt och ligger centralt i Uppsala. I Fribygget gjordes mer omfattande avsteg från byggnormen än fallet blev i Sävja. Även av bostäderna i Fribygget gjordes en utvärdering (R33:1986, Normfritt Byggande, Boendefarenheter av

Kartorna visar

1. stadsdelen Sävjas läge inom Uppsala och
2. de två studerade kvarterens inbördes läge inom Sävja.

Kvarteret Renblomman
147 lgh
Entreprenör ABV
Arkitekt:
Brunnberggruppen Arkitekter AB

Kvarteret Blå Jungfrun
165 lgh
Entreprenör ByggPaul
Arkitekt:
Arosgruppen Arkitekter AB

'Fribygget' i Uppsala. Örjan Wikforss, Ingrid Seeger. Byggforskningrådet). Vissa jämförelser med resultaten från den undersökningen kommer att göras när den nu genomförda undersökningen i Sävja redovisas i det följande.

1.2 Frågeställningar

I tävlingsprogrammet fanns som utgångspunkt en av kommunen önskad hushållsfördelning med relativt hög andel stora hushåll (se sid xx). Den första fråga vi ställer är hur den verkliga hushållsfördelningen överensstämmer med denna? Motsvarar lägenhetsfördelningen som blev byggd den målsättning som sattes upp? I samband med dessa frågor beskriver vi också kvarterens befolkning med avseende på ålder, yrke och inkomst.

I båda kvarteren finns såväl punkthus som egeningångshus och radhus. De två kvarteren är emellertid helt olika vad gäller gårdsformerna (se nedan avsnitt 2). Utan att försöka göra anspråk på att kunna belägga någon eventuell skillnad mellan kvarteren vad gäller exempelvis gemenskap mellan de boende resonerar vi om de olika kvarteren utifrån de synpunkter som lämnats av de boende och våra egna observationer och reflexioner.

En fråga som uppkom i samband med den första etappen av utvärderingen var om lägenheternas utformning skulle orsaka att människor flyttade från Sävja. För att belysa denna fråga genomfördes en mindre enkät som vände sig till de hushåll som hade flyttat från Sävja under tiden fram t o m november 1986.

Vid en plananalys av lägenheterna utkristalliserar sig vissa egenskaper som lägenheterna har och de konsekvenser som dessa egenskaper får. Det som är omedelbart slående är att de lägenheter som är avsedda för de stora hushållen är små till ytan i förhållande till antalet rum. Tyngdpunkten på undersökningen läggs på att redovisa de boendes synpunkter på lägenheterna och därvid speciellt belysa följande punkter:

- o Minskad yta => små rum.
Lägenheter avsedda för hushåll med många medlemmar har ett eller flera sovrum som är mycket små. Vardagsrummen är också relativt små och den möblerbara ytan blir i många lägenhetstyper ytterligare reducerad av att rummet utgör passage till flera andra utrymmen. Hur används dessa rum? Anses de vara tillfredsställande? Har de boende synpunkter på hur rummen borde vara utformade?
- o Minskad yta => passage genom vardagsrum till kök och/eller sovrum.

I många av lägenheterna i båda kvarteren har vardagsrummet utformats som ett genomgångsrum. Hur påverkar detta möbleringen och utnyttjandet? Anser de boende att det är en nackdel att passera vardagsrummet för att komma till köket? Vilka synpunkter har de boende på vardagsrummets utformning?

- o Minskad yta => hallutrymmet ej avgränsat från resten av lägenheten.
I många lägenheter är övergången från hall/kapprum till kök eller vardagsrum flytande. Rumsformerna är oklara och man kommer oförmedlat nästan direkt från ytterdörren in i vardagsrummet. Hur uppfattas detta av de boende?
- o Besparingsåtgärder => inga dörrar till kök och vardagsrum.
I alla lägenheter i Blå Jungfrun och i drygt hälften av lägenheterna i Renblomman saknas dörr mellan vardagsrum och kök. Ingen lägenhetstyp har möjlighet att stänga till vardagsrummet. Hur uppfattas detta av de boende? Vilka hushåll anser att det är en nackdel att inte kunna stänga till köket? Att inte kunna stänga till vardagsrummet?
- o Besparingsåtgärder => minskat antal köks-skåp och garderober.
En viss minskning av antalet garderober och köksskåp har gjorts i lägenheterna. Vilka synpunkter på förvaringsmöjligheterna i lägenheterna framkommer genom de boendes svar?

Syftet med tävlingen var att visa att man kunde bygga bra bostäder till en lägre kostnad genom normavstegen. Lyckades detta i den meningen att hyresgästerna i dessa kvarter betalar en lägre hyra för sina bostäder än hyresgästerna i andra, samtidigt byggda bostäder som ej byggts med normavsteg? Hyran 1988 i de studerade kvarteren jämförs med hyran i några andra samtidigt byggda kvarter i Uppsalahems bestånd.

1.3 Undersökningens uppläggning Svarsfrekvenser

Undersökningen har genomförts i tre delar.

- o Del 1: Under januari och februari 1987 gjordes en mindre telefonintervju med de hushåll som enligt uppgifter från Uppsalahem flyttat från de studerade Sävjakvarteren fram till och med november 1986.
- o Del 2: I slutet av februari 1987 sändes en enkät ut till samtliga hushåll i de två kvarteren (blankett se bil 2).

- o Del 3: under maj-juni samma år genomfördes en intervju med 49 hushåll valda bland dem som svarat på enkäten.

Del 1: Flyttintervjun

Syftet med denna del av undersökningen var att belysa frågan om det finns anledning att tro att lägenheternas utformning orsakar att hushållen flyttar från Sävja.

Antalet hushåll som flyttat från Sävja fram till och med november 1986 var 41 stycken. Samtliga dessa hushåll söktes först per brev i vilket vi omtalade att vi ville göra en telefonintervju om anledningen till att de flyttat från Sävja och därefter söktes hushållen per telefon.

Hushållen fördelade sig som i tabellen nedan

Antal svar	22
Antal som aldrig flyttat in	4
	26 = 63%
Bortfall:	
Hemligt telefonnummer	2
Ej funnit telefonnr	6
Ej nåtts trots upprepade försök	7
	15 = 37%

Svaren från de 22 svarande hushållen redovisas i avsnitt 3.2.

Del 2: Enkäten

Enkätens huvudsyfte var framför allt att skaffa ett underlag för del 3 av undersökningen, men också att beskriva befolkningen i kvarteren med avseende på hushållsfördelning, ålder, yrke och inkomst. Den innehåller dessutom några frågor som berör tidigare bostad och skäl att flytta till Sävja. Det gavs också möjlighet för de svarande att med egna ord tala om vad de ansåg vara bra resp dåligt med lägenheten och bostadsområdet.

Av de 147 lägenheterna i kv Renblomman och de 165 lägenheterna i kv Blå Jungfrun utnyttjades vid tiden för enkäten några som lägenhetsdaghem och några hyrdes av Uppsala kommun och socialförvaltningen. I dessa lägenheter fanns alltså ingen hyresgäst som vi kunde sända en enkät till. I tabellen nedan framgår antalet utsända enkäter, antalet svar, antalet uttalade vägrare och antalet som ej svarat.

Enkäten sändes ut den 26 februari 1987. Efter två påminnelser uppgick den totala andelen svar i slutet av april till 72.9 %.

Tabell 1.1 Svarsfrekvens i enkäten

	kv Ren blomman	kv Blå Jungfrun
antal lght	147	165
antal uts enkäter	140	159
antal svar	101 (72.1%)	117 (73.6%)
bortfall vägrare	-	2
bortfall ej svar	39	40

Resultatet av enkäten redovisas i kap 3.

Bortfallet i enkäten:

Genom Uppsalahems försorg har åldersfördelningen för de hyresgäster som ingår i bortfallet kunnat erhållas med ett par undantag. Ålderssuppgifterna från Uppsalahem är från 1987 06 23 vilket medför att ett fåtal personer hunnit flytta sedan enkäten utsändes. Genomgång av mantalslängden för kvarteren har givit hushållsfördelningen bland bortfallet. Mantalslängden är daterad 1987 11 01 varför ett mindre antal (9 st) personer i bortfallet ej kunnat återfinnas i denna. På grund av mantalslängdens uppbyggnad är det inte heller möjligt att entydigt avgöra hushållstyp för alla hushåll. I tabellen nedan visas antalet hyresgäster för vilka ålderssuppgift finns och antalet hushåll som kunnat identifieras till typ i de två kvarteren.

Tabell 1.2 Bortfallet i enkäten.

	kv Ren- blomman	kv Blå Jungfrun
hush. i bortfallet	39	42
åldersbest.hyresgäster	37	41
hushåll ident. till typ	29	30

Av diagram som visar de boendes ålder (se sid 30) framgår att åldersgruppen 20-24 år är över-representerad i bortfallet; 40.5% i Renblomman och 41.4% i Blå Jungfrun, att jämföra med 23.7% resp 20.5% bland dem som besvarat enkäten. När det gäller lägenhetstyperna är det procentuella bortfallet högst bland ettorna, 57% resp 45% i de två kvarteren vilket framgår av tabellerna 1 - 5 i tabellbilagan. Unga hushåll i små lägenheter har i högre grad än andra underlåtit att svara på enkäten.

Del 3: Intervjuer

Detta är den viktigaste delen av undersökningen. Syftet är att genom intervju, uppritning av det enskilda hushållets möblering och fotografering i lägenheten dokumentera hur de boende använder bostaden.

Urvalet av lägenhetstyper som skulle ingå i del 3, intervjuundersökningen, gjordes enligt kriterier som beskrivs nedan. Hushållen valdes bland dem som besvarat enkäten.

När samtliga lägenhetstyper analyserats och enkätsvaren visat hur många personer som bodde i varje lägenhet beslöts att de små lägenheterna 1 eller 2 rum och kök, inte skulle medtagas i urvalet. Av sammanlagt 74 små lägenheter bebos 54 av en person, övriga med något enstaka undantag av två personer. Lägenheternas utformning motiverade inte heller att de togs med i undersökningen; de är ettor och tvåor med normal utformning. Urvalet kom alltså att ske bland de lägenheter som består av tre eller flera rum och kök.

Avsikten var att göra ett urval om ca 50 hushåll med ungefär lika många från vardera kvarteret. Hellre än att få observationer från samtliga lägenhetstyper ville vi få möjlighet att göra flera observationer av samma lägenhetstyp. Därför valdes endast vissa lägenhetstyper ut. (Av tabell 2.2 framgår antalet olika lägenhetstyper i kvarteren).

Ett av de kriterier som användes vid urvalet av lägenhetstyper var sambandet mellan entré - kök och entré - sovrum. Vi valde framför allt lägenheter där vardagsrummet utgör passage till kök och/eller sovrum. Det var också naturligt att i vardera kvarteret ta med den lägenhetstyp som är vanligast och att inte ta med de typer som bara förekommer i ett fåtal exemplar. Vilka lägenhetstyper som valdes att ingå i urvalet framgår av tabell 3.11.

För varje lägenhetstyp valdes sedan det största och det minsta hushållet ut och dessutom i förekommande fall slumpmässigt några däremellan.

Totalt tillfrågades 26 hushåll i kvarteret Renblomman och 30 i kvarteret Blå Jungfrun. Ett brev sändes till de utvalda hushållen och ett par dagar senare ringde vi upp för att bestämma en tid. Det blev ett bortfall på 13 hushåll som fördelade sig på följande sätt:

Vägrar kategoriskt	7 hushåll
Hemligt telnr	2
Bor tillfälligt	1
Är inte hemma vid besök	3

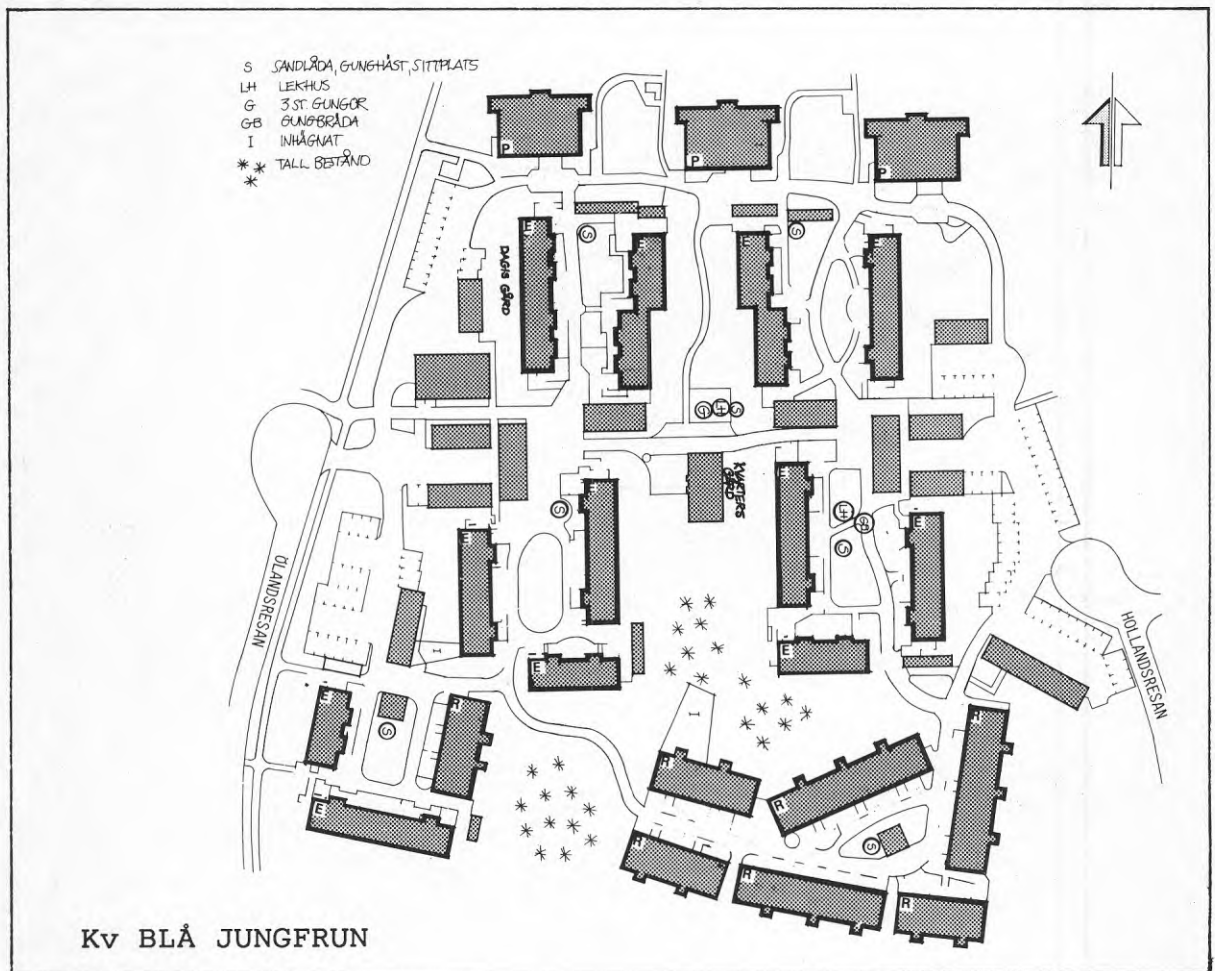
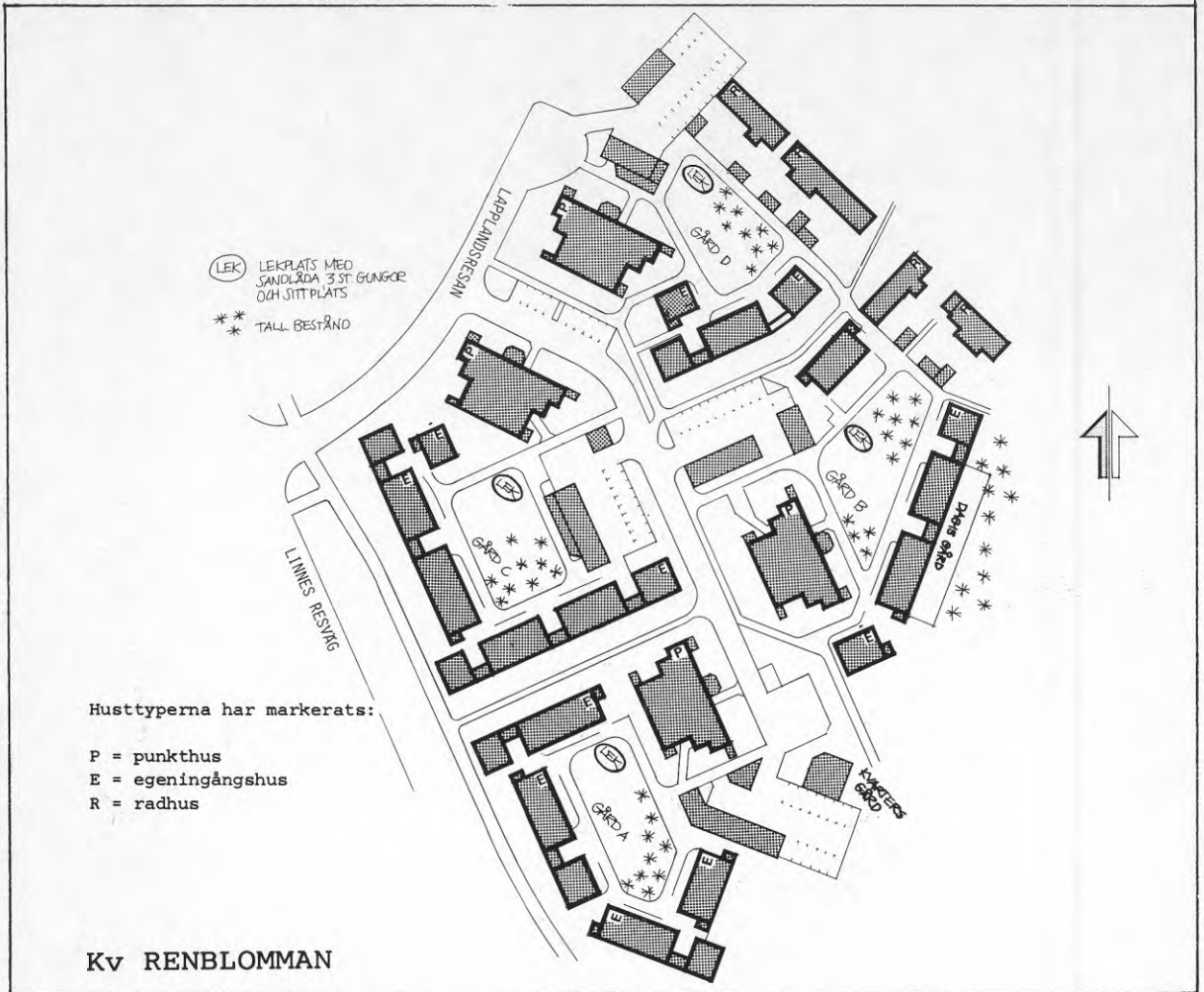
Av den första kategorin har 5 stycken sannolikt samma arbetsplats att döma av arbetstelefonnummer och yrkesbeteckning. Det går inte att förbise möjligheten att de gemensamt hade beslutat att inte ställa upp för intervjun. Hushållen med hemligt telefonnummer fick ett extra brev där de ombads ta kontakt per telefon men detta skedde ej. Den sista kategorin var två personer som motvilligt lät sig övertalas men som sedan ändå inte var hemma vid besök. Vid förnyad telefonkontakt var det inte möjligt att finna en gemensam tid.

Från varje kvarter valdes sedan ytterligare två hushåll från de två lägenhetstyper som blivit minst representerade. Av dessa sammanlagt åtta hushåll var ett inte möjligt att nå trots upprepade försök vid olika tidpunkter och ett var tveksamt till besök men svarade på frågor per telefon.

Totalt antal genomförda intervjuer blev slutligen 49. Intervjuerna gjordes i form av ett strukturerat samtal med följande uppbyggnad: Intervjuare och intervjuad tittade tillsammans på planen över lägenheten och den boende fick i allmänna ordalag berätta vad han/hon tycker om sin bostad. Sedan allmänna synpunkter på lägenheten ventilerats diskuterades varje del av lägenheten för sig och för- och nackdelar diskuterades. Därefter togs kortfattat vissa aspekter på området upp. Slutligen ritades möbleringen upp och lägenheten dokumenterades med några fotografier.

De möblerade planerna och ett par karaktäristiska fotografier per lägenhet redovisas i kapitel 3.4. Därtill redovisas de renskrivna anteckningarna från samtalet. Anteckningarna är uppställda enligt det mönster som följdes vid samtalet; först en allmän kommentar om lägenheten och därefter synpunkter på varje enskild del av lägenheten. Avslutningsvis anges de synpunkter den intervjuade har på området som sådant.

För varje lägenhetstyp redovisas också en omöblerad planritning tillsammans med en lägenhetsanalys och en sammanfattning av de synpunkter på lägenheten som framkommit i enkäten och intervjun.

2. BESKRIVNING AV DE TVÅ KVARTEREN

2.1 Kvarterens funktionella uppbyggnad

Kvarteret Renblomman:

Kvarteret består av fyra gårdar som är kringbyggda med hus i en eller två våningar. Dessa är de så kallade egeningångshusen (se Definitioner) där varje lägenhet har en egen ingång direkt utifrån. Till varje gård hör ett punkthus i tre och fyra våningar. I kvarterets nordligaste del finns 9 radhus. Kvarteret angörs med en säckgata, Lapplandsresan, från vilken en inre gata löper genom kvarteret från nordväst till sydost. Centralt i kvarteret, på ömse sidor om den inre gatan, ligger på tre ställen parkeringar och garage som betjänar två av gårdarna. Vid gatans slut kommer man till ytterligare en parkering och en garagebyggnad för den södra gården. Här ligger också kvartersgården. Den norra gården har sina parkeringar och garage i anslutning till vändplatsen på Lapplandsresan.

I bottenvåningen på varje punkthus ligger gårdens tvättstuga. Söförråd och ett cykelförråd finns i en liten byggnad i anslutning till garagelängorna. Varje gård innehåller 30-40 lägenheter. Ett gångstråk går genom kvarteret tvärs över den inre gatan.

Kvarteret Blå Jungfrun:

Hustyperna är desamma som i kv Renblomman men den inbördes placeringen är helt annorlunda. I stället för att integrera alla hustyperna i varje gård har man här valt att förlägga varje hustyp för sig. Längst i norr ligger de tre punkthusen. I kvarterets mellersta del ligger egeningångshusen. Huslängorna har orienterats parallellt i nord-sydlig riktning. Radhusen har grupperats kring en gemensam gård i kvarterets sydostligaste hörn. Mot denna gård vetter alla radhusens entréer. Radhusen ligger längs den stora gatan genom Sävjaområdet, Linnés resväg, från vilken man kan nå de andra kvarteren i området.

På ömse sidor om kvarteret går en säckgata från Linnés resväg, Ölandsresan och Hollandsresan, och via dem når man kvarterets parkeringar och garage som är förlagda i kvarterets östra och västra utkant.

Bebyggelsen kompletteras av flera mindre envåningsbyggnader i vilka inryms förråd, tvättstugor, soputrymmen samt en kvarterslokal.

2.2 Lägenhetsfördelning och önskad hushållsfördelning.

I programmet för Sävjatävlingen fanns angivet vilken hushållsammansättning Sävja skulle byggas för och därmed vilken lägenhetsfördelning som var den önskvärda.

	1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	5+pers
Önskad andel %	30	15	15	25	15

Denna målsättning avviker markant mot vad som brukar vara normalt i nybyggda flerbostadsområden där ca 70% av hushållen består av en- och tvåpersonershushåll.

Med utgångspunkt från denna önskade hushållsammansättning ställdes i programmet följande krav på lägenhetsfördelningen:

Dimensionerande hushållsstorlekar	Lägenhetsfördelning %
1 - 2 personer	45 - 50
3 - 4	35 - 40
5	10 - 15

Man angav alltså inte hur många rum ett hushåll om exempelvis 2 eller 3 personer borde bo i utan gav möjlighet för de tävlande att göra den bedömningen.

Enligt den trångboddhetsnorm som riksdagen antog 1967 (trångboddhetsnorm 2) är ett hushåll inte trångbott om det i hushållet bor två eller färre personer per rum, vardagsrum och kök oräknade. Med denna norm som utgångspunkt skulle programmet ge följande lägenhetsfördelning:

Lägenhetsstorlek	Andel lägenheter
1 -2 RK	45 - 50%
3 RK	35 - 40%
4 eller fler	10 - 15%

Vilket precis motsvarar programmets önskade lägenhetsfördelning.

Ett annat sätt att beräkna hurdan lägenhetsfördelningen borde se ut är att studera hur hushåll av olika storlek bor i nybyggda flerbostadshus.

Tabell 2.1: Antal boende i flerbostadshus (byggnadsperiod 1981-85) i Uppsala, fördelade på antal rum i bostaden. Alla ägarkategorier. (FoB 85):

	1 - 2 rok	3 rok	4 - 5 rok	Σ
1 -2 pers	1359 58.0%	725 31.0%	259 11.0%	2343
3 -4 pers	41 5.3%	273 35.2%	461 59.5%	775
5+ pers	6 3.6%	23 13.9%	136 82.4%	165

Summa 3283

Den lägenhetsfördelning man i så fall skulle få är:

Lägenhets storlek	Andel lägenheter
1 -2 RK	29 %
3 RK	30 %
4 eller fler	41 %

Den lägenhetsfördelning som kvarteren tillsammans i verkligheten fick framgår av tabell 2.2. Denna fördelning ligger mellan de två framräknade fördelningarna. I tabell 10 i bilaga 5 visas lägenhetsfördelning i respektive kvarter, även fördelade på hustyper. Hushållsfördelningen i kvarteren redovisas i avsnitt 3.1.

Tabell 2.2 Den sammanslagna lägenhetsfördelningen i kvarteret Renblomman och kvarteret Blå Jungfrun.

Lägenhets storlek	Andel lägenheter
1 -2 RK	37 %
3 RK	34 %
4 eller fler	29 %

Det är viktigt att påpeka att de i programmet angivna hushållstorlekarna borde differentieras ytterligare. Ett hushåll med två vuxna kan förväntas ha andra krav på sin bostad än ett hushåll som består av exempelvis en vuxen och ett barn. Barnets/barnens ålder spelar också roll för hur många rum hushållet behöver.

Innebär det faktum att antalet stora lägenheter är relativt högt i förhållande till trångboddhetsnorm 2 att man fått en högre utrymmes-

standard? Ser man till lägenheternas yta finner man att lägenheterna är mycket kompakta. Areorna på de olika lägenheterna framgår av tabell 2.3.

Lägenheter med många rum, avsedda för hushåll med många barn har i de flesta fall liten area, i vissa extremt liten (4 och 5 rum och kök, 70 resp 78 m² i Renblomman). Hur fungerar dessa i praktiken?

Tabell 2.3. Lägenheterna i kv Renblomman och Blå Jungfrun fördelade efter antal rum och area.

Renblomman:			
1 rok	14 st	2 rok	41 st
32.9 m ²	8 st	52.2 m ²	10 st
40.2 m ²	4 st	53.7-54.4 m ²	24 st
45.4 m ²	2 st	61.2m m ²	4 st
		56.3 m ²	3 st
		(radhus)	
		2 RoK+loft	4 st
		70.2 m ²	4 st
3 rok	52 st	4 rok	24 st
59.4 m ²	30 st	69.8 m ²	16 st
67.4-68.9 m ²	14 st	85.4 m ²	2 st
68.9 m ²	8 st	88.4 m ²	6 st
		(radhus)	
5 rok	12 st		
77.8 m ²	12 st		
Blå Jungfrun			
1 rok	11 st	3 rok	54 st
35.9 m ²	3 st	63.5 m ²	12 st
43.9 m ²	8 st	63.7 m ²	6 st
		67.1 m ²	36 st
2 rok	45 st	4 rok	51 st
51.8 m ²	8 st	77.8 m ²	8 st
52.9 m ²	12 st	78.5 m ²	8 st
54.8 m ²	8 st	84.3 m ²	6 st
56.2 m ²	8 st	91.8 m ²	29 st
57.6 m ²	9 st	(radhus)	
5 rok	4 st		
102.3 m ²	4 st		
(radhus)			

2.3 Karaktäristik av lägenheterna.

I bofaktabroschyren för kvarteret Renblomman redovisas 20 stycken lägenhetsplaner. Vid närmare granskning visar sig antalet olika planer vara 15. Övriga är varianter med vissa olikheter i exempelvis fönstersättning och klädkammarens

storlek. Det som karaktäriserar lägenheterna i kvarteret Renblomman kan sammanfattas i nedanstående punkter. De avvikelser som gjorts från gällande byggnorm kommenteras.

- o Köket har i samtliga lägenheter en i det närmaste kvadratisk planform (undantag de minsta ettorna) med arbetsdelen av köksuppställningen längs ena väggen. Endast i ettorna är arbetsdelen placerad i vinkel. Köksskåpen har byggts upp till tak.
- o I nära hälften av lägenheterna måste man passera vardagsrummet för att nå köket. Det faktum att köket ofta nås över vardagsrum motsvarar inte SBN:s ambition. I råds-texten till SBN 71:11 står det: "I lägenheter mindre än 2 RK godtas att sovrum eller kök/kokvrå nås över vardagsrum" vilket antyder att det i lägenheter om 2 RK och större är önskvärt med neutral tillgång till kök.
- o Sambandet mellan hall och vardagsrum är öppet och öppningen saknar i flertalet lägenheter även öppningskarm. De kvadratis- ka former som hallens och vardagsrummets väggar antyder skär ofta in i varandra så att öppningen mellan rummen blir sned. Sammantaget gör detta att gränsen mellan rummen blir obestämd.
- o I ungefär hälften av lägenheterna saknas dörr mellan kök och vardagsrum.
- o Av de totalt 88 lägenheter som har mer än ett sovrum är det endast 18 st (4 rok) som har 2 sovrum stora nog för två personer. Det tredje sovrummet är i dessa lägenheter på 7 m² och därmed enligt normen avsett för en person. I samtliga lägenheter om 3 rok är det mindre sovrummet på 7 m². I lägenheterna om 5 rok är 3 av sovrummen på 7 m².
- o Vardagsrummen är i de flesta fall endast 18 m² trots att köket inte rymmer en större matplats (8 personer) (SBN 71:212).
- o Föräldrasovrummet är i många lägenheter (88 st) endast 11 m² och i 16 st endast 10 m² i stället för 12 m² (SBN 71:213).
- o Badrummen är försedda med badkar utom i de två minsta typerna av enrumslägenheter. Badrummen är små i flertalet lägenheter, 170x210 cm, men förberedda för installation av tvättmaskin. I fyra av trerumslägenheterna och 16 stycken av fyrrumsmarna samt i alla femrummarna är badrummen större och har plats för liten tvättmaskin vid

badkarets kortända. I lamellhusen har badrummen fönster.

- o I de större lägenheterna om fyra och fem rok saknas extra toaletterum (SBN 71:215).
- o För hyresradhusen i två plan gäller att det inte är möjligt att avskilja en sovplats i vardagsrummet för en permanent boende handikappad, vilket krävs enligt rådtexten (SBN 71:11).

I bofaktabroschyren för kvarteret Blå Jungfrun finns 22 lägenhetsplaner redovisade, varav flera är varianter av varandra. Det som kännetecknar lägenheterna i kv Blå Jungfrun kan sammanfattas i följande punkter:

- o Köken är, utom i punkthusens lägenheter, i stort sett kvadratiska och ganska rymliga. I punkthusen är köket ordnat som ett arbetskök med en matplats helt öppen mot vardagsrummet. Köksskåpen går inte upp till tak.
- o Samtliga lägenheter saknar dörr att stänga till köket och i alla lägenheter har köket direkt förbindelse med vardagsrummet.
- o I 30% av lägenheterna måste de boende gå genom vardagsrummet för att nå köket från entrédörren.
- o Av de totalt 55 lägenheterna med mer än 3 rok är det 8 st som saknar extra toalett.
- o Hygienrummen är i samtliga lägenheter i flerbostadshusen utrustade med dusch i stället för badkar. I radhusen där man har två hygienrum är ett utrustat med badkar. Duschrummen har god plats för tvättmaskin och installation av sådan är förberedd. I egeningångshusen är hygienrummen försedda med fönster.
- o I lägenheter med mer än ett sovrum är ett sovrum alltid på ca 7 m².
- o Rumshöjden är 235 cm i stället för 240 cm (SBN 61:12)
- o Föreskriven standard för förvaring i garderobers och klädkammars underskrids något i de flesta av lägenheterna.

2.4 Hyresjämförelse med några andra kvarter.

För att ge en uppfattning om hur mycket det kostar att bo i de två studerade kvarteren jämfört med några andra kvarter i Uppsalahems

bostadsbestånd redovisas nedan hyror 1988 för en lägenhet på 3 rum och kök från vardera av 6 olika kvarter byggda ungefär samtidigt.

Tabell 2.4. Hyran 1988 för 3 rum och kök i kvarteren Renblomman och Blå Jungfrun samt i fyra andra ungefär samtidigt byggda kvarter i Uppsalahems bestånd.

Kvarter	Area m ²	Hyra/månad	Hyra /m ² och år
Renblomman	68.9	2.145:-	373,58:-
Blå Jungfrun	63.7	1.926:-	362,82:-
Torgny	71.6	2.423:-	406,08:-
Toven	71.0	2.546:-	430,30:-
Ekeby	75.4	2.461:-	391,67:-
Hagbard	72.8	2.430:-	400.55:-

Kv Renblomman, gård B från norr. Många hushåll tycker att det är bra att man sparar träd på gårdarna.

Egen uteplats uppskattas.

Uteplatsen uppskattas - men i några fall har man lagt beslag på en alltför stor del av den gemensamma marken i kvarteret. (Vid ett av radhusen i Blå Jungfrun).

I föreliggande kapitel redovisas resultaten av undersökningens tre delar. Först beskrivs de boende i kvarteren med avseende på hushållsfördelning, ålder, inkomst och yrke. Därefter redovisas resultatet av den telefonintervju som gjordes med de hushåll som flyttade från Sävja under det första året. Därefter sammanställs de boendes synpunkter på bostadskvarteren. Därvid kombineras uppgifterna som framkommit i enkät och intervjuer. I det sista avsnittet redovisas de intervjuade hushållens synpunkter och möbleringar.

3.1 Vilka hushåll bor i kvarteren?

Hushållsfördelning.

I tävlingsprogrammet för Sävjatävlingen angavs som tidigare nämnts en önskad hushållsfördelning med en hög andel "stora" familjer, 4 eller flera personer. I tabellen nedan visas denna önskade fördelning tillsammans med den hushållsfördelning som faktiskt förelåg vid tiden för enkätens genomförande. Hushållen i båda kvarteren är sammanslagna och bortfallet är inräknat. Som redan nämnts saknas säkra uppgifter om antalet personer i totalt 22 hushåll. Dessa hushåll bor i lägenheter på 1,2 och 3 rok och hälften av hyresgästerna i denna grupp är i åldern 20-24 år. Det är därför troligt att uppgiften "verklig andel" för små hushåll i tabellen är något för låg.

Tabell 3.1. Önskad och verklig hushållsfördelning.

	1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	5+pers
Önskad andel %	30	15	15	25	15
Verklig andel %	31.4	28.9	20.2	15.2	4.2

Den verkliga fördelningen på hushållstorlekar skiljer sig alltså avsevärt från den önskade fördelningen. Andelen 2- och 3-personershushåll är betydligt högre medan andelen större hushåll avsevärt lägre i verkligheten än motsvarande i programmet.

I tabellen nedan sammanställs hushållsfördelningen med den verkliga lägenhetsfördelningen.

Tabell 3.2. Hushållsfördelning enligt programmet och verklig fördelning i de två kvarteren sammanslagna.

Antal pers. per hushåll	Hushållsfördelning	
	Önskad	'Verklig'
1 - 2	45%	60.3%
3	15%	20.3%
4	25%	15.5%
5 +	15%	4.0%

I tabell 8 i tabellbilagan redovisas de två kvarteren och bortfallet var för sig. Man finner där att hushållen är något större i kvarteret Blå Jungfrun än i kvarteret Renblomman. I det förstnämnda kvarteret är andelen hushåll som består av tre eller fler personer ca 45% medan i det andra andelen ligger på ca 35%.

Tabell 3.3. Hushållsfördelningen för samtliga de 277 hushåll som kunnat identifieras i de två kvarteren, dvs inklusive bortfallet. Alla som i enkätsvaren har redovisats som 'barn' har i tabellen räknats som barn oavsett ålder.

Hushållstyp	Antal hushåll	Andel hushåll %
1 vuxen	87	31.4%
1v + 1b	27	9.7%
1v + 2b	13	4.7%
1v + 3 eller flera barn	4	1.4%
2 vuxna	53	19.1%
2v + 1b	42	15.2%
2v + 2b	39	14.1%
2v + 3 eller flera barn	11	4.0%
3 vuxna	1	0.4%
Σ	277	100 %

Andelen hushåll med barn är 49.1% bland de sammanlagt 277 hushållen. Om hushåll där det enda barnet är över 17 år borträknas, sammanlagt 5 stycken, är andelen barnhushåll 47.2 %. Andelen ensamstående med barn är 15.9%.

Sävja ligger i Danmarks kommun del. Andelen barnhushåll i Sävja, Danmarks kommun del och hela Uppsala kommun framgår av tabellen nedan. Siffrorna för Danmark och Uppsala kommun härrör från FoB 85.

Tabell 3.4 Andel barnhushåll av alla hushåll i Sävja (kolumn 1), Danmarks kommun del (2) samt Uppsala kommun (3) enligt FoB 85.

Hushållstyp	1	2	3
Ensamstående med barn %	16	4.0	3.8
Sammanboende med barn %	33	45.5	22.2
Summa	49	49.5	26.0
Totalt antal hushåll	277	1 970	68 058

Andelen barnhushåll är hög i förhållande till hela kommunens barnhushållsandel men nästan exakt densamma som i den egna kommun delen. I kommun delen fanns tidigare endast villor och radhus. Detta avspeglas i andelen sammanboende med barn som är betydligt högre i kommun delen totalt än i de två studerade kvarteren.

I tabellbilagan kan hushållsfördelningen i varje kvarter studeras. Man finner där att andelen enpersonshushåll är något högre i kv Renblomman än i Blå Jungfrun. När det gäller andelen hushåll med barn är den större i Blå Jungfrun, 53.8% mot 46.5% i Renblomman. Då har vi här räknat med alla som i enkätsvaren har redovisats som 'barn' även om de har uppnått en ålder av 17 år. Om de hushåll där det enda 'barnet' är över 17 år räknas bort, sammanlagt 5 stycken, blir andelarna barnhushåll i kv Blå Jungfrun 51.3% och i Renblomman 44.5%. Skillnaderna bibehålls om bortfallet medräknas.

Skillnaden mellan kvarteren med avseende på andelen barnfamiljer är inte förvånande med tanke på den högre andel lägenheter >3 rok som finns i kvarteret Blå Jungfrun (jfr avsnittet Beskrivning av kvarteren).

Hushållens fördelning på olika lägenhetsstorlekar.

I tabellen nedan visas hur hushåll av olika storlek fördelar sig på olika lägenhetsstorlekar. I tabellbilagan framgår hur de olika hushållstyperna fördelar sig på de olika lägenhetstyperna liksom hur de hushåll som kunnat identifieras i bortfallet fördelar sig.

Tabell 3.5: Antal boende i de två kvarteren, inklusive bortfallet, fördelade på antal rum i bostaden:

	1 - 2 rok	3 rok	4 - 5 rok	Σ
1 - 2 p	95 57.0%	57 34 %	15 9 %	167
3 pers	5 9 %	28 50 %	23 41 %	56
4+ pers	1 2 %	7 13 %	46 85 %	54

Σ 277

En iakttagelse i 'Sävja 1' undersökningen var att

"En och tvåpersonershushållen utan barn tenderar att söka lägenheter med större antal rum än vad de sökande till de jämförda områdena gör. Antagandet att de mindre lägenhetsytorna i Sävja innebär att hushållen söker lägenheter med större antal rum förefaller vara korrekt för hushåll utan barn. För barnfamiljerna gäller däremot att de inte söker lägenheter med fler rum än barnfamiljer som söker till andra områden gör."

När vi nu ser hur hushållen faktiskt fördelar sig i lägenheterna i Sävja finner vi en nära överensstämmelse med fördelningen i nya flerbostadshus i Uppsala som den framgår av tabell 2.1, dock med den skillnaden att en större andel av de stora hushållen i Sävja bor i lägenheter med 4 eller 5 rum och kök.

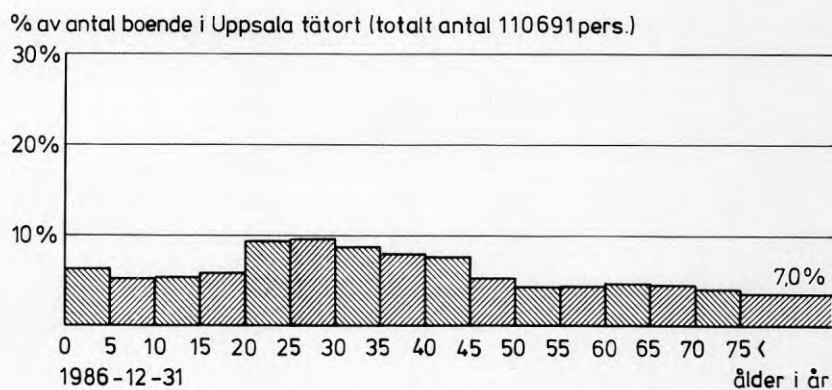
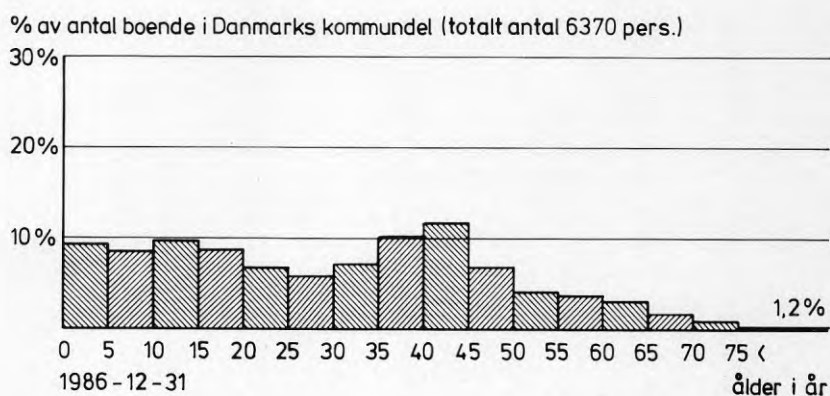
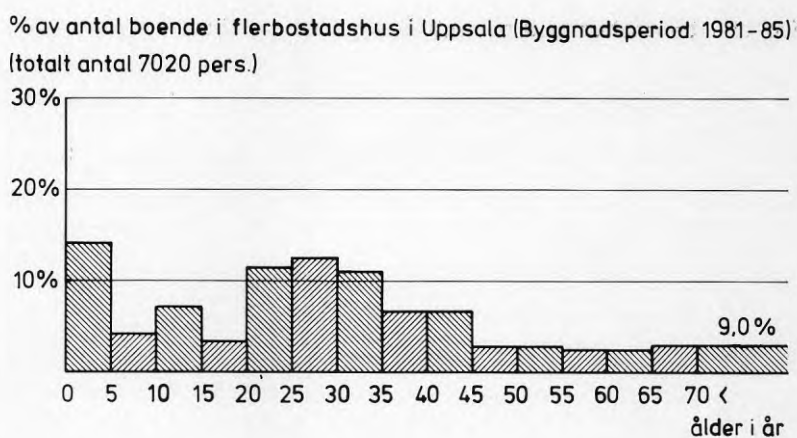
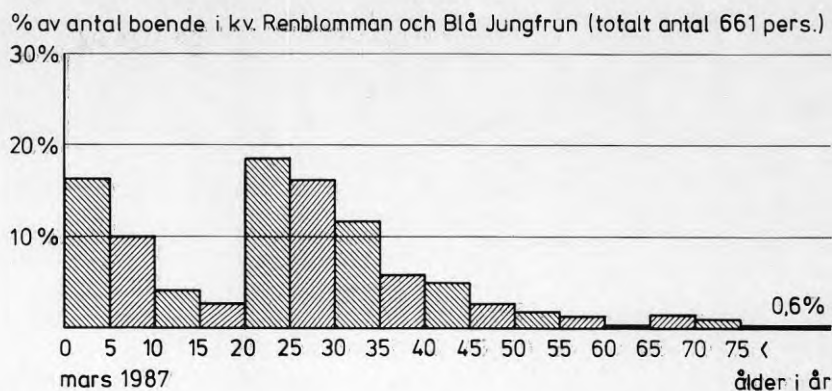
De boendes ålder

Nedan visas åldersfördelningen för de boende i kvarteren, såväl de som svarat på enkäten och bortfallet. De två kvarterens åldersfördelning liksom bortfallets redovisas var för sig i tabellbilagan.

Som en jämförelse visas åldersfördelningen i Uppsala kommun och i kommundelen Danmark 31 december 1986 samt i flerbostadshus i Uppsala kommun byggda 1981-85 enligt FoB 85. Åldersfördelningen skiljer sig som väntat avsevärt från åldersfördelningen i hela kommunen. Skillnaden man ser mellan de studerade Sävja-kvarteren och hela Danmarks kommun del speglar skillnaden mellan den äldre delen av kommundelen som enbart består av villor och radhus och de nybyggda kvarteren med hyresbostäder i flerbostadshus. Jämfört med fördelningen i nybyggda flerbostadshus är skillnaden mindre. En del av avvikelserna beror sannolikt på att här även ingår lägenheter upplåtna med bostadsrätt.

ÅLDERSFÖRDELNINGEN I SÄVJAKVARTEREN mars 1987,
 I NYARE FLERBOSTADSHUS I UPPSALA enl. FoB85,
 I DANMARKS KOMMUNDEL 1986 12 31 samt
 I UPPSALA KOMMUN 1986 12 31.

Hushållens inkomster och de boendes yrken

Syftet med tävlingen i Sävja var som nämnts att söka bygga billiga bostäder som skulle kunna vara bra alternativ för de som inte har det gott ställt ekonomiskt. En intressant fråga att besvara skulle därför vara om de som bor i kvarteren skiljer sig från andra grupper i fråga om scioekonomisk tillhörighet.

Detta är en komplicerad fråga. Vi vill dock ge frågan en viss belysning genom att redovisa de boendes inkomster och deras yrkestillhörighet.

I enkäten ombads de boende att ange sitt yrke eller sysselsättning och i en tabell markera sin inkomst för 1986, dvs samma uppgift som man givit i självdeklarationen. Tabellen visade inkomstklasser med en bredd på 10000 kr. I förekommande fall skulle samma uppgifter ges för maka/make/sambo.

För att få en möjlighet att jämföra inkomstfördelningen med den fördelning som redovisades för de sökande till Sävja i undersökningen Sävja 1 har inkomstklasserna sammanförts till klasser med bredden 20000 kr. I Sävja 1 undersökningen var det inkomsten för den sökande som studerades. Denna motsvarar i den här aktuella undersökningen av den som står upptagen som 'hyresgäst' på Uppsalahems listor. I vissa fall har dennes/dennas medboende besvarat enkäten. Den inkomstuppgift som i enkäten givits för 'hyresgästen' har använts i inkomsttabellerna som som redovisas som tabell 12 och 13 i tabellbilagan.

Uppgifterna i undersökningen 'Sävja 1' var insamlade i augusti 1985. Det är oklart exakt vilka inkomster hushållen givit uppgifter om. Det kan vara både inkomsten för 1984 eller den uppskattade inkomsten för 1985.

Man kan jämföra medianen i fördelningen för hyresgästernas i Sävja inkomster, 87 400:-, med medianen i 'Sävja 1' undersökningen, 82 400:-, och med medianen för alla män och kvinnor i Uppsala kommun dec 1985, 79 500:-. Uppgifterna i enkäten gäller 1986 och uppskattar man mycket grovt den inkomstökning som skett mellan 1985 och 1986 till mellan 5 och 10 % ser man att nivån i de tre fördelningarna är ungefär densamma. Det finns inget som direkt tyder på att det skulle vara speciellt betalningssvaga hushåll som bor här. En ingående studie av disponibla inkomster här och i andra jämförbara kvarter skulle behövas för att mer noggrant kunna diskutera frågan.

I enkäten har de svarande också uppgivit sitt yrke och i förekommande fall sin sammanboendes. För att sammanfatta dessa uppgifter har svaren kodats i enlighet med den socioekonomiska indelning som används av SCB sedan 70-talet. En kodlista omfattande ca 3000 yrken, presenterad i 'Meddelande i samordningsfrågor. 1982:4 SCB' har använts för kodningen. Utifrån denna kan en grov indelning av de boendes yrkestillhörighet göras. Indelningen har gjorts för de 333 vuxna personerna (över 20 år) i de svarande hushållen.

		Antal	Andel*
<u>Arbetare</u>	Ej facklärd	109	<u>47.7%</u>
	Facklärd	50	
<u>Tjänstemän</u>	Lägre	43	<u>24.3%</u>
	På mellannivå	27	
	Högre	11	
<u>Företagare</u>	(exkl. akademiska yrken)	2	<u><1%</u>
<u>Studerande</u>	(ospec.nivå)	29	<u>8.7%</u>
<u>Hemarbetande</u>		9	<u>2.7%</u>
<u>Ålderspensionärer</u>		14	<u>4.0%</u>
<u>Förtidspensionärer</u>		6	<u>1.8%</u>
<u>Arbetslösa</u>		8	<u>2.4%</u>
<u>Ej uppgift</u>		25	<u>7.5%</u>

För de boende i 'Fribygget' gjordes en motsvarande tabell i samband med utvärderingen av lägenheterna där. Lägenheterna där var till skillnad mot de här studerade upplåtna med bostadsrätt med en låg ingångsinsats. 'Fribygget' ligger dessutom mycket nära Uppsala centrum. I 'Fribygget' var vid utvärderingen, som genomfördes hösten 1985, andelen arbetare 30.2%, andelen tjänstemän 33.7%, studerande 19.8% samt andelen ålderspensionärer 5.9%.

3.2 Varför har man flyttat till Sävja och varför flyttar man därifrån.

En fråga som diskuterades i samband med undersökningen 'Sävja 1' var, huruvida de boende skulle komma att flytta från Sävja på grund av lägenheternas utformning. I avsikt att belysa denna fråga gjordes en telefonenkät med de hushåll som flyttat från kvarteren fram till och med november 1986. (Se även avsnitt 1.3). I bilaga 7 redovisas svaren på denna enkät. Man finner att endast i ett fall har man uttryckligen sagt att lägenhetens utformning var skälet till att man flyttat från Sävja.

De 22 svaren på frågan varför man flyttat från Sävja fördelade sig på följande sätt:

- o flyttat till villa, radhus eller bostadsrätt 9
(av dessa har 2 sagt att de behövde större bostad och 1 att lägenhetens utformning inte var bra - minsta sovrummet var för litet bl a.
4 av hushållen hade 4 medlemmar
5 av hushållen hade 3 medlemmar.)
- o behov av större lägenhet 2
- o olika familjeskäl 3
- o för långt till centrum eller skola 3
- o flyttat från Uppsala 2
- o vantrivsel, bråkiga grannar 1
- o för hög hyra (1person i 1 rok) 1

Två hushåll tillade att de hade haft störande grannar.

I bilagan 7 redovisas också de skäl flyttarna givit till att man en gång valde att flytta till Sävja. Skälen varierar men 9 hushåll har bland annat nämnt närheten till naturen. 3 hushåll har nämnt billigt boende som ett av flera skäl.

Det finns inget i svaren som tyder på att lägenheternas utformning i sig skulle vara ett avgörande skäl för flytta vare sig till eller från Sävja.

I brevenkäten som sändes till samtliga boende i de två kvarteren gavs möjlighet att ange skälen till att man flyttat från sin tidigare bostad och skälen till man valde att flytta just till Sävja. Man fick markera valfritt antal skäl.

Sammanlagt 218 hushåll av 299 svarade på enkäten.

Den vanligaste orsaken att man flyttat från sin tidigare bostad var att den var för liten. Många

har också sagt sig vantrivas i den tidigare bostaden, utan att närmare precisera varför.

Skäl att flytta från tidigare bostad:

Inget skäl angivet ..... 5 hushåll

1 skäl ..... 143 hushåll

fördelade på:

o Den var för dyr	2
o Den var för stor	6
o Den var för liten	36
o Den var inte barnvänlig	4
o Den låg olämpl. i förh. till naturen	6
o Den låg olämpl. i förh till arb.	3
o Jag vantrivdes	22
Andra skäl.....	64

2 skäl ..... 50 hushåll

varav totalt 24 som ett skäl uppgivit att lägenheten var för liten

3 -4 skäl ..... 20 hushåll

varav 14 bl a har sagt att lägenheten var för liten.

Sammanlagt 104 hushåll har uppgivit ett 'Annat skäl' att flytta från tidigare bostad. De vanligast förekommande av dessa är:

o Flyttat från föräldrahemmet	12
o Trivdes ej med bostadsomr. (Ofta preciserat som Gottsunda)	11
o Skilsmässa	8
o Omodern lgh eller 'inget kök'	8
o Olika specifika egenskaper hos lgh	7
o Bråkiga grannar	6
o Flyttat från annan ort	5
o Inga lekkamrater till barnet eller andra probl med kamrater	5
o Familjeskäl (ej skilsmässa)	4
o Dålig luft	4

15 hushåll hade prickat för svarsalternativet 'Annat skäl' men sedan inte skrivit någon förklaring.

Studerar man svaren på frågan varför man flyttat just till Sävja finner man att närheten till naturen tycks vara en viktig orsak liksom möjligheten att få en ny bostad snabbt. 'Billigare boende' kommer endast med som ett av flera andra skäl.

Skäl att flytta just till Sävja.

Inget skäl angivet ..... 3 hushåll

1 skäl ..... 89 hushåll

varav

o Nära föräldrahem	2
o Nära släkt och vänner	1
o Nära natur	21
o Möjlighet att få lgh snabbt	28
o Barnvänligt område	8
o Billigare boende	0
o Andra skäl	26

2 skäl ..... 81 hushåll

varav 31 har angivit 'nära natur' som ett av svaren, 6 stycken 'möjlighet att få bostad snabbt'. 7 hushåll har angivit 'billigare boende' som ett skäl.

3-4 skäl ..... 45 hushåll

Av dessa har 21 hushåll som ett av sina skäl uppgivit 'billigare boende'.

Sammanlagt 65 hushåll har givit 'annat skäl' och de vanligaste bland dessa är

o Området verkade trevlig, lugnt e d	20
o Ej fått välja själv	7
o Möjlighet till egen 'tomt'	7
o Har vänner eller släkt här	4
o Bra luft	2
o Lagom långt från centrum	2

Övriga skäl som givits har inte något med Sävja att göra. Man har flyttat för att man var intresserad av att få en ny eller en större lägenhet eller exempelvis en lägenhet som man kan nå med hiss.

3.3 Synpunkter på de två kvarteren.

3.3.1 Undersökarnas synpunkter.

I avsnitt 2 beskrevs de två kvarterens uppbyggnad och den ambition förslagsställaren sade sig ha i sina respektive tävlingsförslag.

Studerar man planen (se nästa uppslag) över de två kvarteren ser man att de är olika uppbyggda. I kvarteret Renblomman finns gårdar som ser tydligt definierade ut. I Blå Jungfrun är gårdsformerna inte lika tydliga, undantagandes radhusen längst i sydost i kvarteret. Men hur upplevs kvarteren i verkligheten?

På planen ser det ut att vara mycket trångt på vissa ställen, i Blå Jungfrun speciellt vid radhusen och i Renblomman vid vissa hörn av gårdarna. Hur har man löst insynsproblemen? Har de boende synpunkter på detta? Hur närmar man sig kvarteret? Är det lätt att orientera sig?

Intervjuarens första besök i kvarteren gjordes i månadskiftet februari-mars 1987 och då enbart för att se hur kvarteren upplevdes utifrån.

Mellan de två kvarteren ligger affären, posten och ett 'dagis'. Bussen har sin vändplats där. Utanför affären finns en parkeringsplats.

Blå Jungfrun besöktes först. Som besökare till kvarteret finner man ingen annan naturlig parkeringsplats än den utanför affären. Därifrån får man sedan söka sig in i kvarteret. Det finns ingen tydlig entré till kvarteret. Man får smita in mellan parkeringshus och garage, bostadshus och små hus innehållande förvaltarlokal, tvättstugor och förråd. Det finns en orienteringstavla men kvarteret upplevs som rörigt och svårorienterat. Vill man ta sig in i kvarteret från dess östra parkering finner man att entrén till kvarteret därifrån är ännu otydligare. Längs punkthusen går en körbar väg. Betraktar man kvarteret från den är dess struktur något tydligare. Gården som bildas av radhusen är tydlig som rum men det är mycket trångt mellan husen i den västra delen.

I det andra kvarteret, Renblomman, finns möjlighet att köra in med bil. Entrén till kvarteret är tydlig, gatan genom kvarteret leds in mellan två av punkthusen och vid infarten är orienteringstavlan väl placerad. Men sedan upphör tydligheten. Gatan är kantad med bilar, garage, spaljéer vid parkeringsplatserna och en sopcontainer och längst in ett litet hus som visar sig innehålla bl a kvartersgården. Var man skall ta sig in till de enskilda gårdarna är svårt att uppfatta. När emellertid denna svårighet är övervunnen är gårdsrummen tydliga. Att passagen

I kvarteret Renblomman finns gungor på varje gård. Här gård A från nordost.

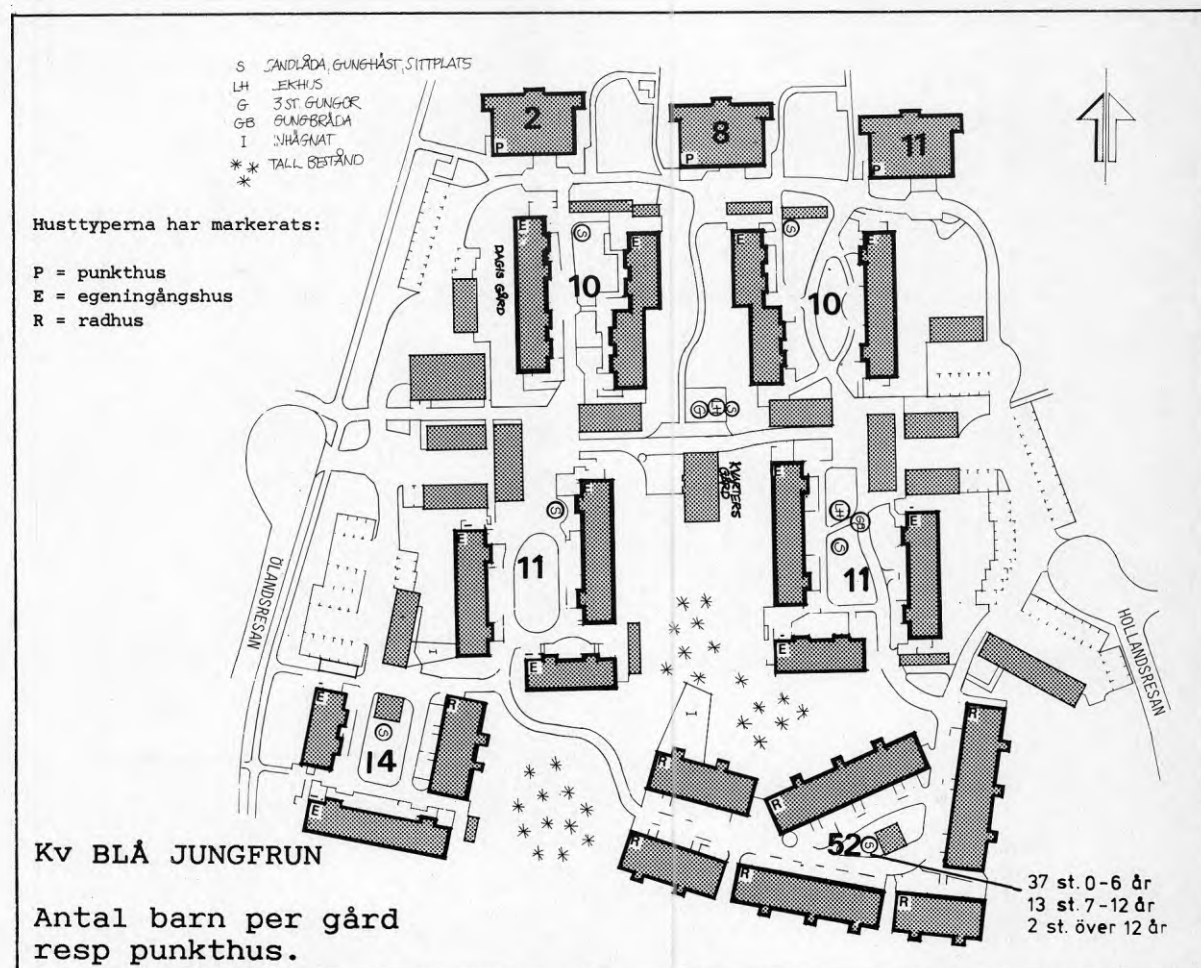
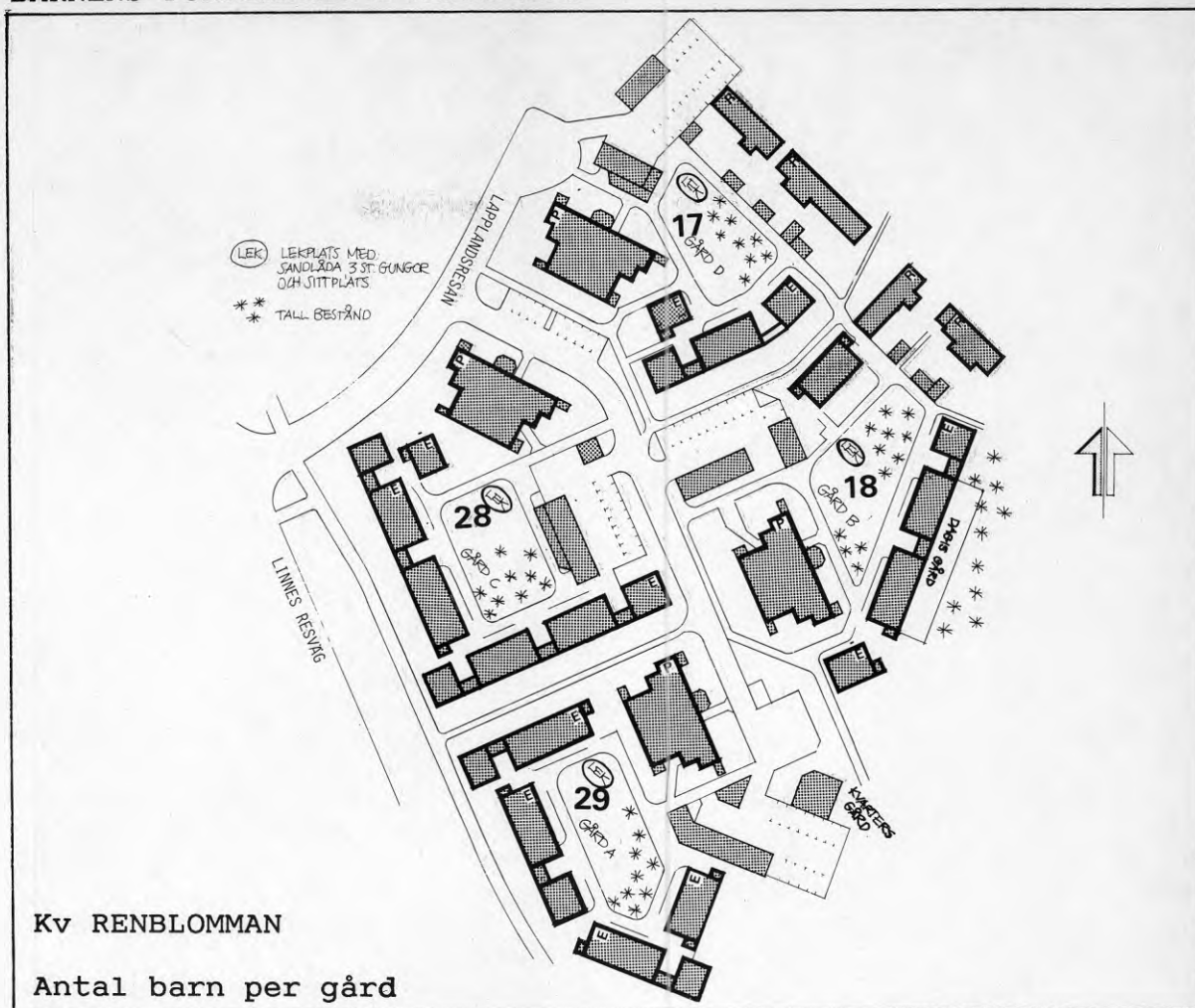

I Blå Jungfrun har många hushåll klagat på att lekplatserna är dåligt utrustade. Sammanlagt finns det 3 gungor i hela kvarteret.

Många hushåll tycker att närlekplatserna ligger alltför nära lägenhetsentrén och köksfönster. Här har ett hushåll satt upp ett eget staket för att markera gränsen mellan allmänt och privat.

mellan husen in till gårdarna på flera håll är mycket trång ses tydligt på planen. Upplevelsen i verkligheten bekräftar detta fullt ut.

I båda kvarteren saknas orienterbarhet. Gårdsrum finns men hur besökaren leds in i kvarteren respektive de olika gårdarna lämnar en hel del övrigt att önska.

Vid ett senare besök, en solig dag i slutet av september blir en annan skillnad mellan kvarteren tydlig. I Renblomman gör gårdarnas och husens orientering att gårdarna blir skuggiga och mörka, särskilt de två där punkthuset ligger på gårdens västra eller sydvästra sida. I Blå Jungfrun där husen ligger orienterade i nord-sydlig riktning är gårdarna mycket ljusare.

3.3.2 Barnens fördelning i kvarteren

I enkäten gavs möjlighet att skriva ned vad man tycker är bra resp dåligt med bostadskvarteret. Ett stort antal hushåll gav sådana synpunkter. Innan dessa svar redovisas skall vi först se på hur barnfamiljerna fördelar sig i kvarteren. På planerna har angivits antal barn per gård i kv Renblomman och antal barn per gård resp punkthus i Blå Jungfrun. I det senare kvarteret hör inte punkthusen naturligt till någon särskild gård. Dessutom har lekplatsernas placering markerats.

Tabell 3.8. Hushållstypernas fördelning på hus-typer.

Kv Renblomman	Punkthus		Egening.		Radhus		Totalt	
Hushållstyp	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
1 vuxen	30	47%	16	24%	1	11%	47	33%
1v + barn	6	9%	17	25%	1	11%	24	17%
2vuxna	8	12%	10	15%	4	45%	22	16%
2v + barn	12	19%	20	30%	3	33%	35	25%
Övriga *	2	3%	-	-	-	-	2	1%
Oidentifierade	6	9%	4	6%	-	-	10	7%
	64	99%	67	100%	9	100%	140	100%
Kv Blå Jungf.	Punkthus		Egening.		Radhus		Totalt	
1 vuxen	16	32%	25	32%	-	-	40	
1v + barn	3	6%	13	17%	5	15%	21	
2vuxna	12	26%	14	18%	3	9%	29	
2v + barn	10	21%	21	27%	25	76%	56	
Övriga **	-	-	1	1%	-	-	1	
Oidentifierade	7	15%	4	5%	-	-	11	
	48	99%	77	100%	33	100%	158	100%

* 1 hushåll med två 'kompisar', ett med tre vuxna.

** Två systrar.

Det mest slående är anhopningen av barn i åld-
rarna under 7 år i den del av kvarteret Blå
Jungfrun som består av radhus. Radhusområdet
utgör en mycket liten del av kvarteret men 40 %
av kvarterets barn bor här. Får alla plats i
sandlådan? Hur blir det när barnen blir större?
är alla börjar cykla?

3.3.3 De boendes synpunkter på kvarteren.

Som nämnts ovan kunde de som svarade på enkäten
skriva ned vad de ansåg vara bra resp dåligt med
kvarteret de bor i. Detta kunde göras i anslut-
ning till en karta över kvarteret som fanns på
enkätens baksida.

Drygt 80% av hushållen i båda kvarteren har
angivit något de tycker är bra med kvarteret och
en något lägre andel har angivit något de tycker
är dåligt. Synpunkterna har sammanfattats i
tabellerna nedan. Svaren har delats upp efter
hushållstyp och är sorterade efter hur vanliga
de är bland hushåll som består av 2 vuxna +
barn. Procenttal är beräknade inom varje hus-
hållstyp och är baserat på antalet hushåll som
har lämnat minst en synpunkt. I tabellen har
medtagits sådana synpunkter som har lämnats av
minst 10% av hushållen i minst en hushållstyp.
Varje hushåll har ofta givit mer än en synpunkt
och är då medräknat för varje synpunkt man
givit.

Det är tydligt att för båda kvarteren är närhe-
ten till naturen liksom att man sparat natur
inne i kvarteret av stor betydelse. Detta gäller
alla hushållstyper. I kvarteret Blå Jungfrun har
några hushåll uttryckt besvikelse över att den
intilliggande skogen 'försvinner'. Detta kvarter
gränsar till ett kvarter som började bebyggas ca
1 år efter det att Blå Jungfrun var färdigbyggt.
Innan dess gränsade Blå Jungfrun direkt till
skogen.

Att kvarteren är barnvänliga och 'bilfria'
noteras som positivt av en hög andel av barnhus-
hållen. Samtidigt tycker många hushåll att det
är för mycket trafik inne i kvarteren. I Blå
Jungfrun påpekas av flera hushåll att vägen
framför punkthusen borde förses med någon form
av trafikhinder. Bilisterna smiter förbi där,
från Ölandsresan till Hollandsresan, ofta i en
fart som gör det mycket riskabelt att låta de
små barnen springa fritt.

Många hushåll tycker att lekplatserna är dåliga,
dåligt utrustade och/eller dåligt placerade. I
Blå Jungfrun har över 60% skrivit om detta. Där

Kv Blå Jungfrun. Radhusen från väster. Husen ligger väldigt nära varandra och entréerna vetter mot den gemensamma gångvägen mellan husen.

Kv Blå Jungfrun. Egeninångshusen från norr.

Kv Renblomman. Det är trångt mellan husen på många ställen i kvarteret.

Lägenheterna, på övervåningen nås via en trappa utomhus.

○ Markeringarna visar var de hushåll bor som i enkäten har sagt att de tycker det är för trångt mellan husen

LEK LEKPLATS MED SANDLÅDA 3 ST GUNGOR OCH SITTPÅS
 ** TALL BESTÄND

Husstyperna har markerats:

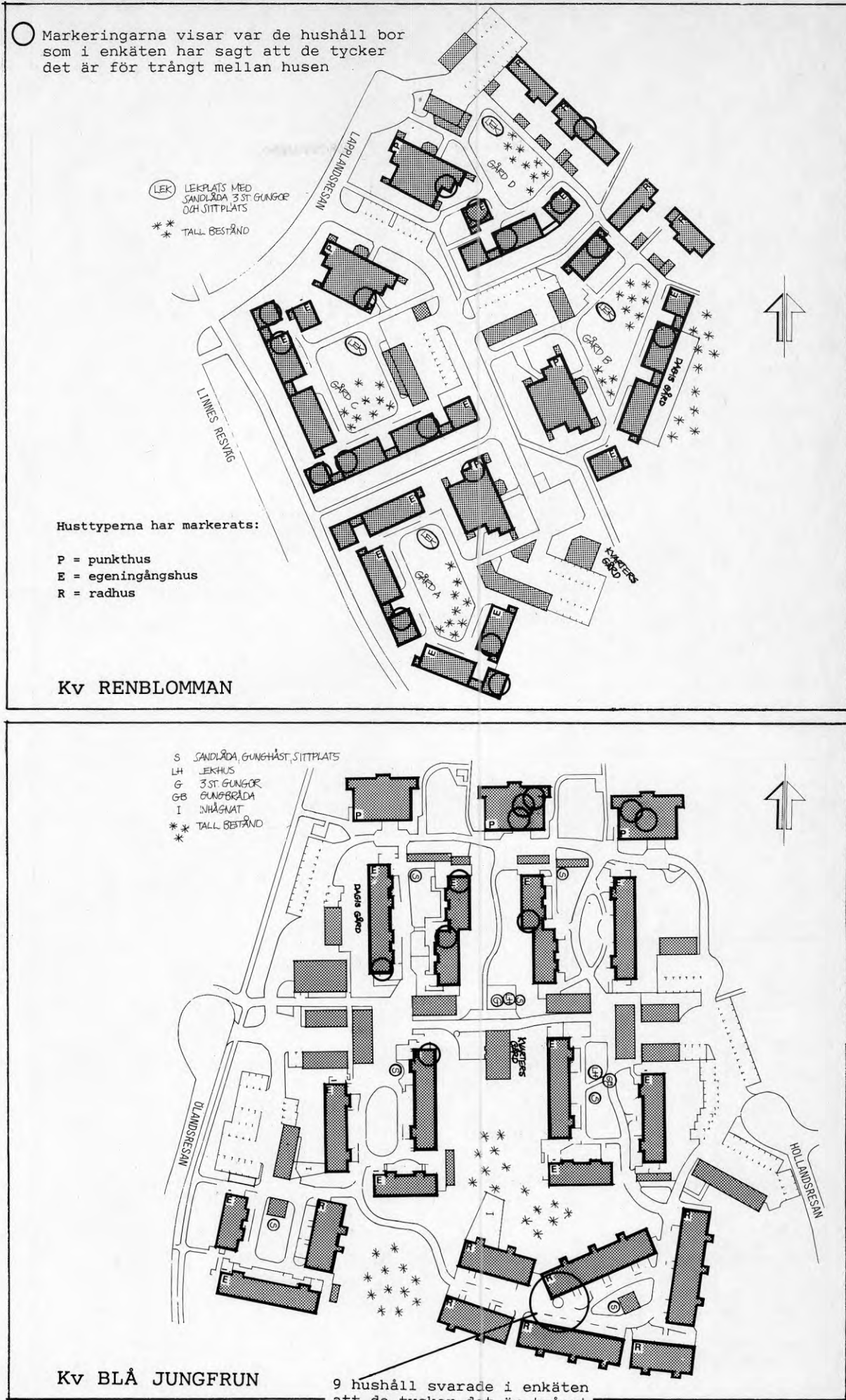
- P = punkthus
- E = egeningångshus
- R = radhus

Kv RENBLOMMAN

S SANDLÅDA GUNGHÅST SITTPÅS
 LH LEKHUS
 G 3 ST GUNGOR
 GB GUNGBREDA
 I INHÅGNAT
 ** TALL BESTÄND

Kv BLÅ JUNGFRUN

9 hushåll svarade i enkäten att de tycker det är trångt mellan husen.

Tabell 3.9. De boendes synpunkter på kvarteret Renblomman.

Hushållstyp	1 vux	1 vux+ barn	2 vux	2 vux+ barn	Totalt
Totalt antal svarande hushåll i kvarteret	36	22	18	25	101
Antal som sagt ngt <u>bra</u> med kvarteret	30	17	12	23	82
Nära naturen	17 47%	8 47%	7 58%	15 65%	47
Barnvänligt/bilfritt	1	5 29%	-	10 43%	16
Sparad natur i kvart.	6 20%	4 23%	2	6 26%	18
Trevliga hus/gårdar	6 20%	3 18%	7 58%	3 13%	19
Nära till affär/post	6 20%	3 18%	-	-	9
Lugnt	5 17%	4 23%	3 25%	2	14
Antal som sagt ngt <u>dåligt</u> med kvarteret	26	17	11	20	74
För dåliga lekplatser	1	2	1	12 60%	16
För litet p-plats/gar.	12 46%	8 47%	6 54%	9 45%	35
För trångt m husen	7 27%	3 17%	2	6 30%	18 *
För mkt biltrafik i kv	4 15%	-	1	6 30%	11
* På planen nedan markeras var dessa 18 hushåll bor.					

Tabell 3.10. De boendes synpunkter på kvarteret Blå Jungfrun.

Hushållstyp	1 vux	1 vux+ barn	2 vux	2 vux+ barn	Totalt
Totalt antal svarande hushåll i kvarteret	30	16	25	46	117
Antal som sagt ngt <u>bra</u> med kvarteret	21	16	23	42	102
Bilfritt/barnvänligt	-	9 56%	6 26%	24 57%	39
Sparad natur i omr	5 23%	1	3 13%	13 31%	22
Nära naturen	10 47%	6 37%	8 34%	10 24%	34
Lugnt	3 14%	2	6 26%	10 24%	21
Trevliga hus	5 24%	3 19%	2	8 19%	18
Gods grannkontakter	-	-	1	7 17%	8*
Trevliga gårdar	1	1	1	5 12%	8
Nära till affär/post	3 14%	3 19%	3 13%	4 9%	16
* Av dessa 8 bor 5 i radhus.					
Antal som sagt ngt <u>dåligt</u> med kvarteret	20	15	22	41	98
För dåliga lekplatser	-	8 53%	2	27 64%	37
För litet p-plats/gar.	8 40%	1	13 59%	16 39%	38
För trångt m husen	2 10%	3 20%	3 14%	13 29%	21 **
För mycket utb i omr. skogen försvinner	4 20%	1	2	7 17%	14
För mkt biltrafik i kv	-	3 20%	2	5 12%	10
** 9 av dessa bor i radhus. De utgör 33% av de 24 hushåll från radhus som har nämnt något dåligt med kvarteret.					

har man endast tre gungor i hela kvarteret. Dessutom påpekar flera hushåll vid intervjuerna att många närlekplatser är placerade så nära utanför lägenheternas entréer och köksfönster att det upplevs störande. Att man satsat så dåligt på lekplatserna i ett område där ambitionen var att erbjuda bostäder för många stora familjer är anmärkningsvärt. Fribygget (jfr sid aa) där bostäderna enligt uppgifter från byggherren huvudsakligen inte var avsedda för barnfamiljer har betydligt bättre utrustade lekplatser än de här aktuella kvarteren.

Den i övrigt vanligaste kommentaren angående vad som är dåligt med kvarteren är att det är ont om parkeringsplatser och garage och att man saknar eluttag för motorvärmare.

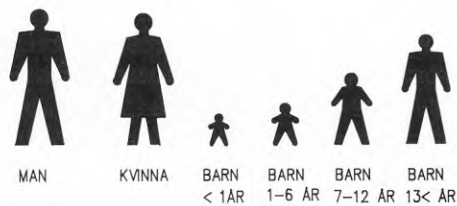
I båda kvarteren har också många hushåll påpekat att det är trångt mellan husen. Som framgår av kommentar i tabellen har en hög andel av hushållen i radhusen i Blå Jungfrun sagt detta. I Renblomman är det de som bor vid de smala passagerna som säger det vilket framgår av planen på sid xx. I samband med att man påpekar att det är trångt mellan husen uttrycker man också i vissa fall sina farhågor för hur det skall gå för ambulans eller brandbil att ta sig fram. Det är trångt och bökigt att ta sig in med flyttbil. Flera hushåll anmärker också på insynen. Intervjuarens intryck av svårigheter att orientera sig i kvarteret Renblomman bekräftas av vissa hushåll som säger att det är svårt att hitta.

Som positivt med bostadsområdet har också några hushåll i enkäten nämnt grannkontakter. I samband med intervjun kom också denna fråga upp. Intrycket är att de hushåll som bor i egeningångshusen, liksom i radhusen i Blå Jungfrun, anser att de känner sina grannar. Systemet med egna ingångar direkt utifrån medför att man ser varandra oftare än man gör i vanliga trapphus. I flera fall, särskilt i kvarteret Renblomman, har man också sagt "alla känner alla. Men dom som bor i höghusen känner man inte."

En kvinna i egeningångshusen i Blå Jungfrun relaterade vid intervjubesöket en diskussion som hon och ett par grannar fört. De hade märkt en "social skiktning" mellan de olika hustyperna i kvarteret. Radhusens invånare känner sig "högst" i denna och säger ofta "vi i radhusen tycker ... ". Därefter kommer egeningångshusens markvåning med egen 'täppa', egeningångshusens övervåning och allra sist punkthusen. De som bor i punkthusen känner man inte - det finns ingen naturlig kontaktyta. Denna skiktning hade märkts i hyresgästföreningens kontaktkommitté.

NÅGRA SYMBOLER SOM ANVÄNDS I
DE MÖBLERADE PLANERNA.

  Stolar, olika utförande

 Korgstol

  Ex bord olika former och storlekar

  Bokhyllor, oftast markerade med text

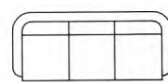
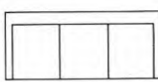
  Garderob, även linneskåp, städsåp

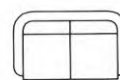
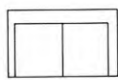
 Byrå

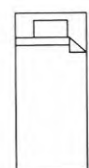
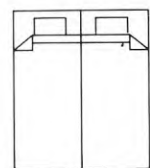
 Krukväxt, på golv, på piedestal eller blombänk

 Lampa, på golv, möbel, vägg

 i tak

  Tresitssoffor

  Tvåsitssoffor

  Säng, enkel resp dubbel eller två bredvid varandra

  Fåtölj, snurrfåtölj

  Karmstol, snurrstol

 Högtalare

 TV

3.4 Hur används och värderas lägenheterna av de boende?

Avsnitt 3.4 disponeras på följande sätt. De lägenhetstyper som utvaldes till intervju redovisas först i en tabell. En mer ingående redovisning av urvalskriterierna gjordes i avsnitt 1.3.

Var och en av de utvalda lägenhetstyperna redovisas därefter i separata avsnitt. Varje sådant avsnitt inleds med en omöblerad lägenhetsplan i skala 1:100 tillsammans med kort beskrivning av lägenheten, hushållsfördelningen för lägenhetstypen i fråga och en sammanfattning av de boendes synpunkter på lägenheten.

Dessa sammanfattningar av de boendes synpunkter bygger huvudsakligen på intervjuerna men även de synpunkter som lämnats i enkäten har studerats och inlämnats i sammanfattningarna.

Ingen separat redovisning av enkätsynpunkterna lämnas här. I tabell 14 i tabellbilagan ges en enkel sammanställning av de vanligaste synpunkterna på de nio lägenhetstyper som ingår i intervjuundersökningen. En uppdelning av hushållen har gjorts så att de som endast har svarat på enkäten redovisas för sig och de intervjuade hushållen redovisas för sig. I flera fall visar det sig att en synpunkt som nästan inte kommit fram alls i enkäten har fått en helt annan betydelse när hushållet fått tillfälle att uttala sig om lägenheten muntligt. Tabellerna är inte uttömmande men ger en översiktlig bild av de synpunkter som kommit fram.

Vart och ett av de besökta hushållen presenteras med en möblerad plan, några representativa fotografier samt anteckningar från intervjusamtalen.

Intervjuanteckningarna inleds med några upplysningar: Var intervjun gjordes, vem som svarade på frågorna, vem som var närvarande dessutom, om hushållet var första hyresgästen i lägenheten och hur lång tid intervjun tog.

På föregående sida visas några av de symboler som använts i de möblerade planerna. Vid de enskilda planerna förklaras också andra symboler med text.

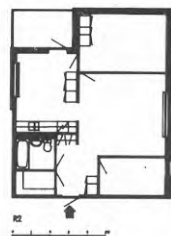
Tabell 3.11. Lägenhetstyper utvalda för intervju.

Kvarteret Renblomman:

R1 3 rok, 59 m² (Egeningångshus)
Den vanligaste lägenhetstypen i kvarteret.

Tot. ant. utsända enkäter	27
Antal enkätsvar	19
Antal tillfrågade för intervju	10
Antal intervjuer	7
Hushåll R1:1 - R1:7	

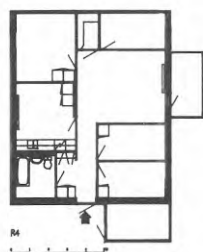
R2 3 rok, 68 m² (Punkthus)
Vardagsrummet genomgångsrum till kök och sovrum. Oklar gräns hall/vardagsrum.

Tot. ant. utsända enkäter	8
Antal enkätsvar	6
Antal tillfrågade för intervju	6
Antal intervjuer	5
Hushåll R2:1 - R2:5	

R3 4 rok, 69.8 m² (Egeningångshus)
Vardagsrummet genomgångsrum till flera andra utrymmen.

Tot. ant. utsända enkäter	14
Antal enkätsvar	11
Antal tillfrågade för intervju	9
Antal intervjuer	5
Hushåll R3:1 - R3:5	

R4 5 rok, 77.8 m² (Egeningångshus)
Som ovan men med tre mycket små sovrum.

Tot. ant. utsända enkäter	10
Antal enkätsvar	7
Antal tillfrågade för intervju	5
Antal intervjuer	4
Hushåll R4:1 - R4:4	

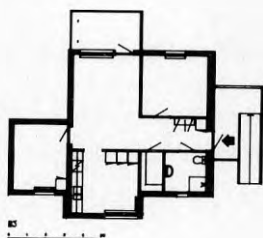
Kvarteret Blå Jungfrun:

B1 4 rok, 91.8 m² (Radhus)
 Vanligaste lägenhetstypen
 Tot. ant. utsända enkäter 33*
 Antal enkätsvar 27
 Antal tillfrågade för intervju 10
 Antal intervjuer 8
 Hushåll B1:1 - B1:8
 * 4 av dessa lägenheter består av 5
 rok på 102.3 m². 3 av dessa besvarade
 enkäten och alla 3 ombads ställa upp
 för intervju. 2 sade ja.

B2 3 rok, 63.5 (Punkthus)
 Helt öppet samband mellan kök och
 vardagsrum.
 Tot. ant. utsända enkäter 12
 Antal enkätsvar 9
 Antal tillfrågade för intervju 5
 Antal intervjuer 5
 Hushåll B2:1 - B2:5

B3 3 rok, 67.1 m² (Egeningångshus)
 Passage genom vardagsrummet till kök
 och sovrum.
 Tot. ant. utsända enkäter 18
 Antal enkätsvar 12
 Antal tillfrågade för intervju 7
 Antal intervjuer 5
 Hushåll B3:1 - B3:5

B4 3 rok, 67.1 m² (Egeningångshus)
 Passage genom vardagsrum till sovrum.
 Köket nås både från hall och vardags-
 rum.
 Tot. ant. utsända enkäter 14
 Antal enkätsvar 12
 Antal tillfrågade för intervju 7
 Antal intervjuer 6
 Hushåll B4:1 - B4:6

B5 4 rok, 77.8 m² (Egeningångshus)
 Vardagsrummet genomgångsrum till två
 sovrum.
 Tot. ant. utsända enkäter 14
 Antal enkätsvar 12
 Antal tillfrågade för intervju 5
 Antal intervjuer 4
 Hushåll B5:1 - B5:4

De boendes synpunkter på lägenheten:

Allmänt tycker man att lägenhetens planlösning är trevlig och fungerande men att den är för liten för hushåll som består av mer än två personer.

Hallen är trång. Det är bra att kläderna kan hängas åt sidan men det är dåligt att det inte finns plats för någon hallmöbel. Passagen till vardagsrummet känns trång.

Badrummet uppskattas av några hushåll men hushåll med barn tycker i regel att det är trångt. Det enda hushållet med två barn tycker att det är mycket trångt och att de alltid har det överfullt med torkande barnkläder.

Köket är litet men arbetsdelen tycks fungera. Bakom dörren finns ett litet bänkskåp som bara kan komma till användning om dörren är stängd eller borttagen. Därför har flera hushåll tagit bort den eller funderar på att göra det. Det är också för lite skåp och framför allt saknas ett torrskafferi för mjöl och liknande varor.

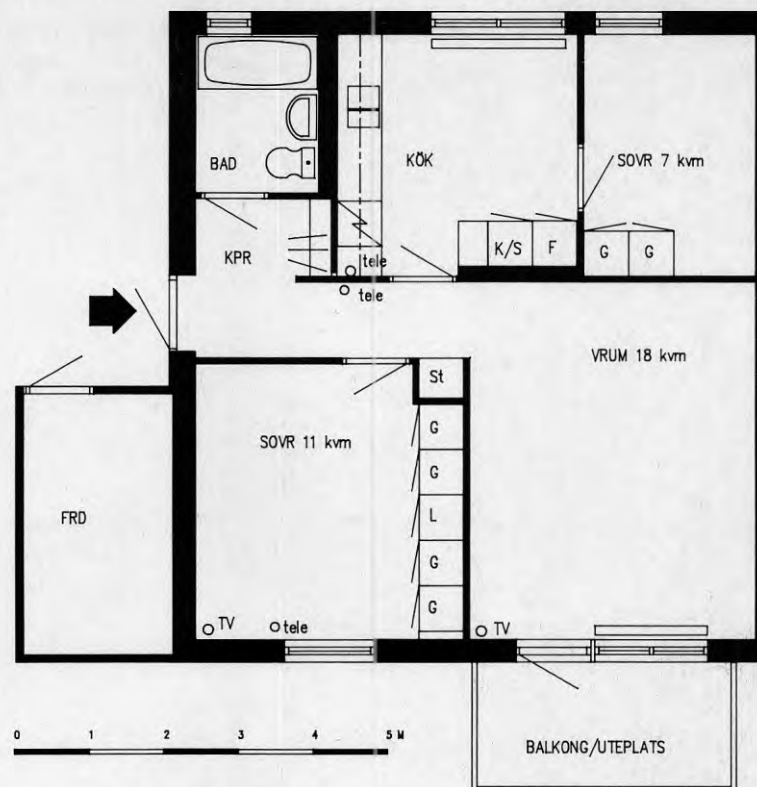
Sovrummen. Det lilla sovrummet anses vara väl litet men flera påpekar att det blir bättre om garderoberna flyttas ut i förrådet. Det går att ställa en säng på tvären bakom dörren sedan garderoberna tagits ut. Flera hushåll tycker att det stora sovrummet är svårmöblerat eftersom en hel vägg upptas av garderober. Det är också väl litet för att kunna möbleras som föräldrasovrum med fullbredda sängar.

Vardagsrummet upplevs i regel som bra. Beroende på hushållens sätt att använda rummet, varierar önskemålen att kunna stänga till vardagsrummet. Tvåbarnsfamiljen tycker att det skulle vara bra om man kunde stänga, men samtidigt tycker man, att lägenhetsytan är för liten. I hushåll nr R1:3, en mor och två tonårsdöttrar, sover modern i vardagsrummet. Hon tycker att "det skulle inte göra något om det fanns en dörr till rummet".

R1
Hushållsfördelning i lghtyp R1 bland
de hushåll som besvarat enkäten.

Hushållstyp	antal hushåll	därav intervj.
1 vuxen	3	1
1v + 1 barn	6	3 *
1v + 2 barn	1	1
2 vuxna	4	-
2v + 1 barn	4	1
2v + 2 barn	1	1
	19	7

* ett av dessa hushåll består av 1 mor + son 22 år som gör värnplikten.

R1 3 rok, 59 m²

Kapprummet är litet och sidoordnat i förhållande till entrédörren. Kapprummet rymmer ingen garderob och knappast någon hallmöbel. Från kapprummet når man badrummet som är utrustat med badkar. Badrummet har fönster. Det större av lägenhetens två sovrum nås från den smala passagen mellan kapprummet och vardagsrummet. Där finns också ingången till köket. Det finns dörr till köket.

Köket är litet och den möblerbara ytan reduceras dessutom av att köket måste passeras för att man skall nå det mindre av sovrummen. Detta är 7 m² men 230 cm brett. Om man flyttar ut garderoberna kan man ställa en normalstor säng på 'tvären' i rummet bakom dörren.

Vardagsrummet har bra mått, dess bredd är 380 cm och det finns tre hela väggar att möblera emot.

1

I vardagsrummet. Kvinnan och hennes katt. Första hyresgästen. 1 timme 30 min.

Har valt lägenheten för att den är lagom åt mig ensam om några år och för att jag kände för att byta till något nytt. Bodde i en större trea förut och hade bott där många år. - En nackdel är att en hel vägg i sovrummet upptas av garderober. Det gör det svårt att möblera. - Planerade möbleringen i förväg. I sovrummet har sonen fått möblera om ett par gånger för att 'hitta rätt'. Vardagsrummet här är ganska bra att möblera. - Garderoberna och förrådet räcker bra för två personer. Men förrådet är mindre än jag trodde på grund av att det är snedtak där.

Hallen: Hade tidigare en hallmöbel som var bra att sitta på och dra på sig stövlarna. Den får inte plats här.

Badrummet: Bra så när som på att badrumsskåpet är alldeles för högt placerat. Har satt upp en utfällbar torkställning över badkaret men tvättar bara strumpor och sådant smått här.

Köket: Lite dåligt med skåp. Dom går inte upp till taket och är väldigt grunda. Vi sitter aldrig i köket annat än när vi äter. Har funderat på att ta bort dörren till hallen.

Vardagsrummet: Det är ingen nackdel att det är öppet till hallen - tvärtom luftigare så här. Sitter oftast här, skriver och till och med äter här.

Sovrummen: Se ovan om garderober. Det lilla är väldigt litet men man får plats att sova där.

Balkongen: Vi har sol länge på eftermiddagen. Sitter mycket på balkongen. Valde lägenhet efter väder-

streck men en besvikelse var att trafiken på gatan utanför är så stark. Det hade jag inte räknat med.

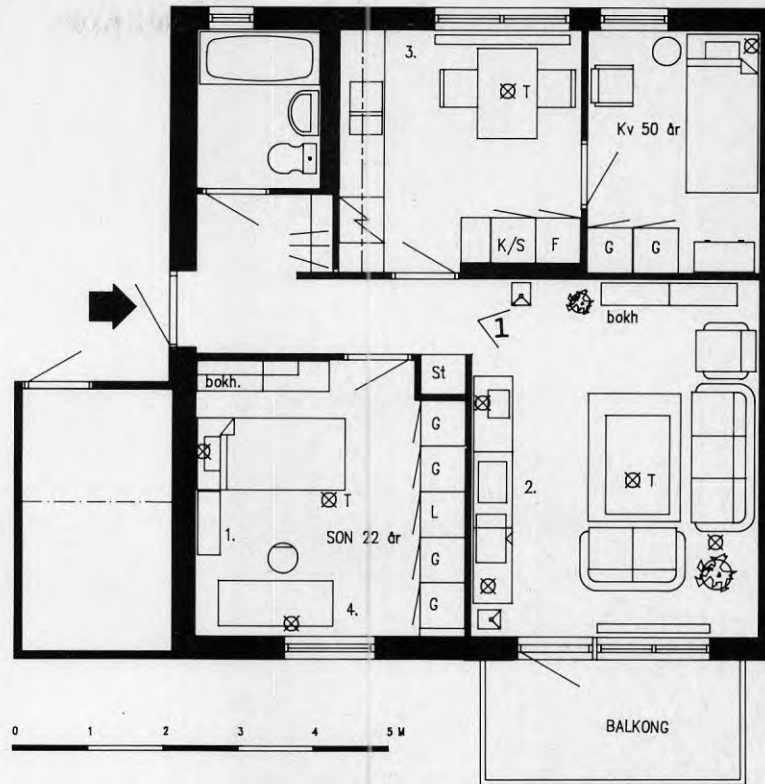
Om området:

Tvättstugan: Den är OK. Tvättar ungefär var fjortonde dag. Vad jag saknar är en separat centrifug. Strömbrytarna till maskinerna sitter så att det är svårt att nå dem från golvet om man skulle behöva och man kan inte städa bakom maskinerna heller. Det är dumt.

Lekplatserna: Dom liksom allt annat här är litet små och trånga.

Om husen och deras placering: Gårdarna är trånga men vad ska man göra? Husen ser rätt trevliga ut men det är väldigt tätt mellan dem. Det är mysigt med låga hus, inte ens punkthusen är särskilt höga och det är trevligt.

1. Skåp med glasörrar.
2. Bänk med TV, skrivspelare och bandspelare.
3. Kattens matskålar.
4. Rygsäck mm utrustning.

I vardagsrummet. Kvinnan och dottern, 5 mån. Första hyresgästen. 1 tim 30 min.

Trivs bra med den här lösningen. De få kvadratmetrarna är väl fördelade. Lägenheten skulle passa utmärkt för mig ensam men är lite liten för två med egna möbler. Det finns inga dödutrymmen, varje kvadratmeter är maximalt utnyttjad. - Vi hade inga direkta problem med möbleringen. Vi hade varsin egen möblerad bostad tidigare och valde ut vissa möbler från var och en och ställde resten i sommarstugan. Vi har fått flytta om möblerna en del särskilt i lilla rummet som var syrum från början och nu också fungerar som gästrum. - Garderoberna skulle nog räcka bra om jag inte behövde mycket utrymme för mina tyger - jag syr mycket. Förvaringsutrymmena i lägenheten känns allmänt ganska små. Det är ett evigt plockande för att få plats med saker t ex storköp av toapapper mm. Men det är mycket bra att förrådet är alldeles utanför ytterdörren. - Det är sol lagom länge i vardagsrum och sovrum men i köket är det aldrig sol; synd för växterna men annars inte för mörkt. - Vi hade inte särskilt kallt i vintras men golven är kalla. Första vintern var det värre. - Att det är lågt i taket tycker vi är en fördel, det är mysigare än att ha högt taket.

Hallen: Egentligen är det en förvånansvärt rymlig hall med tanke på att lägenheten är så liten.

Badrummet: Skulle vilja ha en tvättmaskin men den får knappast plats. Det var onödigt att förbereda för installation i det här lilla badrummet. Skulle gärna velat ha ett större badrum.

Köket: Vi har satt in en diskmaskin och därför har

ju ett skåp 'försvunnit'. Vi har ställt undan ganska mycket saker och dessutom kompletterat med skåp för porslin i vardagsrummet. Matplatsen är litet för liten, högst 5 personer får plats. I övrigt är köket lättjobbat och perfekt när vi är själva. Använder köksbordet för skrivarbete också.

Vardagsrummet: Här tillbringar vi den mesta tiden. Det är ett bra rum. Kanske skulle vi vilja ha en matplats i vardagsrummet - men då skall man inte bo här. Det är fint med låga fönster. Det blir rätt mycket insyn men det kan man ju skydda sig emot med gardiner till exempel.

Sovrummet: Stora sovrummet är ungefär en halvmeter för smalt. Vi hade en säng 2x90 cm men då kunde man inte röra sig i rummet och inte få plats med något annat. Nu har vi en 120 cm säng. Lilla sovrummet är, på gränsen till att vara en 'skrubb', egentligen inte större än en klädkammare. Det är för litet som barnrum. Passar som syrum t ex. Sitter där och syr och stryker också där.

Uteplatsen: Den är perfekt. Sol nästan hela dagen. Sitter där flitigt. Har en blomrabatt.

Om området:

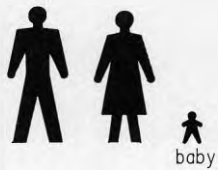
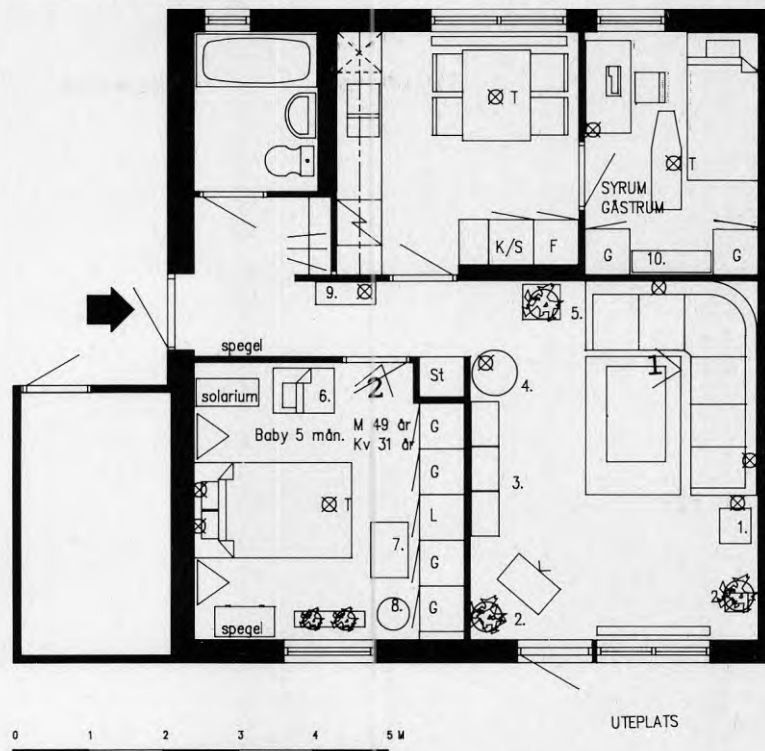
Tvättstugan: Den är bra. Det är värt besväret att gå dit.

Lekplatserna:-

Om husen och deras placering: Trevligt att alla träden finns kvar. Verkar positivt för ungarna. Det är väldigt nära mellan husen tvärs över gångvägen men mot gårdssidan är det bra. Det är ganska luftigt och trevligt att husen är låga och att det finns några enstaka högre hus (punkthusen).

1. Sterea.
2. Högtalare med blomma på.
3. Skåp-hyll-enheter. Kompl. delvis köks-skåpen.
4. Tunna.
5. Gammalt skåp med krukväxter på.
6. Utdragbar barnsäng.
7. Barnvagn.
8. Tvättkorg.
9. Låg lagerhylla.
10. Lagerbokhylla.

I köket. Kvinnan och dotter 14 år. Första hyresgästen. 1 timme.

Visste långt i förväg hur den skulle vara. Hade ritat upp möbleringen. Bodde i en 3a förut också, på 80 kvm, men tyckte den var för stor och dyr. Flickorna hade varsitt rum och jag sov i vardagsrummet precis som nu. Jag har vuxit upp i ett hus i utkanten av Uppsala och ska flytta dit nu sen far gått bort, annars skulle vi säkert bo kvar. - Möblerna får plats. Har bara behövt flytta omkring bokhyllorna lite. Det enda som är direkt dåligt är städskåpet som är alldeles för litet. - Vi har inte haft det speciellt kallt, utom i det stora sovrummet. - Man hör grannarna tydligt genom köksfläkten.

Hallen: Kapprummet är lite mörkt, men annars är det bra.

Badrummet: Det tycker vi om allihopa. Badrumsskåpet sitter väl högt. Skönt med badkar.

Köket: Det är jag nöjd med. Det är litet trångt om man är flera som skall arbeta samtidigt. Vi syr och spelar spel här. Stryker också.

Vardagsrummet: Av de planlösningar som fanns var det här den som passade bäst för oss. Det skulle inte ha gjorts något om det funnes en dörr mellan vardagsrummet och hallen.

Sovrummen: Lilla sovrummet är väl litet om flickan vill ha en kompis hemma men annars är de tillräckliga. I det stora sovrummet står också symaskinen ibland.

Uteplatsen: Sol i stort sett hela dagen. Använder den inte så ofta eftersom vi ofta åker till huset

(se ovan). Det är lite för nära till gångvägen. Det känns inte särskilt avskilt. Om vi skulle bo kvar kunde vi kanske plantera något som växte upp och gav skydd.

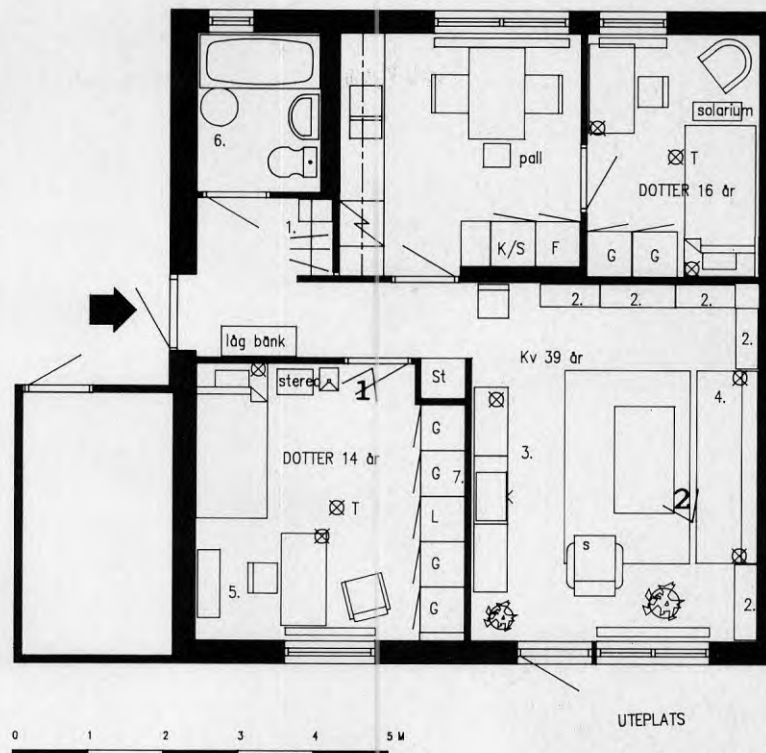
Om området:

Tvättstugan: Använder tvättstugan åtminstone en gång per vecka. Torktumlarens lucka går åt fel håll.

Lekplasterna: --

Om husen och deras placering: Husen är mysiga för att de är oregelbundna. Punkthusen upplever man inte direkt som höghus. Husen är fina.

1. Hurts.
2. Lagerbokhyllor
3. Låga bänkar.
4. Soffa som anv. som permanent sovplats.
5. Bokhylla.
6. Tvättuna.
7. Sängkläder som anv. i soffan i vardagsrummet förv. här.

I Vardagsrummet. Kvinnan och dotter 19 mån. Första hyresgästen. 1 timme 15 min.

Lägenheten är jättebra. Skulle inte vilja bo i en 4a där det är så många dörrar i vardagsrummet. Det är skönt med ett litet rum innanför köket. Jag använder det som barnkammare. För oss passar lägenheten bra men det vore trångt här om man bodde 2 vuxna och ett barn här. Det är litet mörkt i köket. - Jag hade ganska klart för mig hur jag skulle möblera. Har bokhylla som lite ljudavskärmning mellan vardagsrummet och det lilla rummet. - Garderoberna räcker för oss och vårt förråd är större än som visades på ritningen pga att det är en vinkel mellan två hus just här. - Vissa smågrejer irriterar; väldigt dragigt från altandörren, dåliga väggar som man inte kan sätta upp nåt på (gardinstång t ex).

Hallen: Den är i stort sett OK men eftersom toan ligger där så drar man runt allt grus som man får in eftersom lägenheten ligger direkt på marken. Man drar in massor.

Badrummet: Det kunde gärna fått vara litet större. Trångt med tvättmaskin. Har torkhiss över badkaret och en ställning på badkaret också.

Köket: Det saknas ett högskåp att ha som skafferier. Det är bra att man kan stänga till om köket, både för os och ljud.

Vardagsrummet: Det är litet men jag får plats med mina grejer. Om man hade dörr skulle det nog kännas för instängt.

Sovrummet: Sovrummet är bra. Det lilla är lite för litet men det var jag medveten om. Kanske ska vi

byta när flickan blir lite större. Det stora är bra, får plats med skrivbord där jag också sitter och syr.

Uteplatsen: Altanen är bra, vi har sol hela dagen. Det är en stor bit gräsmatta som kan räknas in i uteplatsen vilket är trevligt även om gräsmattan är dålig.

Om området:

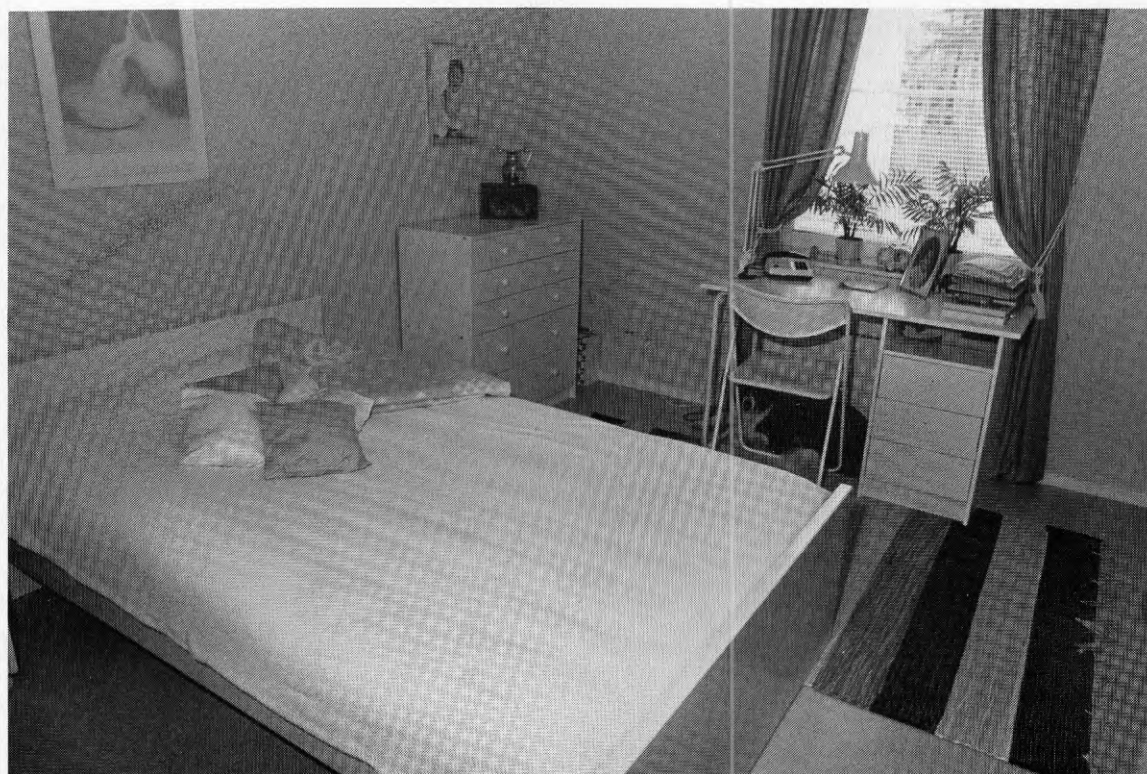
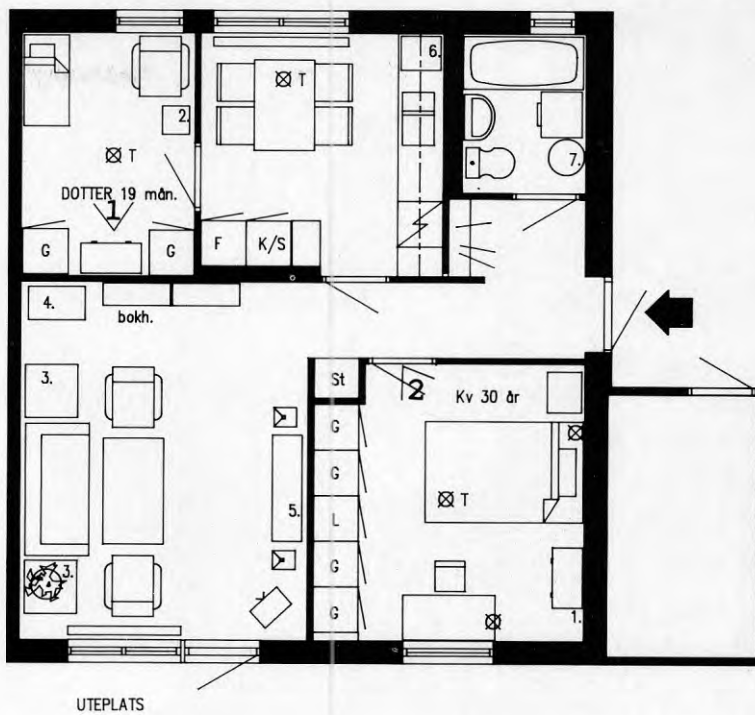
Tvättstugan: Jag tvättar ungefär 1 gång på två veckor. Städningen är ett problem och borde inte ligga helt på hyresgästerna själva. Någon gång i månaden borde den rengöras av anställd personal. Torkmöjligheterna kunde vara bättre, helst ett torkrum.

Lekplatserna: Det borde finnas mer rutschbanor och lekhus och liknande på lekplatserna. Och en papperskorg borde det finnas!

Om husen och deras placering: Just här där vi bor står husen väldigt bra med lite vinkel emellan så att det inte blir så mycket insyn.

Trivs väldigt bra med gården. Vi känner varandra här. Dom som bor i punkthuset känner man inte.

1. Symmaskinen förvaras här i hörnet.
2. Plastback med leksaker.
3. Bord på hjul.
4. Rullbord.
5. Låg bänk med stereo.
6. Bänkdiskmaskin.
7. Tvättkorg.

I köket. Första hyresgästen. I timme.

Lägenheten börjar kännas trång. Jag flyttade hit med min kille men nu bor jag ensam. Min nuvarande kille bor här bara ibland. - Planerade inte möbleringen i förväg. Det går inte att möblera på så många sätt. - Opraktiskt att det är snedtak i förrådet. Visningslägenheten hade riktigt förråd. - Det är väldigt mörkt i lägenheten. Det är tallar utanför på båda sidor och dom tar bort väldigt mycket ljus. Det är tak över balkongen och det tar också bort mycket ljus. Det borde bytas ut mot genomskinlig plast. - Jag är glad att jag bor på övervåningen. Det är mindre insyn. - Frös inte i vintras men däremot var det jättekallt första sommaren.

Hallen: Den är väldigt trång. Hallmöbel får inte plats. Det behövs för vantar och sådant.

Badrummet: Det är litet trångt. Jag har ingen tvättmaskin.

Köket: Har tagit bort dörren till hallen. Det blir rymligare så och den lilla bänken bakom dörren blir bättre utnyttjad. Det är för dåligt med skåp och jag saknar verkligen skafferi. Har gjort egna hyllor till skåpen över kyl och frys. I övrigt är köket bra.

Vardagsrummet: I den här lägenheten är det bra med öppet mellan hall och vardagsrum.

Sovrummen: Jag har en säng som är 160 cm bred. Det skulle vara svårt att ha en bredare. Rummet kan bara möbleras på ett sätt. Det lilla sovrummet är lagom. Använder det inte så mycket. Bra sedan jag flyttade ut garderoben ur rummet. - Har fåglar i stora burar

där och ett skrivbord men sitter ändå mest i köket när jag skall skriva nåt.

Balkongen: Sitter där om det verkligen är varmt ute. Har morgonsol och skulle ha föredragit eftermiddags-sol.

Om området:

Tvättstugan: Ganska svårt att få tid mitt i veckan. Annars är den OK så när som på att det tar så lång tid innan tvättmaskinerna blir lagade om de går sönder.

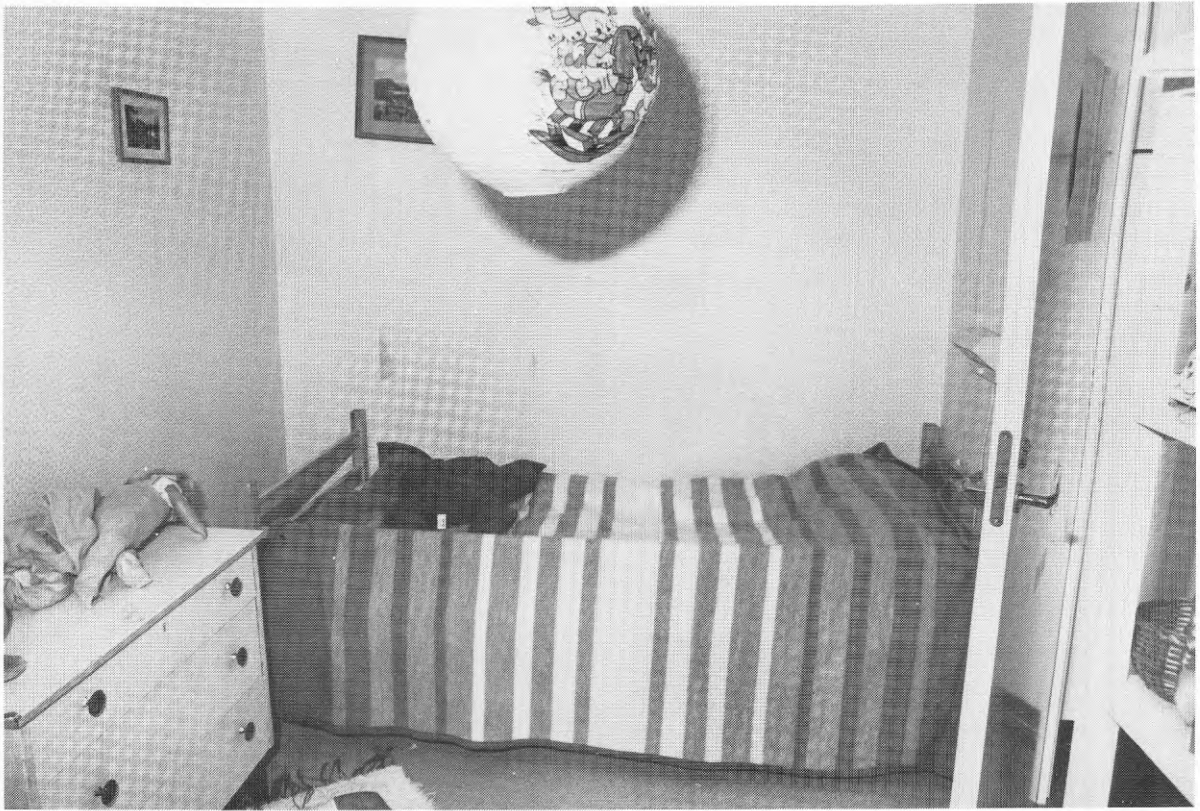
Lekplatserna: -

Om husen och deras placering: Jag har inte funderat på hur det ser ut här. Men jag har hört att folk tycker att det är svårt att hitta här. Piskställning saknas och det är dumt.

1. Stereo.
2. Gammal vagg.
3. Litet bord. Spegel på väggen.
4. Stor fågelbur.
5. Dörr till kök bort-tagen.
6. Garderober från lilla rummet utställda i förrådet.

1

I vardagsrummet. Kvinnan och mannen. I hushållet finns också en dotter 2.5 år och en nyfödd baby, 1 vecka gammal. Första hyresgästen. 1 tim 10 min.

Badrummet är så litet. Vi har tvättmaskin. - Hela lägenheten är egentligen för liten för barnet. Vi bodde i en trea på 78 kvm förut men den hade sämre kök än här. Det som är bäst här är att det är i marknivå och att vi har kommit ifrån Gottsunda. Det är också bra att det är förberett för diskmaskin och tvättmaskin. Om ytan hade varit större hade lägenheten varit jättebra. 'Modellen' på lägenheten är jättebra. - Vi möblerade inte förrän vi kom hit. Vi fick ställa ut en hel del i förrådet, bland annat stereobänk och blombord. Vi hade en hörnsoffa men den tog för mycket plats. - Det är lite mörkt i lägenheten. Det är många höga träd utanför och en balkong över uteplatsen skymmer bort mycket. - Vi saknar klädskåp men förrådet utanför ytterdörren är bra. - Mattorna (linoleum) är bedrövliga, dom ser inte rena ut ens när de är nyskurade. Plastmattor är mjukare och blankare. - Vi hade inte problem med värmen men i stort sett verkar vi vara de enda som inte hade det. Vi tog bort termostaterna, sen var det OK. I Blå Jungfrun har dom haft det hemskt.

Hallen: Den är ynkelig! Det är bra form, kläderna kommer undan. Men korridoren mot vardagsrummet borde varit bredare. Klädskåp från hallen skulle man ha haft!

Badrummet: Alldeles för litet. Vi har tvättmaskin och har satt upp två torkställningar. Det behöver vi men det blir jättetrångt.

Köket: Det saknas skafferi i köket. Vi sitter i köket om vi ska skriva något. Syr också här.

Vardagsrummet: Rummet är bra. (Jämförelse görs med vardagsrummet i 4:orna som har så många dörrar.) Vi vill ha vardagsrummet avskilt. Det skulle varit bra med en dörr till hallen men då borde rummet varit större.

Sovrummet: (Sovrummet kommenteras inte direkt utan familjen berättar att den står i kö för en större lägenhet.)

Uteplatsen: Den används mycket. Österläge; men skulle ha föredragit söder-väster.

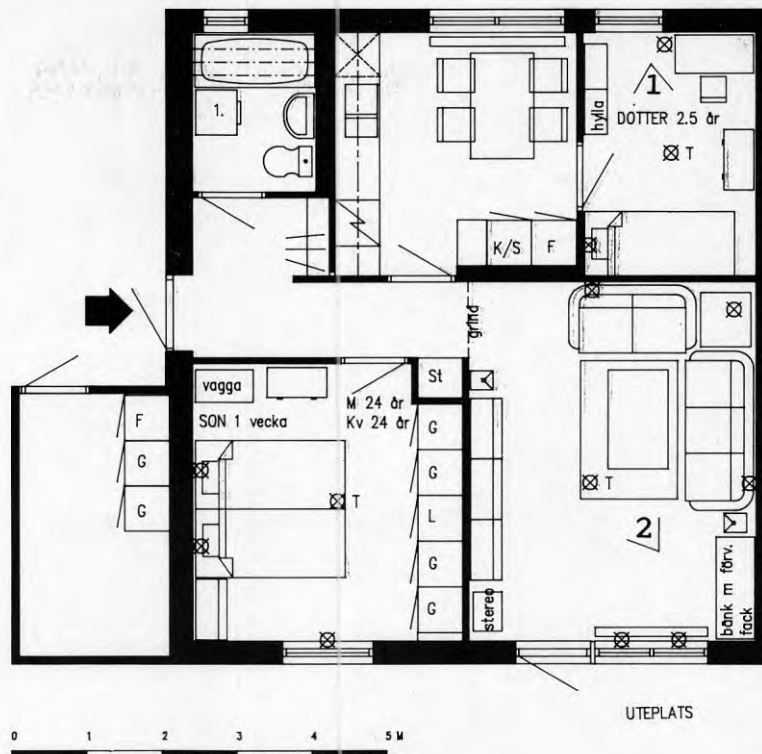
Om området:

Tvättstugan: Bra. En tumlare till skulle behövas.

Lekplatserna: Området är bra för barn men kunde bli bättre. Exempelvis ligger parkeringen och lekplatsen alldeles för nära varandra och det behövs åtgärder för att hindra att barnen springer direkt ut på parkeringen. Lekutrustningen för dålig.

Om husen och deras placering: Husen står väldigt trångt. Hur har dom fått igenom det? Verkar farligt ur brandsynpunkt. Trevligt utseende med olika vinklar på taken. Husen är bättre placerade här än i Blå Jungfrun. Där tycker vi att höghusen borde ha legat mot vägen och inte mot skogen. - Det behövs cykelställ utanför lägenheterna. - Det finns för få parkeringsplatser. - Trapporna till lägenheterna en trappa upp är farliga, dom blir hala på vintern. Räckena är också farliga, man kan fastna på nitar mm. Ungarna springer ju upp och ned. - 'Alla känner alla' på gården. Dom som inte har barn och dom som bor i höghuset känner man inte.

1. Över tvättmaskinen
ett fällbart skötbord
på väggen. Däröver
en väggfast tork-
ställning. Torkhiss
över badkaret.

1

I köket. Kvinnan och sonen, 11 år. En hyresgäst innan men denna hade ej bott i lägenheten. 1 tim 30 min.

Trivs bra! men varför badkar när badrummet är så litet? - Hade inte möblerat i förväg. Hann inte, hade bara 14 dagar på oss. Skulle ha tagit en 4a om vi fått men trivs bra ändå. Sängen till lilla rummet togs in genom fönstret; smal gång mellan entrén och köket. - Vi har inte satt upp några taklampor; saknar dem inte precis. - Det är gott om garderober för att vara en så liten lägenhet. Men synd att en hel vägg i sovrummet upptas av garderober, svårt att möblera. Förrådet fungerar väldigt bra, har flyttat ut ett par garderober dit. Bra att det ligger alldeles utanför dörren. Kan ställa in cyklarna där också. - I stora sovrummet var det jättekallt (mot förrådet).

Hallen: Ganska bra men gången till vardagsrummet är väl smal. Pappa sitter i rullstol och jag vet att det går att få in en rullstol i köket när man tagit bort dörren dit.

Badrummet: För litet, se ovan. Har tvättmaskin och torkhiss ovanför badkaret. Bra med fönster - dels blir det ljus och dels kan man vädra.

Köket: Saknar skafferiskåp. Det saknas hyllor i skåpen över kyl och frys. svårt att hålla ordning. Jag har köpt stora fyrkantiga plastaskar från en lösgodisaffär. Dom kan staplas och jag häller över torrvaror i dom. Syr och skriver vid köksbordet, det är jag van vid. Har aldrig haft nåt särskilt rum för det. Sonen läser läxor här. Strykbrädan står bakom

2

dörren i lilla rummet.

Vardagsrummet: Hade soffan längst in i rummet förut så att man satt vänd mot fönstret. Men parkeringen ligger mitt emot och bilarnas strålkastare sken rakt in. Man kände sig så synlig. Nu har jag ställt soffan så att vi har ryggen mot fönstret. Då känner man sig mycket mer skyddad mot insyn. Stryker ibland här inne framför TVn.

Sovrummet: Se ovan om garderober.

Uteplatsen: Dit flyttar man ut på sommaren. Stor och bra. Har bord och fyra stolar och ett blombord som skall fungera som skyl. Bra väderstreck (sydsydost) men balkongen över kunde gärna vara borta.

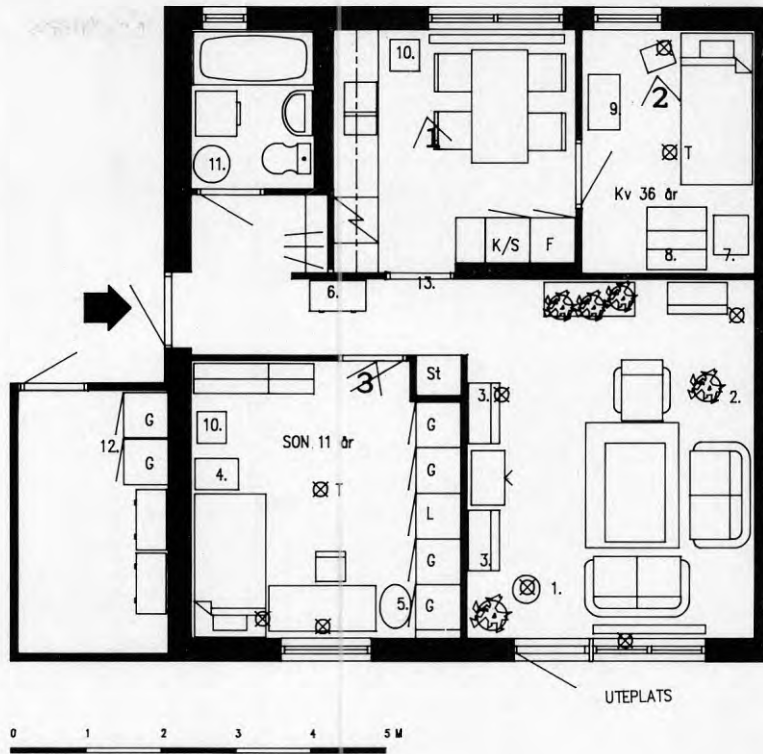
Om området:

Tvättstugan: I vår tvättstuga finns grovtvättmaskinen. Därför kan alla komma till vår tvättstuga men vi kan bara gå i den här. Det blir långa väntetider. Annars är den bra.

Lekplatserna: Det blir översvämning på gårdarna. Det är som en grop vid lekplatsen. Gården bör bearbetas och kontaktkommittén arbetar på det. Planken eller spaljeerna vid bilparkeringarna är utformade som klätterställningar men tål inte sådan användning utan går sönder. Dumt.

Om husen och deras placering: Bra att det inte är höghus. Bra med egna ingångar till lägenheterna.

1. Pall med lykta.
2. Hög barnstol anv. som piedestal.
3. Högtalare på bokhyllan.
4. Hurts.
5. Hoprullad extramadross.
6. Spegel ovanför byrån.
7. Garnkorg.
8. Sekretär.
9. Bord med krukväxter.
10. Kaninbur.
11. Tvättkorg.
12. Garderober från lilla rummet utflyttade hit.
13. Dörren till köket borttagen.

De boendes synpunkter på lägenheten:

Hallen saknar plats för spegel och skohylla vilket påpekas av några hushåll. Något hushåll säger att det är bra att hallen inte tar för stor andel av lägenhetens yta.

Badrummet. Samtliga intervjuade hushåll tycker att badrummet är för litet.

Köket uppskattas för sin nästan kvadratiska form av de flesta hushåll i gruppen. Däremot tycker man att det har för lite skåp. Att det saknas dörr till köket är ett problem för vissa hushåll. Flera hushåll påpekar att de tycker det är fullt när dörröppningen går ända upp till tak. Detta gäller även öppningen mellan hall och vardagsrum. Mellan kök och vardagsrum har därför ett par av hushållen försökt att förbättra situationen genom att sätta upp ett draperi eller bygga ett valv i öppningen.

Att Vardagsrummet är ett genomgångsrum tycker flera hushåll är opraktiskt. Vardagsrummet måste passeras för att man skall nå köket och det större sovrummet nås också genom vardagsrummet. Det kan också nås genom köket. Ett par av hushållen har valt att stänga dörren mellan vardagsrummet och sovrummet för att minska passagera genom vardagsrummet. Detta innebär dock att både kök och vardagsrum måste passeras till och från det stora sovrummet. Å andra sidan har ett par hushåll valt att inte använda dörren mellan sovrum och kök. -

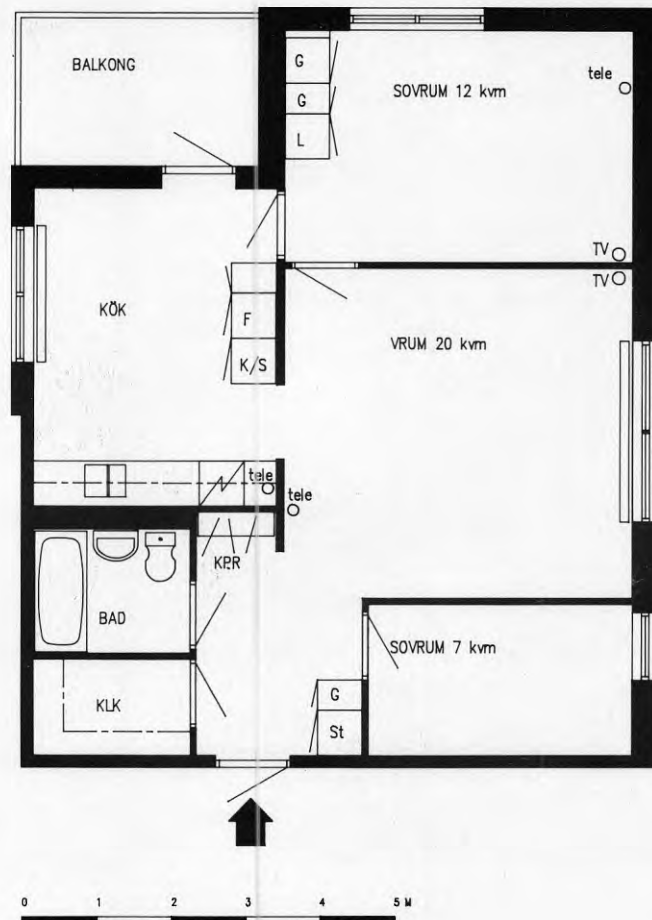
Hallen och vardagsrummet skär in i varandra utan någon rumslik avgränsning emellan. Ett av hushållen uttrycker sitt intryck av detta: "Det känns som om dom glömt bort något när det är öppet ända till taket."

Sovrummen. Här är det stora sovrummet 12 m² och har relativt god möblerbarhet. Ändå tycker ett av hushållen att det är väl smalt. Övriga hushåll är nöjda med rummet. Det lilla sovrummet på 7 m² upplevs som för litet av samtliga intervjuade hushåll. Det är för litet som barnkammare, barnen får inte plats att leka där inne.

Hushållsfördelning i lghtyp R2 bland de hushåll som besvarat enkäten.

Hushållstyp	antal hushåll	därav intervj.
1v + 1 barn	2	1
2v + 1 barn	3	3
2v + 2 barn	1	1
	6	5

R2 3 rok, 68.9 m²

I hallen finns ingen vägg att ställa någon hallmöbel med spegel emot. Gränsen mellan kapprum och vardagsrum är otydlig, rummen flyter i varandra. Från kapprummet når man klädkammare, badrum och det lilla sovrummet, 7 m². Detta är malt, 195 cm, och nås från kortsidan. Sängen kan endast placeras längs långväggen.

Både köket och det stora sovrummet nås över vardagsrummet. Sovrummet har också en dörr från köket. Det finns ingen dörr att stänga mellan vardagsrum och kök. Köket är ganska rymligt och har en tilltalande form, i det närmaste kvadratisk och får dagsljus från två håll. Balkongen som är rymlig är förlagd utanför köket.

I köket. Kvinnan. Första hyresgästen. 1 timme.

Enda nackdelen är att man kommer in i vardagsrummet först. Hade en större trea förut, 10 kvm större, med en lång hall. Det var ett onödigt utrymme. Planerade möbleringen i förväg men det var mycket mindre i verkligheten. Sängen gick inte att få plats med i lilla rummet. Flickan hade det först men var inte nöjd. Inte jag heller eftersom det inte stämde. Vi tyckte att vi hade bytt ner oss först men har vant oss nu. Vi har bekanta i närheten och det är trevligt att bo nära naturen. - Garderoberna räcker men i sovrummet skulle de behöva flyttas för att man skulle kunna möblera bättre. - Vi har inte behövt frysa.

Hallen: Den fungerar bra. Vi har satt en spegel på insidan av garderobsdörren.

Badrummet: På tok för litet. Vi har en stor tvättmaskin som tar mycket plats. Saknar fönster. Hade ett ljust badrum förut. Har torkställning över badkaret.

Köket: Det är jag nöjd med. Det är det bästa med lägenheten. Stort och ljust. Bakar på köksbordet. Det används också för att sy och skriva vid mm. Ett större skafferier och en liten arbetsbänk till skulle jag vilja ha.

Vardagsrummet: Jag är nöjd med det också så när som på att man kommer direkt in i det utifrån. Att det är öppet mellan kök och vardagsrum gör inget. I stället är det ganska mysigt om en av oss är i vardagsrummet och den andra i köket och man kan hålla kontakt.

Sovrummet: Det lilla räcker för mig som bara använ-

der det för att sova. Flickan som vill ha kompisar hemma behöver större.

Balkongen: Den är stor och bra. Mycket sol när det är någon överhuvudtaget. Sitter ofta där och fikar. Hänger tvätt på tork och vädrar kläder där.

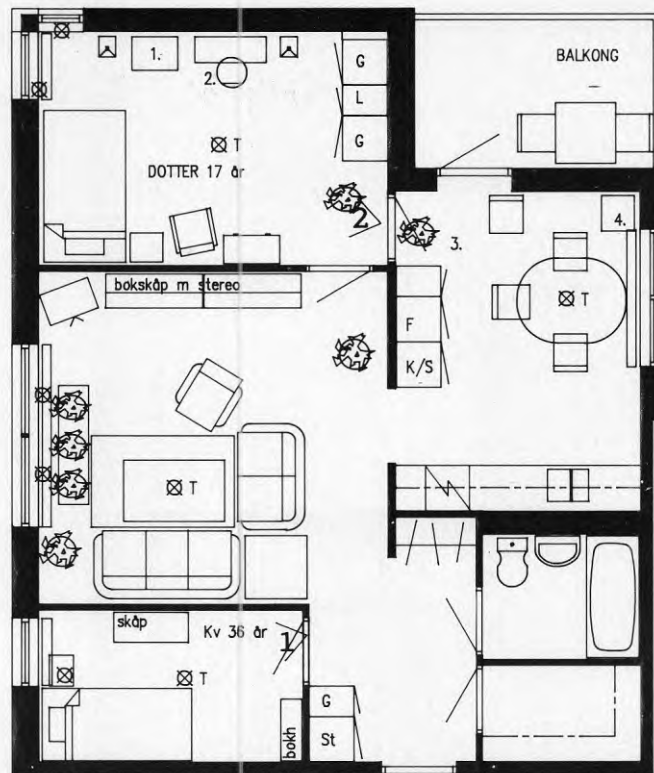
Om området:

Tvättstugan: Använder den för vittvätt. Saknar torkrum som jag hellre skulle vilja ha än torkskåpet. Centrifug saknas också. Dålig städning, man får börja med att städa efter andra.

Lekplatserna: --

Om husen och deras placering: Trevligt med variation mellan höga och låga hus. Men det är svårt att hitta här. Det tycker mina bekanta också.

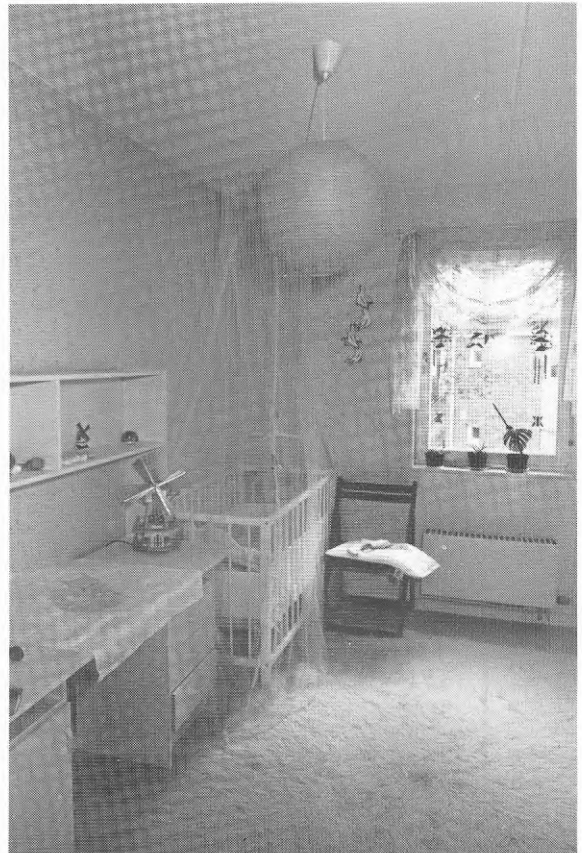
- 1. Stereo
- 2. Toalettbord
- 3. Piedestal.
- Dörren används inte.
- 4. Kaninbur.

1

2

I vardagsrummet. Kvinnan och son 7 mån. Första hyresgästen. 1 tim 30 min.

Tycker att den här lägenheten är väldigt liten. I hemlandet bodde vi i ett hus med flera rum och med stor trädgård. Vi vill byta till bottenvåningen så att vi får någon sorts trädgård. Saknar det. Vi hade inte hunnit bo i huset så länge innan vi måste lämna vårt land. - Hade inte med några möbler eller annat. I stort sett nöjd, men längtar ständigt hem!

Hallen: Plats för spegel saknas. Det borde finnas plats för skohylla direkt innanför dörren.

Badrummet: Det är litet.

Köket: Saknar dörr mellan kök och vardagsrum. Köksfläkten för oväsen. Köket räcker för oss. Vi har inte så mycket gäster här som i hemlandet.

Vardagsrummet: Det är mycket passage. Helst skulle vi vilja ha en vägg som avskärmar rummet från passagen.

Sovrummen: I hemlandet är det vanligt att man köper en sovrumsmöbel med bl a klädskap som passar ihop. Det saknar jag här. Innan barnet kom var det lilla rummet arbetsrum.

Balkong: Tycker inte om balkong. Det känns så trångt. Men jag har några blomlådor. (Se ovan om trädgård.)

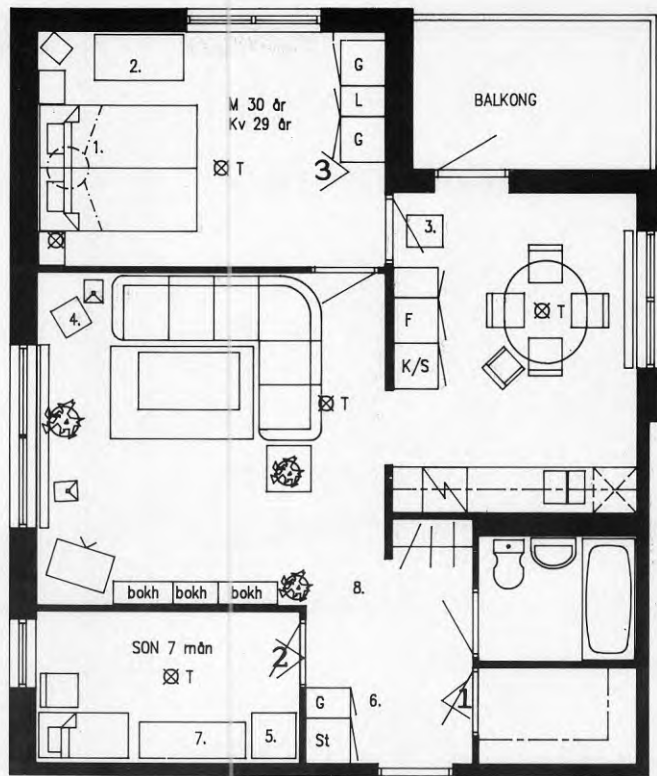
Om området:

Tvättstugan: Den är bra när man är hemma på dagarna.

Lekplatserna: --

Om husen och deras placering: På en del ställen ligger husen alldeles för tätt. Vårt sovrumsrum t ex ligger intill ett annat sovrumsrum. Annars är det bra.

1. Sänghimmel
2. Toalettbord
3. Gästol för baby. Dörren anv. inte.
4. Stereo
5. Bänkskåp från köket
6. Barnets kläder
7. Skötbord
8. Hoppunga för baby hänger i dörröppn.

1

I vardagsrummet. Kvinnan först och mannen sedan. I lägenheten befann sig dessutom parets eget barn, 1.5 år, ett par grannar med jämnårigt barn och kvinnans mor. Första hyresgästen. 1 tim 30 min.

Tycker att den är alldeles för liten. Har 3 dagbarn förutom det egna barnet. Står i byteskö för att få ett radhus. Dagbarnen leker i vardagsrummet. Det är dumt med genomgångsrum. Har stängt en dörr, vardagsrum- sovrum. Bodde förut i en 2:a som var bättre planerad. Där var vardagsrummet avskilt med en dörr och det var bra. - I stort sett hade vi inte möblerat i förväg. I vardagsrummet har vi möblerat om 7 gånger. Det är svårt att få det bra. Beror nog mycket på dörren till sovrummet. (Ommöblering på gång vid intervjutillfället)- Det är kul att 'bo i nytt' men vi blev besvikna över att det var så litet. En trea bör vara 80-85 kvm för att få ordentliga utrymmen. - Barnen kan inte leka i det lilla rummet. Det hade vi inte uppfattat på ritningen. - Vi har köpt till en smal garderob att ha som linneskåp. Det är bra med klädkammare men det samlas för mycket där. - Vi har haft det bra med värmen.

Hallen: Den är lagom stor och bra. Vi har tagit bort kapphyllan. Hänger kläderna, även gästers, i den smala garderoben.

Badrummet: Det är alldeles för litet. Skulle vilja ha in en tvättmaskin. Har torkställning över badkaret men tvättar i stort sett allt i tvättstugan.

Köket: För lite skåp och bänkar. Syr, målar (barnen) och skriver i köket. Det är bra belysning i köket och jag står där och stryker. Prövade att ha skriv-

bord i köket - det var tidigare i sovrummet - men nu har vi ställt undan det.

Vardagsrummet: Se ovan. För mycket genomgång. Blir lektrum. Ingen hel vägg att möblera mot. Skulle gärna vilja ha en dörr till vardagsrummet. Har markerat med ett valv mellan kök och vardagsrum. Gränsen mot hallen markeras med en gullranka. 'Det känns som om dom har glömt något när det är öppet ända upp till taket'. Men det är inte så viktigt med en dörr mellan hall och vardagsrum.

Sovrummen: Det lilla är så litet att barnen inte vill leka där. I det stora finns bara en möjlig möblering. Det finns exempelvis inte plats för en fåtölj.

Balkongen: Vi har prylar på den. Det är sol hela dan men vi sitter inte så ofta där när vi har barn med.

Om området:

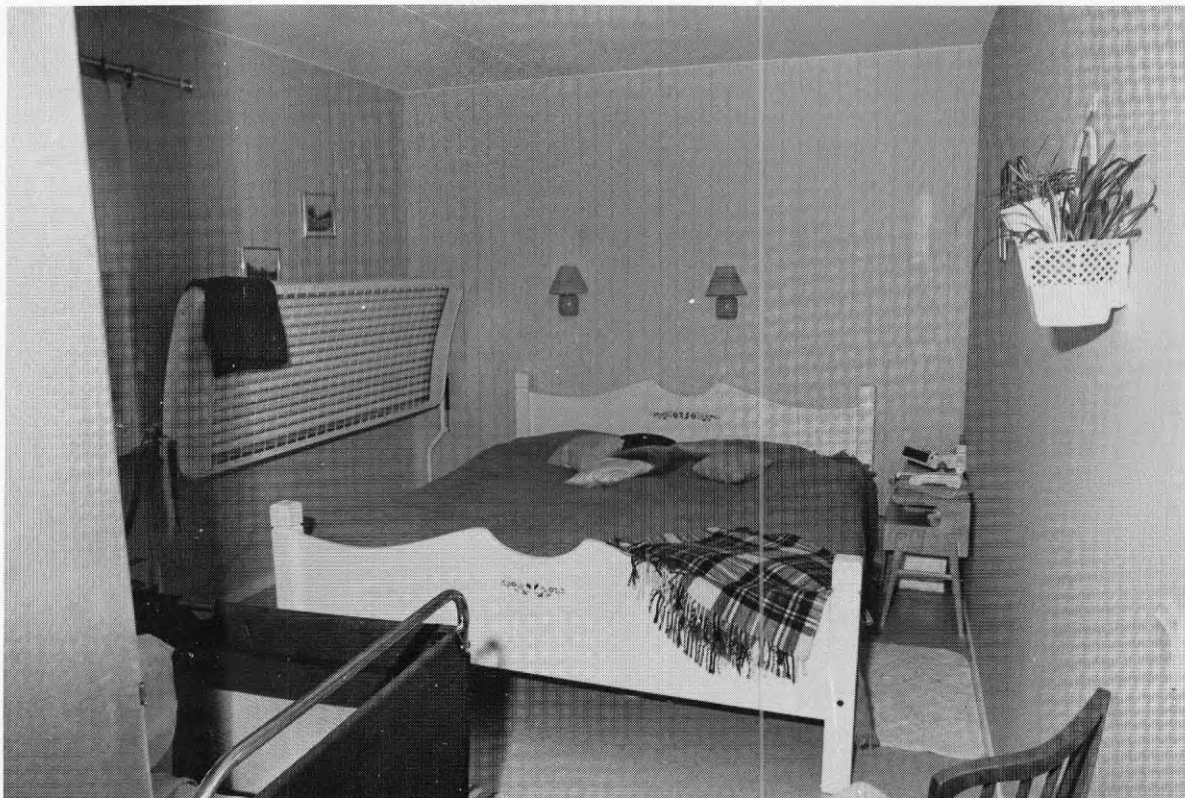
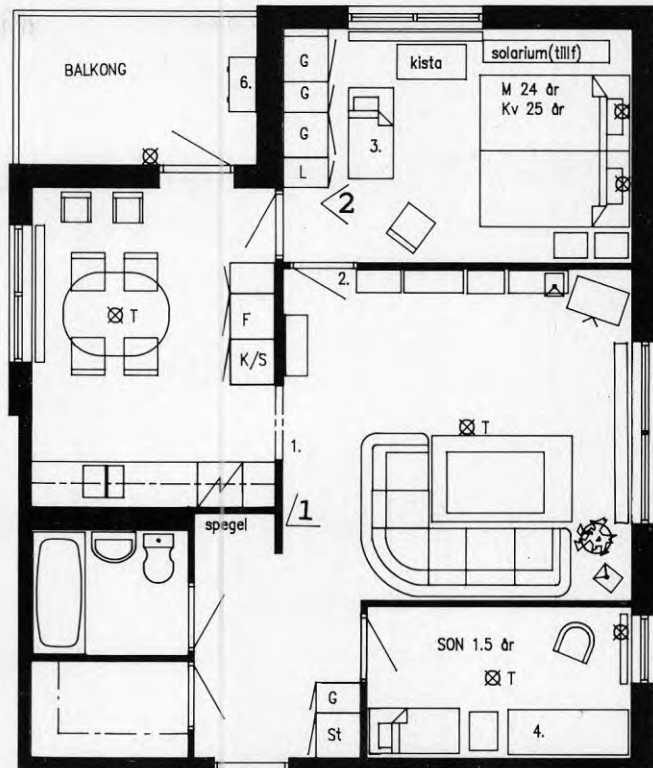
Tvättstugan: Centrifug saknas! Man kan inte stå och stryka i tvättstugan, arbetsbänken felplacerad. Ventilationen är dålig och fönstren svåråtkomliga. Det känns trångt och fuktigt. Annars är den bra. Ljus och ganska trevlig.

Lekplatserna: Verkar som om dom började att utrusta lekplatserna i Blå Jungfrun och det inte räckte hit. Här finns ingenting.

Om husen och deras placering: Trevligt med den stora variationen i husen och gårdarna. Om själva huset: Bredvid tvättstugan finns ett fläktrum. Vibrationerna från fläktarna där känns i hela huset. Entrédörren kan inte ställas upp i öppet läge och det är besvärligt när man kommer med matkassar och barnavagn. Inte heller dörren till vinden kan ställas upp.

1. Valv.
2. Dörren igenstängd.
3. Säng för dagbarn.
4. Skötbord som kan anv. som skrivbord.
5. Leksaker.
6. Byrå med verktyg.

1

2

I vardagsrummet. Kvinnan och sonen, 15 mån, sista kvarten. En hyresgäst före. Hushållet har bott i lgh 1.5 år. 1 tim 15 min.

Det är väldigt ljust och fint och ett bra kök. Att vardagsrummet är i 'mitten' är inte så bra. Det blir lekplats för sonen. Däremot gör det inte så mycket att det saknas dörr mellan kök och vardagsrum. Köket trivs jag bäst med och balkongen utanför köket är hemskt bra. - Vi bodde i en 2:a Kvarngärdet förut. Det är bättre plan här, öppnare och ljusare. Fint också med naturen så nära när man har barn. Vi tänker så småningom flytta till större. - Vi hade inte möblerat i förväg men det blev bra direkt. Vad vi saknar är matrum. Det lilla rummet är väldigt litet. - Vi har haft jättevarmt i vinter. Ventilationen är däremot knepig. Har man ventilerna i fönstren öppna drar det väldigt. Fläkten över spisen ventilerar hela lägenheten. Skulle också velat ha en riktig 'matosfläkt'. - Det är slarvigt byggt. Det är bubblor i korkmattan och parkettgolvet inte riktigt fint. Annars är det bra med parkett i vardagsrummet. I sovrummen saknade vi fönsterbänkar och har därför satt upp såna själva.

Hallen: Skulle vilja ha plats för någon möbel. Finns ingen väggyta för byrå t ex. Har tagit bort kapphyllan för att få plats med en spegel. Kläderna hänger vi på en 'tamburmajor'.

Badrummet: Det är för litet. Vi har tvättmaskin för småsaker.

Köket: Köket är toppen! Bra med skåp och belysning. Trevligt att det är 'fyrkantigt'. Eventuellt skriv-

arbeite i köket. Syr ibland vid köksbordet. Det som möjligen saknas är bakbord. Det är inte bra att baka på en räfflad diskbank.

Vardagsrummet: Det hade varit bättre om det inte var genomgångsrum. Det hade varit bättre med en skjutdörr mellan sovrum och vardagsrum.

Sovrummen: Det lilla sovrummet är alldeles för smalt men det stora är bra.

Balkongen: Vi sitter ofta där och äter. Det är kvällssol och det är jättebra.

Om området:

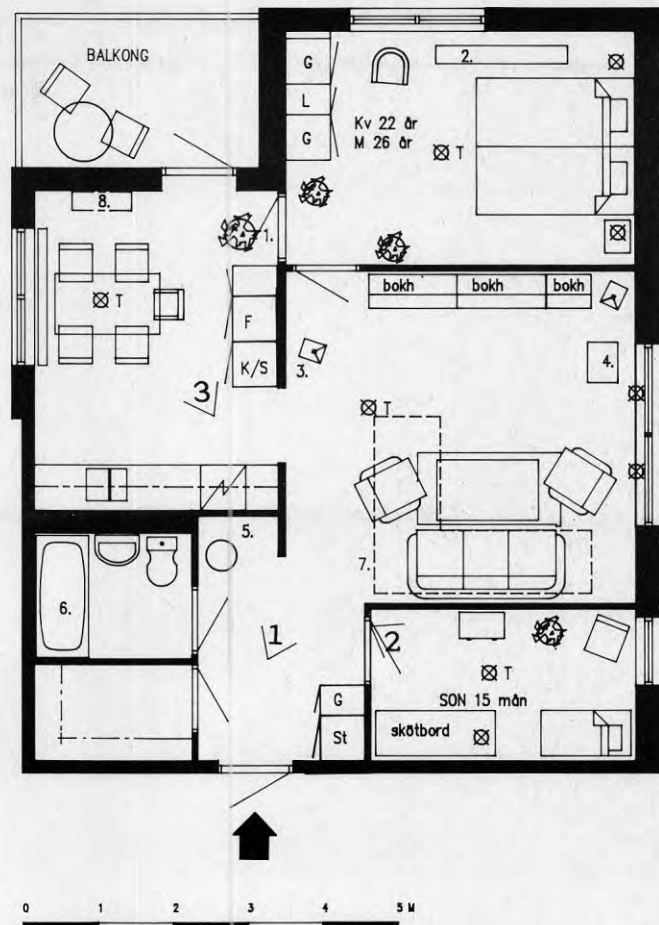
Tvättstugan: Den är bra men tvättmaskinerna är ganska ofta sönder.

Lekplatserna: De kunde vara lite bättre utrustade. Saknar rutschbana. De ligger bra i förhållande till husen.

Om husen och deras placering: Husen ligger huller och buller. Ambulansen hittar inte. Men det är i alla fall roligare med såna här lite oregelbunda hus.

1. Dörren låst.
2. Solarium.
3. Spegel.
4. Stereo.
5. Tamburmajör och spegel.
6. Torkställning på väggen.
7. Planerar att byta till
hörnsoffa (streckad linje).
8. Vittrinskåp.

1

2

I vardagsrummet. Mannen och kvinnan. Tvillingdöttrar ca 1 år. Första hyresgästen. 1 tim 10 min.

Har stängt igen dörren mellan sovrum och vardagsrum. Lilla sovrummet är alldeles för litet. Stora sovrummet något för smalt, en halvmeter till på bredden vore lagom. Öppningen mellan hall och vardagsrum är trevlig. - Hade ritat upp möbleringen noga i förväg och har inte behövt möblera om. - Den här planlösningen är klart bättre än att ha en korridor med vardagsrummet i "änden". - Det är litet för lite garderober. Klädkammaren blir avstjälpningsplats för allt möjligt. Förrådet på vinden har väldigt lågt i tak. Mycket svårt att få plats med allt. - Det har varit bra värme. Men e vägguttag vid balkongen var helt oisolerad, det blåste rakt in. - Vi trivs bra i Sävja men lägenheten blir snart alldeles för trång för oss fyra + ett barn från tidigare äktenskap (på helgerna). Tänker bygga hus och skulle gärna bygga här i närheten om det gick.

Hallen: Enda problemet är barnvagnen. Hallen tar inte för stor del av lägenheten och det är bra.

Badrummet: Det är för trångt när man skall ha tvättmaskin där. Ändå skulle vi inte vilja ta bort något annat i lägenheten för att få större. Det är bra att ha badkar när man har barn.

Köket: Det är litet för lite skåp. Arbetsdelen av köket fungerar men lite mer bänkar skulle behövas. Det är väldigt bra med kvadratisk kök. Sitter här och skriver ibland.

Vardagsrummet: (Se även ovan) Bra att det är mer kvadratisk än avlångt. Det är inget problem med det

öppna sambandet kök/vardagsrum. Stryker i hallen/vardagsrummet eller i lilla sovrummet.

Sovrummen: Det lilla är för smalt. Används för ett barn från tidigare äktenskap, varannan helg. Används också för lite skrivarbete ibland. Stora sovrummet är också lite för smalt. Fönstret där är väldigt fint. Det blir ljust och trevligt.

Balkongen: Den är väldigt fin, bra djup. Har blomlådor och möbler och sitter där när det är fint väder.

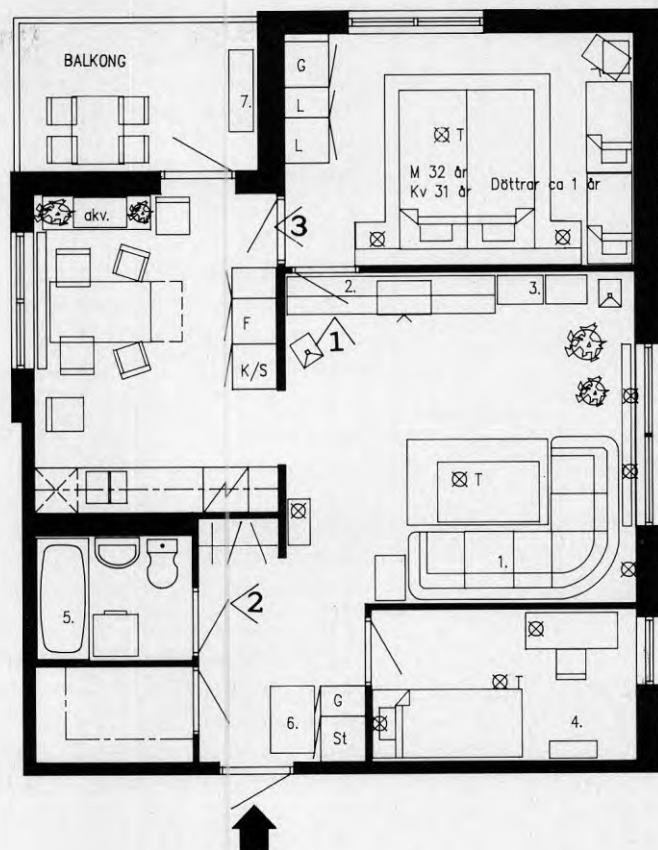
Om området:

Tvättstugan: Den är bra. Fint med burspråksfönster. Det blir mycket trevligare att vara där när det är fint - det är ju inte så roligt att tvätta som bekant.

Lekplatserna: Dom verkar bra men vi har ju inte börjat använda dom än.

Om husen och deras placering: Oregelbundenheten är trevlig. Det var en av anledningarna till att vi flyttade hit. En annan var närheten till skog och mark. Trevligt att man har sparat litet träd på gårdarna.

1. Spegelvägg över soffan.
2. Dörren stängd.
3. Stereo och skivhyllor.
4. Litet akvarium.
5. Torkhiss över badkaret.
6. Tvillingvagn.
7. Bänk för blomlådor.

De boendes synpunkter på lägenheten:

Hallen Särskilt hushåll med flera småbarn tycker att hallen är trång. Passagen till vardagsrummet är trång och det finns ingen plats för hallmöbel.

Badrummet tycks räcka till för de flesta av hushållen, endast något enstaka hushåll säger att de tycker det är för litet.

Köket är för litet enligt flera av hushållen. När man står vid spisen står man ivägen om någon öppnar dörren till köket och dörren slår i eventuellt öppna skåpdörrar när den skall öppnas eller stängas. (Detta skulle också kunna sägas om köken i typ R1 och R4.) Även här tycker man att det är för lite skåp i köket.

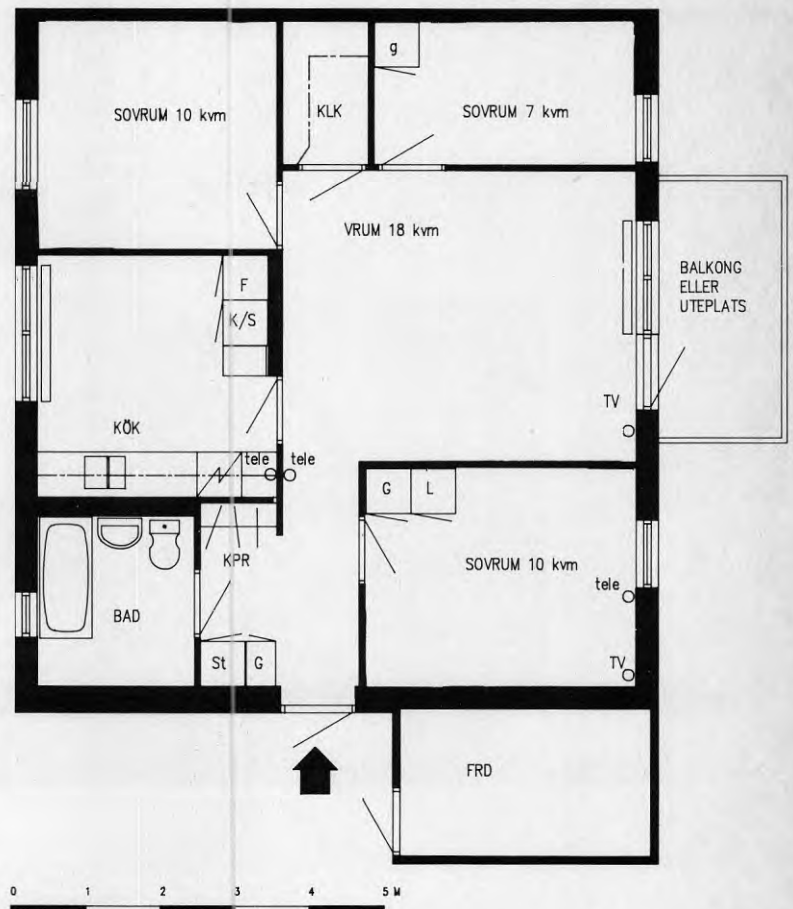
Vardagsrummet. Många hushåll tycker att det är alldeles för många dörrar i vardagsrummet. Rummet är genomgångsrum till alltför många andra utrymmen. Rummet är svärmöblerat. När man studerar möbleringen i denna lägenhetstyp liksom i typ R4 som har samma vardagsrumsuppbyggnad ser man att man ofta tvingats att möblera ut i dörröppningarna. Endast ett av de intervjuade hushållen säger att de inte tycker att det är besvärande att behöva passera genom vardagsrummet. Det är ett hushåll bestående av två vuxna som har arbetsrum och gästrum innanför vardagsrummet. - Att vardagsrummet mer är som en hall eller vestibul än som ett vardagsrum kommer till särskilt tydligt uttryck i två intervjuer (R3:1 och R3:5). I det ena fallet framhålls det som något positivt - rummet är som en central mötesplats mitt i lägenheten och därifrån kan var och en gå till sitt. I det andra fallet framgår tydligt att rummets utformning medför att den boende inte tycker att hon har något vardagsrum alls.

Sovrummen upplevs som för små även av hushållet utan barn. I trebarnsfamiljen (R3:4) säger man att föräldrasovrummet skulle räcka om man inte behövde ha en barnsäng också därinne. Det lilla sovrummet upplever man som för långsmalt.

Lägenhetstyp R3
Hushållsfördelning i lghtyp R3 bland
de hushåll som besvarat enkäten.

Hushållstyp	antal hushåll	därav intervj.
1v + 1 barn	2	1
1v + 2 barn	2	1
2 vuxna	2	1
2v + 1 barn	1	1
2v + 2 barn	2	1
2v + 3 barn	2	1

R3 4 rok 69.8 m²

Kapprummet är sidoordnat i förhållande till entrédörren och rymmer en smal garderob förutom städsåpet. Badrummet är rymligt; en liten tvättmaskin får plats vid badkarets kortända.

Två av lägenhetens sovrum är på 10 m², dvs inget kan betraktas som ett riktigt föräldrasovrum. Det tredje sovrummet är på 7 m². I det lilla sovrummet kan en säng endast placeras utmed långväggen.

Vardagsrummets möblerbarhet är starkt försämrad av att rummet är genomgångsrum till kök, två sovrum, klädkammare och balkong/terrass. Dessutom är vardagsrummets yta endast 18 m².

1

I vardagsrummet. Kvinnan. Första hyresgästen. 1 tim 35 min.

Det bästa är att hallen är liten och att man liksom kommer direkt in i vardagsrummet. Vardagsrummet är liksom ett "centrum", man har det gemensamt och därifrån går var och en till sitt. Tills nyligen bodde två döttrar hemma. Vi har TVn i det sovrummet som ligger närmast dörren. Det fungerar bra. Annars är lägenheten litet trång. - Hade inte planerat möbleringen i förväg och fick lov att möblera om flera gånger innan det blev bra. Vardagsrummet är litet och det stod alltid något i vägen. Nu är det bra - sen ca 3 månader. Hade bokhyllor förut men saknar dem inte. Det var mest för att fylla upp det stora rummet vi hade förut. - Litet för litet garderob. Förrådet kunde också vara större. - Det var väldigt kallt i vintras. Köket kunde man inte vara i. Verkar vara dåligt isolerat. Jag tror att det är ett fuskbygge. - Saknar sol. Vi får in väldigt lite sol. - Saknar en extra toa. Det hade vi i förra lägenheten.

Hallen: Är tillräcklig om man inte "hamstra". Den fungerar bra. Våta kläder kan man hänga in i badrummet.

Badrummet: Skulle hellre ha en duschkabin. Rummet är så litet. Tvättmaskin med inbyggd tumlare.

Köket: Vi lagar inte så mycket mat. Köket fungerar bra för oss. Har satt in en bänkdiskmaskin i ett skåp. Stryker i köket.

Vardagsrummet: Sitter i vardagsrummet när vi äter med gäster. Det är bra att alla rum går från var-

dagsrummet (se ovan). Skriver vid bordet i vardagsrummet.

Sovrummen: Lilla rummet rymmer egentligen bara en säng men det gör inget - man ska ju bara sova där. Flickan har möblerat om flera gånger - hon vill att det skall se "stort" ut. Nu är hon ganska nöjd. Synintrycket viktigt - en bit fri golvyta gör att rummet ser större ut.

Uteplatsen: Saknar häck eller staket som vi fått löfte om. Sitter inte där. Använder den inte alls. Tycker ändå att det är trevligt att se marken utanför.

Om området:

Tvättstugan: Tvättstugan använder jag ibland när jag har mycket tvätt. Den borde ligga närmare och vara för ett mindre antal lägenheter än nu. Nu hela gården, drygt 30 lägenheter.

Lekplatserna: --

Om husen och deras placering: Här hos oss är det nästan ingen insyn - jo lite i köket men det bryr jag mig inte om. Husen ser bra ut - mins lika bra som dom med insats.

1. Hurts.
2. Spegel.
3. Pärdraperi, kort.
4. Satsbord.
5. Bur med råtta.
6. Keyboard.

1

I köket. Kvinnan och mannen. Första hyresgästen. 1 timme 45 min.

Tycker inte om att det är passage genom vardagsrummet. I den förra lägenheten var vardagsrummet avskilt. Lägenheten var större till ytan men här ett rum till. - Vi hade funderat lite på hur vi skulle möblera innan vi flyttade in men när vi kom hit var det mycket mindre än vi trodde. Dörrarna tar för mycket plats, det skulle vara bättre med skjutdörrar. Det finns bara ett sätt att möblera i vardagsrummet. Vi fick korta av bokhyllan med en sektion. En stor matta som vi hade fick inte heller plats. - Garderoberna räcker och det är bra med klädkammare, den behövs verkligen. Vi skulle ändå kunna göra av med åtminstone ett högskåp till. Man skulle kunna ha skåp i klädkammaren så att den kunde utnyttjas ordentligt på höjden. - Vi har inte haft problem med värmen.

Hallen: Den är för trång när vi kommer samtidigt alla fyra.

Badrummet: Badrummet är bra. Har satt in tvättmaskin och torklinor över badkaret.

Köket: Litet men funktionsdugligt. Dörren tar mycket plats som i alla rum. Men vi vill ändå inte ta bort den, den behövs för att skärma av ljudet. Vi har ställt ut en del saker, som inte får plats i köket, i förrådet. Köket är som ett 'kontor', vi sitter här och syr och skriver mm och dottern sitter och målar.

Vardagsrummet: Det är alldeles för mycket genomgångsrum. Man kan inte sitta här och koppla av. Det är svärmöblerat. En vägg är så kort och stor del av

rummet går åt som kommunikation. Saknar det avskilda vardagsrummet.

Sovrummen: -

Balkongen: Den är stor och bra men den borde ligga åt gården, det skulle vara trevligare att sitta mot gården där barnen leker.

Om området:

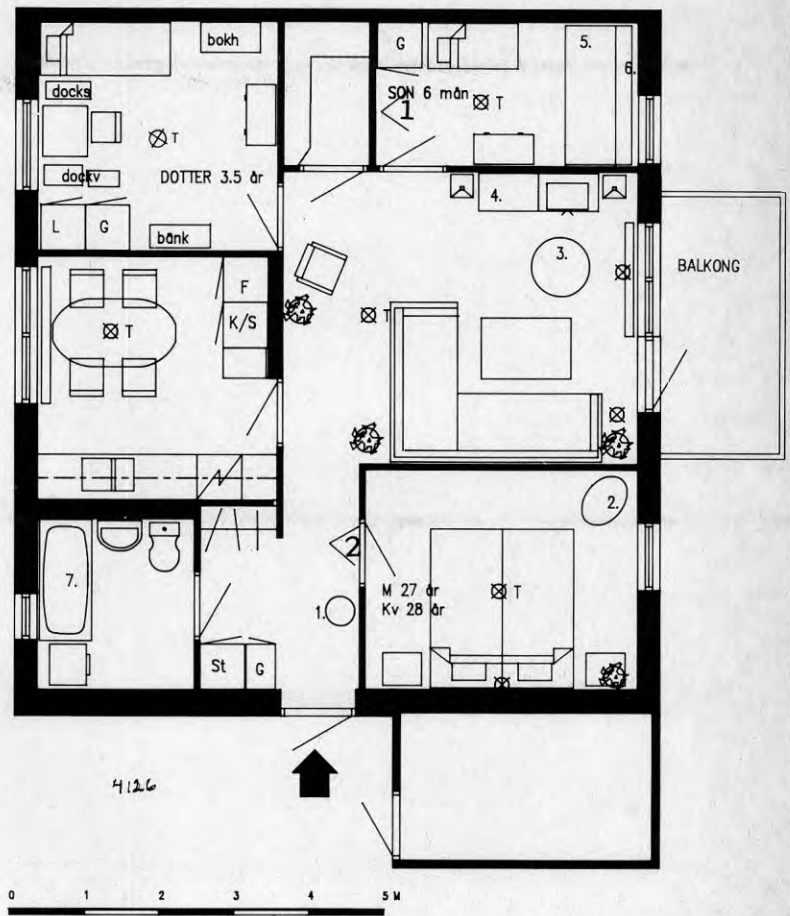
Tvättstugan: Den är bra men det är för många som inte hör hit som tvättar. Folk städar inte efter sig. Matt-tvätt finns och det är bra. Det kunde gärna finnas ett torkskåp till.

Lekplatserna: Folk rastar hundarna på gårdarna. Just nu bråkar man om vilken gård som skall få rutschbana. Det kunde gärna finnas en på varje gård.

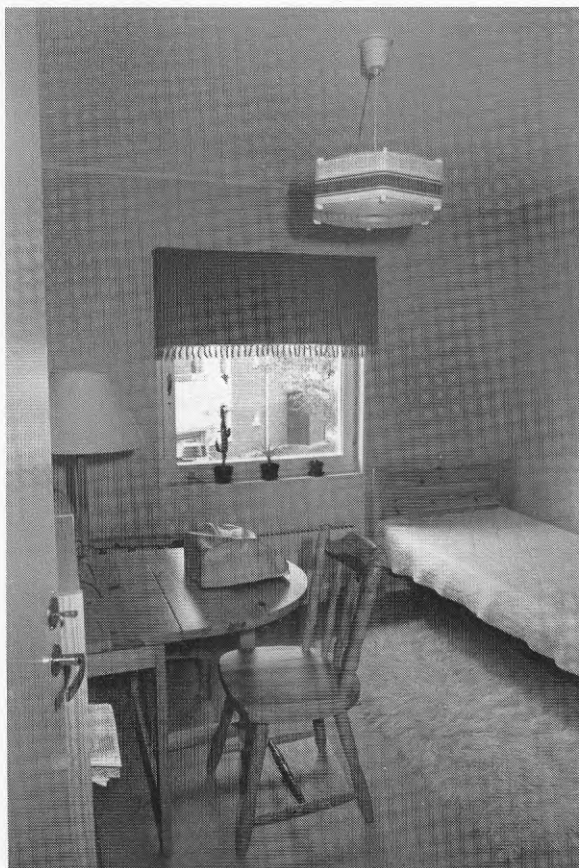
Om husen och deras placering: Husen står väldigt tätt. Det är väl mycket insyn men vi har vant oss nu. Det är direkt insyn i badrummet och det är ju inte så bra. Gården är för liten, det är för trångt när dom t ex plogar på vintern. Och dom kör alldeles för fort. Det är farligt för de små barnen. Det blir vattensamlingar på gårdarna också på våren och det är farligt för de små.

Det är inte speciellt billigt att bo här. Hyran höjdes meddetsamma som vi flyttade in.

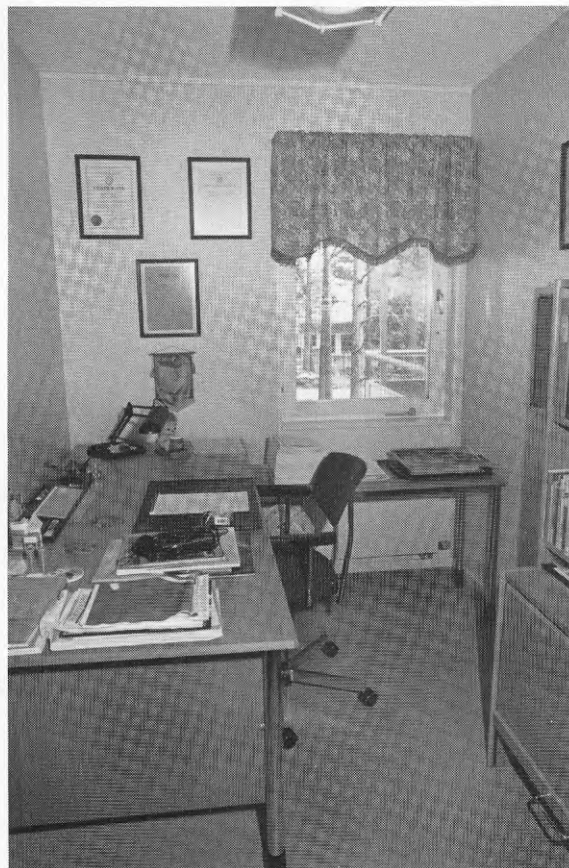
1. Pall
2. Fåtölj - plast.
3. Fåtölj - säckmodell.
4. Lagerhyllor med stereo mm.
5. Båddsoffa som gästsäng.
6. Darttavla.
7. Torklinor över badkaret.

1

2

I vardagsrummet. Kvinnan och mannen. Första hyresgästen. 1 tim 10 min.

Sovrummen är väl små. Bodde tidigare i 2 rum och kök. Flyttade hit för att få större. Köpte möblerna hit.

Hallen: Den är bra.

Badrummet: Det är bra men badrumsskåpet sitter för högt.

Köket: För lite skåp. Skafferier för torrvaror saknas. Spisen är placerad så nära dörren att man alltid står i vägen när man lagar mat. Dörrslagningen är dum i förhållande till skåpen i köket. Om skåpdörrarna står öppna slår köksdörren i.

Vardagsrummet: För oss gör det ingenting att man måste gå genom vardagsrummet för att komma till vissa rum. Inte heller att det är öppet mellan hall och vardagsrum.

Sovrummen: Rummen är lite för små.

Balkongen: Använder den mycket när vädret tillåter. Sitter ibland också på trapplanet vid entrén.

Om området:

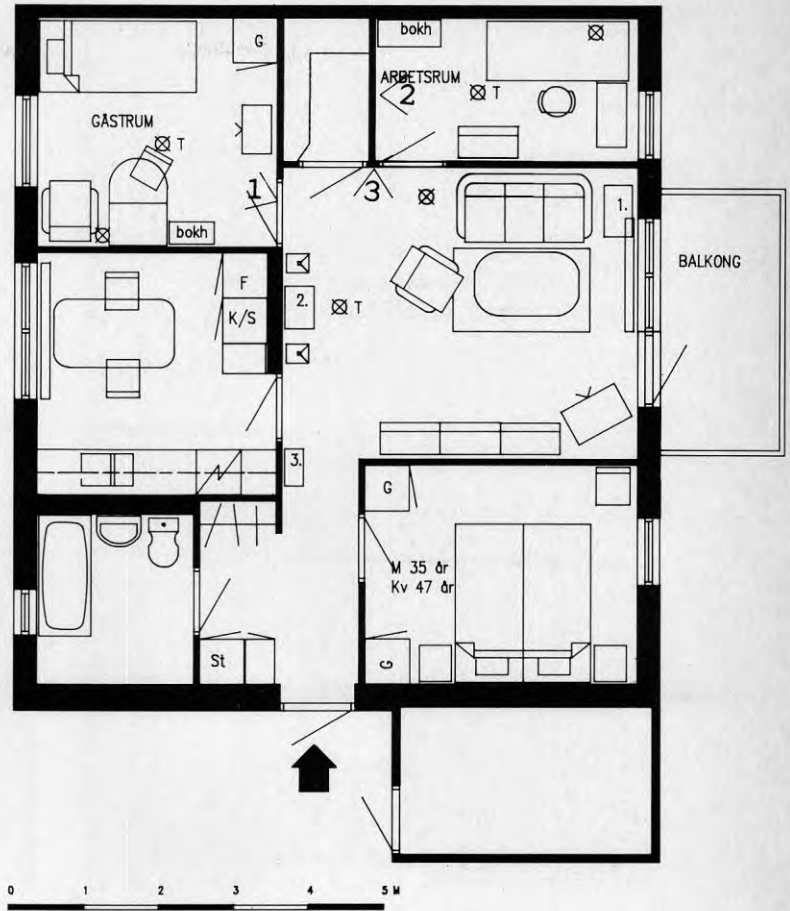
Tvättstugan: Den är bra.

Lekplatserna: Barnen sparkar boll mot förrådväggen. Det tycks saknas bollplan och bollplank.

Om husen och deras placering: Valde lägenhet efter läge i kvarteret.

1. Korg för tidningar.
2. Stereo.
3. Telefonbord.

1

2

I vardagsrummet. Hela familjen: mamma, pappa, tre barn, 2 - 7 år. Första hyresgästen. 1 timme 30 min.

Planlösningen rätt bra men för mycket dörrar i vardagsrummet. Svärmöblerat. Bara en hel vägg. Saknar plats för stor soffa eller soffgrupp. Men det är nog ändå svårare att möblera sovrummet här! - Förut bodde vi i en 4a på två plan med bara ett rum på nedre botten. Alla lekte där hela tiden. - Alldeles för lite garderober. Förrådet är större än på ritningen. - Saknar vädringsfönster. - Det var jättekallt på golven i vintras och det drog från fönstren, speciellt i vardagsrummet. - Det är en stor fördel att bo i ett plan och att det är på marken. Vi bor trots allt hellre här än i en större lägenhet högre upp i huset.

Hallen: Den kunde vara lite större så att det fick plats en större kapphylla.

Badrummet: Skulle gärna ha dusch i stället för badkar.

Köket: Diskbänken för liten. Det skulle vara bra om diskstället fanns i skåpet ovanför diskbänken som i Finland. Saknar bakkbord och överhuvudtaget behövs mer arbetsbänk. Det finns inget skafferi. Har kompletterat med skåp på bänken bredvid kylskåpet. Matplatsen rymmer precis familjen. Får vi gäster blir det svårt. Skrivar, syr och stryker i köket.

Vardagsrummet: Se ovan. Vi kunde lika gärna ha linoleummatta även här i stället för parkett. Man drar in så mycket grus så det är svårt att hålla parketten snygg. Saknar plats för ett skrivbord eller en arbetsplats. Skulle mycket hellre vilja ha

ett vardagsrum utan genomgång.

Sovrummen: Dom två större räckor som sovrum men det lilla är alldeles för långt och smalt. Föräldrasovrummet skulle räcka för oss om vi inte behövde ha någon barnsäng där. Vi skulle egentligen behöva ha ett rum till men vi vill inte ha tre små rum.

Uteplatsen: Den är så lång och smal längs huset. Skulle hellre vilja ha kortare och djupare. Kåkarna står väldigt nära men det bekymrar oss inte så mycket.

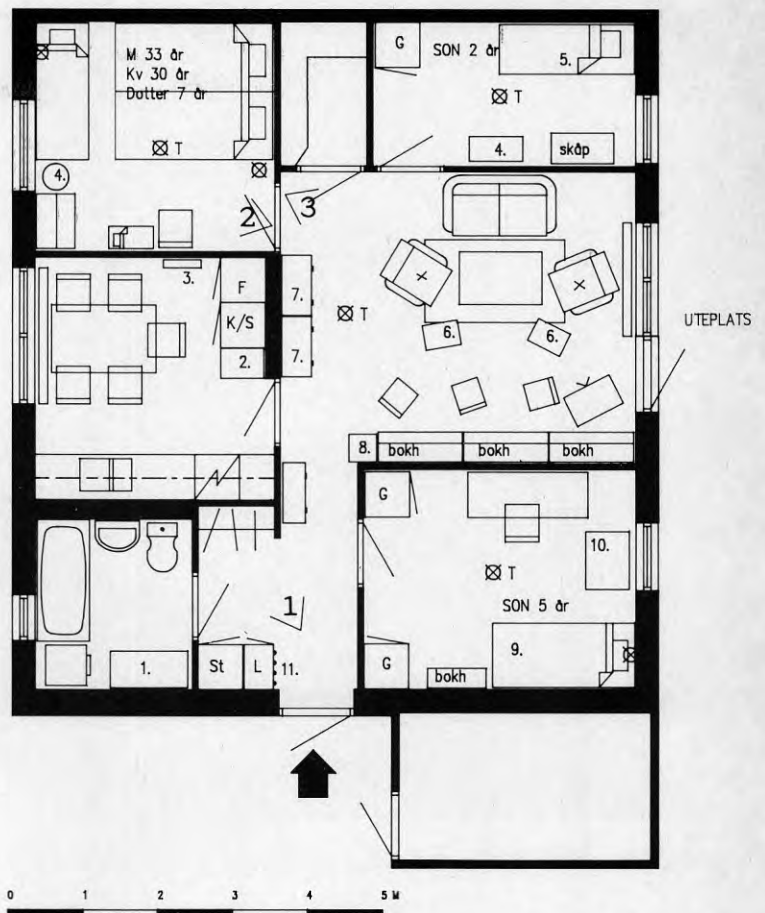
Om området:

Tvättstugan: I vår tvättstuga finns grovtvätten så alla andra kan komma hit! Saknar centrifug.

Lekplatserna: Det finns lite olika saker men de är spridda på de olika gårdarna. På lekutrustning skall det inte snålas! Gårdarna ser hemska ut. Fullt med skräp, grop där vatten samlas och träden skulle behöva gallras.

1. Torkställning på väggen.
Dessutom flyttbar torkställning.
2. Kompletterat med skåp på bänken.
3. Extra stol.
4. Leksaker.
5. Utdragbar barnsäng.
6. Fotpall.
7. Hög byrå.
8. Stereo. Högtalare på bokhyllan.
10. Bord ishockeyspel.
11. Knoppar för barnkläder.

1

I vardagsrummet. Kvinnan. Första hyresgästen. 1 timme.

Rummen här är så små. När vi var hit och tittade på lägenheten förstod jag inte vad som var vardagsrum; jag letade efter det. När jag skilde mig köpte jag nya möbler. Vi har flyttat hit från annat land och hade inga möbler med oss. Jag skulle gärna vilja ha en 3-sits och en 2-sits soffa men bara hörnsoffa passas här. - Skulle behöva en garderob till i lilla rummet. Förrådet använder jag inte.

Hallen: För mörk och för liten. Spegel och hallbord får inte plats.

Badrummet:-

Köket: Högst 4 personer får plats och det är alldeles för litet om man får gäster. Jag skulle inte ha något emot om kök och vardagsrum gick i ett som i punkthusen i Blå Jungfrun. Jag sitter och pluggar i köket.

Vardagsrummet: Det vore bättre om det inte var så många dörrar i vardagsrummet. Vardagsrummet är som en hall. Jag trodde det var det när jag tittade på lägenheten första gången. Varför såna här dumma element? Barnen stoppar ner saker i dem.

Sovrummen: Sovrummen känns för små.

Uteplatsen: Bra väderstreck. Sitter där och äter när det är fint väder. Planerar att plantera blommor. Men det lilla staketet är fult. Det borde vara tätare och högre och målat.

Om området:

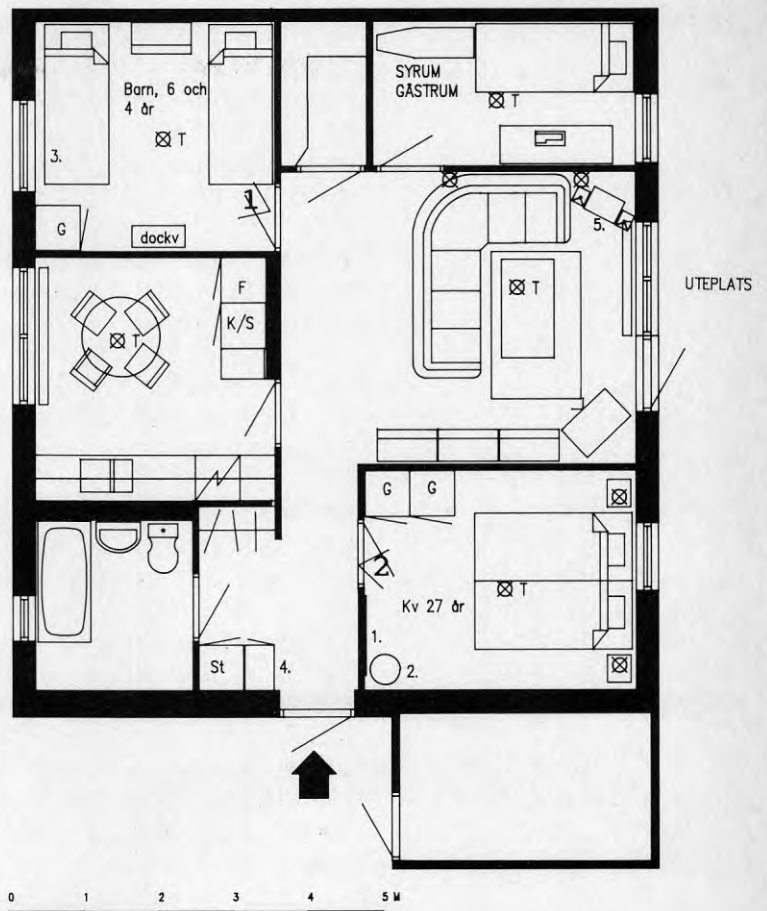
Tvättstugan: Det är lite svårt att få kvällstider.

Lekplatserna: Det skulle finnas mer leksaker på vår

gård.

Om husen och deras placering: (Gör jämförelse med Fittja i Stockholm) Det är bättre här men det beror nog på att det är nästan bara svenskar här och några enstaka invandrare.

1. Spegel
2. Klädhängare
3. Radiator så sängen inte kan stå mot väggen.
4. Används som torrskafteri.
5. Stereo

De boendes synpunkter på lägenheten.

Av de sammanlagt 12 lägenheter i kvarteret som består av 5 rum och kök har 4 besökts. Vid besöken visade det sig att i en av dessa lägenheter hade man fått väggen mellan två små sovrum borttagen och har alltså i praktiken en lägenhet med 4 rum och kök. Två av de övriga tre hushållen är tre-barnsfamiljer och utgör alltså egentligen representanter för just den kategori hushåll som lägenhetstypen måste anses vara avsedd för.

Det framgår tydligt av intervjuerna med de två trebarnshushållen att det är mycket trångt i lägenheten.

De små sovrummen är för små för barn som vill ha plats för alla sina saker, med kompisar och lek. Hallen är trång, köket för litet, det finns för lite skåp och garderober. Vardagsrummet är för litet och det är för många dörrar att ta hänsyn till vid möbleringen.

Redan med utgångspunkt från detta mycket begränsade material vågar vi påstå att lägenheten inte är någon god bostad för en familj med tre barn, vare sig det är en eller två föräldrar i hushållet.

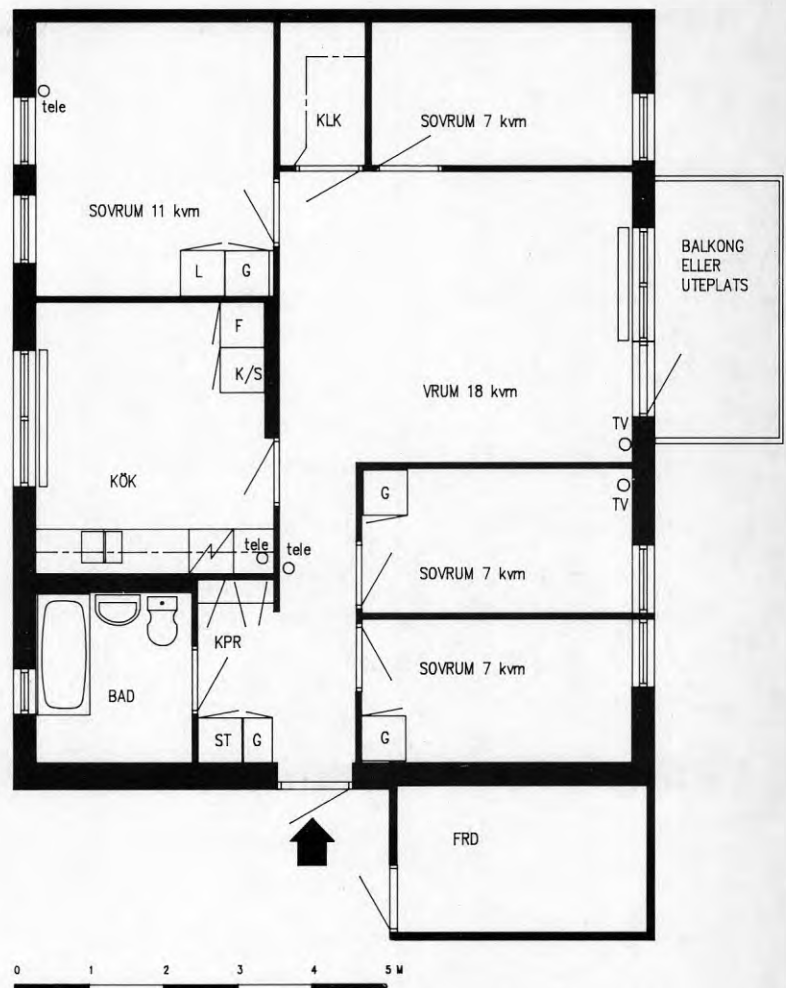
Lägenhetstyp R4
Hushållsfördelning i lghtyp R4 bland
de hushåll som besvarat enkäten.

Hushållstyp	antal hushåll	därav intervj.
1v + 3 barn	2	1
2v + 1 barn	1	1
2v + 2 barn	1	1 *
2v + 3 barn	3	1
2v + 4 barn	1	- **
	8	4

* Detta hushåll har låtit ta bort väggen mellan två små sovrum.

** Detta hushåll kom in med sitt enkätsvar mycket senare än alla andra och valdes därför inte ut för intervju. I enkäten uppgav de att det som är bra med lägenheten är att det är många rum och dåligt att det är så öppet till vardagsrummet.

R4 5 rok, 77.8 m²

Huvuddragen i planen är de samma som lägenhetstyp R3. Köket är dock något större och ett sovrum är på 11 m². Övriga tre sovrum är alla på 7 m². Dessa små sovrum har alla en långsmal form och kan endast möbleras med säng längs långväggen.

Liksom i den förra lägenhetstypen är vardagsrummets möblerbarhet mycket dålig eftersom rummet är genomgångsrum till flera andra utrymmen och dess väggar därför uppsplittrade av dörrar och öppningar och en stor del av golvarean måste utnyttjas för passager.

1

I vardagsrummet. Kvinnan. Första hyresgäst. 1 tim 10 min.

Vi trivs riktigt bra. Det var lite ovant i början att det stora rummet är så öppet och att det är genomgång genom det. Men det har vi vant oss vid nu. Förut bodde vi i en trea i Gottsunda. Här fick vi fler rum, närmare naturen och det är lugnare än i Gottsunda. - Vi ritade upp möbleringen men det blev ändå inte som vi hade tänkt oss, särskilt i vardagsrummet var det svårt. Här har möblerna flyttats runt. Det finns bara en riktig vägg att ställa dem emot. Vi fick ställa undan ett blombord och ett soffbord i förrådet men vi klarar oss bra utan dem. - Vi skulle behöva ungefär 2 garderober till. Förrådet är bra men vi saknar hyllor. Det får man sätta upp själv. - Det är lite mörkt i köket, träd utanför. - I vintras drog det väldigt mycket från fönstren. Vi fick täta med handdukar bland annat.

Hallen: Den är trång i passagen till vardagsrummet. Det finns inte plats för någon byrå t ex.

Badrummet: I badrummet saknas ett litet torkskåp där man t ex kunde hänga våta ytterkläder. I stället har jag en liten hopfällbar torkställning som jag ställer i syrummet.

Köket: Köket är bra så när som på att diskbänken är räfflad. Bra att skåpen är uppbyggda till taket. I G hade vi öppet ovanför och det blev mycket torkning. Det är jättebra att man kan stänga till köket. Man kan t ex tala ostört i telefon där.

Vardagsrummet: Se ovan. Det hade nog varit bättre om man bara hade haft passage till ett sovrum.

2

Sovrummet: I det stora saknar vi garderob annars är det bra. För oss är de små precis lagom stora - vi får plats med precis det vi behöver. Barnet använder ett att sova i och ett att leka i och ett är sy- och arbetsrum.

Uteplatsen: Använder den väldigt mycket. Så småningom skall vi köpa särskilda möbler. Bra att man får plantera blommor och annat själv. Valde lägenheten delvis utifrån det soliga läget på uteplatsen.

Om området:

Tvättstugan: Tvättar lakan och handdukar där. Den är bra men det vore bättre om den låg i separat hus så att man kunde använda den på söndagar.

Lekplatserna: Saknar rutschbana och karusell och liknande. Det finns lekplats på varje gård och det är bra.

Om husen och deras placering: Dom ligger väldigt tätt. Undrar om brandkåren skulle komma fram? Möbeltransporter är ett problem. Det är trevligt att alla har egen ingång. Husen ser tilltalande ut.

1. Skolbänk.
2. Kartong med leksaker.
3. Tält.
4. Trampcykel.
5. Traktor.
6. Låg bänk med grammfonskivor.
7. Bokh stereo och högtalare.
8. Lagerhylla.
9. Kista.
10. Hörnskåp.

1

I vardagsrummet. Kvinnan. Första hyresgästen. 1 timme 40 minuter.

Lägenheten är idiotisk. Om det inte vore så många dörrar i vardagsrummet vore det mycket bättre. Vi flyttade hit för att vi skulle få ett rum till. Den förra lägenheten hade större yta (91 kvm). Vi siktede in oss på att ungarna skulle få var sitt rum och en bättre miljö än i Gottsunda. - Vi hade inte planerat möbleringen i förväg. Vi fick pröva oss fram och ändå tycker vi att det bara finns ett enda sätt som möblerna kan stå på i vardagsrummet. Köket och barnens rum möbleras om ofta. Det beror på att det är trångt och att vi försöker få ut så mycket som möjligt. - Minst en till garderob skulle vi behöva. Svårt att få plats med en byrå i de små rummen. Just nu har vi en i klädkammaren. - Första vintern frös vi men andra var det bättre.

Jag skulle stortrivas i lägenheten om den vore 30 kvm större! Om dörrarna i vardagsrummet vore borta! Trean (i Renblomman jfr nr.....) är mycket bättre. Vardagsrummet borde vara ungefär 24 kvm. Om de små rummen vore lite bredare så man kunde ställa sängarna på andra ledden! Det är för lite med bara en toalett! Köket är för litet. Kök skall vara stora! Vid köksbordet görs allt, symaskinen står också där.

Uteplatsen: Den är bra. Sol hela dagen från halv elva. Den är helt oskyddad, det finns ingen skugga. Men väderstrecket är bra och det finns ju parasoller.

Om området:

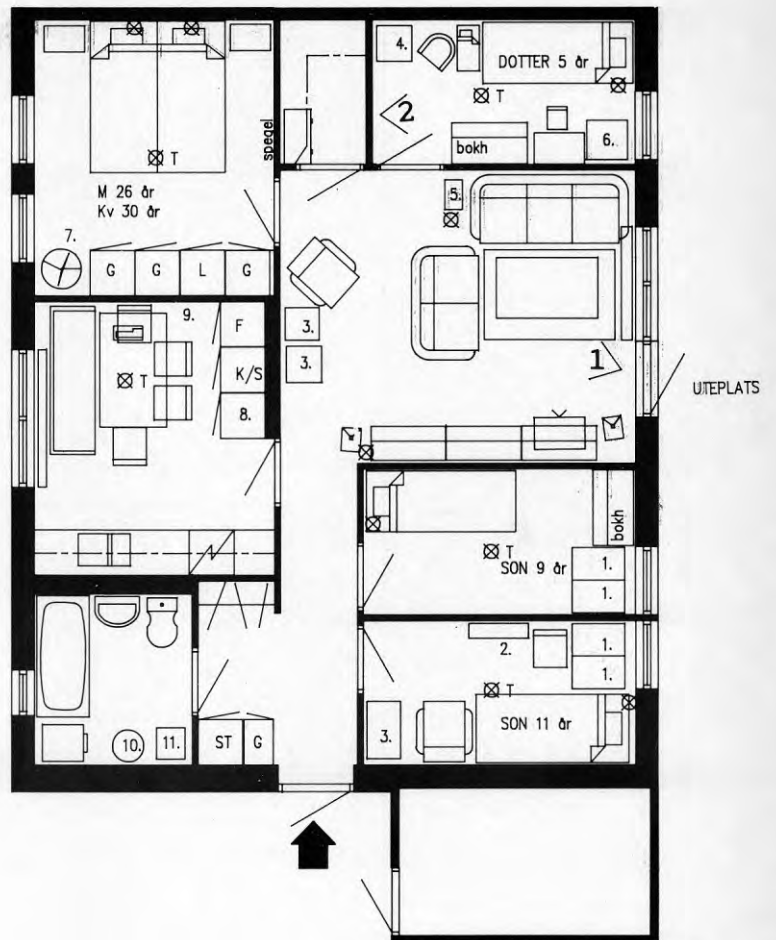
Tvättstugan: Använder jag inte på sommaren. På

vintern gör jag det för då kan jag inte hänga tvätten ute. Det är bra att det finns tumlare. Tvättstugan är liten. det saknas separat centrifug. Det är dåligt städad. Torkskåpet är ynkligt litet, det vore bättre med torkrum.

Lekplatserna: Har ingen direkt åsikt om lekplatserna. det finns idrottsplatser i närheten och förskolornas lekplatser kan användas. pojkarna kan ju leka i skogen intill också, bygga kojor och så. På helgerna är vi ofta på landet.

Om husen och deras placering: Husen ligger bra i förhållande till varandra och med lagom avstånd. Det kunde gärna ha varit enbart låghus. Vi som bor på gården känner varandra utan och innan. Men dom som bor i höghusen känner vi inte. Möjligen dom som bor längst ner och har uteplatser på marken. Man känner nog varann för att alla har egen ingång.

1. Hurts.
2. Stringhylla på väggen.
3. Stereo.
4. Dockspis.
5. Litet rottingbord.
6. Klädhängare och kläsbrädd för katten.
7. Urspr. bänkskåp utbytt mot högskåp.
8. Den bäddbara kökssoffan ställs ibland mot denna vägg.
9. Tvättkorg.
10. Kattlåda.
11. Kattlåda.

1

2

I vardagsrummet. Kvinnan. I hushållet finns tre barn 6 till 11 år. Under samtalets gång kommer och går egna och andras barn. Första hyresgästen. 1 tim 15 min.

Lägenheten är svärmöblerad. Varje millimeter är utnyttjad. Det är för trångt. Barnen får inte plats i sina rum. Dom måste leka i hallen och vardagsrummet. Man borde kunna ställa sängen på tvären i små rum för att få mer lektyta. Det går ändå an på sommaren när det är varmt ute så dom kan leka där. - Hade planerat möbleringen delvis i förväg men har behövt möblera om massor av gånger. Har delat upp bokhyllan och har en del i sovrummet och pojkarna har en del var i sina rum. - Vill inte ha vardagsrummet som genomgångsrum. - Saknar garderober. Har ställt alla i sovrummet. I de små sovrummen får de inte plats. Förrådet är bra sen jag har satt upp hyllor. - Det är alltid ganska svalt; kallt på golven.

Hallen: Garderoben som finns är för liten. Plats för skohylla innanför dörren saknas. Elementet sticker ut för mycket.

Badrummet: Har en tvättmaskin som komplement till tvättstugan.

Köket: Alldeles för lite skåp. Sedan vi satte in diskmaskin blev det ändå sämre. Saknar hyllor i överskåpen till kyl och frys. Saknar skafferi. Sitter och pluggar i köket.

Vardagsrummet: Dumt med genomgångsrum. Storleken skulle kanske vara bra om väggarna vore hela. Det är bra att det finns en dörr att stänga till köket.

Sovrummen: Dom små är för långa och smala. Elemen-

ten är för tjocka. Det stora sovrummet är bra.

Uteplatsen: Använder vi inte så mycket för det är för litet sol där - bara mellan kl 14 och 18. Tyvärr, för jag valde markplan för att få uteplats.

Om området:

Tvättstugan: Svårt att få torrt, jag saknar torkrum. Annars bra. Ljus och trevlig.

Lekplatserna: Dom fungerar bra. Det jag inte gillar är "klätterställningen" vid bilparkeringen (dvs spaljén som avskärmar parkeringen). Inbjuder till vandalisering på parkeringen.

Om husen och deras placering: Här ligger husen för nära - solen skymms bort för mycket. Men nära till grannar gör inget.

1. Pall.
2. Fågelbur.
3. Kista. Spegel på väggen.
4. Dockspis.
5. Dockvagn.
6. Elorgel.
7. Spegel.

1

I vardagsrummet. Kvinnan. Mannen hemma i början av samtalet. Två egna barn (3.5 och 1 år) och två med dem jämnåriga på tillfälligt besök. Första hyresgästen. 1 tim 20 min.

(Lägenheten utvald för intervju som 5 rok men det visar sig att de två små sovrummen vid entrén redan från början slagits ihop till ett stort rum.)

Lägenheten är liten. Hallen är alldeles för smal och trång och köket för litet. Vi ville egentligen inte ha den. En 5a med tre så små sovrum är ju värdelös men så fick vi väggen mellan två av dem borttagen. Det är underbart att det är nedre botten. Vi trivs bra nu. Vi bodde i Gottsunda, tre rum, två trappor upp och ville ner i marknivå. Även där fick man gå genom vardagsrummet till ett sovrum. - Möblerade på planen, särskilt vardagsrummet verkade svårt. Vi sålde hörnsoffan som vi hade förut. Vi tyckte att vi lyckades möblera bra med en gång, ändå har vi möblerat om några gånger. Nu är vi nöjda med möbleringen. Barnen leker i det stora sovrummet som är treåringens. Vi skulle vilja ha en fåtölj men det får inte plats. - Garderoberna räcker i stort sett men ett linneskåp till skulle behövas. Förrådet bra men det saknas hyllor. Matkällare saknar vi också. Om förrådet vore isolerat skulle man kunna förvara potatis och sylt där till exempel. - Det är ganska svalt här för jämnan men nu har vi vant oss och tycker att det är skönt.

Hallen: Hela utrymmet är för trångt. Så fort man kommer mer än en i taget är det jättetrångt. Barnvagnen måste stå där på vintern.

Badrummet: Har tvättmaskin och tvättar numera allt här. Har en flyttbar torkställning som kan stå här eller ute. Skönt med fönster.

Köket: Köket skulle kunna vara mycket större - men i den här lägenheten skulle det inte gå. Man skulle ju

inte kunna minska på nåt annat. Saknar riktigt skafferi för torrvaror. Över kyl och fryns finns ju skåp men utan hyllor. Bakkbord skulle vara bra. Skriver vid köksbordet. Stryker för det mesta i köket.

Vardagsrummet: Från början tyckte vi att det var så 'pluttigt' men nu har vi vant oss och är ganska nöjda. Saknar inte plats för matbord.

Sovrummen: Största sovrummet är bästa rummet. Jätteskönt som barnrum. Nöjd med det. Mellanstora (föräldrarnas): Har möblerat om så vi får plats med skrivbord och byrå. Symaskinen står där. Lilla sovrummet: Det är ganska svärmöblerat. Särskilt

senare när man skall ha fullstor säng där. Det fungerade bra förut som arbetsrum. Saknar möjlighet att ha separat arbetsplats. Det är inget direkt problem att man får gå genom vardagsrummet för att komma till sovrummen. Däremot skulle jag absolut inte vilja behöva gå genom vardagsrummet för att komma till köket.

Uteplatsen: Används mycket. Staketet kunde vara målat, det är fult nu. Det kunde också gärna ha fått vara lite längre ut från huset. Väderstrecket, nästan rakt i söder, är bra. Vi har träd som skuggar också. Sitter ofta ute och äter och grillar när vädret tillåter.

Om området:

Tvättstugan: Använder den någon enstaka gång om kvällarna. Det är bra med tumlare. På vintern tvättar jag sängkläderna där. Den lilla toaletten vid tvättstugan kunde tas bort till förmån för mer torkmöjligheter. Torkskåpet fungerar dåligt. Det vore bättre med en torktumlare till. Det saknas en riktig matt-tvättmaskin. Dessutom borde det vara ett separat tvättschema för grovtvätten. Det är också ett dumt golv som det är svårt att hålla rent.

Lekplatserna: Dom är tråkiga. Det skulle finnas nån rutschkana t ex.

1. Stereo
2. Bäck med leksaker.
3. Dörren står uppställd.
4. Kattlåda.
5. Skåtbord.

De boendes synpunkter på lägenheten:

Hallen upplevs som alltför trång av de hushåll som har barn. Man tycker också att det är för öppet samband mellan kök och hall. Många hushåll saknar ett vindfång till hallen.

Dusch/badrum. I radhusen finns ett duschrum på nedre botten och ett badrum uppe. Flera hushåll skulle vilja ha en mindre toalett nere och istället få ett större kök. De flesta hushåll är dock nöjda med hygienrummen.

Köket. De större hushållen tycker att köket är för trångt. För lite skåp och man kan inte stå vid spis eller diskbänk och arbeta när andra sitter vid köksbordet.

Vardagsrummet upplevs av många hushåll som litet. Det öppna sambandet på bottenvåningen uppskattas av många hushåll men flera säger att de saknar en rumslig avgränsning mellan hall och vardagsrum. Flera hushåll har åtgärdat detta och byggt exempelvis en valvöppning. - Av de 8 intervjuade hushållen är det två som har ett extra rum på nedervåningen. Av de övriga är det flera som säger sig sakna ett extrarum på nedervåningen.

Trappan leder upp rök, matos och ljud på övervåningen. Flera hushåll tycker också att den är för brant och smal.

Sovrummen på övervåningen är mycket olika till storleken. Det största är på 15 m² och upplevs som onödigt stort. Flera hushåll saknar en klädkammare och tycker att man hellre än att ha detta stora sovrums skulle ha sett att ytan disponerats så att man fått även en klädkammare.

Hushållsfördelning i lghtyp B1 bland de hushåll som besvarat enkäten.

Hushållstyp	antal hushåll	därav intervj.
1v + 1 barn	1	-
1v + 2 barn	4	1
2 vuxna	3	1
2v + 1 barn	4	2
2v + 2 barn	15	2
2v + 3 barn	1	1
2v + 5 barn	1	1

B1 4 rok i radhus, 91.8 m²

I kapprummet/hallen är kapphyllan placerad långt in och sambandet mellan kök och hall är sådant att kapphyllan praktiskt taget är placerad i köket. Köket måste passeras för att man skall nå vardagsrummet resp trappan till övervåningen. På övervåningen finns de tre sovrummen varav ett är stort, ca 15 m² medan de övriga två är på knappt 10 resp knappt 8 m².

Köket med vinklad skåpuppställning är relativt litet. Det finns två hygienutrymmen. Lägenheten har ingen klädskåp. Under trappan finns en liten skrubben och vid uteplatsen ett förråd för trädgårdsredskap mm.

Vardagsrummet är något över 18 m² och har relativt god möblerbarhet; två hela väggar och ett möblerbart hörn. Balkongdörrens placering inskränker dock något på möblerbarheten.

1

I köket. Mannen och kvinnan samt son 8 mån. Andra hyresgästen. Har bott i radhuset drygt ett halvt år. 1 timme.

Flyttade hit från en 4a i egeningångshusen. Saknade bland annat badkar där. Här saknar vi ett rum till på bottenvåningen, skafferier och klädskåp. Köket kunde gärna också vara större. Där är man ju mest. Trappan borde vara uppdelad på två med vilplan, den är för brant. - Garderober kan man inte få för mycket av. Egentligen är det klädskåp som saknas. Säsongsförvarar kläder i uteföråret och det skulle hellre ha placerats vid entrén. - Det är dåligt med telefonjack. Vi har satt in extra.

Hallen: Hallen kunde vara lite större tycker hon men han tycker att den är lagom; hellre större kök. Det borde finnas en innerdörr eller allra helst ett vindfång där man kunde sparka av sig skorna. Öppna sambandet till köket tycker vi är bra.

Duschrummet/badrummet: Dom är bra. Det är perfekt att ha både dusch och badkar. Vi har satt upp torkställning över badkaret men har ingen tvättmaskin.

Köket: Mer skåp och skåp upp till tak efterlyses liksom skafferiskåp. Skrivarbete görs i köket. Stryker i köket eller vardagsrummet.

Vardagsrummet: Vardagsrummet är svärmöblerat, för smalt. Man måste nästan ha hörnsoffa. Dörröppningen borde ha flyttats så långt som möjligt åt vänster från hallen räknat och balkongdörren borde ha flyttats till andra änden av fönstret för att ge mer väggar att möblera mot. Vi har markerat gränsen mellan hall och vardagsrum med ett valv men ibland

2

önskar vi att det funnes en dörr. Man får ju aldrig ha fint där inne.

Sovrummen: Det minsta är för litet och det mellan-stora är i minsta laget. Inget sovrum skulle få vara mindre än det. Det stora är bäst.

Uteplatsen: Använder bara 'baksidan' att sitta på. Bra med söderläge. Skulle gärna ha en liten balkong för vädring på övervåningen.

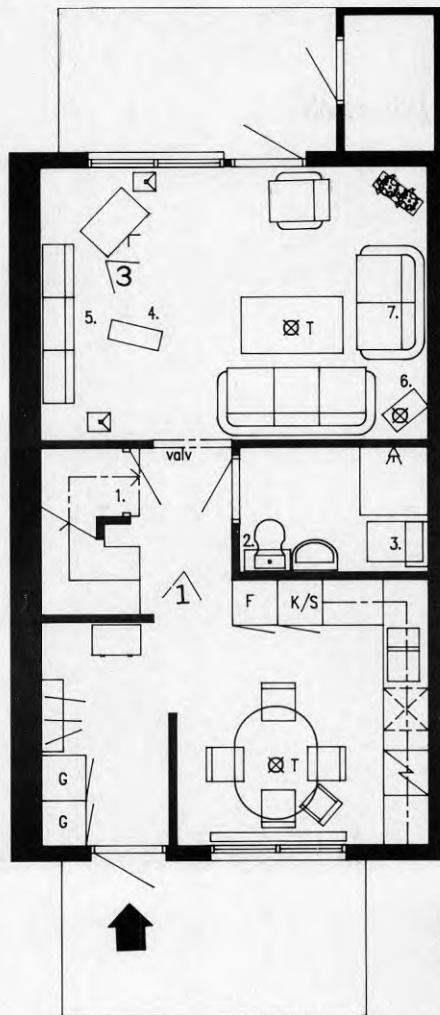
Om området:

Tvättstugan: Tvättstugan tar upp hela den lilla gården. Där skulle det ha varit gungor i stället. Torkrummet är alldeles för litet och linorna sitter för högt. Fler tvättmaskiner kunde behövas.

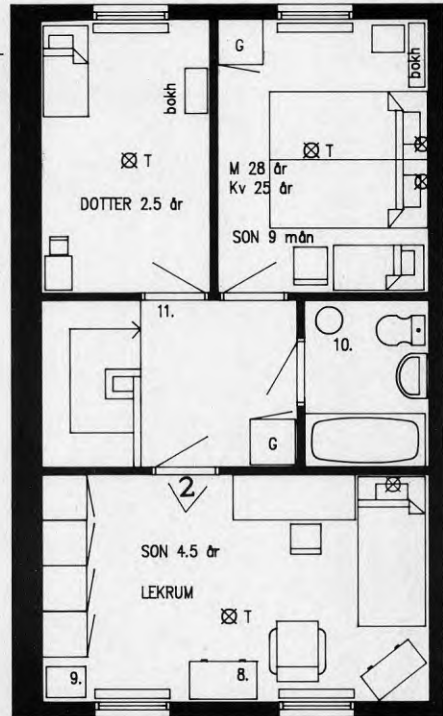
Lekplatserna: Det är dåligt med lekplatser. Det finns bara 3 gungor i kvarteret. Rutschbana i söderläge. Barnen bränner sig. Klättertorn skulle finnas. En riktig lekplats kunde ha ordnats bakom höghusen.

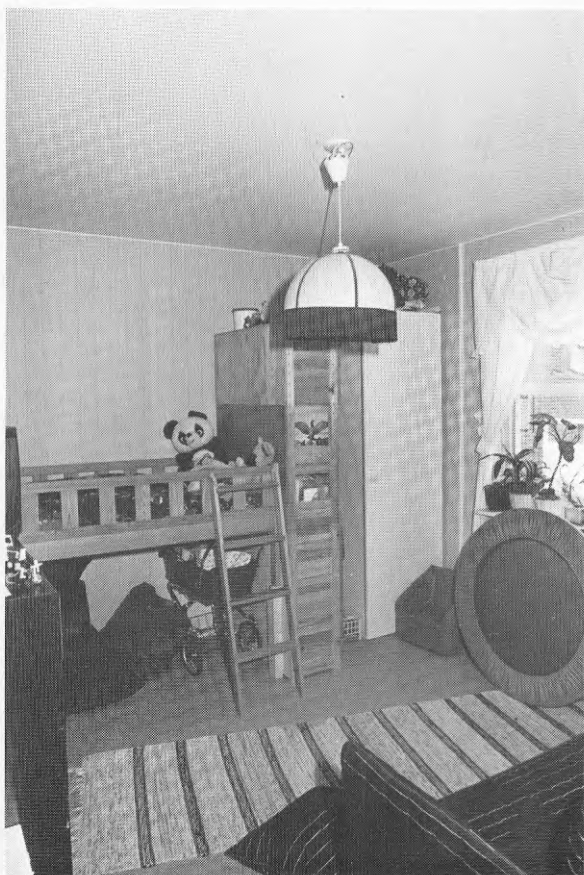
Om husen och deras placering: Det ser bra ut men tvättstugorna skulle inte ligga på gårdarna. Cykelställ och barnvagnsförråd saknas. Gångvägen utanför våra uteplatser är onödig; fler parkeringsplatser (han) istället. Nej fler gungor (hon).

1. Städskåp i trappskrubben.
2. Väggskåp över toaletten.
3. Skötbord. Väggskåp ovanför.
4. Gunghäst.
5. Stereo i bokhyllan.
6. Bord med lampa och telefon.
7. Spegelvägg bakom soffan.
8. Hög byrå.
9. Bäck med leksaker.
10. Tvättkorg.
11. Grind.

1

I vardagsrummet. Kvinnan och son 3 år. Första hyres-gästen. 1 tim 30 min.

Hallen är definitivt för liten och även vardagsrummet. Vi bodde förut i ett radhus med 4 rum på 92 kvm men här kunde vi ordna 6 rum av 5an. - Möbleringen var planerad liksom att vi skulle bygga den extra väggen i det största sovrummet. I vardagsrummet har vi behövt möblera om flera gånger. Svårt att få det bra. - Alla garderober skulle vara flyttbara men de satt ändå fast i golvet. Vi har i alla fall flyttat dem och köpt till två garderober, en 80 cm och en 40 cm bred. - Vi hör till dem som verkligen har haft det kallt.

Hallen: För liten och trång. För öppet mellan kök och hall. Det saknas vindfång. Har gjort vissa förändringar och nu fungerar det ändå ganska bra.

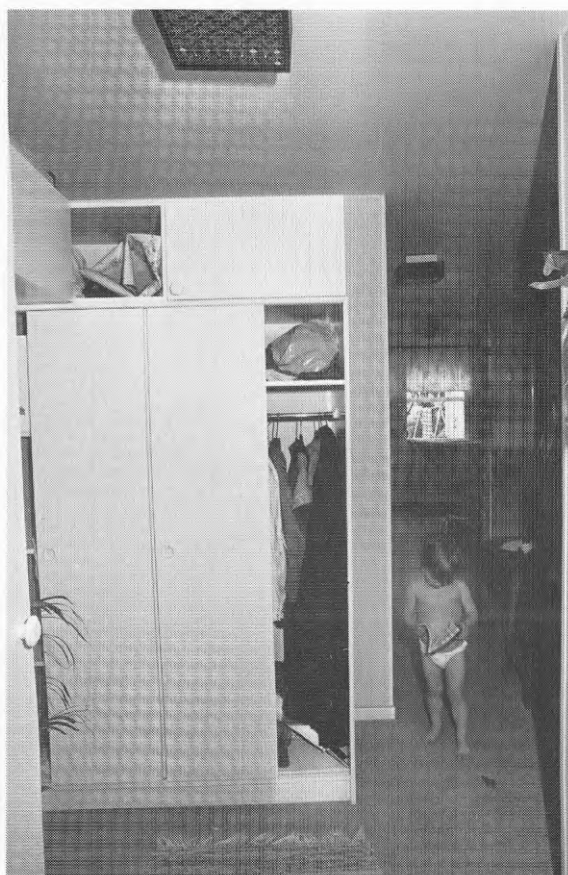
Duschrummet: Duschrummet känns trångt. Duschkabinens vägg måste skruvas bort när man skulle ställa in tvättmaskin och tumlare. Använder också tvättstugan ofta. Badrummet en trappa upp används av barnen. Vi vuxna är inte så ofta där uppe.

Köket: Det är alldeles för lite skåp, särskilt när man har satt in diskmaskin. Det känns också lite trångt men det är klart - vi behöver ju ett så stort bord. Vid köksbordet skriver vi och syr. Saknar "kontor" och matbord i vardagsrummet. Stryker i hallen mot vardagsrummet.

Vardagsrummet: Se ovan. TVn låser möbleringen.

Sovrummen: Det minsta sovrummet är väl litet.

Uteplatsen: Vi har uteplats på båda sidorna. Utnyttjar entrésidans mest. Har förändrat den en del. På

2

baksidan fanns nästan ingen plan yta. Vi har fyllt ut och byggt stödmur. Planerar att sätta upp ett staket.

Om området:

Tvättstugan: Tvättstugan ligger bra till. Valde lägenheten lite efter hur den låg i förhållande till tvättstuga garage och förråd. Torkrummet är alldeles för litet!

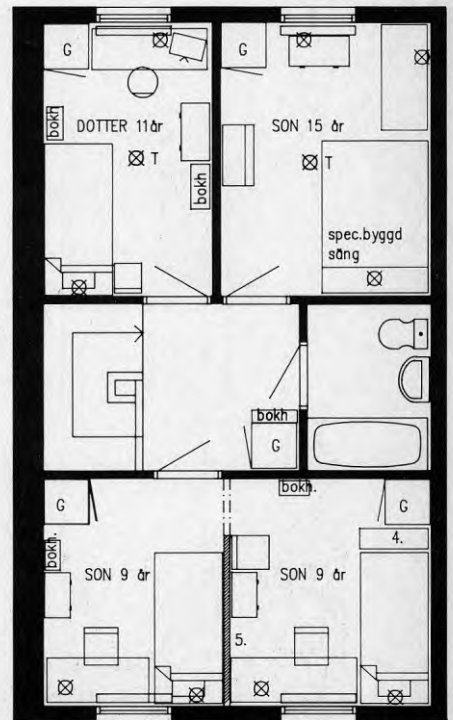
Lekplatserna: Alldeles för lite lekredskap.

Om husen och deras placering: Husen är fina men vi blev besvikna när vi såg hur nära det var mellan husen på baksidan. Området är fint men vissa överraskningar blev det i verkligheten i förhållande till planen - elcentralen och förråden till exempel.

1. Extra gard, med skjuddörrar. Kapph. borttagen. Överskåp och spegelvägg i stället.
- 1a. Kådhängare för dagbarn.
- 1b. Skor.
2. Mikrovågsugn.
3. Säng på höga (ca 80 cm) ben.
4. Hopfälld extrasäng.
5. Hembyggd mellanvägg, utan dörr.
6. Studsmatta lutas mot väggen.
7. Vågghylla.
8. Tvättpelare.
9. Piedestal.
10. Grind.

1

I vardagsrummet. Kvinnan. Första hyresgästen. 1 timme.

Lägenheten passar väldigt bra för oss. Det är inga döda ytor. Extra rummet i bottenvåningen använder vi som matrum. Utan det hade vi inte kunnat flytta hit. Hade villa förut. Mycket större men också mycket döda ytor och för stor tomt. - Vi hade verkligen tänkt igenom möbleringen och sålt av en del möbler. Allt stämde utom pianot. Hade tänkt att göra en stor valvöppning till matrummet men då hade vi ju missat en vägg. Dessutom är matrummet kallt så vi vill kunna stänga en dörr dit. Saknar plats för bokhyllor. - Garderoberna räcker precis så köper vi något nytt måste vi kasta något gammalt. Uteförråden är för små men vi har ju bott i villa.

Hallen: Den har räckt till. Vi hänger undan det mesta. Trivs bra med det öppna sambandet hall - kök. Bekvämt när man kommer hem med matkassar t ex. Men det är också bra att det är en väggbit och inte spaljé som skiljer dem åt.

Duschrummet/badrummet: Passar oss precis att ha båda delarna.

Köket: Tillfredsställande.

Vardagsrummet: Det är trevligt med öppet samband hall - vardagsrum. Vi har markerat gränsen med en valvöppning.

Sovrummen: Det största sovrummet har dottern. Det är möblerat för båda flickorna. Det minsta används som arbetsrum, för strykning mm. Saknar telefonjack i allrummet.

Uteplatsen: Det är kvällssol på entrésidan. Vi

använder båda uteplatserna.

Om området:

Tvättstugan: Tvättstugan är bra men det kunde vara 4-timmarspass i stället för 3-timmars.

Lekplatserna: För småbarnen finns ju sandlådor nära och numera finns ju också en fotbollsplan för de större.

Om husen och deras placering: Skulle inte vilja bo inne på gården, där är det alldeles för trångt. (Bostaden som besöks ligger i utkanten av radhusområdet med ganska fritt läge.) Trevliga hus men dåligt skötta planteringar.

1

På terrassen på baksidan. Kvinnan och baby. I huset var samtidigt man, son knappt två år samt svärföräldrar. Andra hyresgästen. 1 timme 20 min.

Tycker inte om den öppna planlösningen. Främst för att det inte går att skärma av ljudet. Den öppna planlösningen ser trevlig ut och vi tänkte inte så mycket på nackdelarna i början. Förra lägenheten var en traditionell 3a som egentligen hade bättre planlösning men den var mindre. Här är det fler rum och närmare till skog. - Bytet av lägenhet gick fort så vi hann egentligen inte möblera så mycket i förväg. Vi fick inte riktigt plats med allt. Förråden rymmer inte möbler därför är det lite för mycket möbler i en del rum. Vi upplever egentligen inte att vi har fått det större. Vardagsrummet t ex är mindre. - Vi skulle gärna vilja ha plats för ett matbord i vardagsrummet. Köket är trångt när man sitter många. - Vardagsrummet är egentligen det tråkigaste i lägenheten. Det är mörkt, kanske mycket beroende på att det ligger mot öster och att det ligger en liten bergknall lalldeles utanför. - För oss är det för lite garderob och förråd. Det vi saknar mest är kanske matkällare. Det finns ingenstans att lagra den egenodlade potatisen. Funderar på att isolera det lilla förrådet vid terrassen så att man kan ha det för matförvaring. Det andra förrådet är mycket smalt och högt och därför svårutnyttjat. Cyklarna får inte plats. Barnvagnen går precis in. Vi har ganska mycket friluftsgrejer som är skrymmande. - Det var inga problem med värmen här i vintras men vissa problem med ventilerna. Blommorna frös i fönstren men man kunde inte stänga för då blev det undertryck i lägenheten. Ventilerna låter också hela tiden.

Hallen: Väldigt trång. Vi har ofta barnvagnen där också. Skulle nog vilja ha en dörr till köket - jag är ganska mycket för dörrar.

Duschrummet/Badrummet: Nästan onödigt med två så stora. Med en mindre toa nere kunde t ex köket bli större. Huvudintrycket är att det är bra utrymmen. På övervåningen kunde man kanske ha fördelat om yta från badrum och största sovrummet så att man fått en klädkammare.

Köket: Skåpen räcker inte alls. Vi har satt två extra väggskåp. Skafferi med ventil ut skulle vara bra. Annars går det bra att arbeta i köket men det är för lite bänkyta när man skall baka. När det sitter folk vid bordet kan man inte stå vid spisen och laga mat.

Vardagsrummet: Det är ganska bra form på rummet men det är för litet. Alla rum utom ett av sovrummen är lite för små här.

Sovrummen: Största sovrummet är arbetsrum. Föräldrasovrummet kan vara litet utan att det gör något men vi har fått flytta om sängen flera gånger för att det skall bli bra. Det skulle behövas ca 20 cm till på längden.

Uteplatsen: Den på framsidan används mest. Där är det sol på eftermiddagen när man har tid att sitta ute.

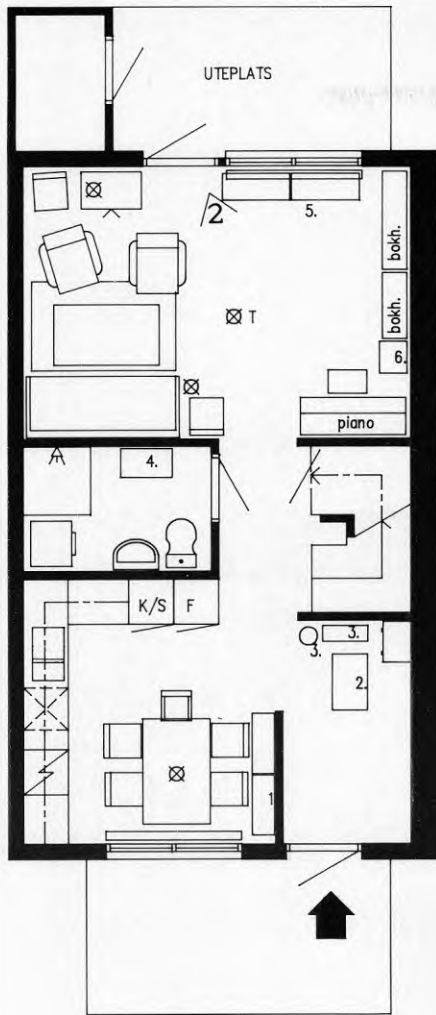
Om området:

Tvättstugan: Har egen tvättmaskin men använder tvättstugan för större tvätt. Har inget att anmärka på. Men om man skulle vara hänvisad till att tvätta enbart på kvällarna vore det nog besvärligt.

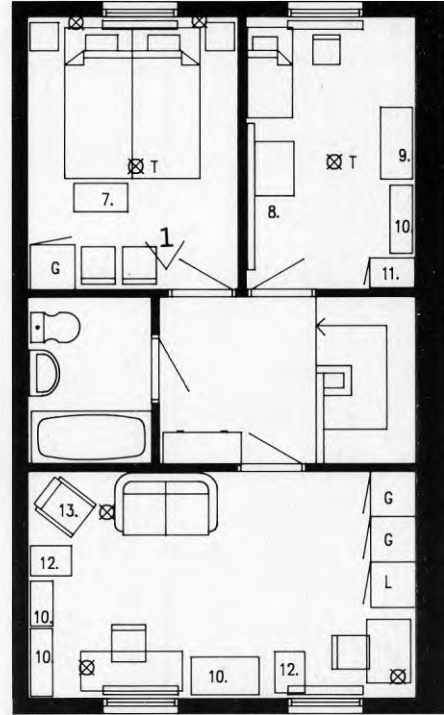
Lekplatserna: De är bra planerade men alldeles för små. Tvättstugan borde inte stå där den står. Hela gården skulle behövas för barnen. Gräsplattorna blir väldigt slitna. Det är bra att varje gård har en lekplats men det skulle behövas en riktig, stor lekplats också. Annars är området barnvänligt.

Om husen och deras placering: Det är lite för gyttigt. Det skulle behövas större avstånd mellan husen. Men där vi bor är det lite öppnare och det är skönt. Själva husen med lite trä på utsidan ser trevliga ut.

1. Väggskap som kompl. till köks- skåpen. Väggfast hylla under.
2. Barnvagn.
3. Pallar. Spegel ovanför.
4. Bänk som skötbord.
5. Bänkar med tidningar.
6. Tidningshylla.
7. Babykorg.
8. Kista. Bakom denna står madrass mot väggen. Används som extrabädd.
9. Slagbord.
10. Lagerhylla.
11. Garderobskåp med backar.
12. Hurts.
13. Gungstol.

1

I vardagsrummet. Mannen och kvinnan. Två döttrar under sista halvtimmen. Första hyresgästen. 1 timme 20 min.

Allt är så smått. Känns trångt men det var vi i och för sig medvetna om. Det öppna sambandet i bottenvåningen och att det är två plan så att sovrummen är avskilda är bra. Vi bodde förut i en 3:a som var jättebra. Framför allt var rummen större. Köket var också större och hade en arbetsdel och en avskild matplats. Där fanns det också klädskåp och det saknar vi här. Det som är bättre här är att det är på marken och att vi har ett rum till. - Förrådet är litet. Problem på vintern när man skall ha undan cyklarna. Det finns inte ens cykelställ på gårdarna. - Vi hade de flesta möblerna redan förut. Vi kollade t ex att hörnsoffan skulle få plats. Ett stort skåp efter farmor får vi inte plats med. Det står i förrådet nu. Jag känner att vardagsrummet och lilla sovrummet borde vara större. Ser vi till hur det är idag skulle vi behöva ett rum till på nedre botten. Jag har dagbarn. - Det har varit kallt. Termostaterna sitter fel, rakt över ingångsrören i elementen. Värmen fixades men kallt på golvet, särskilt i köket. - Stänger man ventilerna i fönstren och kör köksfläkten får man inte upp ytterdörren. - Det är väldigt lyhört mellan lägenheterna. Man hör när grannen går i sin trappa. - Lägenheten är ljus. I ytterdörren har vi satt in en plastskiva mot insyn. - Det är mycket byggfel. Många dåliga lister och fula tapeter bl a.

Hallen: Den är för trång, det känns akut. Hängaren

för ytterkläder borde vara direkt innanför dörren.

Duschrummet: -

Köket: För få skåp (eller för mycket grejer). Fler skåp förut. Två lådrader skulle behövas. Det öppna sambandet är bra. Ungarna får vara i vardagsrummet. Det är till för oss alla.

Vardagsrummet: Kunde man välja skulle vi ha det större men det skulle antagligen bli för dyrt.

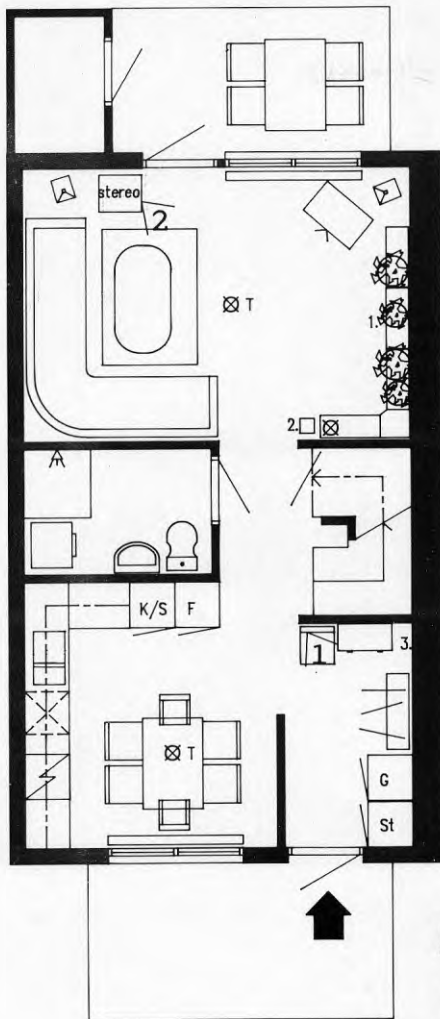
Uteplatsen: På baksidan har vi sol hela dagen. Används mycket. På framsidan blir det mest förvaring av cyklar, vagnar, skidor..

Om området:

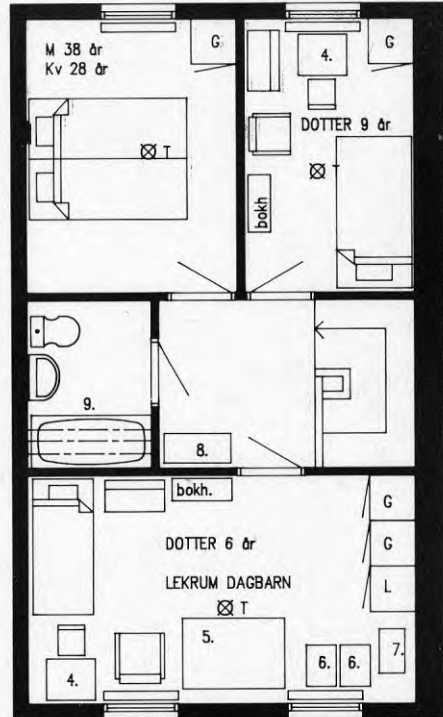
Tvättstugan: Torkrummet för litet och för dåligt ventilerat. Använder ogärna torktumlare. Det är bra att man inte delar tvättid med någon.

Lekplatserna: --

Om husen och deras placering: Gården är alldeles för liten. Det är verkligen tur att grannkontakterna är så bra här så trångt som det är. Det är över 50 barn på gården. Men det är bra att det är bilfritt.

1. Skåp (ca 90 h) med spegelvägg bakom.
2. Piedestal.
3. Plats för skolväska.
4. Skolbänk.
5. Stort lågt bord med dockskåp och leksaker.
6. Hurts.
7. Dockvagn.
8. Bänk med akv.
9. Torkställn.

1

Vid köksbordet. Kvinnan. Första hyresgästen. 1 timme 20 min.

För stort badrum nere och för litet uppe. - Mattorna hemska fula. Ser alltid smutsiga ut. Vill hellre ha Novilonmattor. - Man kan inte möblera på så många sätt. Har just bytt till hörnsoffa från två tvåsits. Dom stod på motsvarande ställe i rummet. Ritade upp en plan över möbleringen i förväg. Skulle vilja ha en kökssoffa. - Kapphyllan borde vara närmast ytterdörren så att man inte behöver gå så långt in innan man tar av sig skorna. Garderoberna som skulle vara flyttbara är fastspikade. - Det är alldeles för nära till nästa hus. Grannarna studerar vad vi gör. Särskilt när man sitter ute. - Golven är väldigt kalla.

Hallen: Tillräckligt stor för oss. Tycker det är bra med öppet samband mellan hall-kök-varagsrum. Det blir rymd. Se även ovan.

Duschrummet/badrummet: Duschrummet nere kunde ha minskats och varit bara en toalett så att köket kunnat bli större. Tycker att det är bra att det finns ett badkar.

Köket: Saknar bakkbord men annars är det bra. Har kompletterat med väggskåp för vardagsporslin och vaser och glas i skåp i vardagsrummet. Sitter ofta här och handarbetar.

Vardagsrummet: Ganska bra. Sitter här på kvällarna.

Sovrummen: Det största är alldeles för stort. Det går ändå bara att möblera på ett sätt. Död yta. De två mindre används som arbetsrum och fungerar bra.

Uteplatsen: Sitter och solar och fikar på framsidan.

2

Lite besvärad av insyn. På baksidan har vi lagt på egen jord, det var väldigt dåligt från början. Har kostat på eget staket.

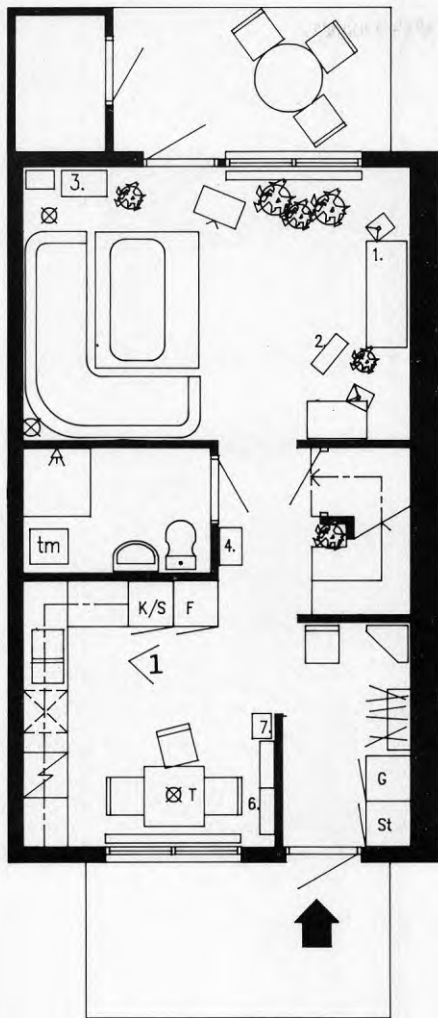
Om området:

Tvättstugan: Jag använder aldrig tvättstugan för jag vill inte städa efter andra!

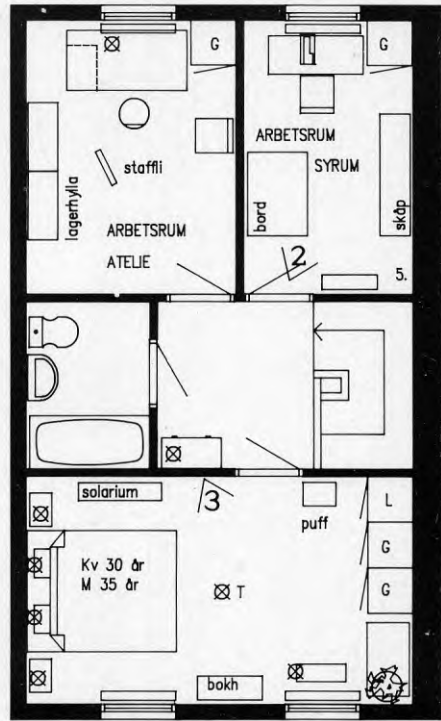
Lekplatserna: Bra placerade men det finns alldeles för lite lekutrustning även om det har blivit lite bättre.

Om husen och deras placering: Bra i stort sett. Det kunde ha funnits fönster på gavlarna. Fula plank mellan tomterna. Stuprören mynnar precis över uteplatserna.

Vi planerar att flytta till dom nya kedjehusen som håller på att byggas här intill. De blir med bostadsrätt. Bara golven här kan få mig att flytta.

1. Avlutaad skänk. Stereon inställd i denna.
2. "Knäppharve".
3. och 4. Avlutaad skänk.
5. Strykbrödan förvaras här.
6. Väggsköp för porslin.
7. Pall.

1

I köket. Kvinnan och dotter 1.5 år. Första hyresgästen. 1 tim 30 min.

Saknar en klädkammare väldigt mycket. Det är dåligt med skåp härnere. Saknar ett skafferi för torrvaror. Ett skåp försvann när vi satte in diskmaskin. Det är trevligt samband mellan hall och vardagsrum men markering av gränsen behövs. - Hade studerat huset och planritningen under byggtiden. Planerade möbleringen lite grann och det stämde ganska bra utom i vardagsrummet. Våra möbler passade inte till den möblering som dom antagligen tänkte sig när dom ritade huset. Vi saknar egentligen ett rum till på nedre botten. När man bara har ett rum och små barn får man aldrig ha det fint nånstans. - Det bästa här är att det är på marken och att det är nära naturen. - Ljud och rök går direkt via trappan upp i sovrummen men vi har inte upplevt det som något stort problem. - Vi har haft det hemskt kallt i vinter. Dörren för klen. Om man nu skall ha bara en dörr bör den vara kraftig eller också skall det finnas en innerdörr. Det är dragigt och kallt i lägenheten.

Hallen: Garderoberna flyttades för att kapphyllan skulle komma närmast dörren och stoppa 'flödet' in i lägenheten. Utrymmet blev mycket bättre och rymligare. Förut kändes det trångt. Har satt upp en gardin mot insyn. Det är lätt att slå in fönstret.

Duschrummet/badrummet: Det är väldigt lyxigt och bra med både badkar och dusch.

Köket: Skåp för större saker som stora bunkar mm saknas. Det är för lite med bara en lådrad. Köksbor-

det använder vi mycket bl a till hemarbete på kvällarna.

Vardagsrummet: Har lagt in en Tarkettmatta i vardagsrummet. Ville inte ha linoleum där. Annat golv är ju en markering av att det är ett annat rum. Det är det enda rummet där man kan ha gäster. Det är i minsta laget, men även om det vore större skulle vi inte ha någon matplats där.

Sovrummen: Stora rummet är ju ovanligt stort men ändå kan man bara möblera det på ett sätt som föräldrasovrum. Det hade varit bättre att omfördela ytan så att man hade fått en klädkammare.

Uteplatsen: Vi har bästa tomten när det gäller insyn. Ingen insyn alltså. Vi valde den här för att det finns en liten dunge bakom och ingen väg förbi där. Sol på morgonen och ungefär fram till 14-tiden. På framsidan har vi också möjlighet att sitta. Där blir det nästan för hett.

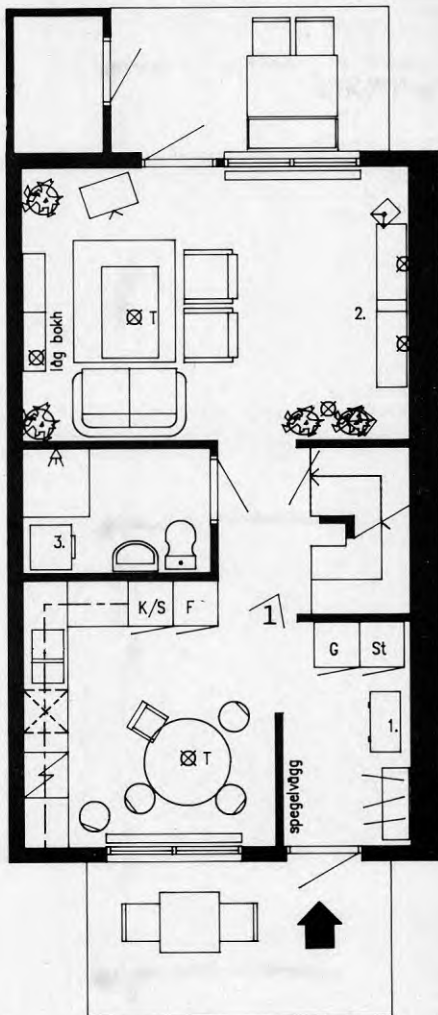
Om området:

Tvättstugan: Torkrummet är dåligt ventilerat. Kläderna hinner inte torka på tvättiden. Kläderna får hänga över natten.

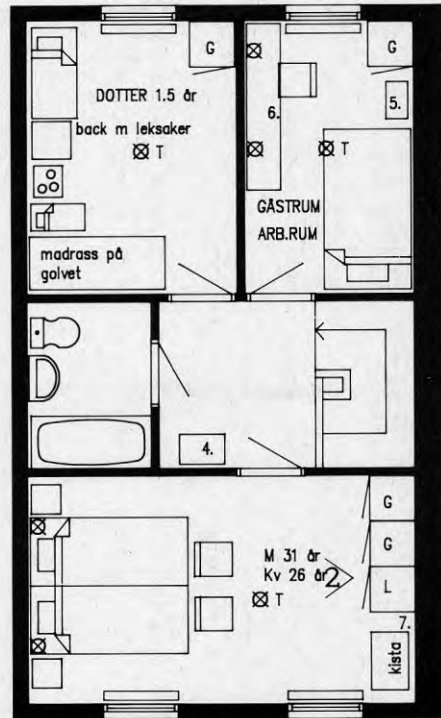
Lekplatserna: Vi har det bra med sandlådan. Skönt att få gå en liten bit för att komma till en riktig lekplats. Går gärna över till HSBs gårdar som har färre barn och fler gungor mm.

Om husen och deras placering: Husen ser gulliga ut och här där vi bor är det lagom avstånd mellan dem. Skönt att inte bo bland alla de andra radhusen. Där ligger husen så trångt och folk går in till varandra i ett. Vill gärna kunna hålla lite lagom distans.

1. Byrå framför elementet.
2. Bänk med stereo och gram.skivor
3. Tvättmaskin. På maskinen står skåpet som togs bort för diskmaskinen i köket.
4. Liten bänk med spegel över.
5. Salarium.
6. Arbetsbänk med skrivmaskin.
7. Strykbrådan står här.

1

I köket. Kvinnan. Första hyresgästen. 1 tim 45 min inkl kort besök i tvättstugan.

Ganska välplanerat för att vara bara 94 kvm. Ett sovrum är onödigt stort. Helt spontant känner man att man måste göra något med det. Det skulle varit bättre med en rejäl klädkammare så att man kunnat ta bort garderoberna ur pojkarnas rum. Dom rummen är i stället för små. Funderar på att dela av det stora rummet och därigenom få ett rum som man kan använda som syrum/arbetsrum där vi alla kunde sitta och arbeta. - Det som är bäst här är att det är på marken, att det är i två plan och att det är alldeles nytt och fräscht. - Saknar ett extra rum i bottenvåningen. - Förut hade vi en soffgrupp med två stora 3-sitssoffor (bäddsoffor) som inte gick in i vardagsrummet. Pojkarna har dom som sängar nu. Vi hade mycket större vardagsrum förut. Vi hade ritat upp möbleringen i förväg men det stämde inte riktigt. Vi fick pröva oss fram. - Värmen blev bra sedan vi tog bort termostaten som var felplacerad. Det drar från ytterdörren. - Det finns inga dörrar på nedervåningen. Vi har skärmat av vardagsrummet genom att bygga en valvöppning. Det öppna sambandet inte någon nackdel men det skulle vara bra med någon form av vindfång i hallen. Lekplatsen ligger precis utanför dörren och det blir massor med sand som man drar in.

Hallen: Den är för smal. Har tagit bort kapphyllan. Ett vindfång eller veranda skulle vara bra - man blir så 'offentlig'. Men det är fint med ljus genom fönstret på dörren.

Duschrummet/badrummet: Dålig avrinning på golvet i

duschen. Det skulle var bra om man kunde forcera fläkten i badrummet. Jag tvättar allt i tvättstugan. Det finns inga torkmöjligheter i lägenheten.

Köket: 'Fyrkantigt' kök verkade så bra men när man arbetar i det är det väl trångt mellan bänk och matbord. Det går bara att placera bordet på ett sätt. Det finns dåligt med avställningsytor. Det saknas skafferi. Sitter och målar och skriver vid matbordet.

Vardagsrummet: Se ovan. Stryker i valvet in till vardagsrummet.

Sovrummet: Se ovan.

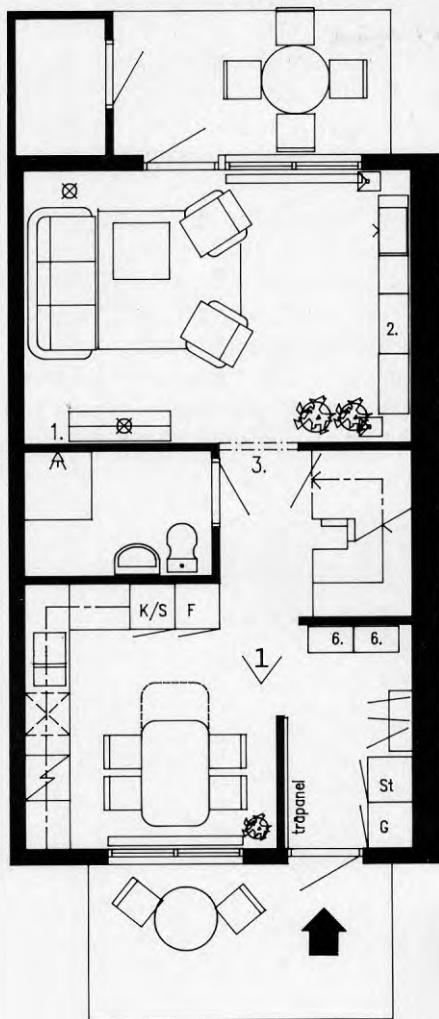
Uteplatsen: -

Om området:

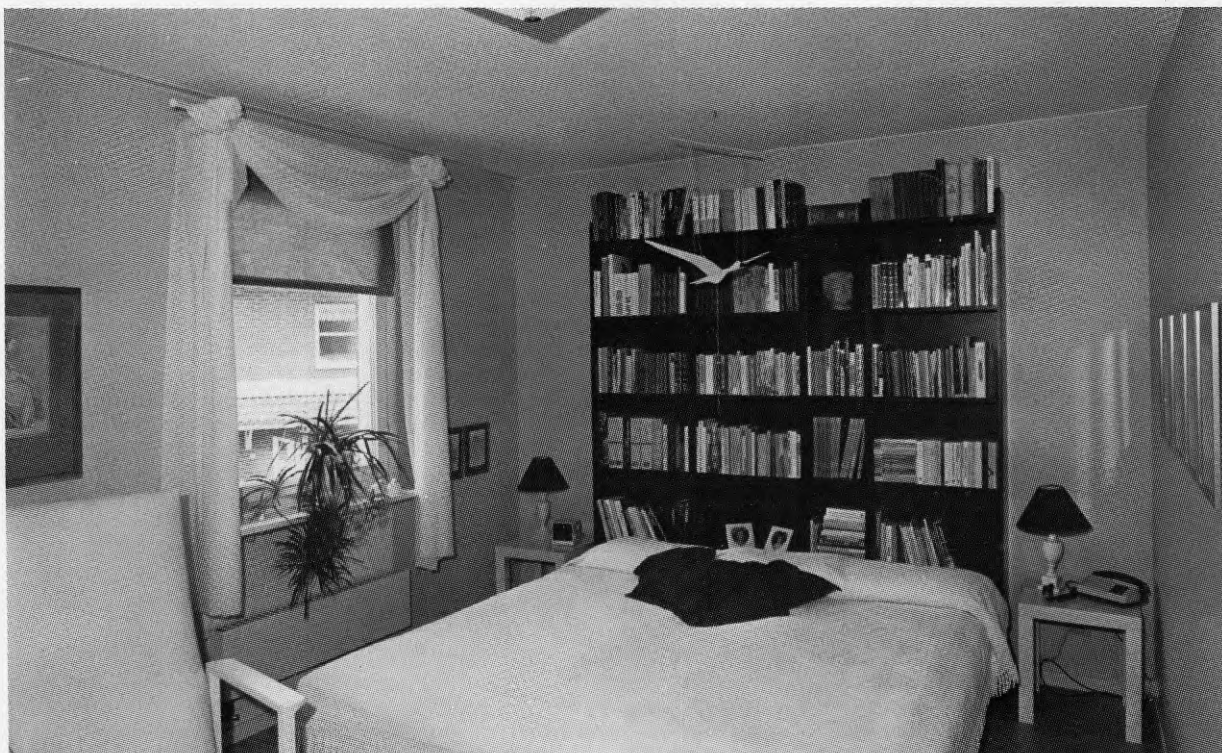
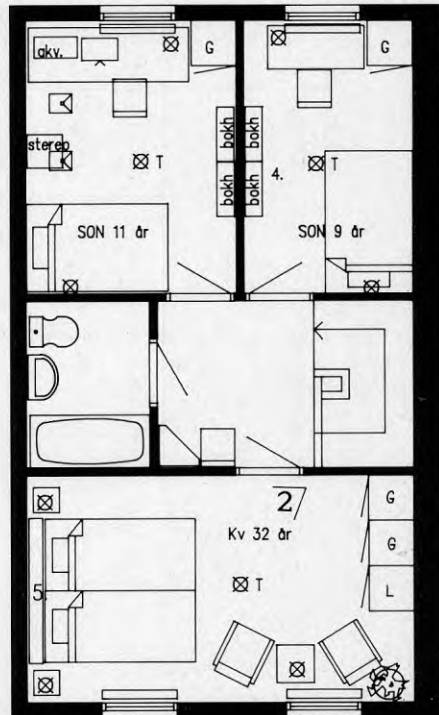
Tvättstugan: Vi har tillgång till alla tvättstugor i området och i en finns det en grovtvättmaskin. Torkrummet är väldigt litet.

Lekplatserna: Närlekplatsen är alltför nära vår ingång. Ett småbarnsområde nu men dåligt med utrymme för lite större barn som mina. Hur blir det om några år när alla kommer med sina mopeder?

Om husen och deras placering: Dom ligger väl tätt på sina ställen. Husen är inte direkt fula men det ser 'plottrigt' ut med alla staket och cyklar och annat omkring. Vissa detaljer har gjorts som är väldigt fina men det kommer bort för att det är för trångt. T ex plattläggningen kring tvättstugan är fin men man ser den ju inte för det blir så mycket sand överallt.

1. Piano. Spegelvåg bakom.
2. Stereo och belysning i bokhyllan.
3. Valv för att avskilja hall från vardagsrum.
4. Bokhylla med liten stereo.
5. Bokhylla bakom sängen.
6. Skåp.

De boendes synpunkter på lägenheten:

Fyra av de fem intervjuade hushållen tycker att det är besvärligt att matoset sprider sig i hela lägenheten men samtidigt tycks man uppskatta den rymd och öppenhet som planlösningen ger.

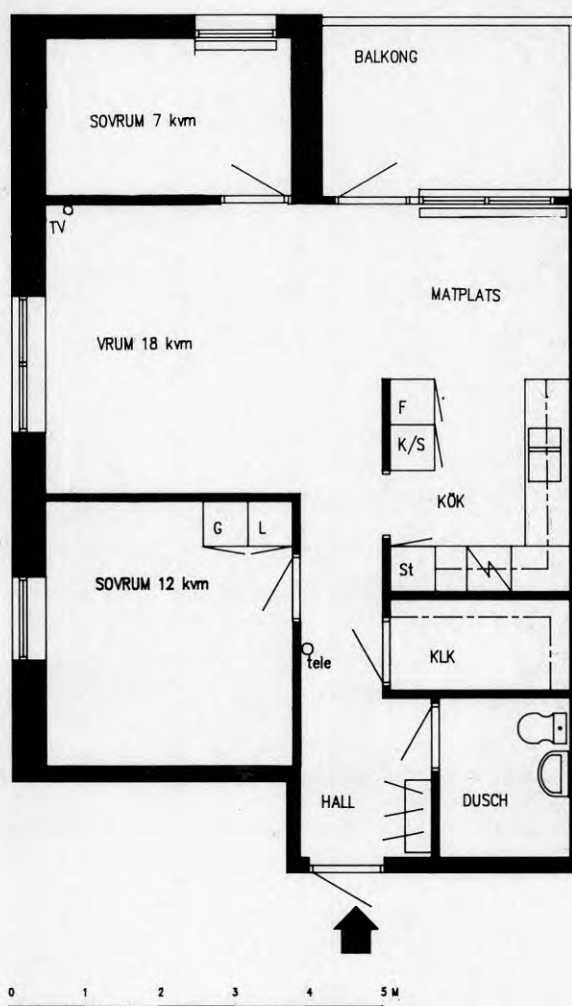
Hallen och duschrummet är man i stort sett nöjd med.

Vardagsrummet är enligt samtliga intervjuade för litet. Väggar är för korta att möblera mot och man måste möblera ut i passagerna.

Sovrummen. Det större av de två sovrummen tycks vara tillfredställande för de här hushållen medan det lilla uppfattas som alltför litet och ganska svårutnyttjat.

Hushållsfördelning i lghtyp B2 bland de hushåll som besvarat enkäten.

Hushållstyp	antal hushåll	därav intervj.
1 vuxen	2	1
1v + 1 barn	1	1
2 vuxna	4	1
2v + 1 barn	1	1
2v + 2 barn	1	1
	9	5

B2 3 rok, 63.5 m²

Från kapprummet/hallen där det inte finns någon garderob nås duschrum och klädkammare. I duschrummet finns plats att sätta in ett badkar om man så önskar.

Det större av lägenhetens två sovrum nås från passagen mot vardagsrummet. Vardagsrummet är helt öppet mot kökets matplatsdel. Det går inte att skärma av emellan; om väggen mellan kök och vardagsrum förlängs mot ytterväggen landar den mitt i balkongdörren. Kökets arbetsdel nås också från hallen innan man kommit in i vardagsrummet.

Vardagsrummets möblerbarhet minskas av att det måste passeras för att man skall nå lägenhetens mindre sovrum. Det lilla sovrummet är ca 7 m² och något drygt 200 cm brett så en inte alltför lång säng kan ställas på tvären.

1

I vardagsrummet. Kvinnan och hennes dotter 3 år. Första hyresgästen.

Lägenheten är ljus och ganska trevlig. - Skulle velat ha separat kök med dörr. Hade inte möjlighet att välja en sådan lägenhet. Jag känner mig som om jag inte har något kök, bara som om det är en kokvrå. Vardagsrummet blir inte som ett vardagsrum när det är så här öppet. - Bodde tidigare i radhus, 5 rum och kök. Står i radhuskö (bostadsrätt) och ser det här som tillfällig lösning. - Hade planerat möbleringen och det blev ganska bra. Har magasinerat en hel del möbler för framtida bruk. Saknar bl a matsalsmöbel som inte får plats här. - Den senaste vintern var det väldigt kallt men jag brydde mig inte om att klaga. Särskilt kallt var det på nätterna i det lilla sovrummet.

Hallen: Den trivs jag med. Den är lagom stor.

Duschrummet: Saknar badkar. Det är väldigt dålig lukt från avloppet. Har ingen tvättmaskin. Hänger på duschdraperistången och har en liten torkställning på balkongen.

Köket: Se ovan. Skåpen räcker men det är för lite bänkyta för t ex bakning. Matbordet används att sitta vid, att sitta och måla, ja, för allt helt enkelt.

Vardagsrummet: Se ovan. För litet. Det är ingen direkt nackdel att man behöver gå genom för att komma till sovrummet. Brukar stå i vardagsrummet och stryka, i passagen, för att få ljus från köket. Har ingen taklampa i vardagsrummet.

Sovrummen: Det lilla sovrummet är alldeles för litet. Det skulle behövas en garderob där men det

får inte plats. Det större är bra. Där får jag också plats med ett litet skrivbord.

Balkongen: Jag förvarar cykeln och har en torkställning där. Har inte möblerat. Det är bara sol på förmiddagarna och känns därför kallt när jag har tid att sitta där. Skulle hellre velat ha eftermiddagssol.

Om området:

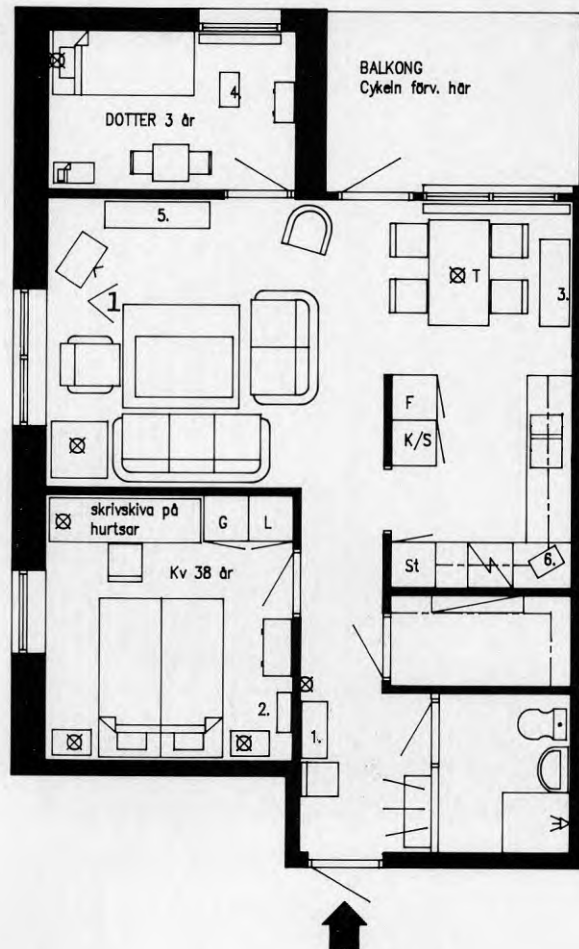
Tvättstugan: Den är bra. Man kan gå ner samma dag och få tid. Det är skönt att den ligger i samma hus.

Lekplatserna: Det finns väldigt mycket lekplatser på området. Nu har vi fått en fotbollsplan för de större barnen också som även kan användas som skridskoplan.

Om husen och deras placering: Har inte funderat över det men nog tycker jag att det är väldigt fint. Jag tycker att dom ligger på lagom avstånd från varandra men egentligen har jag aldrig tänkt på det.

1. Hallbord. Spegel på väggen.
2. Stringhylla på vägg.
3. Furu-skåp.
4. Dockvagn.
5. Slideboard.
6. Mikrougn.

1

I vardagsrummet. Kvinnan. Son 7.5 mån sista kvarten. I hushållet finns även man. En hyresgäst före i lägenheten. 1 tim 15 min.

Det finns för lite garderober. Det går ett schakt genom klädkammaren som tar bort en stor bit av utrymmet. - Bodde i en lägenhet som var större till ytan och som hade ett väldigt bra kök. Det saknade jag verkligen när jag kom hit. - Valde den här för att den är luftig och i markplan. - Hade inte möblerat i förväg. En soffgrupp som vi hade passade inte och bokhyllan har vi fått dela på. Halva står i lilla rummet. Har fått möblera om för att få det bra. - Det är sånt undertryck i lägenheten att det är svårt att öppna tamburdörren. - Det är kallt på golven, särskilt i lilla rummet.

Hallen: Den är bra.

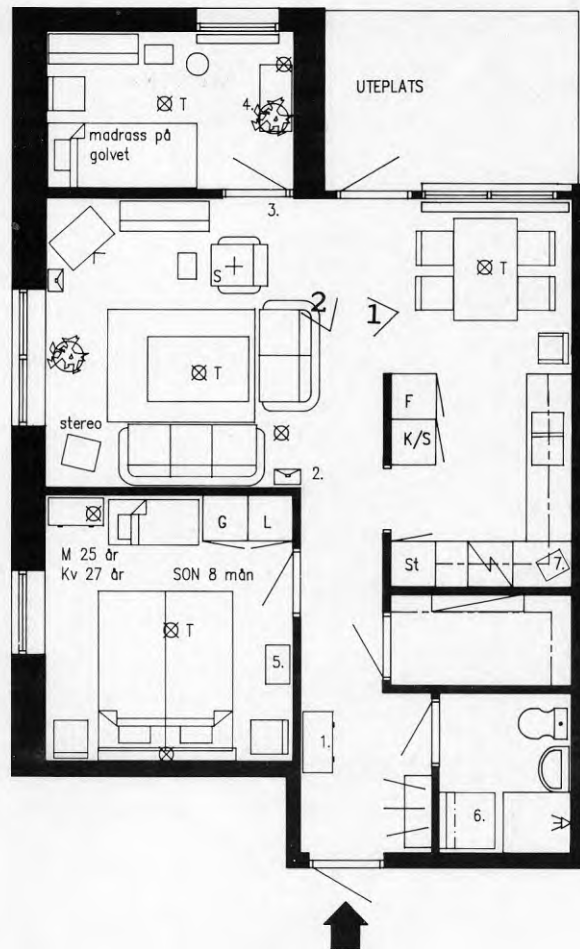
Duschrummet: Bra med dusch i stället för badkar. Torkställning kan stå i duschutrymmen.

Köket: Vi saknar skafferi väldigt mycket! Det borde ha varit ett där städskåpet står. Städskåpet kunde hellre stå i hallen. Skriver och syr vid köksbordet men planerar att ordna en arbetsplats i sovrummet.

Vardagsrummet: För korta väggar. Vill ha en stor bokhyllvägg. Från början ville vi ha en vägg mellan vardagsrummet och matplatsen men det går inte. Det skulle nog också kännas för trångt.

Sovrummen: Det lilla sovrummet har vi egentligen inte möblerat än. Pojken skall flytta in där så småningom.

1. Byrå. Spegel på väggen.
2. Telefon på högtalare.
3. Babygunga i dörröppn.
4. Trampsynmaskin som blombord.
5. Telefon.
6. Skötbord mellan duschvägg och vägg. Vägghyllor.
7. Mikrovågsugn.

1

Vid köksbordet. Både mannen och hustrun. 1 tim 30 min. Första hyresgästen.

Lägenheten känns luftig men nackdel att matoset tränger in i rummet. Lilla rummet är alldeles för litet. Vad ska man egentligen ha det till? Det vore bättre om vardagsrummet vore större. - Vi mätte in möblerna och planen och möblerade i förväg hur det skulle bli. Det fungerade perfekt. Vi har fått plats med det vi behöver. - Det finns bra källarförråd. Klädkammaren är däremot mycket mindre än vad vi trodde eftersom det går ett schakt där. - Lägenheten är ljus och fin. - Vi har inte haft det kallt i vinter.

Hallen: Den är lite smal men det fungerar.

Duschrummet: Det är bra med dusch. Vi har ingen tvättmaskin - det fungerar bra med den gemensamma tvättstugan. Man kan nästan få tid precis när man vill.

Köket: Trivs bra med det och med att det är öppet. (Se dock ovan om matos). Skåpen räcker, kompletterat med skåp i vardagsrummet.

Vardagsrummet: Kunde vara större, lilla rummet kunde läggas till vardagsrummet i stället. Tidigare hade vi plats för matsalsmöbel i vardagsrummet. Den står nu i matplatsen vid köket. Tidigare köksbord fick inte plats.

Sovrum: Det större sovrummet är lagom. Får plats med ett litet skrivbord. Det lilla används som bibliotek (han) mysrum (hon). Bokhyllan var för lång och fick kortas av. En del gjordes om till skohylla.

Balkongen: Används när det är fint väder. Har möbler

och balkonglådor för blommor. Balkongen ligger mot öster och det är bra för oss.

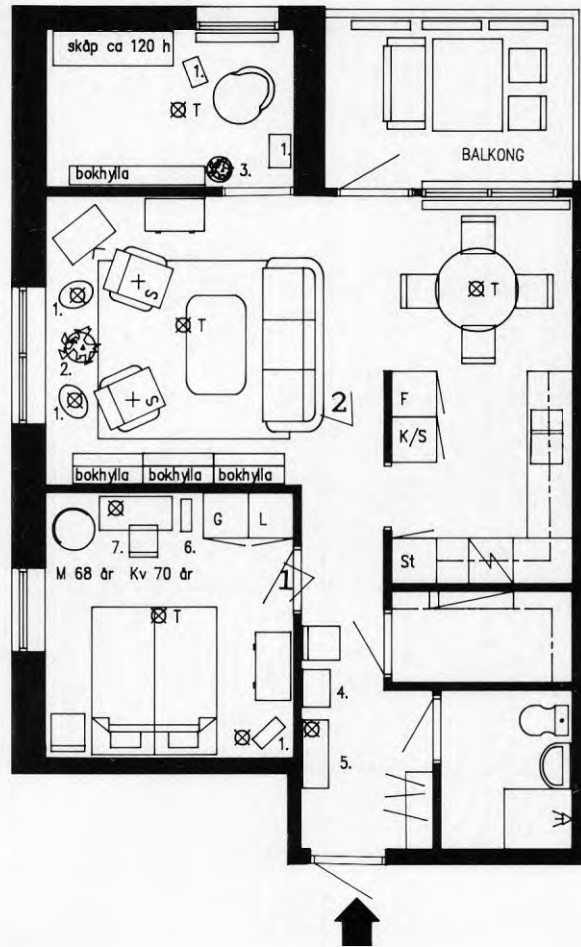
Om området:

Tvättstugan: Saknar torkrum men annars bra. Det är vissa problem med städningen bara.

Husen och deras placering: Vi tycker om den variation som det är här. Tror att det blir fint när det växer upp lite mer i området.

Cykelförråd saknas.

1. Litet bord.
2. Piedestal med krukväxt.
3. Litet bord med krukväxt.
4. Telefonbord.
5. Lågt hallbord. Spegel på väggen.
6. "Härbetjänt".
7. Arbetsplats med skrivmaskin.

1

Vid köksbordet. Första hyresgästen. 1 tim 40 min.

Lägenheten är bra för en ensam person men det skulle nog vara svårt att bo här med barn. - Den mest obehagliga överraskningen var att det gick ett schakt i klädkammaren som därför är mycket mindre än det ser ut på ritningen. - Det är litet för liten yta för att vara 3 rum och kök. Hade 10 kvadratmeter större förut. - Mätte mina möbler och ritningen för att se hur möblerna skulle kunna stå. Väggarna är lite för korta. Det mesta som jag behöver har fått plats. Vissa möbler fick dottern ta över. - Det är också besvärligt att matoset kommer runt i hela lägenheten. - Det är ljust och trevligt men väldigt lite sol. - Det har inte varit kallt.

Hallen: Den fungerar bra. Har ett extra porslinskåp stående där.

Duschrummet: Har satt in badkar och nu är det bra.

Köket: Det är ett ganska bra kök. Skåpet i hörnet är svårt att utnyttja. Syr och skriver vid köksbordet. Stryker med strykbrädan framför diskbänken.

Vardagsrummet: Väggar är lite för korta för att möblera bra, annars är det inte så mycket att säga. Man får rätta sig. Har kostat på en matta med trä-mönster. Den öppna lösningen ger rymd men problem med matoset.

Sovrummen: Lilla rummet används som sovrum. Fick fundera rätt mycket på hur jag skulle möblera men sen jag tog bort dörren gick det bra. Det är litet kallt i hörnet där sängen står. Det stora sovrummet används som gästrum.

Balkong: Använder den mycket. Har odlat blommor och

tomater. Morgon och förmiddagssol - bra för mig. Ingen insyn.

Om området:

Tvättstugan: Dottern tvättar åt mig. Jag tycker inte om tumlare.

Om husen och deras placering: Ganska bra. Mer promenadvägar skulle behövas i omgivningen. Det är ganska mycket liv här - det verkar vara många mammor hemma om dagarna. Skulle inte vilja bo i lamellhusen. Det är lite besvärligt att det inte finns sopnedkast.

1. Porslinsköp
2. Telefonbord
3. Tidningshållare
4. Sekretär
5. Låg bokhylla
6. Sängbord med telefon
7. Pall
8. Draperi. Dörren borttagen.
9. Vägghylla för kokbäcker.
10. Badkar insatt. torkhiss över.

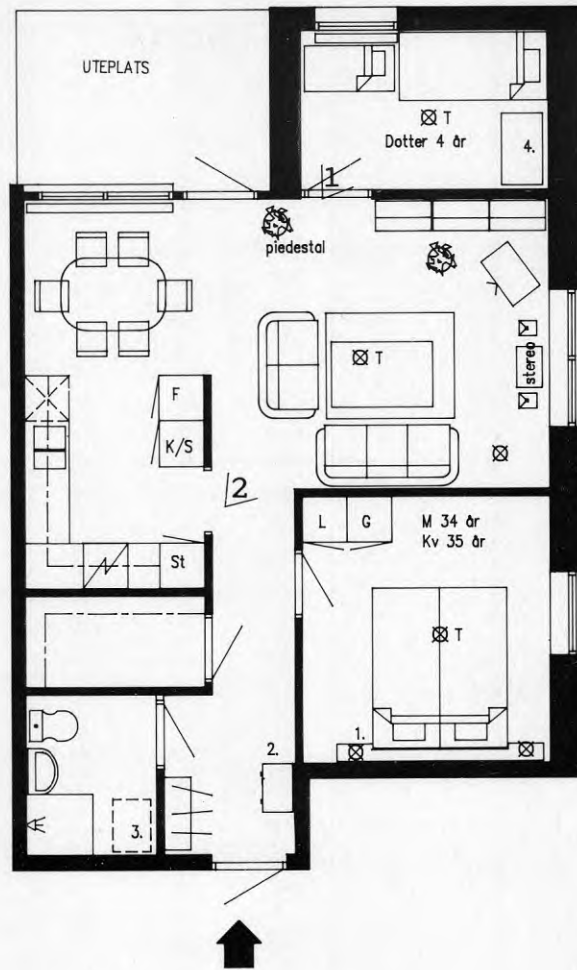

1

I vardagsrummet. Mannen. Första hyresgästen. 1 timme.

Vardagsrummet känns mycket litet. Förra lägenheten (i hemlandet) var gammal och större än den här. Där fanns det fler garderober. - Det är en nackdel att man inte kan stänga av till köket. Matoset fastnar i möblerna. - Det var mycket kallt i vintras. Vi flyttade till syster i Årsta under några dagar. Golven är mycket kalla, särskilt i det stora sovrummet. - Det lilla sovrummet är väldigt litet. Det skulle vara bättre om det låg intill det stora för dottern (4 år) vaknar i bland om nätterna. - Avloppet luktar illa i badrummet. - Planerar att flytta till en större lägenhet när babyn blir högst ett år. Det blir också i Blå Jungfrun och i bottenplan.

1. Panel med radio bakom sängen
2. Byrå. Spegel på väggen.
3. Skötbord kommer att ställas här.
4. Leksaker, dockskåp.

0 1 2 3 4 5 M

De boendes synpunkter på lägenheten:

Hallen upplevs som rymlig, i vissa fall till och med onödigt stor i förhållande till den övriga lägenheten. Sambandet mellan vardagsrum och hall är för öppet tycker samtliga intervjuade hushåll. Ett av hushållen har tagit konsekvenserna av detta och markerat övergången mellan rummen med ett draperi.

Duschrummet tycks hushållen vara nöjda med.

Köket upplevs ha trevlig form, nästan kvadratisk, ljus och trevligt med ett trevligt fönster i hörn. De flesta skulle dock behöva mer skåp. Ett par av hushållen skulle vilja ha dörr mellan kök och vardagsrum för att minska matos och ett hushåll har satt upp ett draperi.

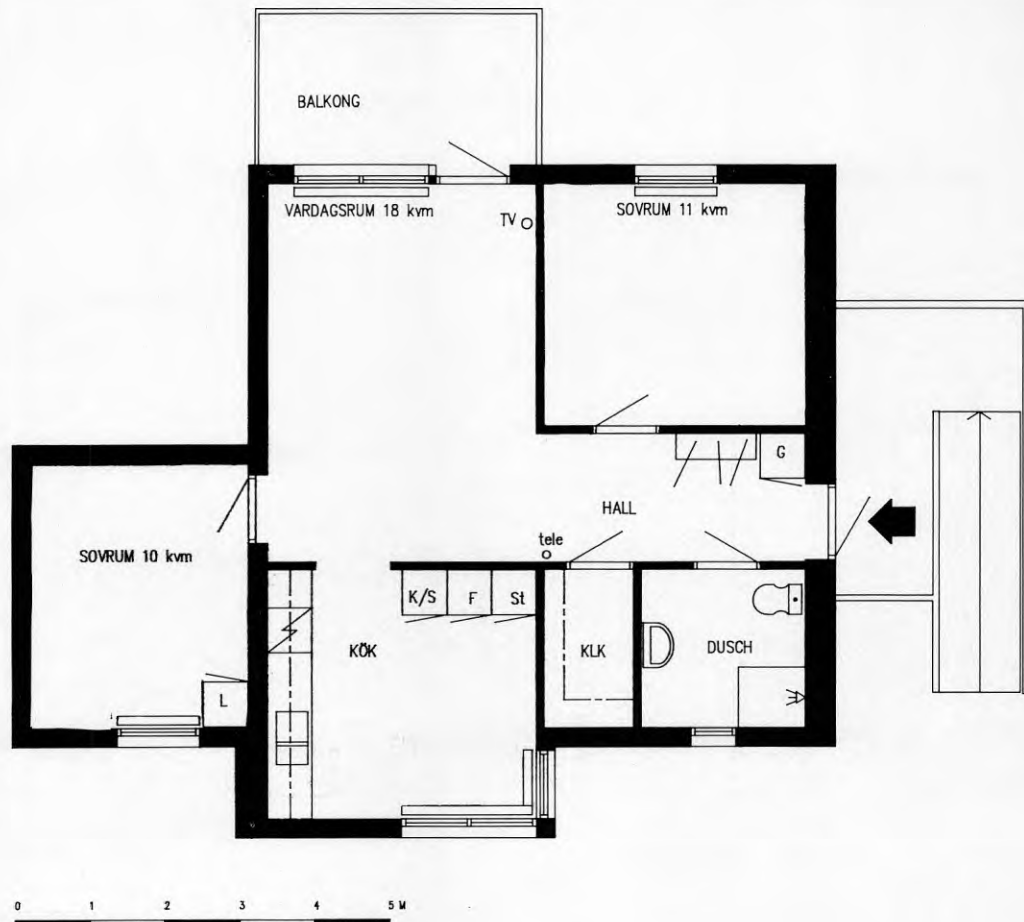
Vardagsrummet är för litet. Svårmöblerat eftersom väggarna är så korta. Ett av hushållen uttrycker det så här: ' Möblerna är lite för stora för dom här rummen.' - I vardagsrummet sitter lägenhetens proppskåp helt synligt på väggen mot köket. Det tycker de boende är fult. Ett av hushållen har byggt ett litet skåp omkring för att dölja det.

Sovrummen. Flera av hushållen tycker att det lilla sovrummet är för litet.

Hushållsfördelning i lghtyp B3 bland de hushåll som besvarat enkäten.

Hushållstyp	antal hushåll	därav intervj.
1v + 1 barn	2	2
2 vuxna	7*	1
2v + 1 barn	2	2
2v + 2 barn	1	-
	12	5

* Ett av dessa hushåll består av två systrar.

B3 3 rok, 67.1 m²

Lägenhetstypen ligger en trappa upp. Kapprummet/hallen är relativt rymlig men övergår utan någon markering i vardagsrummet. Vardagsrummet är genomgångsrum till kök, ett sovrum och balkong. Det finns ingen dörr till köket.

Från kapprummet nås det större av sovrummen liksom duschrum och klädkammare. Duschrummet har fönster.

Köket är nästan kvadratisk och har ett hörnfönster.

1

I vardagsrummet. Mannen och kvinnan. En hyresgäst innan. Har bott i lägenheten ett och ett halvt år. 1 timme 30 min.

Flyttade hit från annan stad för att komma närmare barn och barnbarn. Hade inte sett lägenheten alls innan vi kom hit. Hade möblerat på en planritning. - Det är lite för öppet mellan hall och vardagsrum. Skönt att köket är helt separat. Vi har satt upp ett draperi i öppningen mellan kök och vardagsrum. - Den lägenhet vi förut hyrde var några kvadratmeter mindre men vardagsrummet är mindre här. Vi har klätt in proppskåpet så att det inte ser så fullt ut. - Det är skönt att komma ut från stan men det är lite för långt till centrum. - Det är mycket god kontakt mellan grannarna här. Att alla har egen ingång betyder att man ser varandra mer. Vår lägenhet som är en gavellägenhet har ett av de bästa lägena här i kvarteret. - Det är trevligt att det är ett fönster i ytterdörren men dörren kunde vara kraftigare. - Vi hade inte speciellt kallt i vinternas.

Hallen: Den fungerar. Vi har satt upp ett draperi som man kan dra för vid ytterdörren mot drag.

Duschrummet: Skönt med fönster. Det är stort och luftigt och vi får plats med ett litet extra skåp som vi behöver. Har en flyttbar torkställning.

Köket: Mycket nöjd med köket. Fin utsikt. Vi har satt in persiennor. Trångt i skåpen. Vi har extra porslinsskåp i det mindre sovrummet. Stryker vid köksbordet och syr också maskin där.

Vardagsrummet: Det är lite litet och svärmöblerat.

Sovrummet: Vi har varsitt rum som vi använder som både sov- och arbetsrum. De fungerar ganska bra.

Balkongen: Den är mycket bra och används mycket. Har satt upp en markis.

Om området:

Tvättstugan: Den är ganska bra men städningen lämnar mycket övrigt att önska.

Lekplatserna: -

Om husen och deras placering: Husen ser ganska trevliga ut. Egen ingång är ett stort plus. Det är många barn - hur blir det när de blir lite större och alla börjar cykla runt??

1

I vardagsrummet. Mannen och son 9 mån. I hushållet finns också kvinna. Ca 1 tim. första hyresgästen.

Skulle vilja skärma av hallen från vardagsrummet. Tänker sätta upp spaljé. Annars nöjda med planen. Flyttade hit för att få ett rum till. - Ritade upp möbleringen i vardagsrum och stora sovrummet. Fungerade. Har satt in extra telefonjack i köket. - Skulle vilja ha minst två garderober till. Uteförrådet är stort och bra. - Vi hade jättekallt i vintras.

Trappan: Den är farlig på vintern då den blir hal. Vill ha matta eller grövre yta. Men trevligt med den egna ingången och den lilla platsen utanför ytterdörren.

Hallen: I början tyckte vi att det var obehagligt med insynen genom fönstret i dörren; badrum och sovrum på varsin sida. Tänker byta till råglas. Det är fint med ljuset in. Hallen är rymlig men man saknar ändå plats för spegel och hylla.

Duschrummet: Stort, ljust och fint. Saknar inte badkar.

Köket: Stort, ljust och fint. Det enda som är dumt är eluttaget som sitter mitt på väggen så man inte kan ställa ett skåp där. Syr i köket.

Vardagsrummet: När soffan står som den gör gör det inget att man måste gå genom vardagsrummet för att komma till köket och sovrummet. Proppskåpet är inte snyggt. Saknar takuttag för lampor. Står i vardagsrummet bakom lilla soffan och stryker. Strykbrädan står i klädkammaren och det är lätt att ta ut den dit.

Sovrummet: Enda nackdelen att det saknas eluttag i taket och garderob. Har skrivbord i lilla sovrummet och sköter allt pappersarbete där.

Balkongen: Nackdel att det inte finns något tak.

Om området:

Twättstugan: Använder den till lakan och annat stort. Folk städar inte.

Lekplatserna: Nära och bra.

Om husen: Det är lite för nära mellan husen på balkongsidan. Området är fint och grönt. Bra att det inte blev odlingslotter mellan husen. Passar inte in, bör ligga mer avskilt. (Vi har torp).

Allmänt: Området är fint men det var dåligt byggt. Det är olustigt när man jämt måste klaga på olika saker.

1

I vardagsrummet. Kvinnan och sonen, 1.5 år. Första hyresgästen. 1 timme.

Idiotiskt med öppning direkt från hallen till vardagsrummet. - Har fått möblera om. Hade soffan på andra ledden först. Det här är enda sättet. - Har dagbarn och barnen leker i vardagsrummet. - Det är jättebra med klädkammare men ändå skulle det behövas fler garderober. - Värmen har varit bra. Men det är dumt med fönster i ytterdörren. Jag har satt upp en rullgardin.

Hallen: Den är bra men den borde vara avskild mot vardagsrummet.

Duschrummet: Det är bra så när som på att det inte finns badkar.

Köket: Det är jättebra. Ljust och fint och ganska rymligt. Lite mer skåp och lådor skulle behövas. Skriver i köket och stryker också här.

Vardagsrummet: För litet och svärmöblerat. För korta väggar och för mycket dörrar och öppningar. Jag skulle gärna ha en dörr att stänga mellan kök och vardagsrum.

Sovrummen: Det stora är bra. Det andra kunde gott varit lika stort. Dumt att behöva gå genom vardagsrum till sovrums och kök.

Balkongen: Har eftermiddagssol och använder balkongen jättemycket. Väldigt nöjd med den.

Om området:

Tvättstugan:-

Lekplatserna: För utspridda. Barnen slåss om gungorna. En större samlad lekplats med fler grejer skulle vara bättre.

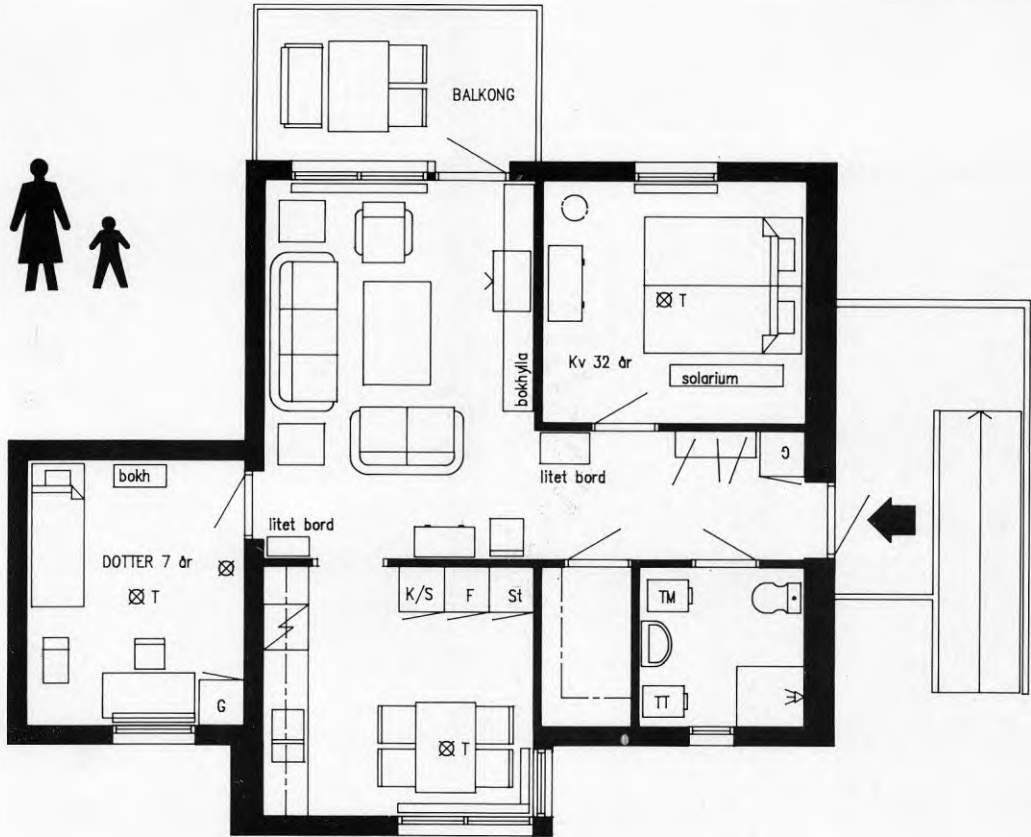

2

I köket. Kvinnan och dottern (delvis). Drygt en timme.

Kök och sovrum är bra. Vardagsrummet känns litet litet. Vi bodde i en 2:a tidigare och flyttade hit för att få större. - Vi hade inte problem med att möblera, kompletterade med nytt. Har inte möblerat om. Vardagsrummet kan bara möbleras på ett sätt. - Det är lite för lite garderober men bra med en klädkammare. - Det är ljust och trevligt. Lägenhetens läge i kvarteret gör att det inte blir så mycket insyn. Men den insyn som ändå är, är besvärande. - Det är lyhört, man hör grannarna och det är besvärande. - Värmen har varit bra. Jag tror inte att de omtalade problemen med värmen har varit särskilt allmänna. Ventilationen har däremot varit dålig. Alla i det här huset tycker det och Uppsala-hem har inte lyckats åtgärda det.

1

I vardagsrummet. Mannen. 1 tim 20 min.

Rummen är lite för små. Lägenheten är lagom för två personer. Frun trivs nästan bättre än jag. Men det är ljus och fint. Saknar dörr till köket, matoset kommer direkt in i vardagsrummet. - Möblerade på ritningen i förväg. Det var mest frun som var intresserad. Vi har inte behövt möblera om. En del av bokhyllan och några stolar har vi fått ställa undan men vi saknar dem inte. Det är inte lätt att hitta lagom stora möbler; de flesta är lite för stora för dom här rummen. - Den egna ingången är ett stort plus, som en liten uteplats på trappan utanför. - Vi har inte haft några bekymmer med kyla, vi har nästan fått dra ner värmen i stället.

Hallen: Hallen är rymlig - nästan för stor i förhållande till de andra rummen. Jag tycker det skulle vara bättre med mer avskilt mellan hall och vardagsrum men de andra i familjen tycker att det är bra. Men bottenvåningens lösning är ännu sämre (jfr nr).

Duschrummet: Bra med dusch tycker frun och sonen, själv föredrar jag badkar. Bra med fönster.

Köket: Frugan tycker nog bra om köket. Det är mest hon som lagar mat. Det är fullt i alla skåp - ändå rensade vi ut en del när vi flyttade hit.

Sömnad och strykning i köket.

Vardagsrummet: Väl smalt. Det är en nackdel att gå genom vardagsrummet till kök och sovrum. Sovrummen: Vårt sovrum är för litet för att få plats med en läshörna vilket jag saknar. Jag tycker om att läsa och vill kunna sitta i lugn och ro och göra det

t ex när frugan har syjunta. Det blir möjlighet till det när sonen flyttar.

Balkongen: Vi har möbler på balkongen men vi är mest på landet på sommaren. Det är en stor, bra balkong men det saknas tak över.

Om området:

Tvättstugan: Frun tycker att den är bra och saknar inte egna tvättmaskinen.

Lekplatserna: Alldeles för nära utanför, sliter ner miljön. Dom kunde gärna ligga lite längre bort. Planteringar med mera sköts dåligt.

Om husen: Husen ser rätt bra ut. Dom ligger lite väl nära varandra men det gör dom ju överallt nu för tiden. Vi har inte ont av det.

De boendes synpunkter på lägenheten.

Hallen. De hushåll som har små barn och ofta tar in barnvagnen tycker att hallen är för liten medan övriga hushåll är nöjda med den.

Duschrummet upplevs som rymligt av de hushåll som inte har satt in badkar. Ett av barnhushållen har satt in badkar och tycker nu att rummet är litet.

Köket. Kökets form är detsamma som i typ B3. Även här upplevs det som bra, men man tycker att det finns för lite arbetsbänk och saknar eluttag vid arbetsbänken. Flera av hushållen tycker att man kunde avstå från dörröppningen mellan kök och vardagsrum för att istället få mer bänkyta och skåp i köket. - Ett par av hushållen tycker att det skulle vara bra med dörrar till köket samtidigt som man känner sig mycket kluven till den öppna planen. Den öppna planen gör att lägenheten känns större än den är. Men, om man kunde stänga till köket, skulle det kännas som om man finge ett rum till i lägenheten.

Vardagsrummet är i princip detsamma som i typ B3 och även här litet och svärmöblerat på grund av alla dörröppningar. - Ett par av hushållen säger uttryckligen att de skulle vilja kunna stänga av vardagsrummet med en dörr. Ett av hushållen önskar sig en markering av gränsen mellan hall och vardagsrum, exempelvis med en valvöppning. Även här har hushållen reagerat på att de behöver ha proppskåpet i vardagsrummet.

Sovrummen. I allmänhet tycker man att det mindre av de två sovrummen är något för litet. Två hushåll med små barn tycker att de två sovrummen skulle byta plats eller vara lika stora. Det stora behövs som föräldrasovrum och man tycker att det är lämpligast att barnens rum ligger närmast entrén.

Hushållsfördelning i lghtyp B4 bland de hushåll som besvarat enkäten.

Hushållstyp	antal hushåll	därav intervj.
1v + 1 barn	3	1
1v + 2 barn	1	1
2 vuxna	2	1
2v + 1 barn	5	3
2v + 2 barn	1	1

B4 3 rok, 67.1 m²

Lägenhetstypen ligger i markplanet. Lägenheten är i huvudsak lika som föregående. Skillnaden är att kapprummet/hallen är vriden i förhållande till vardagsrummet och att köket nås även från hallen. Hallen blir på detta sätt mer ett eget avskilt utrymme men öppningen mot vardagsrummet är vid och markerar inte övergången mellan de två rummen.

Lägenheten finns i två varianter. Det som skiljer dem är placeringen av sovrummet som ligger innanför vardagsrummet. Se lägenhet B4:2 och B4:3.

1

I vardagsrummet först, sedan i köket. Kvinnan och son 1 år hela tiden, son 4 år med jämnårig kompis till och från. 1 tim och 10 min. Första hyresgästen.

Det borde vara lite mer avskilt mellan hall och vardagsrum t ex med valv eller liknande. Fönstret i köket är fint. Man ser entrén och det blir väldigt ljust. - Det bästa är att man kan gå direkt ut på marken. - Hade inte planerat möbleringen i förväg men det gick bra ändå. - Det var lite kallt på golvet i köket i vintras men jag klär hellre på mig än har för varmt. Det är väl naturligt att det blir litet kallare när man har ingång direkt utifrån.

Hallen: Den är liten. Telefonjacket sitter så man inte kan möblera så bra. Det skulle finnas någon lite längre vägg att möblera mot. Skönt med fönster i dörren; ljust och fint.

Duschrummet: Saknar badkar till barnen. Badade tillsammans där vi bodde förut. Rymligt. Bra med fönster.

Köket: Det är lite för lite bänkar. Det finns ingentans att ställa ifrån sig när man bakar t ex. Eluttag för kaffebruggare saknas vid bänken. Bordet används som arbetsbord också. Stryker också där.

Vardagsrummet: Det är liksom inte något vardagsrum. Barnen springer runt runt till köket. Det skulle nog vara bättre att stänga till mellan kök och vardagsrum.

Sovrummen: De borde byta plats så det största som föräldrarna behöver låg innanför vardagsrummet. Barnen bör vara närmast ytterdörren eftersom de springer ut och in. I det mindre sovrummet är det

svårt att få plats med dubbelsängen och man kan inte ha någon arbetsbänk där samtidigt. Det gör inget att man själv får gå genom vardagsrummet till sovrummet.

Uteplatsen: Det är bara sol på terrassen tidigt på morgonen därför sitter vi mest vid entrén. Trevligt att kunna ha lite blommer där. Den allmänna sandlådan ligger alldeles intill våran entré, alldeles för nära. Husen ligger också för nära varandra vid terrassen eftersom de ligger rakt emot varandra. Husen borde ha förskjutits i sidled.

Om området:

Tvättstugan: Använder den ofta. Den fungerar bra och ligger bra till. Torkrummet är för litet.

Lekplatserna: Sandlådorna ligger alldeles för nära ingången till lägenheten. Det borde avskiljas med staket så man tydligare vet vad som är vad.

Om husen och deras placering: Hur husen ser ut tänker man inte på direkt. Placering se ovan om uteplatsen.

1

I vardagsrummet. Kvinnan och hennes lillasyster 8 år. Första hyresgästen. 1 timme.

Dumt att man inte kan stänga av vardagsrummet med en dörr. Men tudelad känsla till öppenheten. Det är skönt också att det är så öppet. - Proppskåpet i vardagsrummet är hemskt fult. - Det var hemskt kallt i vintras. Vi skulle få sänkt hyra ett par månader. - Vi såg på ritningen att det bara skulle finnas en möjlig möblering. Vi fick köpa en ny soffa. Den gamla hörnsoffan fick inte plats. Bokhyllan var för lång. Den skulle hamna för kontakten till taklampan. - Har köpt till två extra garderober. - Lägenheten är ljus och trevlig.

Hallen: Hallen är för kort och smal. Det borde finnas en garderob. Fönstret i dörren måste man sätta för mot insyn.

Duschrummet: Har satt in badkar. Rummet är för litet. Har ingen torkanordning där. Tvättar allt i tvättstugan. Fönstret måste man sätta för mot insyn.

Köket: Ganska lagom, även skåpen. Bra med två ingångar men det borde finnas dörrar. Stryker i köket.

Vardagsrummet: Det borde vara större, framför allt ha längre väggar. Mycket dörrar och öppningar, svärmöblerat. Vi skulle vilja kunna stänga av vardagsrummet för barnet.

Sovrummet: Det stora sovrummet lagom som föräldrasovrum. Det andra borde vara lika stort eller byta plats med det stora. - Omöjligt att ha det lilla som föräldrasovrum. Det blir nog också för litet när flickan blir större.

2

Uteplatsen: Perfekt! Den är det bästa med lägenheten. Vi har satt upp staket. Förmiddagssol. Utnyttjar också platsen framför entrén där det är eftermiddagssol. Skulle helst velat ha förmiddagssol i köket.

Om området:

Tvättstugan: Tvättstugan ligger bra till. Större torkrum och en torktumlare till behövs. Svårt att få tvätten torr.

Lekplatserna: Alldeles för lite lekredskap. De saker som finns är för utspridda i kvarteret. Det blir bråk mellan ungarna om leksakerna. Det är väldigt mycket barn.

Om husen och deras placering: Kvarteret är underbart. Man får så bra kontakt med grannarna. Vår lägenhet ligger bäst i hela kvarteret. Här ligger inte husen för tätt. Tycker inte om höghusen. Hade varit bättre om man byggt fler låghus, kanske i radhusform. Höghusen passar inte in här bland de låga. Det är öppnare och trevligare här än i Renblomman. Där står husen så tätt. Men höghusen står snyggare i Renblomman.

1

I vardagsrummet. Kvinnan. I början är även mannen hemma men han går efter ca 15 min. 3 perserkatter. 1 tim 30 min. En hyresgäst före. Har bott ca ett år i lägenheten.

Tycker att lägenheten är bra. Köket är stort och fint. Vardagsrummet litet. Svärmöblerat, för många dörrar. Öppningen kök-vardagsrum onödig. Utan den skulle det vara lättare att möblera. Det är en nackdel att man inte kan stänga till vardagsrummet. Säkert besvärligt när man har barn. Skulle gärna ha en skjutdörr till köket från vardagsrummet. - Det är mycket positivt att ha en egen altan liksom att ha egen ingång. - Dumt att det inte finns uttag till taklampor. - Nackdel att man inte kan öppna alla fönster. - Vi hade det varmt i vintras. Lite kallt precis innanför ytterdörren men i övrigt inget att klaga på.

Hallen: Trevligt med fönster i ytterdörren. Det blir ljus i hallen. Den är bra. Stryker i hallen.

Duschrummet: Vi har satt upp torkställning på väggen och planerar att sätta upp några hyllor också.

Köket: Det är trevligt men dörröppningen in till vardagsrummet kunde man avvara. Där kunde man ha en bänk utan skåp under för förvaring av mer skrymmande saker. Hyllor ovanför. Det finns för lite bänkyta. Speceriskåp saknas. Det går ändå an för oss som bara är två. I köket sitter jag också och syr. Det är trevligt att sitta i köket.

Vardagsrummet: (Se ovan om möjlighet att stänga mot kök och hall.) Det är ingen nackdel att man behöver gå genom vardagsrummet för att komma till sovrummet.

Sovrummen: Dom är OK. Ett kallas för katternas rum. Där är det också gästrum och det finns ett skrivbord.

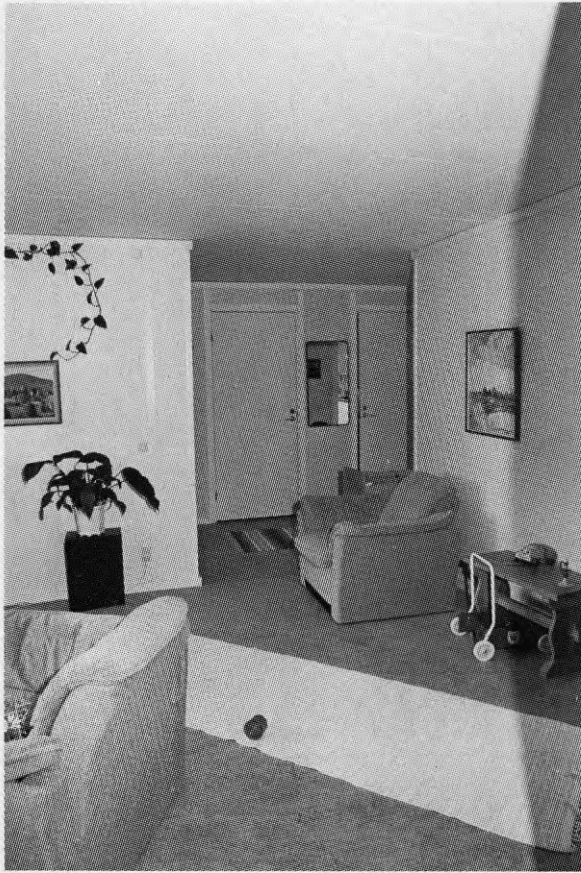
Uteplatsen: Har små odlingar. Kan sitta i sol där nästan hela dagen.

Om området:

Tvättstugan: Torkrummet är för litet och för dåligt ventilerat, annars är tvättstugan bra.

Lekplatserna: Jag blev faktiskt arg när jag läste att det inte skulle finnas nåt att göra för ungdomarna här. Här är det ju så lätt att ta sig till stan. Jag växte upp på landet - vi hittade alltid på nåt att göra.

Husen och deras placering: Husen ser trevliga ut. Vi har tur som bor just här där vi bor. Här är det största avståndet mellan husen i kvarteret. I Renblomman är det alldeles för trångt. Skulle gärna bo i ett av radhusen i Blå Jungfrun. Vi trivs i Sävja. Vi bor nog kvar länge. Man kan inte lägga ner alla sina pengar på bostaden.

1

I vardagsrummet. Kvinnan och dotter 1.5 år. Första hyresgästen. 1 timme.

Lägenheten fungerar bra. Den verkar större än den är. Vi är väldigt nöjda även om det finns smågrejer som vi inte gillar som exempelvis proppskåpet i vardagsrummet och utanpåliggande rör. Vi bodde i en större 3a förut men här är det markplan och det är jättebra. Egen ingång är vi också glada över. - Golven är väldigt kalla. Linoleummattorna är tråkiga, de ser fort fula ut med sin matta yta. De blir fort repiga. - Det går i stort sett bara att möblera så här som vi har det. Vi planerar att köpa en bokhylla men det kanske blir lite trångt. - I vint-ras var det isbeläggning vid ytterdörren och vid golvlisen i köket.

Hallen: Den är svärmöblerad. Det finns ingen riktig vägg att ställa nån möbel mot. Telefonbänken får inte plats.

Duschrummet: Bra.

Köket: Skåpen är små och få. Annars är köket välplanerat, vi trivs jättebra med det. Särskilt fönstret i hörnet är bra. Det skulle bli alldeles för lite skåp om vi satte in diskmaskin. Stryker i köket.

Vardagsrummet: Det är lite trångt och det är många dörrar som gör det svärmöblerat

Sovrummen: OK. Har liten arbetsplats i sovrumsrummet.

Uteplatsen: Den tycker vi om. Skönt med eftermiddagssol - det är bara tråkigt att den ligger mitt emot den stora parkeringen.

Om området:

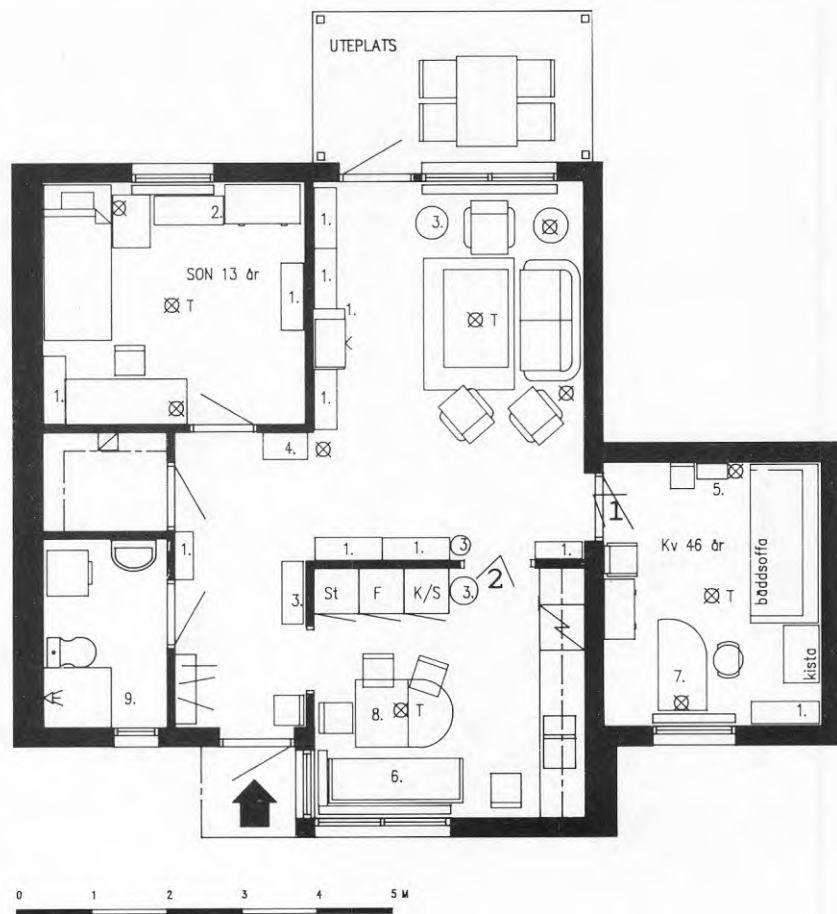
Tvättstugan: Använder den ofta. Det är lite dåligt

städat. Torkrummet är alldeles för litet och för dåligt ventilerat.

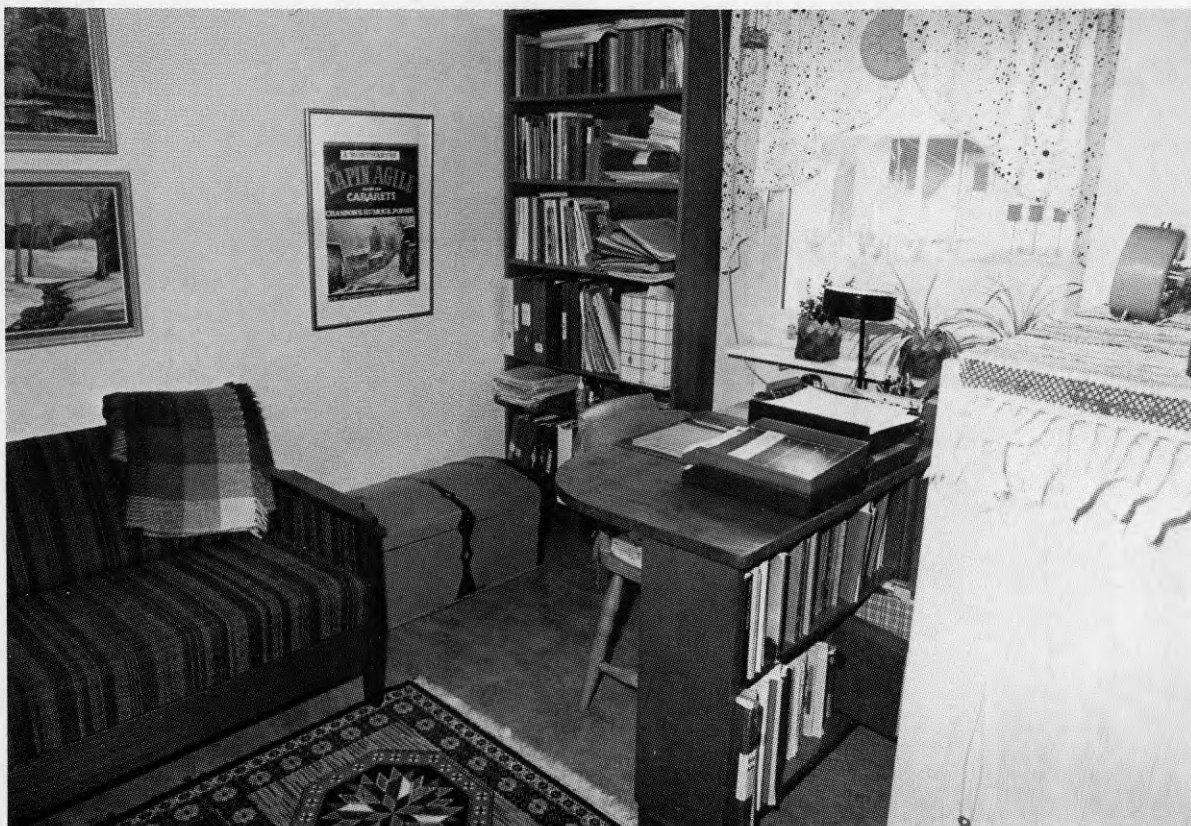
Lekplatserna: För dåligt utrustade.

Om husen och deras placering: Kvarteret är trevligt ordnat. Bättre här än i Renblomman där det är trångt. Husen här är finare också. Det är bra kontakt grannarna emellan på gården. Alla känner alla och det är jättetrevligt. Dom som bor i höghusen känner man inte.

1. Bokhylla.
2. Låg lagerhylla.
3. Korg.
4. Skåp.
5. Litet bord.
6. Kökssoffa.
7. Skrivbord.
8. Bordet har en klaff till.
9. Hopfällbart torkställ.

1

I vardagsrummet. Kvinnan och son 13 år. 1 tim 30 min. Första hyresgästen.

Trevligt, ljus och öppet. Verkar större än det är. Men det är ändå som att ha mist ett rum (bodde förut i "traditionell" nybyggd 3:a) när man inte kan stänga till köket. Använde förut köket som extra arbetsrum och sov också där när vi hade gäster. Nu går inte det. - Svågern hade tänkt ut hur vi skulle möblera. Med de möbler vi har var möbleringen given. Det var lätt att möblera. - Telefonjack i hallen omöjliggör ostörda telefonsamtal. Man får sätta sig i klädkammare eller toa. Vi har satt in extra i sovrummen. - Lägenheten är nog bra för familjer med små barn och utan yrkesarbete hemma. Jag har mycket skrivningsrättning o d. Eller för två vuxna utan barn. Vi skulle behöva ett rum till. - Det är väldigt dåligt ljudisolerat mellan rummen. - Det är väldigt mycket insyn, även genom halldörren och i badrummet. Från köksfönstret vid entrén ser man rakt in i vardagsrummet. Inte så trevligt. - När man har en liten lägenhet skall man ha samma mattor överallt och ljusa tapeter. Då ser det större ut. - Vi har aldrig haft särskilt kallt. Snarare hett.

Hallen: På vintern är det besvärligt. Men hallen är ganska stor och vid. Känns rymlig när man kommer in. Elementet sitter så att kläderna är varma men skorna får inte riktigt plats.

Duschrummet: Har satt in tvättmaskin. Fördel med dusch i stället för badkar tyckte jag först, men nu saknar jag ändå badkaret. Det kan användas till så mycket.

Köket: Har lagt undan en del saker. Eluttag vid "arbetsbänken" saknas. Sköljlåda och diskho borde byta plats med tanke på var man kan ställa diskstället. En rad med lådor till skulle vara bra.

Trevligt med det vinklade fönstret och att det är kvadratisk. Köket används i stort sett bara när vi äter. Syr på symaskin där.

Har korgmålning som hobby men det finns det inte plats för här så det vilar.

Vardagsrummet: Rummet är trevligt men som jag redan sagt är jag väldigt kluven till den helt öppna planlösningen.

Sovrummen: Garderoberna som skall vara flyttbara sitter ändå fast med sockeln och det gör att det är svårt att flytta dem. Sonens rum är stort ljus och trevligt. Mitt rum får fungera både som arbetsrum och sovrum. Har bäddsoffa i stället för säng för att det skall se mer enhetligt ut med vardagsrummet. Rummen är välgjorda och möblerbara. Trevligare än de mer avlånga rummen.

Uteplatsen: Använder den ganska mycket. Har valt efter väderstreck - har sol nästan till solen går ner.

Om området:

Tvättstugan: Bra att tvättstugan är i ett separat hus. Torkrummet är på tok för litet. Allt måste tumlas och det vill inte jag.

Lekplatserna: En stor fotbollsplan saknas. Större gräsplaner där man kunde spela frisbee t ex. Småbarnslekplatserna ligger så nära att det är störande. Svårt att kunna utnyttja sin uteplats.

Om husen och deras placering: Det är bättre ordning och reda här än i Renblomman. Det är lättare att hitta och det ger en trygghetskänsla när man tydligt vet var man är. Husen är vackrare här också. Man hejar på grannarna och byter några ord. Trevligt. Det är också betydligt mindre trafik genom området än i Renblomman eftersom parkeringarna är placerade utanför.

1. Hallbord och spegel.
2. Stegfall.
3. Kattlåda. Torkställning på väggen ovanför.
4. Pall.
5. Salarium över sängen.
6. Stereo.
7. Klätterställning för katterna.
8. Fötölj - lädersäck med fyllning.
9. Piedestal.

1. Kruka på högtalare.
2. Sekretär.
3. Stereo.
4. Babygunga i dörröppningen.
5. Hallbänk och spegel.
6. Skötbord.
7. Tvättkorg. Torkställning på väggen.
8. Gunghäst.

I köket. Kvinnan med viss assistans av mannen och liten kattunge. Första hyresgästen.
(Inga foton p g a tekniskt missöde)

Vi hade inte bött tillsammans förut. Den är lite för liten och det är dåligt med förvaringsutrymmen. - Den öppna lösningen gör att lägenheten inte känns så liten som den är. Men det är dumt att man inte kan stänga till om köket. Det blir osigt i hela lägenheten. - Vi hade svårigheter att möblera vardagsrummet bra. Nu är det ganska hyfsat. - Det är en nackdel att det bara finns teleuttag i hallen. - Vi hade inte direkt problem med kylan i vintras, men golven var kalla i hela lägenheten. Det var väldigt fuktigt, det rann vatten på fönstren.

Hallen: Det är bra med fönster i dörren. Tycker om den hörnan som blir utanför dörren under trappan till lägenheten ovanför. Hallen är bra. Den skall inte vara för stor. Det finns plats för byrå och spegel.

Duschrummet: Kv vill ha badkar men mannen föredrar dusch. I annat fall vill han ha både och. Har tvättmaskin och torkställning. Bra med fönster.

Köket: Det tycker vi om. Men det kunde ha funnits mer skåp och dom kunde gärna ha fått gå upp till tak. Han tycker att det kunde ha varit hyllor och skåp där dörröppningen till vardagsrummet är men hon vill ha öppet.

Vardagsrummet: Här saknas hela väggar och det är jättefult med elcentralen på väggen. Plastlisterna är svåra att hålla rena.

Uteplatsen: Vi ville bo på marken. Utnyttjar ute-

platsen mycket. Valde efter väderstreck.

Om området:

Lekplatserna: Dom är OK.

Om husen och deras placering: Det blir mer grannkontakt här än i vanliga hyreshus. Det är för trångt mellan garagen. Längs med punkthusen är det alldeles för mycket trafik och folk kör för fort. Det borde finnas farthinder där.

1. Vägghäst torkställning.
2. Klätterställning för katten..
3. Spegel ovanför byrån.
4. Hörnskåp.
5. Vägghylla.
6. Kista.

De boendes synpunkter på lägenheten:

Hallen kunde få vara större tycker särskilt barnhushållen. Flera hushåll säger att de saknar ett vindfång. Tre av de fyra intervjuade hushållen har vidtagit åtgärder för att få en gräns mellan hall och vardagsrum. I ett av dessa har man valt att stänga helt genom att flytta garderoberna till hallen och i två har man byggt en valvöppning mellan rummen.

Duschrummet. Tre av hushållen önskar sig badkar och det fjärde har satt in ett.

Köket som är likadant som i föregående lägenhetstyp uppskattas även här som rum men liksom där saknas bänkar och skåp. Ett av hushållen har satt en extra bänk i öppningen mot vardagsrummet och ett annat hushåll skulle vilja ha vägg där för att få mer bänkyta och skåp. En trebarnsfamilj skulle vilja ha dörrar till köket för att kunna använda köket till att sitta och studera i.

Vardagsrummet har liksom i föregående lägenhetstyper för dåligt möblerbara väggar och proppskåpet och elstavarna är man missbelåten med.

Sovrummet. Det minsta sovrummet upplevs i allmänhet som för litet. De övriga sovrummen tycks tillfredställa de här studerade hushållen. Ett trebarnshushåll säger att de önskar att föräldrarnas sängar fick plats i det lilla sovrummet så att barnen med sitt lekbehov kunde få båda de större rummen.

Hushållsfördelning i lghtyp B5 bland de hushåll som besvarat enkäten.

Hushållstyp	antal hushåll	därav intervju.
1v + 1 barn	1	1
1v + 2 barn	1	1
2v + 1 barn	1	-
2v + 2 barn	7	-
2v + 3 barn	2	2

B5 4 rok, 77.8 m².

Denna lägenhet har samma grundform som B3 men ytterligare ett sovrum på 7 m² har lagts till. Det lilla sovrummet har en nästan kvadratisk form men i såväl detta som det näst minsta sovrummet är avståndet dörr/hörn för kort för att en säng skall kunna placeras där. I hälften av de totalt 16 lägenheterna av denna typ har den extra toaletten mellan sovrummen bytts mot ett litet förråd.

1

Vid köksbordet. Kvinnan. Första hyresgästen. Drygt 1,5 timme.

Möblerar om ofta. - Har flyttat garderoberna till hallen (se plan) och därigenom fått en hall som känns som en hall och ett vardagsrum som känns som ett vardagsrum.

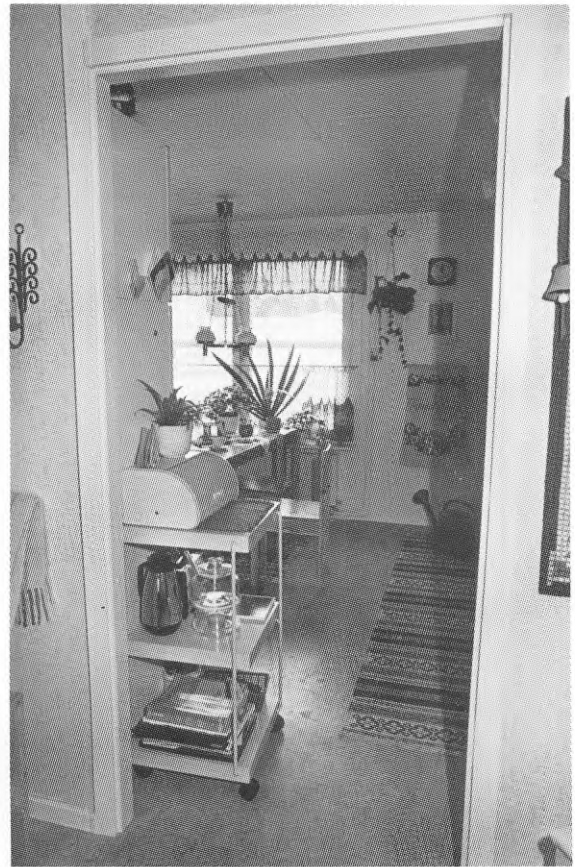
Hallen: På vintern skulle det verkligen behövas ett vindfång. Dörren för tunn. Det blir kallt innanför. Det är vansinnigt med den här stora öppningen till vardagsrummet - man har ju egentligen inget vardagsrum.

Duschrummet: Sonen skulle vilja ha badkar. Det är besvärligt att vattnet rinner över hela golvet. Tänker köpa duschkabin. Fönstret borde vara sådant att man inte kan se genom det. Gäller också i ytterdörren.

Köket: Jag älskar köksfönstret. Men det är irriterande att det är genomsikt rakt in i sovrummet när man står utanför vid ytterdörren. Det är för lite bänkar i köket. Har kompletterat med en specialhylla på hjul för kaffebruggare mm. Torrskafferier saknas. Om det bara vore en dörr till köket skulle man ha kunna ha mer bänkar och skåp. Det är så kallt i diskbänkskåpet att jag använder det som skafferier på vintern.

Vardagsrummet: Genom att jag har flyttat garderoberna till hallen har jag avskärmat trafiken till sonens rum och slipper sitta och se på kapphyllan t ex. Plastskenorna för elledningar och proppskåpet i vardagsrummet är hemska!

Uteplatsen: Har satt upp ett plank för mera avskildhet. Använder platsen mycket när vädret tillåter.

2

Om området:

Tvättstugan: Torkrummet fungerar dåligt. För litet och för dålig ventilation. Det är likadant i grovtvättstugan.

Lekplatserna: Sandlådorna är alldeles för små och ligger ofta alldeles för nära lägenheterna. Det finns 3! gungor i hela kvarteret och en rutschbana som dessutom är vänd mot söder - den blir skällhet av solen på sommaren. Har planer i kontaktkommittén att göra en jättesandlåda vid kvarterslokalen.

Om husen och deras placering: Här nere är det luft mellan husen - utom vid radhusen. Vi slipper trafik och det är bra. Trapporna på utsidan av husen är livsfarliga. De är branta och blir hala på vintern. Snö och vindskydd skulle behövas.

Övrigt: Cykelställ och cykelförråd saknas. Garage och p-platser räcker inte till.

1. Hög byrå.
2. Pall
3. Hylla på hjul.
4. Vägghylla.
5. Lagerhylla.
6. Hög byrå (ca 120 cm).
7. Säng på höga ben.
8. Skrivbord och soffa under.
9. Rullbord.
10. Stereo.
11. Litet pelarbord.
12. Stolar, hopfällda, för utebruk.
13. Backar med leksaker för barnbarn.

1

I vardagsrummet. Kvinnan. 1 tim 15 min. Första hyresgästen.

Saknar dörrar till vardagsrummet men tycker ändå om att det är så öppet. Maken pluggar och saknar någonstans att sitta i fred. Likaså saknas någonstans att prata i telefon i lugn och ro. (Uttag endast i hallen) Det skulle därför vara bra om man kunde stänga till köket. - Det är för dåligt med förvaringsutrymmen. Jag skulle hellre haft ett litet förråd där den extra toaletten är. Även förrådet ute på gården är väl litet för oss. - Ritade upp möbleringen i förväg. Satt många kvällar och funderade. I stort sett stämde det när vi kom hit. En stor bokhylla som vi hade fick vi inte plats med. Väggbiten vid balkongdörren var för liten. - Vi hade väldigt kallt i vintras, 12° när det var som värst. Bodde hos föräldrarna två nätter.

Hallen: Kunde vara större - men inget annat skulle få bli mindre för det. Vi måste ha barnvagn i hallen. Fattas väggar att sätta krokar mm på.

Duschrummet: Skulle gärna ha ett badkar. Bra med fönster.

Köket: Det bästa i hela lägenheten. Det skulle behövas mer skåp. Köksbordet används för sömnad, att sitta och rita och studera vid mm.

Vardagsrummet: För lite hela väggar. Fult med proppskåpet och plastskenorna för elledningarna. Dumt att det inte finns uttag i taket för lampa (gäller även de andra rummen). Stryker i vardagsrummet.

Sovrummen: Barnen fick egen avdelning. Minsta barnet bodde tills nyligen i föräldrasovrummet. Det går att ha barnsäng där men det blir trångt. Planerar nu att

2

sätta in ett litet skrivbord där i stället. Passagen genom vardagsrummet: Trodde det skulle bli mycket spring men barnen går mest genom köket så det är inget större problem.

Uteplatsen: Vi valde lägenheten mycket för att vi fick den och egen ingång.

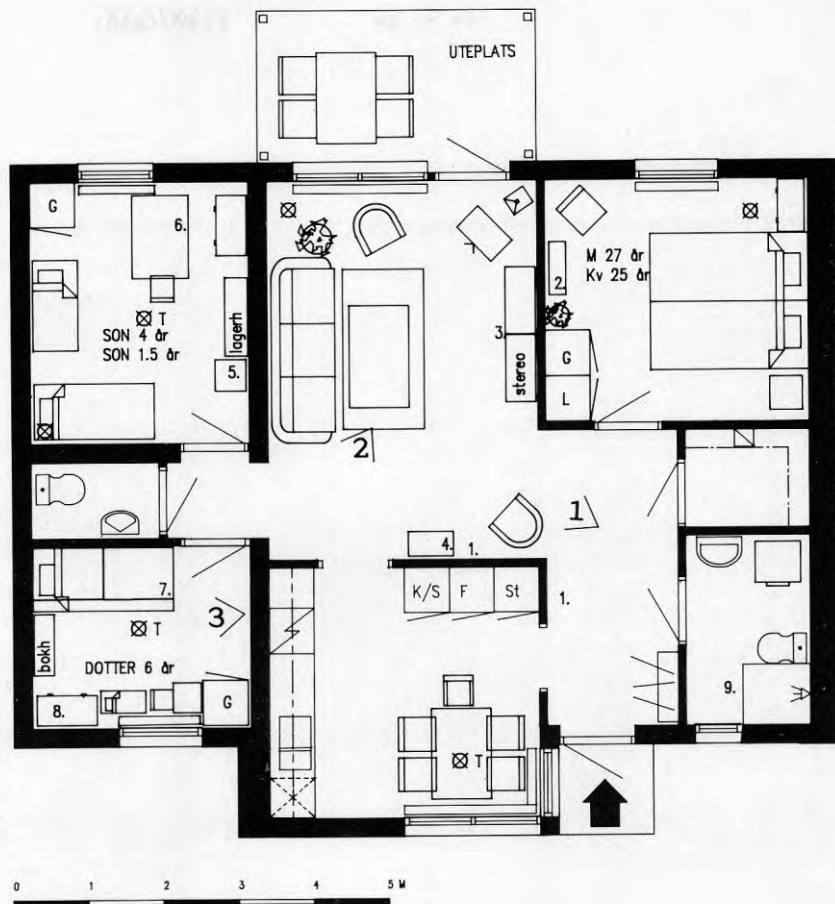
Om området:

Tvättstugan: Använder den sällan. Inga synpunkter.

Lekplatserna: Den centrala lekplatsen är för liten och för dåligt utrustad.

Om husen och deras placering: På vissa ställen ligger de alldeles för tätt. Utanför vårt köksfönster är det en trappa och folk passerar väldigt nära. Husen ser ut som hus gör mest. Tvättstugorna och förråden som är av trä tycker jag är fina. Det är ju en del trädetaljer på husen också och det är trevligt. Men det är ju inte så att man tänker vilka fina hus. Men dom är snyggare här än i Renblomman.

1. Speglar på väggen.
2. Spinnrock.
3. Låg bänk.
4. Litet bord.
5. Dockspris.
6. Lågt bord.
7. Sänghimmel.
8. Docksdp på byrån.
9. Flyttbar torkställn.

1

2

I köket. Kvinnan. Man och 2 årig dotter hemma men deltog ej i samtalet. Första hyresgästen. (Lägenheten mycket ändrad, nya köksluckor och trähärmande panel på väggarna)

Vardagsrummet och lilla sovrummet för små. För lite garderöber. - Klippte ut möbler i kataloger för att pröva hur det skulle bli. Bodde i Gottsunda och längtade hit. Har dagbarn och de leker mest i köket. Det blir lite trångt. - Kvartersgården ligger för nära här. Vi blir störda när dom har fest. - Vi har inte haft kallt i vinter. Möjligen lite kalla golv.

Hallen: Vägg mot vardagsrummet förlängd och öppningen har försetts med valv. Hallen OK.

Duschrummet: Har satt in badkar.

Köket: Vi har satt en bänk för dörröppningen mot vardagsrummet. Köket är OK nu. Här sitter vi och skriver, syr och stryker.

Vardagsrummet: Vardagsrummet är för litet. Saknar fria ytor. Skulle vilja ha en spaljé bakom soffan för att skärma av vardagsrummet från passagen till sovrummen.

Sovrummen: Det minsta är för litet annars OK. Det är skönt att sovrummen ligger en bit ifrån varandra.

Uteplatsen: Har satt upp staket.

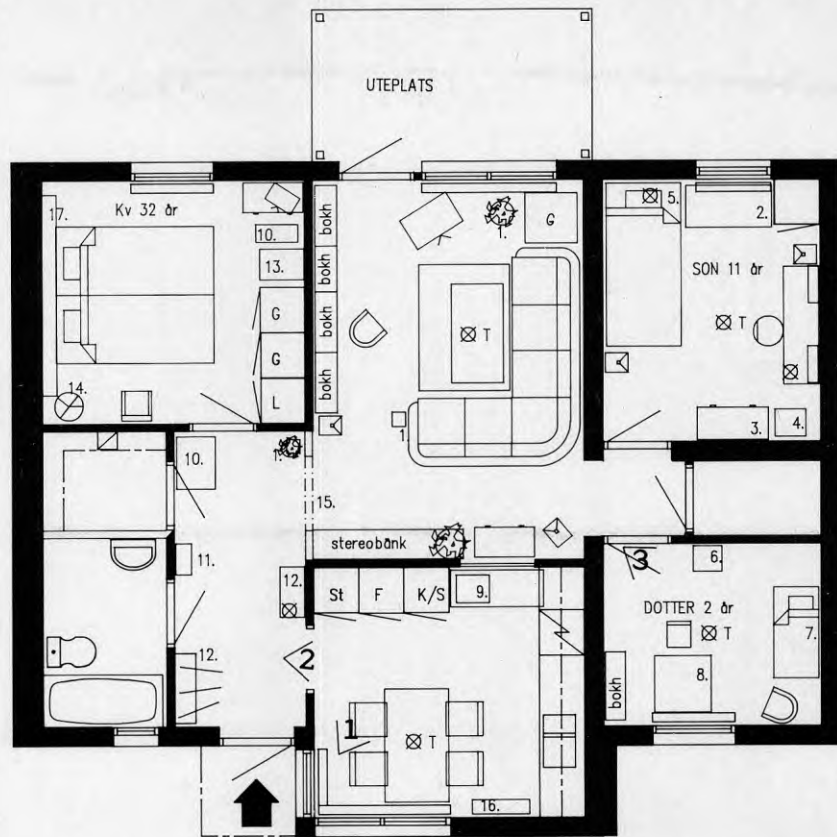
Om området:

Tvättstugan: Fungerar bra.

Lekplatserna: Närlekplatsen ligger alltför nära. Vi har satt upp ett staket. Det finns alldeles för lite gungor.

1. Piedestal.
2. Bänk med Tv och data-spel.
3. Låg byrå med stereo.
4. Bänk med leksaker.
5. Hylla över sängen.
6. Dockspis.
7. Barnsäng med sänghimmel.
8. Lägt bord.
9. Mikrovågsugn. Bänkytan i köket utökades för att ge plats för denna. Dörröppn. till vardagsrummet förbyggt upp till bänkhöjd. Öppet däröver.
10. Barnvagn.
11. Korg.
12. Skohylla under kapphylla.
13. Hopfälld barnvagn.
14. Tamburmejor.
15. Dörröppning hall- vardagsrum minskad. Valv.
16. Vittrinskåp på väggen.
17. Hylla med lampor, radio. Spiegelvägg ovanför.

1

I köket. Kvinnan. Dotter 7 år. Man, son 4 år och dotter 1,5 år hemma men deltog ej i samtalet.

En familj hade bott i lägenheten innan. De hade tapetserat i lite för mörka färger så vi har målat om till vitt i vardagsrummet. - Fick lägenheter snabbt för vi hade mögelproblem där vi bodde förut. Kunde inte möblera i förväg. - Fick plats med det mesta. En kökssoffa som vi förut hade i köket har vi nu i vardagsrummet. - Skulle gärna vilja kunna stänga till vardagsrummet. - Garderoberna räcker bra för oss. Jag tror att man kunde välja fasta eller lösa garderober men här är dom fasta förstas. Jag skulle gärna flytta den som står i minsta rummet till det största. Det skulle ge mer plats. - Det känns lite mörkt i vardagsrummet men vi har ju trä utanför som skymmer. - Vi hade det väldigt varmt vintras.

Hallen: Man skulle behöva en mer avskild hall. Man drar in mycket grus mm i köket och badrummet. Det är tillräckligt stor. Det skall inte vara för stor hall - rummen är viktigare. Har satt plast för fönstret i dörren mot insyn, men skall byta mot några söta gardiner.

Duschrummet: Saknar badkar. Har satt in råglas i fönstret.

Köket: Trivs bra med köket. Skåpen räcker dåligt. Ont om plats för torrvaror. Speceriskåp behövs. Barnen brukar sitta och måla i köket. Skrivarbete görs vid köksbordet och stryker gör jag här eller i vardagsrummet framför TVn.

Vardagsrummet: Vägg mellan kök och vardagsrummet skulle vara bra. Då kunde man sätta upp mer skåp och bänk i köket.

Sovrummen: Det minsta sovrummet är för litet. Önskar nästan att vår säng gick in där. Barnen vill ju både leka och sova i sitt. Skulle vilja utöka rummet med förrådet om det gick och gärna flytta ut garderoben. Mellanstora: trivs ganska bra med sängen så här.

Uteplatsen: Har utemöbler på båda sidor. Vi har inte hunnit använda dem så mycket än. På framsidan, nära sandlådan och med kvällssol är det nästan för hett. Skulle hellre vilja ha köket åt öster. Har satt upp staket.

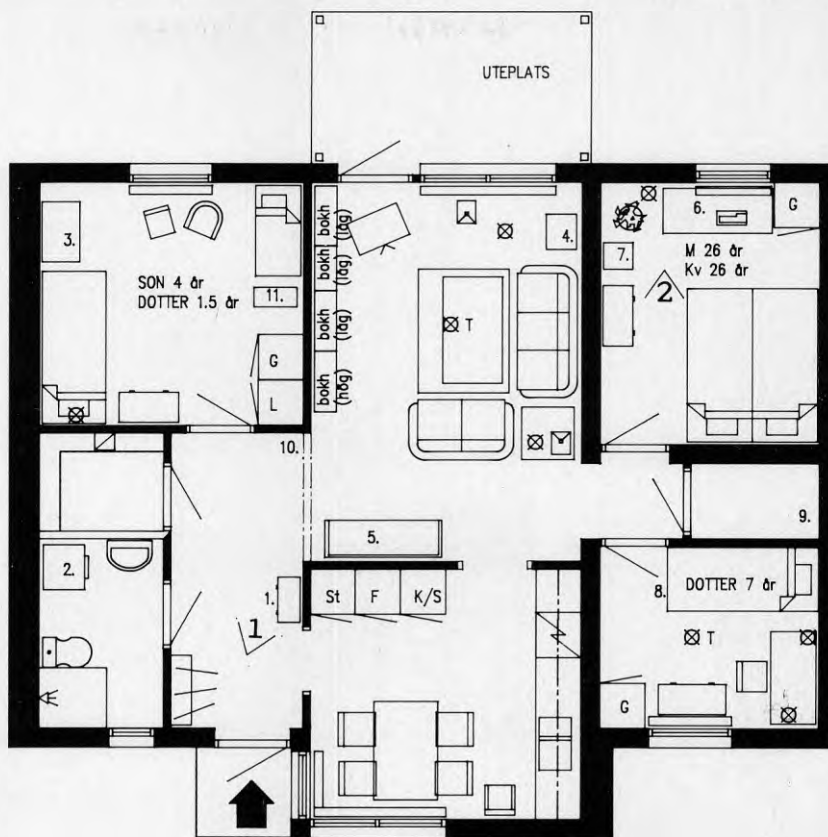
Om området:

Tvättstugan: Använder den bara ibland. Vill helst inte tumla kläderna. Torkrummet är alldeles för litet. Kläderna torkar dåligt där.

Lekplasterna: Mera lekgrejer behövs! Sandlådor lite varstans är bra men det finns alldeles för lite gungor o d. Det blir slagsmål mellan ungarna. Områden med bostadsrätt har mycket finare lekplatser.

Om husen och deras placering: Vi tycker inte att det känns för trångt. Tycker att husen ser trevliga ut. Det är som på landet men ändå i stan. Det är mysigt här.

1. Byrå med spegel över.
2. Torkställning på väggen ovanför tvättmaskinen. Dessutom en flyttbar torkst.
3. Skåp.
4. Stereo.
5. Kökssoffa.
6. Arbetsbänk. Stol tas in vid behov.
7. Sängbord.
8. Dörren kan inte stängas.
9. "Förrådet borde vara en toalett. Som det är nu skulle man hellre vilja ta bort väggen och förstora rummet".
10. Valvöppning.
11. Dockvagn.

Under slutet av 1970-talet utsattes byggnormerna och de lånefinansieringsregler som styr utformningen av de svenska bostäderna för hård kritik. Framför allt från byggentreprenörsidan hävdades att om man slapp bygga enligt "normerna" skulle byggkostnaderna och därmed boendekostnaderna kunna sänkas betydligt. Kritiken ledde till att några experiment genomfördes där denna tanke prövades.

Kvarteren Renblomman och Blå Jungfrun i Sävja i Uppsala är resultatet av ett sådant experiment. De tillkom efter en entreprenörtävling i början på 1980-talet. Sex olika byggfirmor inbjöds att i förslag visa om det är möjligt att skapa bostäder med god kvalitet med lägre boendekostnader genom att frångå byggnormerna. Tävlingsens vinnare blev ABV med Brunnberggruppen som arkitekter och Byggpaul med Arosgruppen Arkitekter AB. ABVs förslag ansågs vara det bästa av de sex förslagen, men innebar också de högsta boendekostnaderna. Byggpauls förslag antogs för att det ansågs förena låg boendekostnad med acceptabel kvalitet.

Avstegen från normerna var relativt få trots att byggföretagen gavs möjlighet att göra stora avsteg. Det som framför allt kännetecknar bostäderna i Sävja är att man i planeringen strävat efter att minimera lägenhetsytorna, dels genom att göra rummen små (avsteg från SBNs föreskrifter om rumsytor), dels genom att hushålla med yta i övrigt. Vardagsrummet görs till genomgångsrum och rumsytorna tillåts överlappa varandra.

Lägenheterna i Sävja representerar en sänkning av utrymmesstandard, men samtidigt har hyran kunnat sättas något lägre än i nyproduktionen i övrigt. Lägenhetsytorna är mindre och kvadratmeterhyran något lägre, 5 - 10%.

För att få veta om ett experiment har lyckats måste det utvärderas. Sävjatävlingsens resultat har utvärderats i två etapper och den centrala frågan är hur lägenheter med krympta ytor fungerar för och upplevs av de boende. De två etapperna av utvärderingen har gjorts före inflyttning i Sävja respektive efter att de boende bott i sina lägenheter nästan två år. Huvudpunkten i undersökningarna har varit att ta reda på hur de boende använder och upplever lägenheterna.

Föreliggande undersökning utgör andra delen av utvärderingen av Sävjabostäderna. I den första, 'Sävja 1', som gjordes före inflyttning, undersöktes vilka synpunkter och önskemål de hushåll hade som sökte bostad just i Uppsalahems båda Sävjakvarter. Den undersökningen gjordes i två

delar. Den första delen bestod av en enkät och en intervju. Genom enkäten kunde en bild ges av de bostadsökande hushållens ålder, sammansättning och ekonomi. Intervjun gav en fördjupad kunskap om de bostadsökandes preferenser vid sitt bostadsval i Sävja. De intervjuade hushållen tillfrågades också om skälen till att de sökte bostad i Sävja. Inget hushåll angav 'billigare boende' som huvudskäl. Vanligaste skälen var läget, nära naturen, och familjeskäl. Många hushåll var unga och ville flytta hemifrån.

Den andra delen bestod av en enkätundersökning där de boende ställdes inför ett hypotetiskt val mellan två olika lägenheter och standard och olika kostnad. Syftet med att ställa de bostadsökande inför detta val var att renodla valsituationen till att gälla just vägningsen mellan kostnad och kvalitet. Alla hushåll som sökte bostad om 2 resp 3 rum och kök i Sävja fick i en enkät göra ett hypotetiskt val mellan två olika jämförbara två- resp trerumslägenheter. De två lägenheterna i varje par av lägenheter skilde sig klart åt i fråga om standard och kostnad. Planlösningarna presenterades så att en jämförelse dem emellan skulle underlättas. Nära 80% av dem som valde mellan tvårummarna valde den som var större och dyrare medan motsvarande siffra för trerummen var 85%.

I den föreliggande undersökning har inga försök gjorts att låta de intervjuade hushållen väga kostnader mot kvalitet. Vi avstod från detta då vi ansåg det vara alltför svårt att göra en meningsfull vägning när de bor i den aktuella lägenheten och inte har någon jämförbar lägenhet att välja som alternativ. Alltför många faktorer skulle påverka hushållens ställningstaganden - olika för varje hushåll - för att resultatet skulle bli användbart. Hushållen ombads emellertid att ange skälen till att de flyttade till Sävja och endast i ett fåtal fall angavs 'billigare boende' som ett skäl och då endast som ett av flera angivna skäl.

Dessa resultat bör inte omedelbart tolkas så att den något lägre hyran saknar betydelse för de boende. Hyran spelar en stor roll i ett normalt hushålls ekonomi. Men för många av de aktuella hushållen är förmodligen möjligheterna begränsade att välja en bostad i en stad som Uppsala med många bostadsrätter till höga priser och en hyresänkning på 5 - 10 % blir därför inte ett huvudskäl när man söker en ny bostad.

Frågan blir då vilka för- och nackdelar har lägenheter med krympta ytor?

Den föreliggande undersökningen har genomförts i två steg:

1. En enkät till samtliga hushåll i kvarteren för att kunna beskriva invånarna med avseende på hushållsfördelning, ålder, inkomst och yrke.

2. En intervju med ett urval av sammanlagt 49 hushåll från totalt 9 olika lägenhetstyper. Urvalskriterierna har redovisats i avsnitt 1.3. Hushållens synpunkter på lägenheterna har sammanställts och i varje besökt lägenhet har möbleringen ritats upp och fotograferats.

Kommunens målsättning vid Sävja-tävlingen var att kvarteren skulle bebyggas för en hushållsammansättning med många stora hushåll. Som redovisats i avsnitt 3.1 är andelen stora hushåll betydligt lägre än den som angavs i programmet (se tabell 3.2).

Ändå är den lägenhetsfördelning som givits kvarteren, åtminstone vad antalet rum beträffar, anpassad till den önskade hushållsfördelningen (jämför resonemang i avsnitt 2.2). Studerar man planlösningarna kan man utläsa att en stor andel av lägenheterna är tänkta för hushåll med många medlemmar.

Detta är en central fråga i undersökningen. Vår hypotes är att stora hushåll ställer andra krav på lägenheternas utformning än små hushåll. Detta är inte enbart en fråga om yta. Ett litet hushåll kan säkert använda en lägenhet med öppna rumssamband och genomgångsrum bättre än en barnfamilj som har behov av neutral tillgång till rummen och möjlighet att kunna stänga dörrar. Eftersom Sävja-experimentet till sist nästan bara blev en fråga om att miska lägenhetsytorna är den centrala frågan om lägenheterna är så väl utformade att de fungerar även för barnfamiljer. Små hushåll som bor i relativt stora lägenheter eller i lägenheter med flera rum än enligt trångboddhetsnormen kan förväntas klara en del av de olägenheter som de små rummen innebär. Men även för dessa hushåll finns naturligtvis en gräns för hur litet ett rum kan få vara.

Tre av de studerade lägenhetstyperna har givits en extremt snål utformning; 3 rum och kök på 59 m² (typ R1), 4 rum och kök på 70 m² (typ R3) och 5 rum och kök på 78 m² (typ R4) i kvarteret Renblomman. I trean bor huvudsakligen små hushåll, 1 à 2 personer, för vilka lägenheten fungerar tillfredsställande. När emellertid hushållen har fler medlemmar, se exempelvis hushåll nr R1:3 och R1:6, framträder problemen tydligt.

För hushåll med 5 eller flera medlemmar har man byggt lägenheter om 4 eller 5 rum och kök. Den extremt lilla femman bebos i 6 av 8 fall av

hushåll med 3 eller 4 barn - dvs just den sorts hushåll som lägenheten måste förutsättas vara planerad för. För dessa hushåll är lägenheten mycket trång och otillfredsställande (se hushåll nr R4:2 och R4:3)

Det finns en gräns för hur många rum man kan pressa in på en bestämd yta. Erfarenhetsmässigt kan man inte rita en 4:a på 70 m² eller en 5:a på 78 m². Dessa ytor räcker normalt för funktionella lägenheter på 3 rum och kök.

Målsättningen att bygga billigt avspeglar sig i annat än trånga ytor. En aspekt värd att belysa särskilt är den estetiska. Har lägenheterna blivit vackra? Hur är ljusföringen? Är rummens proportioner harmoniska? Vilka rumssamband finns? Är detaljerna väl utformade? Rumssambanden och övergången mellan olika rum verkar inte färdigstuderade. De olika rummen ser ut som kartonger inställda i varandra. Många hushåll har satt upp draperier och bygga valv för att markera rumsgränser där övergångar mellan rum upplevts för stora eller för otydliga. Ibland har man då också fått önskad extra vägglängd att möblera emot.

I det följande görs ett antal kommentarer om de studerade lägenheterna med utgångspunkt från begreppen 'praktiskt' respektive 'vackert'.

Kommentarerna görs utifrån forskarnas iakttagelser och de boendes synpunkter. Kommentarerna illustreras med foton som i många fall redan tidigare har redovisats i samband med respektive lägenhet.

Entréer. Samband hall och övrig lägenhet.

Egen ingång uppskattas av de boende i. Men kritik har framförts bl a mot att man kommer direkt in utan något vindfång, vilket gäller såväl lägenheterna i egeningångshuset som radhusen i Blå Jungfrun. En del hushåll påpekar också att utomhustrappan som leder till lägenheterna på egeningångshusens övervåning är farlig på vinter då den blir hal.

Entréerna i egeningångshusens lägenheter i Renblomman är trånga och mörka. Passagen in till vardagsrummet är mycket smal. I de två större lägenhetstyperna är detta särskilt tydligt eftersom vardagsrummen där är genomgångsrum till flera andra utrymmen. Den smala passagen från hallen till vardagsrummet fortsätter där genom vardagsrummet som en 'korridor utan väggar' till två sovrum och en klädkammare.

I punkthuslägenheterna i Renblomman är entrén rymligare och ljusare. Den har ett direkt samband med lägenhetens vardagsrum. Hallen och

(R3) Egen ingång uppskattas. Här kan barnen få en egen lekvrå under trappan till lägenheten ovanför.

(B3) Hallen och vardagsrummet flyter in i varandra utan rumslig avgränsning. Men entrén är rymlig och ljus med fönster i ytterdörren.

Före varje bildtext anges inom parentes vilken lägenhetstyp som bilden i fråga är hämtad ifrån. I många fall skulle samma kommentar som gjorts till bilden kunnat göras till bilder från andra lägenhetstyper. Detta gäller exempelvis köken i typerna B3, B4 och B5 och vardagsrummen och de minsta sovrummen i typerna R3 och R4.

(R3) Trång passage från entrén till vardagsrummet.

(R2) I punkthusen kommer man nästan direkt in i vardagsrummet.

(B3) Vardagsrum och hall skiljs åt med ett draperi.

(B4) Hall avgränsas från vardagsrummet med ett valv.

vardagsrummet tillåts emellertid flyta över i varandra utan någon rumslik avgränsning mellan rummen. Mötet mellan rummen har inte givits någon arkitektoniskt medvetet gestaltat utformning. Även i denna lägenhet finns i vardagsrummet en 'korridor utan väggar' till det större av de två sovrummen.

I egeningångshuset i Blå Jungfrun är entrén/kapprummet betydligt rymligare. Lägenheten känns ljus och luftig. Till detta bidrar också att ytterdörren har försetts med ett fönster. Men även här är sambandet mellan hall och vardagsrum flytande och öppningen mellan dessa rum upptar hela hallens bredd. Flera hushåll har med egna åtgärder markerat gränsen däremellan, exempelvis genom att bygga ett valv eller sätta upp ett draperi.

I de flesta lägenhetstyper ligger badrummet invid kapprummet. Man måste alltså alltid passera genom entrén för att komma till badrummet inifrån lägenheten. Detta medför att grus och sand som man får med sig in på skor och stövlar dras omkring i hela lägenheten, även om man alltid tar av sig skorna vid kapphyllan. Detta är särskilt märkbart i lägenheterna i Renblomman. I Blå Jungfruns lägenheter är kapphylla och skoplats placerade så att man inte behöver passera dem för att komma till badrummet och därmed är problemet något mindre.

Vardagsrum som genomgångsrum till kök och sovrum. 'Korridorlösa' lägenheter.

I 7 av de 9 studerade lägenhetstyperna utgör vardagsrummet genomgångsrum till kök och/eller sovrum. I kvarteret Renblomman, typ R3 och R4, har vardagsrummet, förutom öppningen mot hallen och balkongdörren, dörr till kök, två sovrum och klädkammare. Den totala ytan på vardagsrummet, inklusive kommunikationsytan till alla dessa dörrar är 18 m².

Rummets utformning ger mycket tydliga negativa konsekvenser för dess möblerbarhet; väggarna som blir över sedan alla dörrar satts in är alldeles för korta att möblera emot. I hushåll med många medlemmar, dvs sådana hushåll som lägenheten teoretiskt är avsedd för, blir den ständiga trafiken genom rummet direkt störande.

Det hävdas ofta att man kan bygga bättre lägenheter om man bygger lägenheter utan korridorer. Verkligheten är att det alltid finns korridorer i lägenheter med flera rum, men att man ibland bygger den osynlig på planen, dvs utan väggar. Den yta som behövs för kommunikation överlagras på rummen som redan har givits små mått och resultatet blir svärmöblerade rum. De öppna sambanden mellan rummen ger dock samtidigt ett

(R1) Vardagsrummet har tre hela väggar att möblera emot.

(R3) Vardagsrum med många dörrar. Bilden är tagen från motsvarande punkt som bilden ovanför.

(R2) Korridorlös lägenhet?

(R3) De möblerbara väggarna är för korta.

(R4) Att vardagsrummet har många dörrar har konsekvenser för möbleringen.

(B2) Vardagsrummet mot hallen. Den som bor här tycker att väggarna är lite för korta att möblera emot.

luftigt intryck och många hushåll i kvarteret Blå Jungfrun framhåller detta som något positivt med lägenheten.

Samtidigt beskriver många av de besökta hushållen hur klivna de känner sig till lägenhetens öppenhet. Detta gäller framför allt lägenheterna av typ B2 -B5 i Blå Jungfrun. Lägenheten är så liten att det är skönt att den inte är uppstyckad och igenstängd av väggar och dörrar men de tycker att det är besvärligt att inte kunna möblera ordentligt och att inte ha möjlighet att stänga till kök och/eller vardagsrum ibland vid behov.

Öppet mellan vardagsrum och kök.

Punkthuslägenheterna i Renblomman liksom alla lägenheter i Blå Jungfrun saknar dörr till köket.

I typ R2 går öppningen mellan kök och vardagsrum ända upp till taket vilket också gäller öppningen mellan hall och vardagsrum. Det ger ett naket och oavslutat intryck. Även här gör de boende ibland försök att förbättra intrycket genom att sätta upp ett draperi eller bygga ett valv. I Blå Jungfrun har öppningen mot köket försetts med en öppningskarm vilket ger ett mer färdigt intryck.

Nackdelen att inte kunna stänga till köket påpekas av flera hushåll. Om man kan stänga till köket blir lägenheten mer användbar. Olika verksamheter kan ske samtidigt i kök och vardagsrum utan att störa varandra, exempelvis studier i köket och TV-tittande i vardagsrummet. Att vissa hushåll väljer att ta bort dörren när den finns kan inte tas som intäkt för att det är lämpligt att generellt bygga lägenheter utan dörr till köket. Den har tagits bort för att den är i vägen. En arbetsbänk är placerad så att den är bakom dörren när denna står öppen. Olika hushålls olika behov kräver möjlighet att välja.

Överlappande rum. Oklara rum och rumssamband.

Hallen och vardagsrummet överlappar i flera fall varandra. I radhuslägenheterna i Blå Jungfrun, typ B1, är det hallen och köket som överlappar varandra. För att komma in i själva lägenheten från hallen måste köket passeras. Det finns ingen rumslig avgränsning. Står man inne i huset och tittar ut mot kök och hall ser väggen mellan kapprum och kök ut som en skiva mellan golv och tak. Den har ingen naturlig anslutning till någon annan vägg och kan inte visuellt knytas till någon punkt i rummet. Rummen är mycket

(R2) Öppningen till kök och hall går ända upp till tak. Den boende har här försökt förbättra genom att sätt upp ett lätt draperi.

(B2) Om väggen mellan kök och vardagsrum förlängdes skulle den sluta mitt i balkongdörren.

(B2) Väggen mellan kök och vardagsrum står som en skiva mellan golv och tak.

(B1) Från vardagsrummet mot kök och entré. Mellan köket och entrén står en vägg som en skiva mellan golv och tak utan naturlig anslutning till någon annan vägg.

(B1) Från köket mot hallen. Här har man valt att flytta in de garderober som ursprungligen stod omedelbart innanför ytterdörren för att i stället kunna ha kapphyllan där.

oklart definierade.

Planlösningar med öppna rumssamband kan utformas för att skapa speciella rumsliga värden och gestaltas medvetet. I radhusen i Blå Jungfrun öppnar sig kök, trapphall och kapprum mot varandra, utan att något sådant värde skapas av vad vi kan se. De överlappande rumsformernas enda motiv är att snåla med yta.

I Blå Jungfruns punkthuslägenheter flyter matplats och vardagsrum ihop. Köksdelen skiljs från vardagsrummet av en vägg som även här bara ser ut som en skiva mellan golv och tak. Tänker man sig väggen förlängd fram till ytterväggen hamnar den mitt i balkongdörren. Det finns alltså inte möjlighet att sätta upp en avskärmning mellan vardagsrum och matplats om man skulle önska.

Små rumsytor och oproportionerliga rumsformer. Begränsad möblerbarhet och användbarhet.

Att lägenheterna har så små totala ytor och är uppdelade på många rum medför naturligtvis att rummen är små. I de flesta lägenhetstyper är ett eller flera sovrum på 7 m² och borde egentligen betecknas som halvrum. I många lägenhetstyper

har de en långsmal form och kan, om de skall användas som sovrum, endast möbleras med säng längs en långvägg. Att få plats med något mer i rummet är svårt, men nödvändigt om barn ska bo där. Rummen är alltför små för att motsvara ett barns behov. I en lägenhet med ursprungligen 3 små sovrum har man låtit slå ihop två av dem till ett och därigenom erhållit en rymlig barnkammare.

I Blå Jungfruns lägenheter av typ B5 har det minsta sovrummet en mer kvadratisk form. Den lilla ytan medför ändå svårigheter att möblera. Väljer man att ställa sängen innanför dörren kan man inte stänga dörren. Detsamma gäller det näst största sovrummet.

Det största sovrummet är i de flesta lägenhetstyper mindre än 12 m², ibland 10 m². Undantag är radhusen i Blå Jungfrun där det största sovrummet är 15 m². Det rummet är emellertid ändå svårt att utnyttja effektivt för det är för stort. Flera hushåll har för övrigt påpekat att man skulle vilja ha radhusets övervåning omdisponerad så att man finge en klädkammare, vilket saknas i radhusen.

När sovrummen på 11 eller 10 m² skall användas som föräldrasovrum syns konsekvenserna av areaminskningen tydligt. Man har minst sagt svårt att få plats med föräldrasäng och barnsäng samtidigt i rummet. För att få någon sammanhängande golvyta väljer många hushåll att skjuta upp sin dubbelsäng mot ett hörn och/eller ställa den under fönstret.

Vardagsrummen är också små. Problemen med att möblera dem när de dessutom är genomgångsrum har redan kommenterats.

Kökens utformning.

Köken är i alla lägenhetstyper utom i typ B2 i det närmaste kvadratiska till formen. Detta ger köket rumskaraktär vilket uppskattas mycket. I typ B3 - B5 har köket fått ett fönster över hörn som också är mycket uppskattat.

I radhusen är köksuppställningen vinklad och köket är något trångt med tanke på att radhusen ofta bebos av hushåll med många medlemmar. Man kan inte arbeta vid diskbänk och spis när familjen är bänkad kring matbordet.

När det gäller mängden skåp i köket tycker många att de behöver fler skåp. Framför allt saknar man ett skafferi för torrvaror och utrymme för skrymmande köksgeråd.

I Renblomman, typ R1, R3 och R4 finns ett bänkskåp bredvid kyl och frys och bakom dörren till

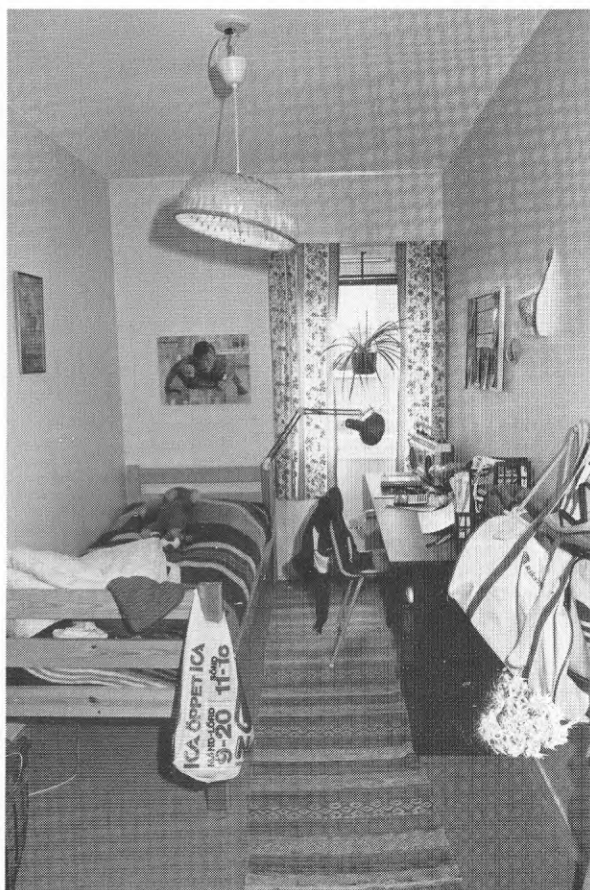
(R4) Svårt att få lekytan att räckta till.

(R4) Sängbord? vad är det?

(B5) Här kan man inte stänga dörren.

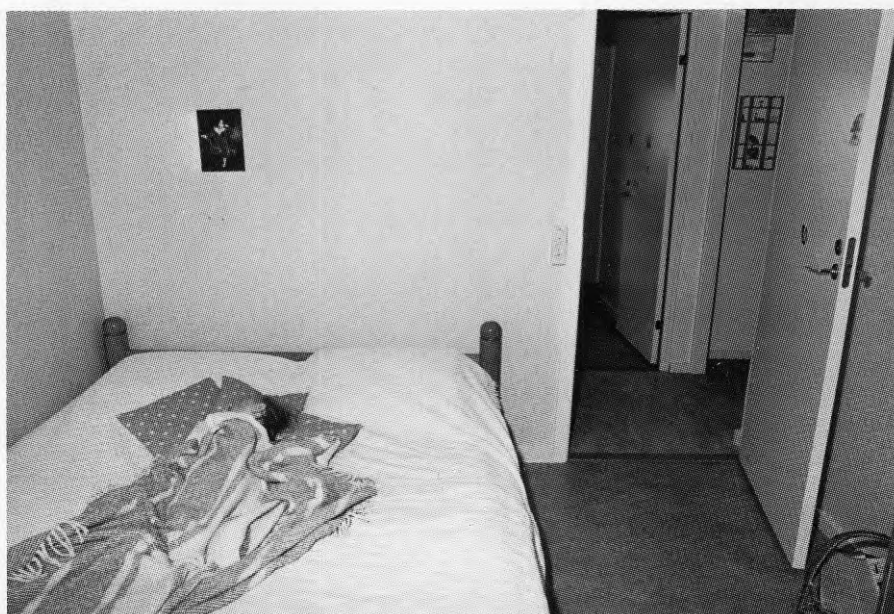
(R4) Det går att få in ett skrivbord bredvid sängen.

(B3) För att få lite mer sammanhängande golvyta skjuter många hushåll upp sängen mot ett hörn och ställer den under fönstret.

(B5) Något sängbord får man inte plats med här.

(R4) Två 7-m² är här sammanslagna till en rymlig barnkammare.

köket. Här borde man ha placerat ett högskåp eller kompletterat med ett väggskåp. I något fall har hyresgästen valt att själv komplettera med ett extra skåp.

Ellister och proppskåp.

I enkäten klagade ett tiotal hushåll på de fula 'ellisterna och proppskåpet i vardagsrummet. Något sådant syns inte på planerna i Bofaktabroschyren så intervjuaren var mycket nyfiken på vad hon skulle få se.

Problemet gäller egeningångshusen i Blå Jungfrun. Elsystemet har utformats så att lägenhetens elcentral, dvs proppskåpet, är placerad helt synlig på en vägg i vardagsrummet. Elledningarna till strömbrytare och eluttag går genom plastskenor på väggen. En av dessa är fast placerad och de övriga flyttbara. Det ser fullt ut och den fast monterade skenan försämrar den redan förut dåliga möblerbarheten i rummet. Man kan på grund av dess placering inte ställa en bokhylla ända ut mot hörnet mot hallen.

Om bostadskvarteren.

De boende har också ombetts att kortfattat säga vad de tycker är bra och dåligt med sina bostadskvarter. Dessa synpunkter tillsammans med våra observationer ger en bild av två kvarter med många positiva kvaliteter, där kanske främst läget i närheten av orörd natur och med träd sparade inne i kvarteren är de viktigaste. Samtidigt inställer sig flera frågor.

Att kvarteren är i det närmaste bilfria uppskattas, men lekplatserna har kritiserats av många hushåll. I båda kvarteren är de mycket påvert utformade trots att man i programmet avsåg bygga kvarter för många stora familjer, dvs för många barnhushåll.

I Blå Jungfrun har man samlat den största andelen lägenheter med många rum, radhusen med 4 och 5 rum och kök, i ett hörn av kvarteret och låtet dem uppta en mycket liten del av kvarteret. I dessa lägenheter har, precis som man kunnat förutse, en mycket hög andel barnhushåll bosatt sig och antalet barn som skall leka mellan husen är mycket stort. Radhusens gemensamma gård är den minsta i kvarteret och vid tiden för undersökningen bodde över 50 små barn där.

Den brist på rumsliga avgränsningar som man finner inne i lägenheterna återkommer i kvarteren. Inget av kvarteren har givits någon tydlig, välkomnande entré utan den besökande får smita in mellan bostadshus och uthuslängor.

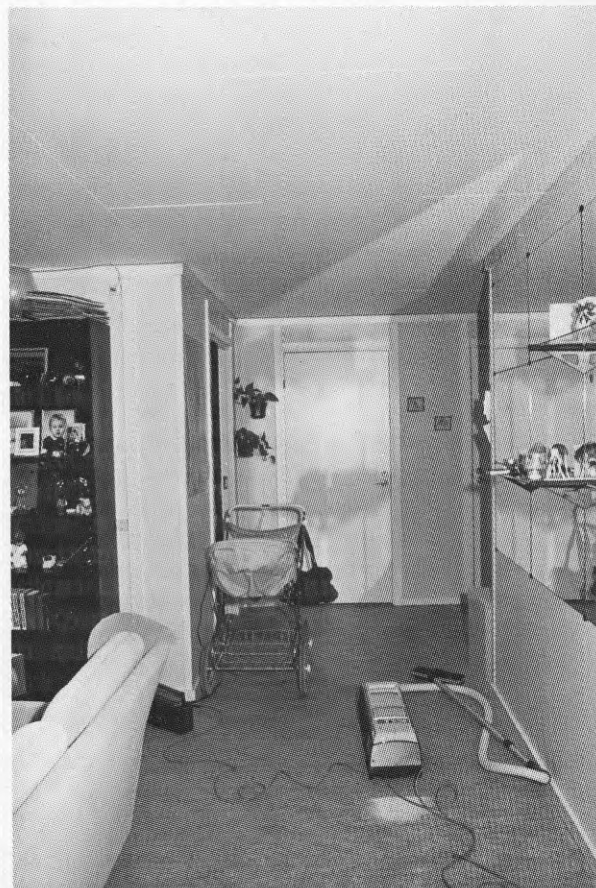
(R3) Skafferi/högsåp saknas. Här har man kompletterat själv.

(B3) Fönstret i köken i egeningångshusen uppskattas mycket. Eluttagets placering mitt på väggen ogillas dock.

(B3) Proppskåpet i vardagsrummen i egeningångshusen uppskattas inte.

(B4) Fast elskena på väggen gör att man inte kan placera bokhyllan mot hörnet.

Husens utformning, de egna ingångarna, uteplatserna och balkongerna uppskattas av de boende. De boende i radhusen och egeningångshusen säger sig också få mycket och oftast god kontakt med sina grannar. Att få tillgång till en egen 'tomtbit' i en hyresbostad är också något som många har framhållit som mycket positivt. I några fall har man lagt beslag på en del av kvarterets gemensamma yta genom att på eget bevåg inhägnat en större uteplats än den avsedda vid sin lägenhet.

Den fråga forskaren får av sin omvärld är enkel och självklar. Ska man bygga som i Sävja? Vilka slutsatser kan man dra?

Vårt svar är att när entreprenörerna fick möjlighet att bygga utan normer höll man sig trots allt till dem, utom i ett väsentligt avseende: man minskade ytorna för att få lägre kostnader. De boende däremot uppger inte att de 5 - 10 % lägre boendekostnaderna var ett huvudskäl att flytta till Sävja. Frågan är då hur det gick att pressa lägenhetsytorna. Vi anser att de boendes kritik är allvarlig. Det är uppenbart att det finns brister i lägenhetslösningarna. En del av dem beror på för små mått, medan andra borde kunna undvikas vid projektering.

Det är positivt att experimentprojekt kommer till stånd. Men utgångspunkterna för experimenten måste formuleras klarare i framtiden, så att man vet vad man experimenterar med. Då skulle det också vara enklare att göra utvärderingar. Till syvende och sist kan experiment endast bedömas som lyckade eller misslyckade om resultatet kan relateras till experimentets utgångspunkt.

Avslutningsvis anser vi att experimenten bör förberedas bättre i program- och projekteringsstadiet. Varför inte använda experimentbyggnadsmedel i projekteringsstadiet för att noggrant projektera experimenten? Risken för misslyckade och dyrbara byggprojekt minskar om man redan i projekteringsstadiet kan utmönstra ogenomtänkta och bristfälliga förslag.

REFERENSER

Lindquist, M; Orrbeck, K; Westerberg, U: Bostaden i norm och verklighet. Meddelande M 80:4 från Statens institut för byggnadsforskning, Gävle 1981.

Eriksson, B; Lindquist, M; Westerberg, U: Möblerade lägenhetsplaner från 308 hushåll. Meddelande M 80:5 från Statens institut för byggnadsforskning, Gävle 1980.

Grunt, L; Eriksson, J; Hemström, E; Lindquist, M; Orrbeck, K; Westerberg, U: Bostaden, användning och utformning. Stockholm 1982.

Lidmar Reinius, K: Lägenhetskvaliteter i nybyggda flerbostadshus. Urvalsundersökning av lägenheter i flerbostadshus med preliminärt beslut om bostadslån år 1984. Bostadsstyrelsen, Stockholm 1986.

Vidén, S; Schönning, K; Nöre, K: Flerbostadshusen i Sverige. Kvaliteter och brister, ombyggnadsbehov och möjligheter.

Wikforss, Ö; Zeitler, SG: Normfritt byggande. Boendepreferenser före inflyttning i Sävja, Uppsala. Rapport R32: 1986 från Byggforskningsrådet, Stockholm.

Wikforss, Ö; Seeger, I: Normfritt byggande. Boendeeffektiviteter av "Fribygget" i Uppsala. Rapport R33: 1986 från Byggforskningsrådet, Stockholm.

SOU 1982:34, 35. Prisutvecklingen inom bostadsbyggandet och dess orsaker, betänkande av byggutredningen.

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 1986-87. Sveriges officiella statistik, Statistiska centralbyrån, Stockholm 1986.

Bygg Sverige ur krisen - mer valuta för byggkronan. Svenska Byggnadsentreprenörföreningen, Byggförbundet, Stockholm 1981.

Boende 1985 - Fakta och debatt i bostadspolitiken. Hyresgästernas Riksförbund, Stockholm 1985.

Birgersson, B O; Blomgren, S; Carlegren, E m fl: Bostadsfrågan under 80-talet. Uddevalla 1981.

Boalt, C: Boendestudier i fem bostadsområden, Stockholm 1968.

Holm, L: Familj och bostad. Hemmens forskningsinstitut 1955.

Broschyr: Sävja, en tävling om billigare boende.
1984.

Bofaktabroschyr: Kvarteret Renblomman - Sävja,
Uppsala.

Bofaktabroschyr: Kv. Blå Jungfrun, Sävja, Uppsala.
1984.

Socioekonomisk indelning (SEI). Meddelande i
samordningsfrågor 1982:4 från Statistiska
centralbyrån, Stockholm 1983.

BILAGA 1
Brev till de boende angående enkäten.

Uppsala 1987 02 26

Namn Adress

Som Du säkert vet är bostäderna i kv Renblomman och Blå Jungfrun i Sävja resultatet av en tävling mellan olika byggföretag. Syftet med tävlingen var att bygga bra bostäder till lägre kostnader än vanligt.

För att kunna bedöma om man lyckats uppfylla tävlingens syfte behöver en utvärdering av bostäderna göras. Bland annat behöver man ta reda på vad för slags hushåll som bor i området och vad de tycker om bostäderna.

Vi har fått i uppdrag av Byggeforskningsrådet att genomföra en sådan utvärdering. Utvärderingen kommer att genomföras i två etapper. Den första består av denna enkät som sänds till alla hushåll i kvarteren Renblomman och Blå Jungfrun och främst skall kartlägga hushålls-, ålders- och inkomstfördelning i de två kvarteren. I den andra etappen kommer vi sedan att fråga ett 50-tal hushåll om vi får besöka dem för att göra en intervju.

Resultaten kommer till nytta vid framtida bostadsplanering och vi ber Dig därför att svara på frågorna på följande sidor och sedan sända dem till Wikforss Visualisering AB senast den 16 mars i bifogade adresserade och frankerade kuvert.

Dina svar kommer att behandlas helt konfidentiellt, inga uppgifter kommer att kunna sammankopplas med Dig personligen.

Tack i förhand för Din medverkan.

Med vänlig hälsning
WIKFORSS VISUALISERING AB

Örjan Wikforss

Ingrid Seeger

WIKFORSS VISUALISERING AB

Uppsala 1987 04 08

Namn adress

Påminnelse

Vi har nu fått ett stort antal svar på vår enkät om Uppsalahems bostäder i Sävja men det är av stor vikt att alla svarar.

Enligt våra anteckningar har Du ännu ej besvarat enkäten. Därför ber vi Dig ännu en gång att Du fyller i blanketten och sänder den till oss, Wikforss Visualisering AB, Bergsbrunnagatan 1, 753 23 Uppsala, senast den 21 april. Du kan också ringa till mig, Ingrid Seeger, tel 100090, mellan kl 8 och 11.30 eller mellan kl 13 och 16 och lämna Dina svar muntligt, om det passar Dig bättre.

Med vänlig hälsning och tack för din medverkan
WIKFORSS VISUALISERING AB

Ingrid Seeger

BILAGA 2
Enkätformulär

ENKÄT OM SÄVJA, UPPSALA
Kv Blå Jungfrun

Insändes till
WIKFORSS VISUALISERING AB
Bergsbrunnagatan 1
753 23 Uppsala

Skäl att flytta just till Sävja

Ange det viktigaste skälet till att Du valde att flytta till Sävja och inte till något annat bostadsområde. (Sätt kryss)

- G1 Läget: G11 Nära föräldrahem
- G12 Nära släkt eller vänner
- G13 Nära arbete
- G14 Nära natur
- G2 Möjlighet att få bostad snabbt
- G3 Barnvänligt område
- G4 Billigare boende
- G5 Annat skäl nämligen.....

.....

Bostaden i Sävja

H1 Jag bor i (sätt kryss)

- radhus lamellhus punkthus

H2 och bostaden består av

- 1 rok 2 rok 3 rok 4 rok 5 rok

Säkert har Du under den tid Du bott i lägenheten tänkt på hur det är att bo i den och även märkt att vissa saker är bra och andra kanske dåliga. Fundera ett ögonblick på detta och skriv ner det Du kommer att tänka på.

J. Det som är bra med lägenheten är:

.....
.....
.....
.....

K. Det som är dåligt med lägenheten är:

.....
.....
.....
.....

Förutom själva lägenheten har Du tillgång till förråd och tvättstuga. Vilka synpunkter har Du på dessa? Är de tillräckliga? Ligger de på lämplig plats? Skulle Du vilja ändra på något?

L. Lägenhetsförrådet?.....

.....

M. Cykelförvaringen?.....

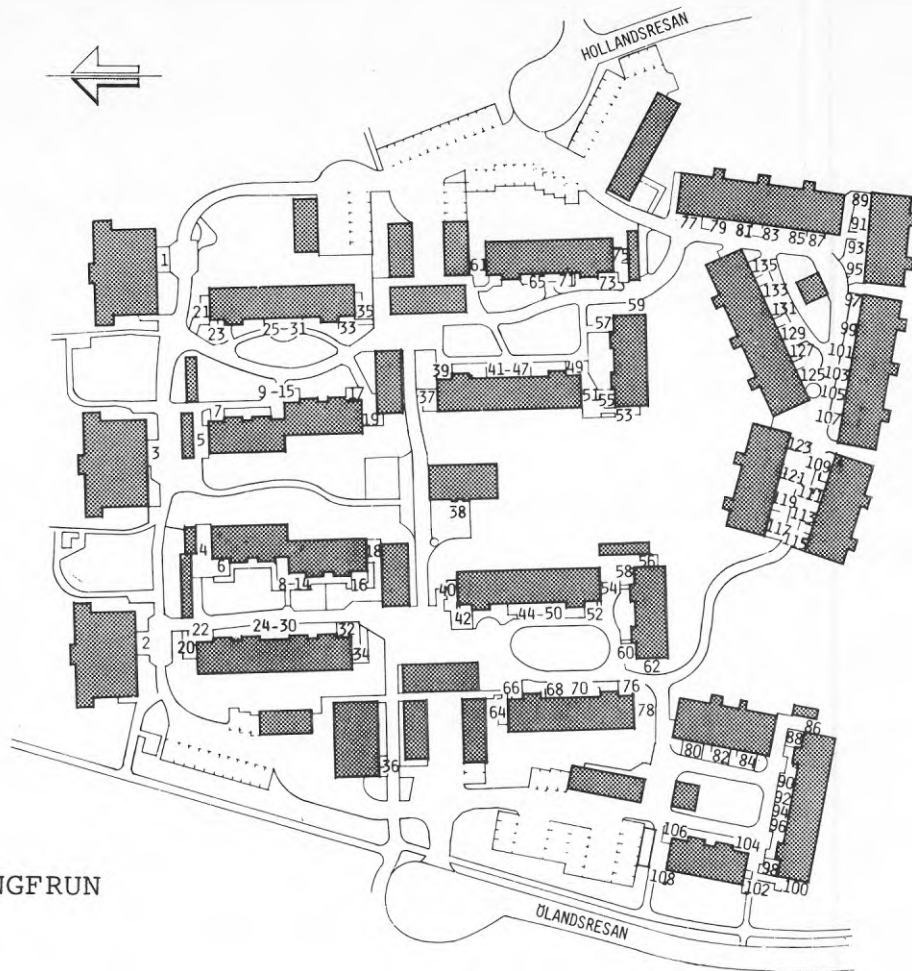
.....

N. Tvättstugan?.....

.....

Bostadsområdet

Kvarteret BLÅ JUNGFRUN

Här ovan ser Du en plan över det kvarter (bostadsområde) som Du bor i. Markera i denna var Din lägenhet är belägen. Du har säkert också funderat över vad som är bra och dåligt i kvarteret som helhet. Skriv ner de funderingarna här nedan. Rita gärna pilar eller andra markeringar i planen ovan för att visa vad Du menar.

O. Det som är bra med bostadsområdet är:

.....
 .....
 .....
 .....

P. Det som är dåligt med bostadsområdet är:

.....
 .....
 .....
 .....

Q. Vistas Du i bostadsområdet på dagtid?

- ja   ibland   nej

R. Om Du har barn:

Vistas Dina barn i bostadsområdet på dagtid?

- ja   ibland   nej

S. Övriga synpunkter

.....
 .....
 .....
 .....

BILAGA 3
Brev till hushållen om intervju.

Uppsala 1987 05 08

Namn
Adress
Uppsala

Tack för att Du svarade på vår enkät om bostäderna i kvarteret Renblomman och Blå Jungfrun.

Vi tänker nu be Dig att ställa upp även i den andra etappen av vår undersökning. Som vi skrev i vårt första brev kommer vi att besöka drygt 50 hushåll för att ställa några frågor, rita upp hur lägenheten är möblerad och ta några fotografier.

Denna andra del av undersökningen är mycket väsentlig och vi ber Dig därför att delta även i den. Intervjun, uppritningen och fotograferingen kommer sammanlagt att ta ca en timme i anspråk.

Någon gång under de närmaste dagarna kommer vi att söka Dig per telefon för att bestämma en tid för intervjun. Om Du i stället vill ringa själv går det också bra. Ring i så fall 018-10 00 90 mellan 8.30 - 11.15 eller 13.00 - 16.30 och fråga efter Ingrid Seeger.

Med vänlig hälsning
WIKFORSS VISUALISERING AB

Örjan Wikforss
Arkitekt SAR, professor

Ingrid Seeger
Arkitekt SAR, fil.kand.

BILAGA 4
Underlag för intervju. Återges förminskad.

Namn.....

Lägenhetsnummer.....

Intervjudatum.....

Var skedde intervjun?

Vem i hushållet svarade på frågorna?

Vilka mer var närvarande?

Hur lång tid tog intervjun?

ALLMÄNNA FRÅGOR OM LÄGENHETEN

Hur länge har Du/Ni bott i lägenheten?

Vad tycker Du om planlösningen? (Titta tillsammans på planritningen) Skulle Du vilja ändra på något? Vad retar Du Dig på?

Är den här lägenheten större eller mindre än Din förra bostad? Vilka är de största skillnaderna mellan dem?

Har Du haft några problem att möblera som Du vill ha det?

Hade Du planerat hur Du skulle möblera innan Du flyttade in?

Hur gjorde Du det i så fall? Använde Du planritningen över lägenheten?

Har Du möblerat om någon gång sedan Du flyttade in?

Är det några möbler som Du tidigare hade som Du inte får plats med här?

Är det någon möbel som Du skulle vilja få plats med som inte får rum?

Finns det tillräckligt med förvaringsutrymmen? Garderober?

Förråd?

Är det tillräckligt med fönster i lägenheten? Kommer det in tillräckligt med ljus?

Hur fungerar ventilationen?

Värmen?

Hör man mycket från grannarna?

GENOMGÅNG AV DE ENSKILDA UTRYMMENA I LÄGENHETEN

Kapprummet/Hallen:

Är det tillräckligt stort?

Var hänger ytterkläderna? Får man plats när det kommer gäster?

Var står skorna?

Var hänger man våta kläder?

Vad skulle Du vilja ändra på?

Duschrummet:

Är det tillräckligt stort?

Brukar Du tvätta något i duschrummet?

Var hänger man tvätt på tork?

Vad skulle Du vilja ändra på?

Köket:

Går det bra att arbeta i det här köket?

Går det att vara två samtidigt när man lagar mat och diskar till exempel?

Finns det tillräckligt med skåp?

Används köksbordet till något annat än till måltider? Vad i så fall?

Vad skulle Du vilja ändra på?

Vardagsrummet/Allrummet:

Hur använder Du det?

Har Du fått plats med de möbler Du vill ha i vardagsrummet?

Om det finns matplats: Hur ofta äter Du här? Vad används bordet till förutom till måltider?

Vad skulle Du vilja ändra på?

Samband kök/vardagsrum kommenteras:

Frågorna avhängiga av vilken lägenhetstyp det gäller.

Sovrum 1,2,3,4:

Hur använder Du rummet?

Är det tillräckligt stort?

Är det någon möbel som Du skulle vilja få plats med förutom de som finns i rummet?

Vad tycker Du om rummets placering i förhållande till andra utrymme i lägenheten?

Vad skulle Du vilja ändra på?

Balkongen/Uteplatsen:

Vad använder Du den till?

Hur ofta använder Du den?

Skulle Du vilja ha den i något annat väderstreck?

Vad skulle Du vilja ändra på?

Var sitter Du och skriver?

Brukar Du sy? Var sitter Du då?

Var stryker Du?

Har Du någon hobby som Du utövar? Var Sitter Du då?

Frågor om bostadsområdet:Tvättstugan:

Är tvättstugan bra placerad?

Hur ofta använder Du den?

Finns det tillräckligt med tider där för alla som vill tvätta?

Är den tillfredsställande?

Vad skulle Du vilja ändra på?

Lekplatserna:

Är lekplatserna bra placerade?

Finns det tillräckligt med lekplaster?

Är de bra utrustade?

Vad skulle Du vilja ändra på?

Vad tycker Du om husens placering i förhållande till varandra?

Vad tycker Du om husens utseende?

Är Du med i hyresgästföreningen?

Deltar Du i deras möten?

Allmänt:

BILAGA 5
Tabeller, enkätsammanställningar.

TABELLER

Tabell 1. Åldersfördelning i bortfallet, dels hyresgästen, dels samtliga boende i hushåll som identifierats.

Ålder i år	kv Renblomman		kv Blå Jungfrun	
	hyresg	samtliga	hyresg	samtliga
0 - 4 år		10 14.5%		9 11.5%
5 - 9		5 7.2%		5 6.4%
10 - 14		- 0		6 7.7%
15 - 19		2 2.9%		1 1.3%
20 - 24	15	21 30.4%	17	22 28.2%
25 - 29	5	9 13.0%	7	13 16.7%
30 - 34	4	7 10.1%	3	6 7.7%
35 - 39	4	4 5.8%	3	4 5.1%
40 - 44	4	4 5.8%	5	5 6.4%
45 - 49	2	3 4.3%	-	- 0
50 - 54	-	- 0	1	1 1.3%
55 - 59	1	1 1.4%	2	4 5.1%
60 - 64	-	- 0	-	- 0
65 - 69	-	- 0	1	1 1.3%
70 - 74	1	1 1.4%	1	1 1.3%
75 - 79	-	1 1.4%	-	- 0
80 -	1	1 1.4%	-	- 0
Summa	37	69 99.6%	41	78 100%

Tabell 2. Samtliga personer i tabell 1 fördelade efter ålder.

Ålder (år)	antal	andel
0 - 4 år	19	12.9%
5 - 9	10	6.8%
10 - 14	6	4.1%
15 - 19	3	2.0%
20 - 24	43	29.2%
25 - 29	22	15.0%
30 - 34	13	8.8%
35 - 39	8	5.4%
40 - 44	9	6.1%
45 - 49	3	2.0%
50 - 54	1	0.7%
55 - 59	5	3.4%
60 - 64	-	0
65 - 69	1	0.7%
70 - 74	2	1.4%
75 - 79	1	0.7%
80 -	1	0.7%
Summa	147	99.9%

Tabell 3. Hushållsfördelningen i bortfallet.

	kv Renblomman		kv Blå Jungfrun	
	M*	Kv*	M*	Kv*
1 vuxen	12	5 7	11	5 6
1v + 1b	1	- 1	3	- 3
1v + 2b	1	- 1	1	- 1
2 vuxna	4	4 -	5	2 3
2v + 1b	7	7 -	6	3 3
2v + 2b	2	- 2	2	1 1
2v + 3b	1	1 -	2	1 1
Övrigt	1a	1 -	-	- -
	29	17 12	30	12 19

* I hushåll med mer än 1 vuxen anges vems som står som angiven som hyresgäst i Uppsalahems lista.

a två vuxna

Tabell 4. Hushållen i bortfallet fördelade på lägenhetsstorlekar (antal rum). Kv Renblomman.

	1 RoK	2 RoK	3 RoK	4 RoK	5 RoK	
1 vuxen	5	5	2	-	-	12
1v + 1b	-	-	-	1	-	1
1v + 2b	-	-	-	-	1	1
2 vuxna	-	2	2	-	-	4
2v + 1b	-	2	4	1	-	7
2v + 2b	-	-	-	2	-	2
2v + 3b	-	-	1	-	-	1
Övrigt	1a	-	-	-	-	1
Ej ident. hushåll	2	3	4	-	1	10
Summa	8	12	13	4	2	39
Andel*av resp lght typ	57%	29%	26%	18%	20%	27.8%

* Procenttalet har räknats på antalet utsända enkätformulär för resp typ.
a två vuxna

Tabell 5. Hushållen i bortfallet fördelade på lägenhetsstorlekar (antal rum). Kv Blå Jungfrun.

	1 RoK	2 RoK	3 RoK	4 RoK	5 RoK	
1 vuxen	2	8	1	-	-	11
1v + 1b	-	-	3	-	-	3
1v + 2b	-	-	-	1	-	1
2 vuxna	-	1	3	1	-	5
2v + 1b	-	2	2	2	-	6
2v + 2b	-	-	-	2	-	2
2v + 3b	-	-	-	2	-	2
Övrigt	-	-	-	-	-	-
Ej ident. hushåll	3	6	3	-	-	12
Summa	5	17	12	8	-	42
Andel*av resp lght typ	45%	38%	24%	16%	-	26.4%

* Procenttalet har räknats på antalet utsända enkätformulär för resp typ.

Tabell 6. Åldersfördelningen i de två kvarteren, dels svarande personer, dels samtliga i enkäten redovisade personer.

Ålder i år	kv Renblomman		kv Blå Jungfrun	
	svarande	alla	svarande	alla
0 - 4 år		31 14.2%		58 19.7%
5 - 9		27 12.3%		29 9.8%
10 - 14		9 4.1%		13 4.4%
15 - 19		6 2.7%		8 2.7%
20 - 24	24	36 16.4%	24	44 14.7%
25 - 29	20	32 14.6%	36	53 18.0%
30 - 34	19	27 12.3%	24	37 12.5%
35 - 39	10	13 5.9%	10	18 6.1%
40 - 44	13	14 6.4%	7	10 3.4%
45 - 49	4	8 3.7%	5	7 2.4%
50 - 54	4	5 3.3%	2	6 2.0%
55 - 59	0	0 0	3	4 1.4%
60 - 64	1	2 0.9%	1	1 0.3%
65 - 69	5	6 2.7%	3	3 1.0%
70 - 74	1	3 1.4%	-	2 0.7%
75 - 79	-	-	1	1 0.3%
80 -	-	-	1	1 0.3%
Summa	101	219 99.9%		295 99.9%

Tabell 7. Boende i kvarteren Renblomman och Blå Jungfrun fördelade efter ålder. Häri ingår ur tabell 2: Samtliga i bortfallet. De personer i mantalslängden som inte kunnat hänföras till visst hushåll redovisas i kolumnen 'antal oidentifierade'. Dessa personer kan antingen tillhöra något av de oidentifierade hushållen eller ha flyttat och ersatts av någon av de personer som ej återfunnits i mantalslängden. Som mest kan andelen personer i åldersgruppen 20 till 24 år påverkas med ca 1 %-enhet och därmed bli knappt 20% istället för som nedan knappt 19%.

Ålder i år	antal	andel	antal oident.
0 - 4 år	108	16.3%	
5 - 9	66	10.0%	
10 - 14	28	4.2%	
15 - 19	17	2.6%	
20 - 24	123	18.6%	7
25 - 29	107	16.2%	4
30 - 34	77	11.6%	1
35 - 39	39	5.9%	
40 - 44	33	5.0%	1
45 - 49	18	2.7%	
50 - 54	12	1.8%	
55 - 59	9	1.4%	
60 - 64	3	0.4%	
65 - 69	10	1.5%	
70 - 74	7	1.0%	
75 - 79	2	0.3%	
80 -	2	0.3%	
Summa	661	100%	

Tabell 8. Hushållen i fördelade efter antalet personer i hushållet.

Antal pers	Kv Renblomman		kv Blå Jungfrun	
	Enkät svar	Bortfall	Enkät svar	Bortfall
1	35 35%	12 41.4%	29 24.8%	11 36.6%
2	31 31%	6 20.7%	35 29.9%	8 26.7%
3	20 20%	8 27.6%	21 17.9%	7 23.3%
4	11 11%	2 6.9%	27 23.1%	2 6.7%
5+	4 4%	1 3.4%	5 4.3%	2 6.7%
E	101 101%	29 100%	117 100%	30 100%

Anm. De totalt 22 hushåll som inte har entydigt kunnat identifieras till typ bor i 1,2 eller 3 RoK och hälften av hyresgästerna är i åldern 20-24 år varför det är troligt att antalet små hushåll i bortfallet ovan är något för litet.

Tabell 9. Hushållsfördelningen bland de hushåll som besvarat enkäten.

Hushålls- typ	kv Renblomman		kv Blå Jungfrun	
	antal/ andel	därav M* Kv*	antal/ andel	därav M* Kv*
1 vuxen	35 34.6%	19 16	29 24.8%	18 11
1v + 1b	13'12.8%	- 13	10" 8.5%	- 10
1v + 2b	5 4.9%	1 4	6 5.1%	- 6
1v + 3b	3' 3.0%	- 3	- 0	- -
2 vuxna	18 17.8%	8 10	24 20.5%	11 13
2v + 1b	13'12.9%	2 11	15'12.8%	7 8
2v + 2b	8 7.9%	4 4	27 23.0%	10 17
2v + 3b	3 3.0%	1 2	3 2.6%	2 1
2v + 4b	1 1.0%	1 -	- 0	- -
2v + 5b	- 0	- -	1 0.9%	- 1
Övrigt	2 2.0%	1 1	2 1.7%	- 2
	101 99.9%	37 64	117 99.9%	48 69

* I hushåll med mer än 1 vuxen anges vems som har besvarat enkäten. Detta överensstämmer i de flesta fall med den som är hyresgäst enligt Uppsalahems lista.

' I ett av dessa hushåll är ett barn över 17 år.

" I två av dessa hushåll är 'barnet' över 17 år.

Tabell 10. Lägenhetsfördelningen i kvarteret Renblomman och kvarteret Blå Jungfrun. Lägenheterna är också fördelade på hustyper.

	R		Pkthus		Egening		Radhus		Totalt	
	R	BJ	R	BJ	R	BJ	R	BJ		
1 rok	14	11	14	3	-	8	-	-	25	8%
2 rok	45*	45	42	21	-	24	3	-	90	29%
3 rok	52	54	22	18	30	36	-	-	106	34%
4 rok	24	51	2	6	16	16	6	29	75	24%
5 rok	12	4	-	-	12	-	-	4	16	5%
	147	165	80	48	58	84	9	33	312	100%

* 4 av dessa är etagelägenheter med ett loft i vardagsrummet. Vardagsrummet är 17 m² och lägenhetens totalyta är 70.5 m².

I själva verket har människor i Sverige i allmänhet en högre utrymmesstandard än den som ligger precis över trångboddhetsnorm 2. Det är t ex reellt ovanligt att trerumslägenheter i nybyggda hus bebos av fyra personer. Detta förklarar delvis de avvikelser från den önskade hushållsfördelningen som redovisas i avsnitt 3.1.

Det är viktigt att påpeka att de i programmet angivna hushållsstorlekarna borde differentieras ytterligare. Ett hushåll med två vuxna kan förväntas ha andra krav på sin bostad än ett hushåll som består av exempelvis en vuxen och ett barn. Barnets/barnens ålder spelar också roll för hur många rum hushållet behöver.

Innebär det faktum att antalet stora lägenheter är relativt högt att man fått en högre utrymmesstandard? Ser man till lägenheternas yta finner man att lägenheterna är mycket kompakta. Areorna på de olika lägenheterna framgår av tabellerna 2.2 och 2.3.

Lägenheter med många rum, avsedda för hushåll med många barn har i de flesta fall liten area, i vissa extremt liten (4 och 5 rum och kök, 70 resp 78 m² i Renblomman). Hur fungerar dessa i praktiken?

I avsnitt 3.1 redovisas hur den verkliga hushållsfördelningen ser ut. Det kan konstateras redan här att den verkliga andelen stora hushåll är betydligt mindre än den som angivits i programmet.

Tabell 11. Hushållen i Kv Renblomman fördelade på lägenhetsstorlekar (antal rum).

	1 RoK	2 RoK*	3 RoK	4 RoK	5 RoK	Σ
1 vuxen	5	24	5	1	-	35
1v + 1b	-	2	9	2	-	13
1v + 2b	-	-	2	3	-	5
1v + 3b	-	-	-	-	3	3
2 vuxna	-	7	8	3	-	18
2v + 1b	-	1	8	3	1	13
2v + 2b	-	-	3	4	1	8
2v + 3b	-	-	-	2	1	3
2v + 4b	-	-	-	-	1	1
Övrigt	-	-	1a	1b	-	2
Σ	5	34	36	19	7	101

* 4 lägenheter som betecknas 2 RoK med loft ingår bland dessa, fördelade på 1 vuxen 1 stycken, 2 vuxna 2 stycken samt 2 vuxna + 1 barn 1 stycken.

a 1 man + 1 barn + god vän, b 3 vuxna personer.

Tabell 12. Hushållen i kv Blå Jungfrun fördelade på lägenhetsstorlekar (antal rum).

	1 RoK	2 RoK	3 RoK	4 RoK	5 RoK	Σ
1 vuxen	6	19	3	1	-	29
1v + 1b	-	-	7	3	-	10
1v + 2b	-	-	1	5	-	6
2 vuxna	-	8	13	3	-	24
2v + 1b	-	-	10	4	1	15
2v + 2b	-	1	3	21	2	27
2v + 3b	-	-	-	3	-	3
2v + 5b	-	-	-	-	1	1
Övrigt			1a	1b		2
Σ	6	28	38	41	4	117

a Två systrar i 20-årsåldern, b Kvinna 33 år med 3 egna barn samt en systerson.

Tabell 13. Inkomstuppgifter uppgivna i enkäten för den i hushållet som står upptagen som hyresgäst i Uppsalahems register. Som jämförelse anges i sista kolumnen inkomst fördelningen i 'Sävja 1' undersökningen.

Inkomst 1000-tal kronor	Renblomman		Blå Jungf.		Totalt %	Alla sök Sävja 1* %
	antal	%	antal	%		
-29'	4	4.8	5	4.6	4.7	3
30'-49'	2	2.4	5	4.6	3.7	8
50'-69'	14	16.9	15	13.9	15.2	19.5
70'-89'	29	34.9	29	26.9	30.4	31.5
90'-109'	21	25.3	30	27.8	26.7	27
110'-129'	7	8.4	16	14.8	12.0	7.5
130'-149'	5	6.0	4	3.7	4.7	1.5
150'-	1	1.2	4	3.7	2.6	2
Σ	83	99.9	108	100.0	100.0 Md=87400	100* Md=82400
Ingen uppg	18		9			

* Totalt 225 sökande ingick i 'Sävja 1'-undersökningen. För 25 av dessa förelåg ingen inkomstuppgift. Procenttalen är beräknade på de 200 för vilka uppgift finns.

Medianinkomst summa män och kvinnor i Uppsala kommun 1985 12 31: 79 500 kr

Tabell 14. Inkomst för 'hyresgästen' (se ovan) i barnhushållen. I sista kolumnen anges mannens inkomst i barnhushållen med två vuxna.

Inkomst 1000-tal kronor	Ensamst med barn *		2 vuxna och barn **		2 vuxna och barn. Mannens ink.	
	antal	%	antal	%		
-29'	1	3.1	4	6.4	1	1.6
30'-49'	1	3.1	4	6.4	0	0
50'-69'	9	28.1	9	14.5	3	4.8
70'-89'	12	37.5	22	35.5	10	16.1
90'-109'	5	15.6	12	19.4	25	40.3
110'-129'	2	6.3	7	11.3	16	25.8
130'-149'	1	3.1	4	6.4	7	11.3
150'-	1	3.1	0	0	0	0
Σ	32	99.9	62	99.9	62	99.9
		Md 78 400		Md 82 800		Md 103 600
Ingen uppg	5		9		9	

* Av de totalt 37 hushållen med en ensamstående förälder är 36 kvinnor. Samtliga 32 som uppgivit inkomst är kvinnor.

** Av de totalt 71 hushållen med två vuxna och barn är det 54 kvinnor som står som hyresgäst. Om man i stället anger inkomstfördelningen för männen i hushållet får man den fördelning som visas i tabellens tredje kolumn.

Att försöka uppskatta hushållens sammanlagda inkomst med hjälp av uppgifterna som har lämnats i enkäten är knappast meningsfullt. Klassgränserna skulle bli alltför vida.

Tabell 15. Synpunkter som lämnats på lägenheterna R1 -R4 och B1 - B5 i enkäten och i intervjuerna.

Synpunkter på lägenhetstyp R1	Enbart enkät 11 hh	Intervjuade hushåll 8 hh		Totalt 19 hh
	svaret i enkät	svaret i enkät	tillkommande svar i interv.	
<u>Bra med lgh:</u>				
Planeringen (allmänt)	3	4	-	7
Läget	3	2	-	5
Frys mm i köket	2	2	-	4
Markplan	1	2	1	4 *
Egen ingång	3	1	-	4 **
Gott om garderober	-	3	-	3

* av de totalt 7 svarande hushåll som bor i markplan

** av dessa bor 3 hushåll en trappa upp.

<u>Dåligt med lgh:</u>				
Trångt / för små rum	2	2	2	6
För litet badrum	-	1	4	5
För litet skåp i kök *	-	-	6	6
Svårskötta golv	3	3	-	6
Kallt / dragigt	3	2	-	5
Fusk / plastigt	6	2	-	8

Totalt 8 hushåll har på olika sätt uttryckt att de tycker det är trångt.

Synpunkter på lägenhetstyp R2	Enbart enkät 1 hh	Intervjuade hushåll 5 hh		Totalt 6 hh
	svaret i enkät	svaret i enkät	tillkommande svar i interv.	
<u>Bra med lgh:</u>				
Rymligt kök	1	1	1	3
Balkongen	-	2	1	3

<u>Dåligt med lgh:</u>				
Ingen dörr kök /vrum	-	1	1	2
Ingen plats för spegel i hallen	-	1	1	2
Passage gm vrum	-	-	3	3
Lilla sovr för litet	-	3	2	5
För litet badrum	-	2	3	5
För lite skåp i kök	-	-	2	2
Svårskötta golv	-	2	-	2

Synpunkter på lägenhetstyp R3	Enbart enkät 5 hh	Intervjuade hushåll 6 hh		Totalt 11 hh
	svaret i enkät	svaret i enkät	tillkommande svar i interv.	
<u>Bra med lgh</u>				
Stor badrum	1	1	-	2
Ny och fräsch	-	2	-	2
Frys mm i kök	2	1	-	3
Markplan	-	1	1	2

<u>Dåligt med lgh</u>				
Ingen dörr t. vrum	1	1	-	2
Passage gm vrum t sovr	1	2	2	5
För många dörrar i vrum	1	-	4	5
För litet kök	-	1	2	3
För små sovr	-	1	1	2
För liten hall	-	1	1	2
För lite garderober	2	1	2	5
För lite skåp i kök	2	3	1	6
Fusk	2	1	-	3

Totalt 5 hushåll har på något sätt uttryckt att de tycker det är för trångt.

Synpunkter på lägenhetstyp R4	Enbart enkät 4 hh	Intervjuade hushåll 4 hh	Totalt 8 hh
-------------------------------	----------------------	-----------------------------	----------------

	svar i enkät	svar i enkät	tillkommande svar i interv.	
<u>Bra med lgh</u>				
Planeringen (allmänt)	1	1	-	2
Ljust och luftigt	-	3	-	3
<u>Dåligt med lgh</u>				
Trångt	-	1	2	3
För små sovrum	1	2	-	3
För litet kök	-	1	1	2
För liten hall	-	1	1	2
Skafferi saknas	1	1	-	2
För lite garderober	-	1	1	2
Svårmöbl vrum	1	1	2	4
Passage gm vrum	1	-	3	4

Synpunkter på lägenhetstyp B1	Enbart enkät 21 hh	Intervjuade hushåll 8 hh	Totalt 29 hh
-------------------------------	-----------------------	-----------------------------	-----------------

	svar i enkät	svar i enkät	tillkommande svar i interv.	
<u>Bra med lgh:</u>				
Öppen plan	1	-	4	5
Ljus/luftig	7	2	3	12
Både bad och dusch	6	2	1	9
Markplan/egen 'tomt'	12	3	1	16
Två plan	6	-	1	7

<u>Dåligt med lgh</u>				
Öppna planen/ inga dörrar	4	-	1	5
Ingen gräns hall/vrum	-	-	4	4
För trång hall	7	2	4	13
För litet vardagsrum	5	2	4	11
För små sovrum	-	1	3	4
För litet kök	4	3	2	9
För trång brant trappa	1	2	-	3
För litet skåp i kök	4	-	6	10
Ingen klädkammare	4	2	3	9
För lite garderober	7	2	-	9

Totalt 20 hushåll har på olika sätt uttrycket att de tycker det är trångt.

18 hushåll har på olika sätt sagt att det är dåligt med förvaringsutrymmen.

Synpunkter på lägenhetstyp B2	Enbart enkät 4 hh	Intervjuade hushåll 5 hh	Totalt 9 hh
-------------------------------	----------------------	-----------------------------	----------------

	svar i enkät	svar i enkät	tillkommande svar i interv.	
<u>Bra med lgh:</u>				
Planeringen (allmänt)	2	1	-	3
Ljus/luftig	2	2	1	5
Balkongen/uteplatsen	2	-	1	3
Nära till tvättst	2	-	-	2
<u>Dåligt med lgh:</u>				
Öppna planlösningen	1	1	4	6
Köket (allmänt)	-	1	1	2
Lilla rummet för litet	-	-	4	4
Svårmöbl vrum	-	1	2	3
Inget badkar	-	1	2	3
Kalla golv	2	1	1	4
Kallt och dragigt	1	1	1	3

Synpunkter på lägenhetstyp B3	Enbart enkät 7 hh	Intervjuade hushåll 5 hh	Totalt 12 hh
-------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------

	svart i enkät	svart i enkät	tillkommande svart i interv.	
<u>Bra med lgh:</u>				
Egen ingång	3	1	1	6
Rymlig balkong	3	2	1	6
Trevligt kök *	2	2	3	7
Ljus/luftig	2	3	1	6
Stort duschr m fönst	1	-	3	4

* Man har här påpekat att det är kökets form, nästan kvadratisk, och det trevliga hörnfönstret man avser. Däremot är det för lite kökskåp och arbetsbänk.

<u>Dåligt med lgh:</u>				
Ingen dörr till köket	2	1	2	5
Ingen gräns hall/vrum	1	-	4	5
Passage gm vr t kök och sovr	-	2	1	3
För små sovr	2	1	1	4
För litet vrum - svärmöblerat	2	3	1	6
För lite skåp i kök	2	1	2	5
För lite garderober	2	2	2	6
Inget badkar	2	1	1	4
Proppskåpet i vrum	-	1	1	2

Synpunkter på lägenhetstyp B4	Enbart enkät 6 hh	Intervjuade hushåll 6 hh	Totalt 12 hh
-------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------

	svart i enkät	svart i enkät	tillkommande svart i interv.	
<u>Bra med lgh:</u>				
Planeringen (allm)	1	2	-	3
Ljus/luftig	2	2	2	6
Trevligt kök	-	1	3	4
Frys mm	-	3	-	3
Markplan	1	4	2	7
Egen ingång	-	2	1	3

<u>Dåligt med lgh:</u>				
Öppna planen	-	2	3	5
Ingen dörr till kök	-	2	3	5
För trångt	2	1	-	3
För små sovr	2	2	-	4
För litet vrum	2	-	3	5
Svärmöblerat	-	1	3	4
För lite skåp i kök	1	1	3	5
För lite garderober	1	2	1	4
Inget badkar	2	1	1	4
Kallt/dragigt	2	1	-	3
Kalla golv	2	1	2	5
Proppskåpet i vrum	-	-	3	3

Totalt har 9 hushåll på olika sätt uttryckt att de tycker det är trångt.

Synpunkter på lägenhetstyp B5	Enbart enkät 8 hh	Intervjuade hushåll 4 hh	Totalt 12 hh
-------------------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------

	svär i enkät	svär i enkät	tillkommande svar i interv.	
--	--------------	--------------	-----------------------------	--

Bra med lgh:

Planeringen (allmänt)	4	1	-	5
Ljus/luftig	3	2	1	6
Trevligt kök *	3	-	3	6
Markplan /egen 'tomt'	4	2	7	13
Frys mm i kök	2	1	-	3

* 'Fyrkantigt', rumsliknade kök.

Dåligt med lgh:

Ingen avgräns hall/vrum		-	3	4
Ingen dörr till kök	2	-	2	4
För små sovrum	3	2	1	6
För litet vrum	3	2	1	6
För lite skåp i kök	2	-	3	5
Inget badkar	2	3	1	6
Proppskåpet i vrum	3	1	1	5
Fusk/plastigt	2	1	-	3
Kalla golv	3	1	-	4

BILAGA 6
Flyttningsintervjun.

Redovisning av Flyttintervju

Avflyttade från Sävja enligt lista 86 11 21

Antal 41 stycken

Antal svar	22
Antal som aldrig flyttat in	4
	<hr/>
	26 = 63.4 %
Hemligt telefonnummer	2
Ej funnit telefon nr	6
Ej nåtts efter upprepade försök	7
	<hr/>
	15

Under de tre första veckorna i februari söktes de som flyttat från Sävja för en telefonintervju. Adress och telefonnummer söktes via televerket och Länsstyrelsens personregister. Före intervjun tillsändes de avflyttade ett brev där de upplystes om att de skulle bli utsatta för en intervju. I brevet lämnades också en liten blankett i vilken de kunde skriva vid vilken tid och på vilket telefonnummer det var lättast att nå dem. 11 sådana blanketter sändes in och av dem var det 3 som gav upplysning om att de aldrig flyttat in i Sävjalägenheten. I två fall fick vi därigenom telefonnummer som vi ej lyckats få fram med televerkets hjälp.

I nedanstående tabell redovisas kort de viktigaste skälen som flyttarna angivit för att de flyttade till resp från Sävja.

Kolumn 1 anger den svarandes födelseår, kol 2 antalet personer i hushållet, kol 3 antalet rum i Sävjalägenheten.

Föd år	ant p	ant rum	Skäl att flytta till Sävja	Skäl att flytta från Sävja
<u>Blå Jungfrun</u>				
1956	1	1	Vet inte riktigt, ville få nåt <u>nytt</u> . Närheten till naturen.	Familjeskäl. Flytta ihop.
1963	1	1	Såg ut att vara nära Ultuna på kartan (studier där).	För långt till skolan. Bråkiga grannar.
1964	2	1	Såg trevligt ut. Kände många där.	Behövde större.
1956	2	3	Såg trevligt ut. Fick soligare lägenhet.	Arbetsmarknadskäl. Flyttade från stan.
1960	1+1	3	Läget, naturen.	Beroende av buss. Barnet blev åksjukt.
1956	1+1	4	Dök upp i rätt tidpunkt.	Sonen ville tillbaka till tid. bost.
1959	2+1	2	Fick lägenhet på nedre botten med altan. Dessutom billig.	Beh. större. Störande granne.
1953	1+2	3	Läget nära naturen.	Studier annan ort.
1963	1+2	4	Lämplig tidpunkt. Nära naturen. Barnvänligt.	Fick köpa hus som tidigare hyrt.
1964	2+1	4	(Behövde större). Kompisar flyttade dit och det fanns lediga lägenheter.	Fick hyra farfars hus på landet.
1952	1+3	4	Såg området från tåget och ringde till U-ahem och frågade. Det såg så trevligt ut.	Gifte mig till villa.
1956	2+3	4	Läget, naturen. Barnvänligt.	Fick chans att köpa ett hus.
<u>Kv Renblomman</u>				
1957	1	1	Kul att pröva nåt nytt. Fick välja tapeter.	För hög hyra.
1965	1	2	Jobbade på ABV och	För långt till

			fick chansen därigenom.	centrum.
1966	2	2	Det skulle gå fort. Nytt men ändå billigt.	För långt från centrum.
1964	2	3	(Beh. fler rum). Inget annat val. Naturen.	Familjeskäl (tillf. separation). För långt från centrum.
1961	2	3	(Vantrivdes i tid. bost.) Slumpen.	Ville ha större och friare. Köpt hus.
1961	2+1	3	(Väntade barn och beh. ett rum till) Nära vänner och naturen	Köpt en bostadsrätt i Sävja.
1963	2+2	3	(Väntade barn och beh. ett rum till) Nära kompisar och naturen. Kunde ha köpt men valde att hyra.	Fick hyra ett hus till samma kostnad.
1955	2+2	3	(Arbetsmarknad) Slumpen gav Sävja.	För trångt, ville helst ha radhus. Inte tillr. barnvänligt. För mycket trafik.
1957	2+2	3	(Ville absolut från Gottsunda) Billig. Nära natur och bekanta.	Lägenhetens utformning. Minsta sovrummet alltför litet. Fick möjlighet köpa radhus.
1946	1+3	5	Blev hänvisad till Sävja när tidigare bostad skulle byggas om till behandlingshem.	Trivdes aldrig. Stökiga grannar bla.

**Denna rapport hänför sig till forskningsanslag 860392-7 från
Statens råd för byggnadsforskning till Wikforss Visualisering AB,
Uppsala.**

R57: 1988

ISBN 91-540-4904-0

Statens råd för byggnadsforskning, Stockholm

Art.nr: 6708057

**Abonnemangsgrupp:
Y. Byggnadsfunktion**

**Distribution:
Svensk Byggtjänst, Box 7853
103 99 Stockholm**

Cirka pris: 69 kr exkl moms